

ČASOPIS

PRO

KATOLICKÉ

DUCHOWENSTWO.

WYDÁWÁN

OD

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTORĚ.

OSMNÁCTÝ ROČNJ BĚH.

Swazek prwnj.

W Praze.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, řizenjm synů Bohumila Haase.

1845.

Zpytngte Pjsma, nebo wy domnjwáte se w nich žiwot wěčný mjti:
a tať gsau, gešto swědectwj wydávawj o mně.

Jan 5, 39.

Pogednánj.

1. Byl-li dost gasně a dost určitě předpověděn čas přjštj Messiášowa?

od

Fr. Hawránka,

křžowjka a kaplana u sw. Petra w Praze.

Dwoje máme proroctwj, w němž byl čas předpowěděn, w kterémž Messiáš přigjtj měl na swět. Gedno proroctwj obsaženo gest w požehnánj, kteréž praotec Jákob udělil čtwtorozenému synu swému Judowi; a druhé proroctwj shledáwáme u Daniela pror. (9, 24—27.) Že oboge proroctwj ukazuge na přjštj Messiášowo, nepotřebuge žádného důkazu: neboť se w tom snášegj všickni wykladači swatých Pjsem, gak stařj, tak nowj, gak křesťané, tak židé. Ač se ale všickni snášegj w tom, že se na dotčených dwau mjstech předpowjdá čas přjchodu Messiášowa: otázka předce gest, bylo-li

1*

toto proroctwj dost gasné a dost určité, poněwadž rozličnj wykladači rozličný smysl w něm nacházeli, a poněwadž i katoličtj wykladači sedmdesát téhodnůw, w kterýchž se podlé proroctwj Daniewa wšeliká řeč Hospodinowa měla naplniti, nestegně počtjagj.

Odpověď na tuto otázku gest předmětem téhož pagednánj.

Obogj proroctwj gest dost gasné a dost určité. Nacházjme-li ale mezi wykladači odpor, k tomu nezawdalo přjčiny swaté Pjsmo, nébrž omyl wykladačůw samých, do něhož ge uwedla neurčitost obecného časozpytu (chronologia) anebo giné zewnitřnj okoličnosti; a přjčina téhož omylu wzni knauti mohla teprwa po Kristu, když se rozličný způsob počjtánj času pomjchal, a když se newědělo, gak se rok časorádu gednoho s rokem časorádu giného srownává. An se ale nynj ona newswornost přjním zpytowánjm weškerých časorádů až na malinkau mezeru wyrownala: widjme opět, že oboge proroctwj gasné gest a určité, gako ge wšickni nepředpogatj wykladači Pjsem swatých před Kristem za gasné a určité uznáwati museli.

Prwnj proroctwj gest obsaženo w požehnánj, kteréž patriarcha Jákob udělil čtwtorozenému synu swému Judowi. (1. Mogž. 49, 8. 10.) *Judo, tebe chwáliti budau bratři twogi . . . a klaněti se budau tobě synowě otce twého. . . . Nebude odgata berla od Judy a knjže z beder geho, dokawadž nepřigde, kterýž poslán býti má, a on*

bude očekávanj národůw. Nenucený a docela přirozený smysl téhož proroctwj gest tento: Judo, tebe budau chwáliti anebo welebíti potomci twých bratřj, a skláněti se budau před tebau: neboť potomstwu twému uděleno bude kráľowské důstogenstwj; a knjžecj tato důstognost tak dlouhø zůstane při pokolenj twém, dokawadž nepřigde Messiaš. Z čehož widěti gest, žeť toto proroctwj gest i gasné i určité, a což w něm praweno, stalo se skutečně. Hned po wygitj z Egypta dána byla gakási přednost pokolenj Judowu, neboť z nařjzenj Božjho rozbjgelo prwnj swé stany na paušti, a k geho stanům pořádala giná pokolenj stany swé (4. Mogž. 2. 1—9. 10, 14.) Z pokolenj Judowa byli z nařjzenj Božjho woleni wůdcowé w bogi. (Saud 1, 1. 2. 20, 18.) K důstogenstwj kráľowskému přišlo pokolenj Judowo skrze Dawida, gehož Bůh sám na kráľowstwj pomazati rozkázal. Tu se naplnilo, což prawil Jákob: „*Judo, klaněti se budau tobě synowé otce twého*“: weškerá ostatnj pokolenj vzdáwala pokolenj Judowu kráľowskau čest. Neměla pak odgata býti kráľowská berla od Judy, ani knjže z beder geho, dokudž by se narodil Messiaš. I to se stalo, ne sice z cela podlé mrtwé litery, dle kteréž swaté Pjsmo bez toho wykládáno býti nemá, stalo se w smyslu duchownjm. Až do Josiáše se naplnilo toho proroctwj i w liternjm i w duchownjm smyslu. Josiaš byl sice uweden do zagetj Babylonského, ale po zagetj Babylonském byl opět Zorobabel z pokolenj Ju-

dowa vládařem lidu. Nebyl sice ani Zorobabel ani nástupcové geho samostatnými králi, gešto podřzení byli tu Peršanům, tu Egyptčanům, tu Syrům: nad to pak nade všeco nelišilo se gegich důstogenstwj tak welice od důstogenstwj královského; užjwalif koruny a žezla, měli neobmezenau moc w kragině swé, gen že poplatni byli ginému králi. A tak bez odporu dokládati můžeme, že zagetjm Babylonským nebyla berla odgata od Judy, ani knjže z beder geho. Od roku 167. před Kristem dostala se udatná rodina Machabeyská k vláďě, kteréž se do roku 107 př. Kr. pošťestilo, aupné samostatnosti opět dobytí. Rodina Machabeyská nebyla sic z pokolenj Judowa, nébrž z pokolenj Lewi; ale toto dwoge pokolenj splynulo gako w gedno, když po rozdělenj králowstwj Israelského Jeroboam modloslužebnost zawedl, kněžj z poslednj chasy lidu wywolil, a Lewity Hospodinu wěrné ze země wyhnal. Pokolenj Lewi, nemagcej swého zvlášťnjho dědictwj w zemi zasljbené, uteklo se tedy nazwjce do Judstwa, kdež netoliko sausedilo, nébrž w aupnau gednotu přigato bylo. A protož práwem dokládati můžeme, žeť ani vládař rodiny Machabeyské nebyla berla odgata Judy, aniž pomínulo knjže z beder geho; neboť od času krále Roboama bylo pokolenj Lewi gako přiwtěleno k pokolenj Judowu. Nebylo-li pokolenj Lewi tělesně z beder Judových, stalo se potomstwem beder geho stoletým pohostinstwjm; a ne nadarmo rozdělil swau řeč Jákob: *Nebude odgata berla od*

Judy; a potom zvlášť: *A knjže z beder geho.* Kterýmžto rozdělenjm také se dá osprawedlniti vláda rodiny Machabeyské. Vláda pak Machabeyského domu trwala až do roku 37. př. K., a poslednj vládař byl Jan Hyrkan II. Roku 37. př. Kristem byl za krále židowského od Řjmanůw ustanowen Heródes, rodem Idumeyský a wěrau pohan.

Nynj pak bylo gasno, žeť odgata gest berla od Judy, a že nenj knjžete z beder geho, a nynj se přibljžil čas, w kterémž měl přigjtí ten, genž poslán býti měl, kterýž byl očekáwanj národůw; anebo tenkrát se přibljžil čas narozenj Messiašowa, gehož nábožnj židé také práwě tenkrát očekáwali, gakož to zegména wjme o Simeonowi (*Luk. 2, 25.*) a kterýž se také skutečně předposlednjho roku panowánj Heródesowa narodil.

Aby wšak newěřcej židé, genž zapřeli Ježjše Krista před Pilátem, wyznati nemuseli, že práwě w tom čase Messiaš měl přigjtí na swět, počali ono proroctwj Jákobowo překrucowati, a tohoto tichého wýkladu se držj až po dnešnj den. Půwodnj slowce „šebeth“ překládagj: prut; neberau ho ale gako prut králowský, to gest berlu neb žezlo; nébrž prut, kterýmž někdo šlehán býwá. Načež podstrkugj slowům Jákobowým následugjicj smysl: „Nebude odgat prut od Judy, to gest, nebude wyswobozen Juda ze swého sauženj, dokawadž nepřigde Messiaš. Nynj pak zawrženj naše a mnohá sauženj trwagj až po dnešnj den; a protož

po dnešnj den očekáwáme swého Messiáše, kterýž by nás z toho ze všeho wyswobodil.“

Při tomto výkladu ale neberau žádný ohled, žeť tjm vycházej na gewo pauhý nesmysl, kterýž odporuge netoliko celému slohu řeči, alebrž i celému dějepisu. Kdyby se slowcem „šebeth“ rozuměti měl prut sauženj: gak by byl mohl říci Jákob, že Judu chwátiti budau bratřj geho, a že se mu budau klaněti? neboť tjm by se newzdáwala ani chwála ani čest, nébrž tjm by se mu činila ta neywětšj potupa a ten neyurážliwějšj posměch, kdyby mu někdo w zauženj postawenému zewnitřnj zdworilosti a uklonky prokazowati chtěl. A platj-li ten výklad o gakém sauženj: docela beze všeho smýslu stogj přjdawek „A knjze z beder geho.“ Mimo to wěděti nám gest, žeť Jákob udělowal Judowi požehnánj, a sice mnohem hognějšj a slawnějšj požehnánj než třem starsjm synům, kterýž se w mladšjch letech welikých dopustili hřjchůw. (Wiz 1. Mogž. 34, 25—30. a 35, 22.) Udělil-li ale Jákob i hřjšným synům požehánj, nemohl na newinného Judu wolati žádného zlořečenj. — Gakož ale tento židowský výklad odporuge celému slohu řeči, tak také odporuge dějepisu. Ať nám židé dokážj, že wýhradně na pokolenj Judowo doléhala metla Božj, a že pokolenj toto po wšecky časy úpělo w sauženj a protiwenstwj. My naproti tomu dokážeme, že se témaž pokolenj tak dlouho dobře wedlo, dokud se dobře wedlo weškerému israelskému lidu, a žeť i před Dawidem i po Dawidowi

znameníte požjwalo přednosti w celém národu, žeť wywolenjm Dawida za krále té neywěšj sláwy dosáhlo. Wedlo-li se pak pokolenj Judowu kdy zle, dokážeme, že se též i ostatnjm pokolenjm zle wedlo, a že to zlé přicházelo pauze pro hřjchy, kterýchž se lid sám dopauštel.

Na žádný způsob tedy nemůže mjti mjsta wyklad rabjnůw židowských na *1. Mogž. 49, 8—10.*, poněwadž gest nesmyslný w sobě sám, a poněwadž i děgepisu odporage. Nepoznawagj-li po dnes, žeť práwě tenkrát Messiáš přigjti musel, když se gegich národu neyhůř wěsti počalo, když zbaweni byli swého vlastnjho krále a wládaře, a z cela se dostali pod moc swých nepřátel: tjm nenj winno swaté Pjsmo, anobrž gegich vlastnj zatwřzelost. Swaté Pjsmo se dost gasně a dost určité wygádruge, že tenkrát měl přigjti Messiáš, když odgata byla berla od Judy, a když nebylo knjzete z beder geho; to se stalo 37. roku př. Kr., to trwá až po dnes, a trwati bude až do skonánj swěta; a protož genom tenkrát byla ta doba, o kteréž Jákob předpowědel, že Messiáš bude poslán.

O proroctwj Jákubowě aspoň nám powědomo, gak ge překrucuj, aby se nemuseli přiznati, žeť promeškali čas přjchodu Messiášowa: ale proroctwj Danielowo 9, 24 — 27. nechtěj ani wykládati, rawjce, žeť nenj možná, aby mu člověk rozuměl.

Prwé než toto proroctwj uweđu, mimochodem odotknauti musjm, že by takowé zgewenj, gemož w žádný člověk ani hned ani během času rozu-

měti nemohl, nebylo docela žádným zgewenjm, a že by nehodné bylo Boha, kterýž ge dal. Potřebné-li gest nám, abychom mu rozuměli: gak se nemáme nadjti od Boha neymaudřegšjho, že nám skryté věci gasně a pochopitelně wygewj? Nepotřebno-li nám, abychom mu rozuměli: gak se smj domejšleti kdo, že Bůh neyswětěgšj zbytečně s námi pohráwá? Prawj-li tedy kdo, že některá částka Božjho zgewenj gest zcela nepochopitelná: ten se rauhá Bohu, odpjrage buď geho swrchowanau maudrost anebo swrchowanau dobrotu, anebo swrchowanau swatost. Swaté Pjsmo nenj sice každému člowěku srozumitelné; a nenj také w každé gednotliwé částce lehkó k wyloženj, a co se prorocwtj zwláště dotýká, gsau negedny věci, kteréž tenkrát byly zatemněly, když ge Bůh zgewil: aby ale swaté Pjsmo nesrozumitelné a nemožné k wyloženj bylo také těm, kteréž Hospodin sám za učitele lidu a za wykladače swé swaté wůle ustanowil; anebo aby které zatemnělé prorocwtj ani během času k auplnému a gasnému wyswětlenj nepřicházelo; to na žádný způsob připustiti nemůžeme. Přeswědjme se pak žeť ono dotčené mjsto Daniela 9, 24 — 27. netoliko nenj nesrozumitelné, anobrž že se w něm mnohem gasněgi a mnohem určitěgi přjštj Messiášowo předpowjdá, než w 1. Mogž. 40, 8—10.

Normálnj wyklad swatých Pjsem podává nám ono důležité mjsto tjmto způsobem: „*Sedmésáte téhodnů ukráceno gest nad lidem twým, a nad městem swatým twým, aby se skonalo pře-*

staupenj, a konec wzal hřjch, a shlazena byla neprawost, a přiwedena byla sprawedlnost wěčná, a aby se naphnilo widěnj i proroctwj, a pomazan byl Swatý swatých. Wěz tedy a pozorug: Od wygitj řeči, aby zase wzdělán byl Jerusalém, až do Krista wéwody, téhodnůw sedm, a téhodnůw šedesát a dwa budau; a zase wzdělána bude ulice a zdi w úzkosti času. A po téhodnech šedesát a dwau zabit bude Kristus: a nebude lid geho, kterýž ho zapře. A město i swatyni rozmece lid s wéwodau, kterýž přigde: a konec geho pohubenj, a po konci boge uložené zpuštěnj. Utwordj pak smlawu mnohým gednjm téhodnem: a w polowici téhodne přestane obět a obětowanj: a až do skonánj a konce trwati bude zpuštěnj.“

Prvé než k wýkladu přistaupjm, že w prooctwj tomto gasně a určitě předpowěděn gest čas přjchodu Messiášowa, wyswětliti musjm gednotliwá slowa, kteráž w liternjm smyslu brána býti nemohau, a nesmj také opominauti učiniti zmjnkou o rozličném překladu gednotliwých slůwek, a poukázati, že tjm hlawnj smysl ničeho netrpj.

„*Sedmdesát téhodnůw.*“ To negsawu obecné téhodny, geden za sedm dnj. Neboť odkazuge-li angel proroka Daniela, že od wygitj řeči, aby zase wzdělán byl Jerusalém, až do Krista wéwody, téhodnůw sedm, a téhodnůw šedesát a dwa budau: nenj možná, aby se ty téhodny po sedmi dnech počtaly, an k auplnému dostawenj města, gak samo

sebau každému gde na rozum, mnohem wjce bylo potrebj, než šedesát dewět obecných téhodnů. Na swědectwj nám sice gest 2. *Nehem. 6, 15.*, že nennawenau péčj Nehemiášowau městské zdi vzdělány byli w 52 dnech: ale mezi vzdělánjm a oprawenjm zdj městských a mezi wystawenjm zcela zpustlého a zbořeného města gest weliký rozdjl. Městské zdi musely s tau neywěšj rychlostj vzdělány býti, aby lid wúbec a dělnjci zvlášť ochráněni byli od nepřátel, an lid po swém nawrácenj z Babylona od sausednjch národůw neustále byl znepokogován. Mimo to z celého spogenj předešlé i následugjcj řeči wyswjťá, že Daniel od angela tjmto zgewenjm měl býti potěšen: gaké by to ale bylo potěšenj, kdyby mu byl řekl angel: „*Za zkaženj swatého města a za sedmdesátileté zagetj lidu dočkáš se nákrady: w sedmdesáte téhodných bude sotwa dostawený a nebo gestě nedostawený Jerusalém opět wywrácen, a napotom zpuštěnj gsho trwati bude na wěky.*“ Widjme tedy, že i obsah i aumysl celé řeči ukazuge, že oněch sedmdesát téhodnůw počjtáno býti musj podle 3. *Mogžjšowj 25, 1—4.*, to gest geden téhoden za sedm roků, což činj 490 roků. Z čehož wyswjťá, že se w takowém čase pohodlně wšeccko mohlo naplniti, což se zde předpowjdá.

Sedmdesát téhodnůw *ukráceno* gest. [Hebreyský text má *odkrogeno*. Smysl gest stegný: t. ten čas gest lidu israelskému uložen anebo wyměřen. Čas přjchodu Messiášowa měl nastaupiti gako

w pozdějšj době: ale Božské milosrdenstwj ten čas ukrátilo, aby se dřjwe skonalo přestaupenj, aby dřjwe konec wzal hřjch, aby dřjwe byla přiwedena *sprawedlnost wěčná*.

Aby *konec wzal* hřjch. Hebreyský text má: aby *zpečetěn* byl. Smysl gest opět stegný. Aby *sprawedlnost* Božj nebyla nucena trestati hřjch, měl býti *zpečetěn*, anebo gako před obličegem Páně přikryt, anebo měl wzjti konec. Od Adama kralował hřjch. Řjm. 5, 13.; a zákon, ač dobrý a swatý w sobě sám, dal přjčinu k poznánj a rozmnoženj hřjchu, Řjm. 5, 20.; *Messiáš*i bylo tedy uloženo, hřjchu konec učiniti, a pokolenj lidské od zákona hřjchu a smrti wyswoboditi.

Aby byla přiwedena *sprawedlnost wěčná*. Hebreyský text má; *sprawedlnost wěkůw*, t. *sprawedlnost* budaucjho wěku, anebo také *sprawedlnost* starodáwnná, půwodnj. Smysl gest wždycky tentýž. Aby se naplnilo widěnj a proroctwj, totiž o *Messiáš*owi, neboť toho Daniel daufal, a o pomoc skrze něho vlastně prosil.

Aby pomazán byl *Swatý swatých*: to nenj žádný giný, než *Messiáš*, an bez toho půwodaj slovo znamená *Pomazaného Páně*. Pomazánjm geho se mjnj slavné uwedenj k geho auřadu. Hebreyský text má sice: aby pomázána byla swatyně swatých, čjmž by se wyrozumjwal chrám anebo také swatá obec, totiž Cjrkew nowá, an se w Pjsmě swatém negednau klade chrám na mjstě Cjrkwe u příkl. Žalm 14, 1. srown. 2. Král. 7. 13., a

Zach. 6, 12. An ale Cjrkew gest tělo, gehož hlawa gest Kristus, Efes. 1, 23, 4, 4. 12. 16., a poněwadž tělo od swé hlawy odděleno býti nemůže: na gewu gest, že i půwodnj text s našjm překladem gednoho smyslu gsau. Tjm wjce pak wýznam půwodnjho textu slyšen býti musj o Mesiaši samém, poněwadž se o něm njž wýslowná činj zmjnká, a sice we werši 25. o geho přichodu neb zgewenj, a we werši 26. o geho smrti.

„Wěz tedy a pozorug: *Od wygitj řeči, aby zase wzdelán byl Jerusalém, až do Krista wéwody, téhodnůw sedm a téhodnůw šedesáte a dwa budau;* a zase wzdelána bude ulice a zdi w úzkosti času. Nynj na tom wšecko záležj, abychom gisté a bezpečně wěděli, od koho a kterého léta wyšla řeč anebo dán byl rozkaz, aby opět wzdelán byl Jerusalém. Král Cýrus takowého rozkazu nedal, on dowolil židům toliko, aby se do swé vlasti nawrátili a chrám wystawěli. Neboť takto čteme 2. Paral. 36, 22.: *„Léta prwnjho Cýra, krále Perského, aby se naplnila řeč Hospodinowa, kterauž byl mluwil skrze ústa Jeremiašowa, wzbudil Hospodin ducha Cýrowa, krále Perského, kterýž rozkázal prowolati po všem králowstwj swém, ano i také rozepsal, řka: Toto prawj Cýrus, král Perskj: Wšecká králowstwj země dal mi Hospodin Bůh nebeskj, a on přikázal mi, abych mu wystawěl dům w Jerusalemě, kterýž gest w Judstwu: Kdo z wás gest we všem lidu geho (kdo náležj k lidu geho, k lidu*

Hospodinowu, k lidu Judskému) budiž Hospodin Bůh geho s njm, a nechat' gde.“ Totéž swědčj 1. Esdr. 1, 1—3. skorem na slowo, a ku konei prawj zřetelněgi: „*A nechat' gde do Jerusaléma, kterýž gest w Judstwu, a stawj dům Hospodina Bohu Israelského.*“ Cýrus tedy nedal rozkaz, aby wzdělán byl Jerusalém, a protož nemůžeme swé prorocké téhodny počjtati od prwnjho roku Cýrowa kralowánj, kterýž padá na rok 536. př. Kr. — Takowý rozkaz wydal král Artaxerxes Longimanus, 20 roku panowánj swého, gak nám swědčj 2. Esdr. 2, 1—8., kdež takto čteme; „*Stalo se pak měsje Nisan, léta dwadcatého Artaxerxa krále: když přinešeno bylo wjno před něj, že wzaw wjno, podal gsem (Nehemiáš) ho králi, a byl gsem gako nedužiwy před twářj geho. I řekl mi král: Proč obličeg twůg smutný gest, poněwadž newidjm, bys byl nemocen? nenjt to darmo, ale něco, newjm co bude, gest těžkého na srdci twém.*“ I bál gsem se welice a náramně; i řekl gsem králi: „*Králi, buď žiw na wěky: kterak nemá byti smutný obličeg můg, když město domu hrobů otce mého zpuštěno gest, a brány geho wypáleny gsau ohněm.*“ I řekl mi král: „*Čeho žádáš?*“ I modlil gsem se Bohu nebeskému. A řekl gsem králi: „*Zdá-liť se za dobré, králi, a gestliže se ljbj služebnjk twůg před twářj twau, aby mne poslal do Judstwu, do města hrobu otce mého, a wystawjm ge.*“ I řekl mi král a králowna, kteráž seděla podlé něho: *dlaholi budeš na cestě, a kdy*

se zase nawrátjš ? — I ljbiło se králi, a poslal mne, a ułožil gsem gemu čas. A řekl gsem králi: Wi-dj-li se za dobré králi, ať mi dá listy průwodnj k wéwodám kraginy za řekau, aby mne provedli, až bych přišel do Judstwa. Též list k Azafowi, strážnému lesa královskeho, aby mi dal dřjwj, abych mohl přikryti brány wěže domu Božjho, a zdi města, i dům, do kteréhož wegdu. I dal mi král psanj wedle ruky Boha mého dobré se mnau.

Wědauce pak, žeť dwadcátého léta panowánj krále Artaxerxa Longimana wysla řeč, aby zase wzdělán byl Jerusalém: hledati musjme, do kterého roku před Kristem Pánem tento čas padá. Dle opraweného obecného časorádu padá 20. rok kralowánj Artaxerxa Longimana na 299. rok od wystawenj Řjma. Poněwadž ale Řjm byl wystawen 754 roku př. Kr.: widjme, že rok 299. od wystawenj Řjma padá na rok 455. před Kr. Následowně roku 455. př. Kristem wysla ona řeč, aby Jerusalém opět byl wzdělán. — Mimo to pak wjme (*Luk. 3, 1.*) že swatý Jan křtitel léta 15. panowánj cjsaře Tiberia od Boha byl powolán, aby kázal křest pokánj, od něhož Pán Ježjš byl pokřtěn. Z obecného dějepisu ale wjme, že 15. rok panowánj Tiberiowa padá na rok 782. po wystawenj Řjma, a následowně na 28. rok po narozenj Krista Ježjše. Přidáme-li pak těchto 28 let k onomu počtu, dle něhož před narozenj Krista Pána wysel rozkaz o wzdělánj Jerusaléma totiž $455 + 28 = 483$: shledáme, že čas od dwadcátého roku panowánj

Artaxersowa až do osmadvacátého roku Krista Ježše obnášj 483 let. — Počítáme-li ale oněch šedesát dewět téhodnů, kteréž od wygitj řeči, aby stawen byl Jerusalém, dle swědectwj archangela Gabriele uplynantí měly až do Krista wéwody, totiž každý týden (3. Mogž. 25, 1 — 4.) za sedm let: $69 \times 7 = 483$: widjme, že nám tentýž počet vycházj.

Žel ono proroctwj se newztahuge na narozenj, nébrž wjc na weřegný žiwot Krista, poznáwáme z toho, že se hned na počátku prawj: „*Sedmdešate téhodnůw ukráceno gest ... aby pomazán byl Swatý swatých.*“ Kterážto slowa se dagj lépe slyšeti o gehu křtu, než o gehu narozenj. Neboť an otewřena byla nebesa, a Duch swatý gako ho-lubice sstaupil na něg, a Bůh Otec wolal: „*Tento gest Syn můg milý, w kterémž se mi dobře zalj-bilo,*“ Mat. 3, 16. 17.: právem dokládati můžeme, že tenkrát byl pomazán Swatý swatých. Žel se na weřegný žiwot Kristůw, a ne na gehu narozenj wztahuge ono proroctwj, widjme také z gehu závěrku, w němž se prawj, že po téhodnech šedesáti a dwau (wlastně po téhodnech šedesáti a dewjti, gak njž wyloženo bude) zabit bude Kristus, a že w polowici poslednjho téhodne přestane obět. Kdyby se prwnj doba klásti měla do Kristowa narozenj: na rozum každému gde, že by se nemohlo wšeecko státi za gedem týden, což wjce ono proroctwj obsahuge, totiž do sedmého roku od narozenj Kristowa.

Když ale swatý Jan křtitel na paušti kázati

počal křest pokánj, musel býti třidcet let stár; poněwadž podlé židowského obyčege před třidcátým rokem nikdo, nesměl wyučowati; a poněwadž Pán Ježjš gen o šest měsječů mladšj byl, než swatý Jan křítel, nemohl býti 28, nébrž skorem giž 30 let stár, když se dal pokřtiti od swatého Jana; protož také wyslowně dokládá swatý Lukáš 3, 23., že Pán Ježjš po swém křtu počnal býti gako we třidceti letech. Rozcházj se nám tedy o dvě leta, abychom auplné porownánj sestawili mezi proroctwjm Danielowým a mezi křtem Ježjše Krista. Malinká tato nerownost přičtena buď djlem neurčitému počjtánj let panowánj některých Perských králů, a djlem neurčitému wytknutj léta, w němž se Pán Ježjš narodil: neboť i w gednom i w druhém lišj se poněkud děgepiscowé. Neywětšj rozdjl w počjtánj let panowánj Perských králů, obnášj 10 roků, a neywětšj rozdjl u wytknutj doby narozenj Krista Ježjše obnášj 4 roky. Kdyby rozličnj časorádowé nepodléhali žádným registotám, bylo by lze se najti, že bychom z Danielowa proroctwj dokázali, že se křtem Krista Ježjše předpowěděný čas na rok naplnil. An gsme se ale auplně nedopočtli roku, netrpjme u swém wykladu předc žádné ugmy; neboť při prorockém čase, kterýž se matematicky počjtati nedá, nedělagj dvě léta žádného rozdjlu, neboť se bez toho wztahuge wždycky na něgakau welmi důležitau udalost, gegjž počátek a konec také nemůže matematicky býti obmezen. Na tom nezáležj docela nic, žeť u přjtomném proroctwj rok a den a hodinu

ustanowiti nemůžeme: dosti na tom, když jsme ze swatého Pjsma a z obecného dějepisu dokázali, že hlawnj doba téhož proroctwj s žádnau ginau dobu se tak dobře nesrownává, jako s dobu křtu Ježíše Krista.

Angel ale na dvě částky dělj celau dobu od rozkazu, aby vzdělán byl Jerusalém až do Krista wéwody; prawj: téhodnůw sedm, a téhodnůw šedesáte a dwa budau. Prwnj doba sedmi téhodnůw nepochybně se mjj na čas auplného obnowenj Jerusaléma. Neboť gestliže posledně potřebowali židé k stawenj gediného chrámu giných čtyřidcet a šest roků: Jan, 2, 20. ani dost málo diwiti se nebudeme, že k auplnému dostawenj celého města bylo potřeby rokůw čtyřidcet a dewět; zwlášť an předpowěděno bylo, že *wzdělána bude ulice a zdi w auzkosti času*, což se i dle swědectwj 2. Esdr. 4, 8. 17. 18. skutečně stalo, an dělnjci takorķa gednau rukau pracowali, a gednau rukau proti nepřátelským útokům se bránili.

Pa téhodnech šedesáti a dwau zabít bude Kristus. K tomuto času přidati musjme těch sedm prwnjch téhodnůw, kteréž odhodlány byly na stawenj Jerusaléma; anebo musjme od wystawenj Jerusaléma 62 téhodnů počtati. Ginák by se gewila nedůslednost, an by se doba Kristowa usmrcenj kladla o 7 téhodnůw nebo 49 rokůw dřjw, než doba geho slawného pomazánj.

A nabude lid geho, kterýž ho zapře. Ten lid, kterýž ho zapře, přestane býti geho lidem wywoleným.

A město i swatyni rozmece lid s wéwodau, kterýž přijde. Zdaliž se toto nestalo 2. Zářj lěta Páně 70, an Řjmské wogsko pod wúdcem Titem dobylo Jerusaléma?

A konec gehu pohubenj: město i chrám bude zřjcenina; anebo podržjme-li se něco přjsněgi hébrey-ského textu: město i chrám zaplawj powodeň bjdy.

A po konci boge uložené zpuštěnj: anebo wálka nepřestane dřjw, nežli až nastaupj auplné zpuštěnj netoliko swatého města, anobrž i lidu. Což se i stalo.

Utwrdj pak smlauwu mnohým gednjm téhodnem: totiž Messiáš; gednjm: totiž poslednjm neboli sedmdesátým téhodnem. To se stalo djlem za času weřegného wyučowánj Krista Ježjše, djlem po gehu smrti kázanj swatých apoštolů: Kristus utwrdil smlauwu mnohým, kterjž w něho wěřili, ač pro wšecko přišel a pro wšecky umřel; newěřjcy sami se wylaučili. Smlauwau starého Zákona, kterauž učinil Bůh s Abrahamem, proměnil w smlauwu milosti.

A w polowici (poslednjho, sedmdesátého) téhodne přestane obět i obětowánj. Polowice téhodnj obnásj půl čtwrta roku, a skorem půl čtwrta roku učil Kristus Ježjs: totiž tři léta auplně a potom to wjc, co gest od 25. prosince až do 14. židowského měsjece Nisan, t. g. as půl čtwrta měsjece. Bylo síce i po smrti Krista Ježjše w chrámě Jerusalémském až do gehu zkázy obětowáno, ale smrtj gehu ztratila wšelika starozákonnj obět swau platnost (Žid. 10, 5.) Když dokonána byla obět

prawa, přestala všeliká oběť obrazná. Zkázau pak Jerusaléma přestalo docela všecko.

A až do skonánj a konce trwati bude zpuštěnj: to zagisté trwá po dnešnj den, a trwati bude až do skonánj swěta: židé nemagj a nebudau mji swěho krále, z chrámu a města nepozůstalo kamene na kameni, a mnohým giným způsobem gewj se, že tento národ od Boha gest zawržen.

An gsme gednotliwé částky prošli, a což wyswětlenj potřebowalo, wyložili: nawracjme se k hlawnj průpowědi, a tážeme se nynj gestě gednau; byl-li i w proroctwj Danielowu, 9, 24—27. dost gasně a dost určité předpowěděn čas přjštj Messiášowa.

Bylo-li proroctwj Jákowowo 1. Mogž. 49, 8—14. gasné a určité: proroctwj Danielowo gest mnohem gasněgšj a mnohem určitégšj. W proroctwj Jákowowu se toliko prawj, že Messiáš nepřigde dřjw, dokud nebude odgata berla od Judy, a dokud nepomine knjže z beder gehu; vlastně se ale neprawj, kdy z pokolenj Judowa králowé powstanau, a gak dlauho trwati bude gegich vláda. Když se naplnila wýminka, stalo se toto proroctwj sic gasným a určitým; než se ale naplnila, neďal se podlé gehu slow čas přjchodu Messiášowa ani dost málo wykázati a wytknauti.

Na proti tomu dle proroctwj Danielowa dal se čas přjštj Messiášowa tak dobře počjtati před gehu narozenjm gako po gehu narozenj, a před narozenjm geště snáze, nežli w našich dnech; poněwadž tenkrát w žiwé paměti byl židům rok,

w kterémž wyšel rozkaz o wzdělánj Jerusaléma, a nebylo jim potřebj, jako nám, sestawowati a pořádati ho s časorádem giných národů, aby se wpočtánj nezmejlili. Podobně i proroctwj samo bylo jim w žiwě a dobré paměti; neboť Daniel byl poslednjm prorokem gegich w Babyloně, osoba geho byla každému známa, djlem za přjčinau důwěrnosti a lásky, kteréž požíwal při dvoře králowském giž za Nabuchodonozora, potom za Balthazara, a zwlášť za panowánj Cýra Medského. Nenj tedy pochybnosti o tom, žeť wzali s sebau proroctwj geho giž při nawrácenj se do vlasti swě, a že každému welmi dobře powědoma býti musela zwlášť tato částka, o kteréž zde mluwjme; neboť práwě od těch dob, co přišli židé pod moc swých nepřátel, počali mnohem wjce potřebu zasljbeného Messiáše uznáwati a cjtiti. Tjm gasněgšj a tjm určitégšj muselo býti proroctwj toto stawitelům Jerusaléma, před gegichž očima se giž prwnj částka geho naplňowala; stawělit zagisté *ulice a zdi w úzkosti času*; a tito stawitelowé byli teprwa druhé, na neyweyš třetj potomstwo od časů Danielowých. Aniz byla tato prwnj doba tak okamžitá anebo krátká, aby gi byli snadno mohli přehlédnauti, trwalatě dewět a čtyřicet rokůw. Žeť w ýznam *téhoden* w slownjm smyslu brán býti nemohl, ano- brž že znamenal čas sedmi roků: to muselo tehdegšjm židům mnohem přirozeněgšj býti nežli nám. My máme sic powědomost o sobotnjm roku ze swatého Pjsma, ale neslawjme ho, židé ho pak tenkrát

geště slawili, a netoliko židé, ale i samaritané, igchž národ wzniknul w čase Babylonského zagetj, a kterjž se zprawowali, ač ne celým swatým Pjsmem, aspoň paterem knih Mogžjšowých; a tam přicházj ono přikázanj Božj, aby se každý sedmj rok slawil gako sobota. Následowně nemohlo žádnému židu před narozenjm Krista Pána ani nepowědomo ani nesrozumitelno býti, že prorocký týden giného znamenati nemůže, a že také giného nic neznamená, nežli čas sedmi rokůw.

Žet pak židé giž před narozenjm Krista Pána, tento prorocký čas právě tak počjtali, gako my ho počjtáme: wyswjťá djlem z toho, že nábožnj znatelowé prorockých Pjsm zasljbeného Messiáše právě teukrát očekáwali, když Pán Ježjš weřegně wystaupil, a že obecny lid welmi lehkó w něg uwěřil; djlem i z toho, že při zkáze Jerusaléma, gak nám swědōj Josef Flawius (*de bello Judaico lib. VI. VII.*) powstali mnozj falešnj Kristowé, mar-nau pomoc proti Řjmanům skibugjce, a lid bez toho giž nešťastný geště we wětšj záhubu uwrbugjce. Kdyby byl právě w onom čase žádný zasljbeného Messiáše neočekáwal: nedalo by se wyswětliti, že nábožnj uwěřili prawému Kristu, a bezbožnj gak uwěřiti mohli falešným Kristům.

Gestliže pak židé i před narozenjm Pána Ježjše i po gehó narozenj až do zkázy Jerusaléma onen prorocký čas právě tak počjtali, gakož my ho počjtáme: poznati musegj nyněšj potomkowé gegich, docela-li neodporugj všeliké prawdě, že

měl-li Messiáš přijíti na svět, že nikdy gindy na svět přijíti nemohl, leč před poslednj rúzáu Jerusalema: neboť tenkrát se chowaly geště s celau wěrohednostj rodowé knihy, z nichž se mohlo dokázati, žeť podlé těla gest Synem Judowým a Synem Dawidowým; tenkrát stál geště Bethlém, mjsto geho narozenj (*Mich. 5, 2.*); tenkrát stál geště chrám Zorobabelůw, w němž se ukázati měla sláwa geho. (*Aggeus 2, 10.*) Nynj ale spáleny gsau staré, wěrohodné rodowé knihy dwanáctera pokolenj Israelských, zkažen gest starý Bethlém, wyvrácen gest chrám Jerusalemský; mimo to pomínul rád služeb Božjch, gak ho zawedl sám Hospodin skrze Mogžjše, a podlé všech okoličnostj s celau gistotau každý dokládati může, že do skonánj swěta obnowen nebude; z čehož ze všeho gasně wyswjtá, že tento někdy wywolený lid Hospodinůw lidem gest zawrženým, poněwadž swého Messiáše zapřel, gakož předpowěděno bylo w tomže proroctwj Danielowě.

Nemůžeme gim giného řjci, než co gim prawił sám Pán Ježjš (*Jan 5, 39.*), řka: „*Zpytujte pjsma, nebo wy se domnjwáte w nich žiwot wěčný mjti: a tať gsau, gešto swědectwj wydawajj, že podlé všech prorokiůw Messiáš přišel w osobě Ježjše Nazaretského.*“

2. Čtrnácte dnj w Palestině.

Z *Anĝlického*

přeložil

Fr. Jar. Waček,

farář w Teiniclě, budějowické diocese.

Znamenity anĝlický cestowatel *Georges Robinson*, genž s nemalau odwahau nedáwno byl prošel Řecko, Egypt, Sennahar, obrátil se posléz do Palestiny a Syrie. Z Damietty plawil se do Jaffy, odkudž bral se do Jerusaléma. Stručný, však zagjmawý w mnohém ohledu popis poslednj této cesty geho w překladu tuto sdělugi.

Přešedše wjce neschůdných a drsných hor, octnuli gsme se w údolj, gehožto stráně mnohými tarasy wyzděné, poskytuĝi oku aspoň něgakau předce wzdělanost půdy. U prostřed teče potok, přes něgž kamenný můstek wede. To gest ono údolj, w němž mladý Dawid přemohl welikána Goliáše, a gmenuge se Terebentinské údolj, aneb Elah, gsauc asi tři mjle zdálj od Jerusaléma.

Cesta zatjm, čjm dále, gest tjm kamenitěgšj a tudž nenj widěti wjce ani známky něgaké wegetacj. Skály gedwa že pokryty gsau zemj, a mdlé zeleno, s gara tu zniklé, giž docela sluncem gest wypáleno. W těchto mjstech zdá se, gako-by nebylo žádného žiwočicha; nenj tu widěti ani

ptáka, ani zwjrete, ani žiwé duše lidské. Nic giného neoznamuge bljzkost dřewnjo hlawnjho města w Judstwu, než patrné tyto důkazy wyřčené na tuto zemi kletby, gižto poznati lze po hrůzných známkách, o nichžto právě mluwjm. Několikráte byl gsem na cestě této pokaušen zwolati, co přišlý z daleka cizinec: „Kteraký gest to hněw prchliwosti gehu náramné!... Rozhněwala se prohlíwost Božj na zemi tuto, aby uwedl na ni wšeoaka zlořečenj, kteráž psána gsau w knize této... Přestaupili zákony, změnili ustanowenj, zrušili smlauwu wěčnau.“

Gsa nedočkawý, zočiti giž město, pjil gsem před karawanau, až gsem se octnul na pahorku, genž za něgaký čas před námi čněl. Odtud spatřil gsem u dlauhém pořadj cimbuřj města, nad něžto wynikaly wrcholy několika kaplj a minaretů. I neptal gsem se, ge-li to Jerusaleń; a w prawdě, kdybych byl i čtěl to učiniti, nebylof by ani lze dostati na to odpovědi, nebylof ani žiwé duše widěti za městem. Wšak cjtíl gsem předoč, že gest to město Swaté, kteréž gsem gá si z cela ginak w duchu představowal; to nebyl ten dogem, gehožto zakusiti gsem se domnjwal při poneyprwnjm spatřenj tohoto města, na němž za tak dlauhý čas byla spočjwala zwláštnj nebes přjeň, a kteréž w pamětné na wěky době Spasitel swěta byl wywolil za gewiště utrpenj swých, podstaupených pro spásu naši. Wjoe, než pohled na město, gehožto newiděl gsem než malau částku, působila

we mně užasnutj obzvláštnost geho polohy u prostřed hor, na půdě, kdež po celé rozlehlosti ne spatruje oko ani přičinliwosti ruky lidské, ani wody, ani něgake cesty patrnějšj. Když mogli saucestnjci přibrali gsau se za mnau na týž pahorek, znamenal gsem, že gako gá; i ony w naděgi swé byli sklamáni. I zůstali gsme za chwjli pohřížení wsickni u tichém rozgjmánj; žádný z nás nezgewowal pocit swůg swému wedlegšjmu, seč snad nebyl žádný za přjčinau nowé swé situacj. W brzce brali gsme se dáte k městu.

Wegdauce do města branau Bethlémskau, dali gsme se hned w lewo k latinskému klášteru sw. Salwatora, genž ležj na konci města sewerozápadnjm, na auboěj hory Gihor. Město Jérusalem nenj než z částky dlážděno; holá skála zastupuje mjsto dlažby; nenj tu ani gedné ulice, genž by přes 15 sáhů měla pořadj spogené a bez mezery. Weliká gich částka gest sklenutá, což města gakýsi tmawý pohled dáwa. Domy, gedny ode druhých oddělené, magj zřjdeka wjce než dwa hořegšky, a neposkytugjce z ulice, kromě malé braňky, oku než pauhau zeď, podobagj se pewnůstkám; neboť okna gdau wůbec na dwůr wněšnj. Nad každým domem gest buďto rowný taras aneb kaple; dřewěných střech gest welmi pořjdeka, poněwadž dřwj musj z daleka se přiwážet. Kuple kostelů a minarety, mešit nad ně wynikagj mjrnj poněkud tuto gednotwárnost. Obecných stawenj nenj mnoho, a wygma ty, genž ná-

boženského magj určenj, žádné není hadno powšimoutj. Šli jsme zhlédnout lázně, gež gsau we čtvrti turecké, shledali jsme ge však býti špatnějšj nad giná téhož drahu mjsta w kraginách východnjch. Bazar, čili ulice krámská, gest sklepnatá, tmavá a smutná; krámy gsau nečisté, a wložené w nich zboží nazwjce gest špatné. Gest však to w Jerusalemě mjsto gediné, kde nacházej se něgaké známky žiwota; než ale i zde bljže srdce téhož města umjragjeho (ležjť bazar téměř w prostředku) slabý geho puls sotwa gest slyšeti; koncítosti gsau giž studené a bezžiwotné; mužel za celý den prohjatí člověk ostatnj města čtvrti, a nepotká se ani s žiwau dušj.

Lidnatost Jerusalema za nowějšjch časů nestegně udávána byla, od cestowatelů, a roztrjdenj gegj geště wjce od sebe se dělj; kteraužto rozdjlnost dlužno připočjsti za gedno nesnadnosti, zgednati si gistých statistických látek, a za druhé tomu, že byli w Jerusalemě w rozdjlných roku počasjch. Gelikož obywatelé města mohau roztrjdití se w usedlé a neusedlé, gest wěc gistá, že všickni títo cestowatelé stegného magj práwa k prawdě. Podlé vlastnjho mého shledánj, a dlé zpráv, gichž zaopatřiti gsem si mohl, mám za to, že lidnatost Jerusalema stálá nepřewyšuge 12 tisje dušj, ba snad toho počtu ani nedostihne. Mezi těmi dvě třetiny gsau Mahometáni; ostatek sestává asi z 2500 židů a 1500 křesťanů rozličných wyznánj. Přjtomnost přjchozjch w gistých

roku částech, zvláště o slavnosti Velikonoční, může obnášeti dwakráte tolik téhož počtu. Lidnatost nestálá gest w klášterjch, neb w stawenjch od nich závislých. Kdyby wšecky čtvrti města byly stegně lidnaté, mohlyby Jerusaleń mji 25 i 30 tisjc obywatelů; než ale kromě prostranného předdworj mešity Omarské nacházj se tu wjee patrných prostraním téměř prázdnych. Mahometáni gako wšude, tak i zde wyznačuj se fanatickau nesnášeliwostj, w kterémžto ohledu cestowateli každému gest potřebj mji se na pozoru, aby nezawadil o wjru a předsudky gegich. Židé gsau zagisté neyzagjmawějšj oddjl lidnatosti Jerusaleńa. Zde gako we wšechněch městech wychodnjch přebýwagj we čtvrti oddělené, a sice mezi starým chrámem a částkau hory Sionské, genž gest u wnitř zdj městských, a slowe Harat-el-Jahoud. Domy gegich gsau bjdné, zewně prosty wšech okras stawitelských a gako na chwat stawěny, kterážto hledaná gednoduchost nepochodj z chudoby; neboť patrný počet gest židů zámožných; a wšak opatrnost gim welj ukřýwati očjm potlačitelů gegich negen bohatstwj, ano i každé pozdálné o něm domněnj. Wnitřnj těchto domů rozdělenj gest gednotwárné: wzata wchodnj gdau na dwůr čtyrhanný, gehožto obwod obýwán gest od wjee rodin. Dwůr tento obecný a přjstupný gest wšechněm domácjm; kamenné schody při zdi wnitřnj wedau k rozdjlným obydljm, genž nazwjce gsau w prwnjm hořegšku. W gednom takowém

obytu nawštjwili gsme Welerabbjna Kha-Khana. Wegdance w pokogjk malý a njzký, však nábytkem čistě opatřený, spařili gsme kmota postawy vážné, sedjcho na díwanu, u prostřed rediny z wjce pokolenj sestáwagjcy. An gsme se bljžili, snažil se stavec powstati, čemuž my však gsme nedali. Papršlek radostí zastkwěl se w sešláblých giž wěkem očjch geho, když na gewo dáwal z našj návštěwy potěšenj swé. Na geho pokynutj odšedše neymladšj wnučky za chwjli se wrátily, nesauce pro nás koláče, rosolku, káwu a dýmky. Howor náš týkal se gen powšechností; neboť z wážnošti k častowateli našemu a přjstomným tu osobám nechtěli gsme podotknauti ani náboženstwj, ani polituky. I pocjtili gsme wšickni gakausi nesnáz; kdyby však každý z nás byl mohl wyslowiti swobodné swé pocity, gakých rozdijných wýgewů byloby tu bylo shledáno!

Společnosť naše sestáwala z Francauzůw a Angličanů; oběma těmto národům činila se tu úcta, abychem z toho porozuměli, že powažowáno gich tu co budaucjch nástrogů, gimiž ruka Božj wytrhne lid židowský z poroby potalčitelů geho. Kýž by tak ljbil se Boku! neboť pohled na utišěný tento lid, genž w otroctwju a gako w oizině gest žiw w zemi gemu právem přináležjcy, má do sebe cosi žalostného. Ano bytby srdce twrdého, kdož by mohl býti swědkem takowé bjdy bez utrpnosti při utrpenj nebohých těchto Israelitů. Gá aspoň odcházegem nemohl gsem zdržěti se, žádati

Wsemohaucjho, aby uspíšil dobu smjrenj se s lidem swým, prwé genu tak milým, a zapudiw zaslepenost twrdošjgnau ze srdce geho pripravil ho pro dobrodinj toho šťastného okamženj.

Obzwláštností mrawů u tohoto lidu wůbec nacházegj se též u židů Jerusalémských, Tito pak rozeznáwagj se mnohými obyčegi přenešenými sem ze zemj gimi obýwaných, drjwe než přišli gsau usaditi se we městě otců swých. Neypatrněšj rozdjlnost, genž mezi nimi gest a bratřjmi gegich w Lewantě, gest gakási swobodnost obcowánj mezi obogjm pohlawjm, zwláště w poměrech pospolitých. Předce však newycházegj ženské nikdy bez raušky, což, wygmauc ženštiny, špatné powěsti, gest obyčegem všech osob téhož poblawj w Orientu. Takowáto rauška záležj z kusu muselinu, genž od hlawy spaustj se až po pas, tak sice, že necháwá na gewě postawu audů wjce než u ženšin tureckých. Počet usedlých w Jerusalemě Israeliů byl od některých cestowatelů přjliš vysoko udán. Gešto žádný w témž městě obohod se newede, bydljcz zde židé nezáležegj než z několika rodin, kteréž náboženstwj sem táhne. Nemysljm, žeby gich počet kdy byl přewyšil třj tisje, gichžto wětšina gest ženských. Synažogj Jerusalémské gsau skrowné a chaurné, což přičjsti gest wjce prozřetelnosti, nežli chudobě aneb nedostatku almužen, z cizozemska sem zasjlaných.

Byl pak gsem pohnut až k slzám, wida bljže weliké mešity, wystawěné na mjstě chrámu starého,

asi pět Židů, genž zdáli mi se býti rabbinů, s knihou w ruce a s obličejem obráceným ke zděm a w postavě lidj se modlících. Gako bych byl slyšel z úst gegich tato slowa: Gak dlabo, ó Pane, bude spojwati na nás sprawedliwý hněw Twůg? — „Giž wjce neuzijte mne od této chwile, až djtě, Požehnáný, genž se bere we gměnu Páně.“ W této části zdi gest widěti wjce welikých kamenů, tesaných patrně w době welmi dáwné, gakož lze saudití dlé zwláštňj gich způsobu. Některé z nich magj 12—15 střewjců zdělj a k 6 stř. zwýšj. Nemohlo-li by tomu býti, že gsau to ty samé kameny, o nichž zmjaku gsau činili učedlajci, řkauce: „*Mistře, pohled, kteréké kameny, a gake to stawenj!*“ Podobných kamenů widěti gest na mnohých giných mjstech nowých zdj; poněwadž však nemagj žádných na sobě známek ohně, gjmž chrám byl zničen při zkáze Jerusaléma od Tita, tudž některj cestowatelé domnjwagj se, že kameny ty gsau částka stawiwa od Juliana našromaděného k wystawěnj nowého chrámu, kteréžto podniknutj wybuchlj ze zbořenin plamenowé prý byli překazili.

Z Jerusaléma brali gsme se k Jerichu, sstupgijce stezkau příkrau a drsnau w planinu téhož mjsta. Tam ukázali nám studánku, o kteréž se prawj, že gest to tatáž, gegjžto wody uzdraweny byli prorokem Eliséem. Nynj gest to kamenný wodogem, z něhož wytykagjčj širokými splawy praudy rozdělugj se na wjce potůčků, genž swla-

živše něco málo vzdělané pády tratj se w písčité rowině.

Nedaleko od tohoto zřídla gest Richa, bjdná wesnice, zaujmajjc prostoru starého Jericha. Gest pak tu asi třidcet wělikých chalup arabských, ohražených gakausi zásekau ze suchého trnj. I wesli gsme do staré čtyhranné wěže, stogjcj u prostřed dwora zdj ohraženého, kteréžto mjsto slowe wúbee dům celnjka Zachea. Byli gsme abytowáni w prwnjm hořegšku, kamž vstupuge se po kamenných schodech, napolo zbořených. Střecha byla spadla a nedáno tam než několik wětwej. Po strjdmé a spěšné wečeřt položili gsme se na rohožky mjsto postelj nám připrawené.

W každé giné době, bywše zemdleni tak dlahau a neschůdnau cestau za celý den, bylyby gsme zabrali se do spánj i na tom drsném loži, na němž gsme odpočjwali, než w této okoličnosti nebyli gsme hrubě spánj žádostiwi. Gá spal nepokogně a nedlaho. Mogi saucestnj geště spali, an gsem procjtj. Wstana podepřel gsem se o zábradlj wěže, hledage zábawy s sebou samým w památkách, kteréž tato mjsta na mysl četně uwáděly. Gakož pomyslitj lze, byly tyto zpomjny welmi zagjmawé, a má přjtomnost dodáwala w těchto wážných mjstech gim půwabu geště mocněgšjho, na kterýž to žiw nezapomenu.

K gihu rozprostjralo se přede mnau Mrtwé moře, čili gezero Asfaltíské; na východ patřil gsem při swětě vycházegjho měsjece na hory

Nebo, Peor a Psaga. U temné gich paty teča i potok Jordan, genž od seweru tiše táhne se k moři. U západu druhé pořadj hor nižšjch ukončuje obzor; gsau to hory Indické, přes kteréž gsem ráno šel, bera se do Jericha. Obloha stkwěla se w této době leskem žiwějšim než obyčejně, a trpytj se hwězdy ozářowaly poněkud rozloženě wúkol temno.

Po dwau hodinách cesty přišli gsme k patě hory, na gegjmžto západnjm aubočj ležj wesnice Déborah. Chtjce dostati se až na wrehol hory, brali gsme se stezkau, wedaučj daubjm a křowjm, gjmžto porostlá gest tato strana gegj. Po nemalém trmácenj za celau téměř hodinu a častém přitom odpočjwánj octli gsme se na temenu hory. Wycházegjčj slunce poskytowalo zraku našemu utěšené a zagjmawé nad mjru diwadlo. Sewerow západně rozprostřeno bylo gako pod nebama našima gezero Genezaretské, horami owěščené. Na sewernjm geho konci strmělo sačhowé týmě wrehu Hermon; k východu otwjralo se před námi údolj Jordanské, a k gihu rozkládá se nesmjrná rowina Esdraelon, táhnaucj se směrem k Jerusalému.

Několik pokogných čeledj Arabských, přiwábených sem bugnau pastwau, rozdělano gest pa weliké této powrchnosti, kdež porůznu gsau žiwi pod stany u prostřed swých stád. Tak gsau někdy dáwaj arcjotcowé chodjwali se stády swými mezi městy a wesnicemi země. Uhananegské i w krajinách neylidnatějšjch, nebywagjce znepokogowáni,

W prwnjoh historie židowské stoletjch, pod wladou Řjmskou, za času křižáckých taženj, ano i za nowějšjch dob byla gest tato rowina bogistěm pamětných bitew; nebylatě snad žádná země napágena tak často krvj lidskou. Tutě Barak sstaupiw s hory Thabor s 10 tisícj bogownjků zabnal wogsko Sisry, přislého potkat se s njm s 9 sty wozy, kosami ozbrogeuými. Zde Josiaš, král Judský, swedl bitwu s králem Egyptským, gmenem Nechao, a padl pod ranami saupeře swého. Powrochnost této rowiny počjtaj někteřj neyméně na 15 čtwerěcnjch mil. Několik kroků od nás byly zřjčeniny kaple, upamatagcj na proměněnj Páně. Na témž mjestě stáli tři oltáře na památku, třj stáuků wedbė nawrženj sw. Petra. Má pak hora tato způsobě kusé homole, gsauč wywýšena 1500 střowjců nad rowinu, na kteréž stogj. Musila býwati po wšecky časy welmi pewné stanowistě wogenské, načež zbytky zdj a přjkopů gi obklčugjejch patrně ukazgj. Též gest tu widěti několik cisteren pro někdegsj zadržowánj wody dešťowé. Nynj tu nepřebýwá než několik rolnjků, genž z návstěwy našj byli překwapeni a gaksi užaslj; tak zřjcka býwagj tito osaukromělj lidé ze swé samoty od elzinců wytrhowáni.

Snažjce se wyložiti sobě zwláštňj přjčiny neurodnosti půdy, po kteréž gsme šli, kterážto neurodnost nesrownáwá se s popisj mnoha nrkow-njch i swětských spisowatelů o dřewnj plodnosti gegj — nepochybowali gsme ani na občanzenj o

pravdivosti zpráv gegich, gakkoli přehnané zdály se býti při pohledu na zemi tuto nyní vyachlanou a zpustlanou. Gáž dáwno tomu gest, co prorok byl předpowjdal ten smuthý dogem, gegž tento kontrast musj působiti na každého: „*Kdo tu půjde, užasne!*“ Mogžjš, mage umjrati, mluwil k lidu, wypisuge gemu zemi zaslíbenou co „*zemi dobrou, plnou potoků, rybnjků a studnic, kdež prameny řek vydávaj důstatek wod swých na rowiny, a podle hor, aurodnou na obilj, wjno, fky, olivy, obeg a med.*“

Twrdj se, že Judsko přewyšowalo Egypt důstatkem aurody; takť píše Tacitus o Palestíně: „*Obywatele gsau silni, snášeliwi a pracowiti; půda gest aurodná a znamenitá rozmanitostj plodin swých.*“ Josef Flawius mluwě o kraginách Judska a Samarij takto prawj: „*Gsau welmi aurodné, magjee důstatek stromowj a ovoce. Negsau sice swlažowání než malými wodami; wšak dešt udržuga půdu při postačitelné wlkosti; woda řjčná gest nad mjru lahodná, a wybernost pastwin činj, že kráwy a owce dávaj wjce mléka, než w ostatnjch kraginách.*“

Swatá Země byla zwláště pawěstná množstwjm dobytku, gegž byl geden z neyhlawněgajsh pramenů bohatstwj gegjho. Mělit gsau Israelité wšecky druhy dobytku, k potravě a pphedlj člowěka, gakkž i ke konánj rozličných pracj potřebného. Hory poskytowaly weliký důstatek dobré pje, a preyátjce se z nich potokowě přinašeli

úrodu w rowiny a údolj. Čtáme, že při rozdělenj země připadlý pokolenj Judowu podjl měl neyméně 112 zděných měst, z čehož souditi lze na někdejšj této země lidnatost. Josef Flawius, mluwě o této kragině a o Galilei, odkudž byl rodilý, prawj wýslovně, že gsau to kraje welmi lidnaté.

Gesto četaá Judstwa lidnatost gest wěc ztwtřzena, může se to snadno wyložiti, gak ty wápenné skaliny a wychudlé hor wrohole, genž wúkol sebe spatřujeme, dřjwe býwaly aurodnými. Nelzeť w prawdě domýsleti se, žeby při rozdělenj losem kraginy zvláště znamenité welikau ponebj rozdílnostj a nestegnau aurodnostj půdy wšickni obywatelé byli stegně poděleni. Ti, gimáto dostala se úrodná audolj, měli dosti weyhody tjm, že málo práce bylo gim wynaložiti na wzdělanj půdy; ti však, genž zkráceni byli, musili sebrati wšecku aučinliwost a průmyslnost swau, aby wyrownali se šťastnějšjm sausedům swým. Nacházegjť se gestě wšude známky této zmnohonásobněné činnosti a wyššjho rolnictwj stúpně než za našich dnů i w těch mjstech, kde zdá se býti wěc téměř nemožná, žeby tam kdy plúh byl mohl brázdití lúno země. Než tehdá, gako až podnes na mnoha mjstech Libanu, přjkriny hor byly tarasy opatřjny od paty až k temenu, gsauce porostlé fjkowjm, réwjm a oliwowjm. Gestíť známo, že fjk a zvláště winný kmen a strom oliwový libugj si w půdě suché a kamenité, a že i obilj, swlažowáno-li déštěm garnjm, nápodobně w takowěto půdě se

dařj. Tak osprawedlněna gsa u dńej cjrkewnjch spisowatelů.

Z toho, eoř gsem pronesl, lze souditi na změny w této někdy tak obljbeně zemi. Půwodce této zpaasty udává historie. Ačkoliw Zasljbená země byla pleněna od Assyřů, Chaldeů, Syrů a Řjmanů, přede, až když židé přestali býti národem, zkáza to nastala; a geřto úřednost půdy záwisela na- zwjce od početné lidnati, stalo se, že když země zpustla a obyvatelé gegj rozptýleni byli do ci- zjch zemj, že přikryta byla tak země smrtkem a zkázau, gakoř bylo předpowědjno. Po uplynulých od oně doby 18 stoletjch byla Palestina pleněna střjdatě od Saracěnů, Křiřáků, Turků a Arabů, a w nynějšm stawu snad zůstane až k naplněnj kletby wyrčené na tuto zemi, až ke dni zasljbe- něho gj oswozozenj.

3. Studium klassikůw cjrkewnjch.

94

Josefa Dohcera,

kaplana w Citolibech, Litoměřické diocese.

Drahé klěnoty a wzneřené *pamjky se cti- hodněho žiwota starocjrkewnjho* newřednj pozor- nosti a nemalé wážnosti důstojnj gsa. Ale za- pñji se neřá, že w swatyni aněch katakomb po- swátňjch, w nichž wzneřené ticho, utěřený pokog, wzřená maudrost, uslechtilá swatost swé stany

byly sobě oblibily, wstoupiti a. w. nj se bawiti, není každému věku a člověku dáno a přáno. — Gfť mlujm o chrámu a škole učenosti blahoděgné našich *sw. Otců a Učitelů Cjrkewnjch.* — Náš wěk nabýwage *gasněgšjho oswědoměnj weškerého* bohatstwj Cjrkewnjho, začjná si wtipowati, na swětle wynášeti poklady, gichž se nedáwno* málo wájmal. K použitj gich napomáhaj žiwotopisowé mužů těch proslulých:

8. Cyprian.

1. *Thascius Caecilius Cyprianus*, gedna z těch neystkwělegšjch hwězd na obloze cjrkewnj, *proslulý gsa gakožto biskup a spisowatel*, rodem swým přináležj gedné velmi zámožné a wzuešené rodině senatorské w Karthagině. Co bychom o geho rodičjch, o wzniku a běhu žiwota geho prwněgšjho zwěděti sobě přáli, neuznal geho žiwotopisec, diákon *Pontius*, prozrage k toho muže budauej sláwě a welikosti dušewnj, za hodno poznamenánj. Wjmet toliko, že on při swých wýborných ducha nadánjeh po wšestranném wzdelánj wědeckém taužil, a že latinskau i řeckau řeč a literaturu studowal se wšj pilnostj. Odhadlaw se

*) Hlasy: *Unter allen Zweigen des theologischen Studiums ist leider der patristische noch immer derjenige, der heut zu Tage am wenigsten Bearbeiter und Freunde aufzuweisen hat, und doch wäre namentlich für den Seelergakterus nichts wünschenswerther, als dass er den Geist der heil. Kirchenväter in sich aufnehmen, in diesem Geiste erstarken und somit fest stehen möchte für die Sache des Herrn und Seiner Kirche.*

k stavu učitelckému, uvažal se w professtra rhetoriky, kterauž nejslawnějšj muži se tehdaž bawili, učil něgaký čas s welikau pochwalau a sláwan w *Karthagině*.

2. An zaneprázdněnj to geho bez toho znamenité gměnj zděděné rozmnožowalo welmi, začal stkwostně žiw býti, požitků a radostj swětských w aupné mjře požjwage. Nebyl, gak sám se wyznáwá (*ad Donat. c. 3*), mladý wěk geho bez auhony. Než ale u prostřed těch radowánek *Božské smilowánj ho dostjhto*. Bydlel w geho domě počestný a stihodný kněz, *Caecilius* gměnem; ten auplnau *Cyprianowu* lásku sobě zjškaw wyswětlowal mu *učenj křesťanské*, a ku *čtenj pjsem swatých* ho nabjzel. Měl ale geště dlauho, co zápasiti s pudy swými, až pak se zmohl, a milost Božj wšecku geho mysl zaugala a opanowala. *Pontus in vita Cypr. c. 9*. — Geště gsa katechumen, po *widě dokonalosti křesťanské* se sháněl. A w prospěch chudých rozprodaw swé statky, asketickým aukolům oddáwati se gal, a slibem neustále čistoty zawázal se. *ibid. c. 4*.

3. Okolo r. 245 neb 246 *milosti křtu swatého* dosáhl. O swém wnitřnjm stavu před obrácenjm welmi a po obrácenj se, pamětihodnau zpráwu nám zdjly: „*Poslyš, což k pozorowánj prw, než se člowěk čemu naučj; což na dráze poznánj na lokty dlauhé se neshledáwá, anobrž w krátkém běhu uzráwajjcj milosti Božj wydobýwá se. An w tmách a w šeré noci gsem upěl, a na baurti-*

wam mori swěta wrůwraze, neodhodlaně na cestách omylných se pokáněl, neznaje života svého cjl a vzdálen gsa od prawdy a swětla: přicházelo mně dle mé tehdejší mravnosti docela těžké a krušné, co Božské smilowánj k spasenj připowědělo, že totiž člověk znova se rodí, že spasitelnau koupelj k nowému životu oznauanti, staré těci minulé se sebe swléknauti, a při nezměnné trwalosti těla sebe dle ducha a myslí předělati může.

4. Gak gest, prawil gsem, takowá proměna možna? Gak možno, že člověk nagednau všeho býwá sprostě, co budto přirozené, neyaprostj látky tuhne, aneb co přijmá se, wěkem najjm w nás samé wrostlé gest?.. Těmi myšlénkami gsem se zanášel často. Neboť gak gsem w nesčíslná poblauzenj za svého žiwobyťj prwnějšjho zapleten byl, gichž se zbawiti s to byti gsem neomyšlel, tedy gsem přilepujobjm se nešlechotnostem raděgi se wzdáwati ohtěl, a bez naděge něčeho lepšjho gsa, snášel gsem se s njmi, gakoby giž u mně byly swě sjdlo a práwo měly. Když ale pomocj wody noworozenj pokálenj mladšjho žiwota méha bylo očistěno, tu s hůry wylilo se gasné a čisté swětlo w rozhřešené srdce; gakž gsem s hůry nebyl ducha, a noworozeným, nowým člověkem učiněn byl, tu se podiwně duch wrtkawj zmohl, co zawřeného bylo, se otawřěto, oswjtilo se šero, wzbudila se sjla k tomu, což z prwu těžké se zdáto, dalo se wykonati co dřjw no-

možné se zdálo; ukázalo se, že pozemské bylo, co pro to tělo se zrodilo v službě hříchu bylo, a z Boha že bylo, co nyní duch svatý ožil.“

Ad Donat. Ep. I.

5. Zářj milosti Božj wzbuzený *Cyprian* nebyl dlouho laikem, an ho požádali, aby přigal swátost *swěcenj kněžstwa*; geho dobré vlastnosti byly wolenj a důwěru u lidu upodstatnily. A když w krátce na to biskup *Donatus w Karthagině w Pánu* zesnul, byl za geho náměstka žádán. *Arei* že apoštolské konstituce swěcenj neofyty zakazowaly; však ale u takowého muže, gaký byl *Cyprian*, nebyčegný to wýgew, wšecky wymjny samy sebe wygmatj se zdály. A však ginak smeyšlel *On. Geho pokora* wzderowala se takowémuto wyznamenánj vysokému, a utek tagil se někde. Ale lid ho wyhledaw obkljčil dům, oblehl wšeckon průchod, a snažně ho prose naň dolehal tak dlouho, až se uwolil. Předc však ne wšickni tjm wolenj událým byly spokogeni. Mnozj starj presbytři, mezi těmi *Fortunatus, Donatus* a g. na to důstogenstwj si dělali naděgi. A *Cyprian* gak mohl ge udobřiti se snažil, a aby newůli lidu proti njm zwrhl, mezi neyblížšj sobě přátely ge přigal. Přec ale *dobrota* geho minala se cile; oni přestali na swém dotud, dokud se přjhodná přjležitost, tagaas pomsta w zgewný wztek proměnitj, newyokytla. (*Pont. cap. 5.*)

6. Od swého se obráčenj a wstapenj w staw duchownj byl se *Cyprian* se wšj pilnostj do roz-

gjmánj pjam swatých zbral, a aby duchem cirkwe swaté co neyživěgi proniknut byl, i tés ktero raturu cirkownj až do své doby byl prodázel. Odtud geho zápal u cirkwe, geho horlenj o gegj sláwu a wznik, geho směr praktičnj a trefně gednánj. Nenj přjliš mnoho řečeno, wyzná-li se kdo, že *byl on biskupůw wzorem.* Geho nábožnomyslnost, geho ponjženost a dobrotiwost, geho mocnost a přjnsnost u zachowáwanj zvyku a owiku cirkownjho, kdež to pospali gest s to? Takowáto swatost a milostiwost mu z twáři swjily, že ty, kdož geg uzřeli, w zmatek téměř přiwedeni býwaly. Był gest při obcowánj s ginými přjnsný i spolu přjwětíwý; nebylo na něm widěti ani zasmušilé pánowitesti, aniž newhodně přjchylnosti. Člowěk newěděl, má-li ho wjc milowati neb ctíti.

7. Oděw geho odpowjdal mrawnj powaze gehu: žádná swětská nádhernost ho menadýmala, gesto při tom žádného znamenj, podlé nečistoty na oděw newynášel. Otcowaká, njž drjw giž wynikal, *náklonnost geho k chudým,* kathedru geho biskupskan zwýšowala. Gakkoliw pak wznešené swé důstoganstwj cirkownj sobě byl gasně oswědomil, a byla-li toho potřeba, *awšad swjy božaky proti nepravým awtakům chránil,* přede pak, aby wšecky pro gedno a totěž obecné dobro duchownj rozužil, nečinil ničeho bez potazu u swého duchowenstwa a lidstwa, tjm pak samým ustanowenjm swým wolaý přichod a důraz možný dáti wěda. *Ront. c. 6.* — Nebyl ale *Cyprian* ani celý rok w ne-

protrněm užívánj své důstojnosti. Na nejvyšš
nemilo bylo pohanům povýšenj geho; a když ze
začátku r. 250 za posedánj *Decia* na trůn zase
proti křesťanům spaura znou se rozněcowała,
hulákalo se w Cirku a Amfiteatru opět a opět
takto: „*Cyprianus ad leones!*“

8. Tu a tam ho hledajce nemohli ho zastj-
hnauti, a proto byl z *wlasti* vypovězen. A však
Božjm řízenjm ustanovil se na tom, že se na ten
čas pronásledownikům swým vyhne a s několika
swých přátel o samotě tagiti se bude. Zůstal
wsak se swau cirkwj w obcowánj neustálém. Skrze
několik presbyterů a dva biskupy, dioecesi geho
zastáwagjce *zpracował pjemně wnitřnj gegj*
záležitosti, kteréž za geho nepřítomnosti w *porád*
smutnějšj twárnost se proměňowaly. *Ep. 55. 69.*
Tagno nás nenj, kteréž *Decianské tyranstwj*
po wsech všudy stranách tropilo zlé, an dluhým
pokogem mysl křesťanská ochábnala. Totěž i w Kar-
thagině. Mnozj z lehkowážnosti gali se obětowati
modlám, aneb zgednali sobě peníze listy swědějčj
gako že by byly příkazu cjsařskému zadost učia-
nili; naproti tomu příjeň mučedlnjkůw w žalářjeh
wydohýwagjce žádali od nich odpustků a cirk. ob-
cowánj listy, gmiž, ač za své proviněnj těžké se
nekáli, žádali o přijmutj w obcowánj cirkewnj,
oč mrzké gich počínánj bylo ge připravilo.

9. I se wšj silaw tomu a takowému rauha-
wění dotjránj wzdorowal se *swatou horlávostj*
nadšený *Cyprian*. Ale stařj odpornjci geho, ze-

gmena giatý *Felicissimus* s *Novatem* a s čtyřmi
 gestě jinými presbytery toho okamžej požádl, aby
 proti swému biskupu mohli se zasadit, hejno ne-
 spokojenců k sobě přiwábivše. A z toho po-
 wstalé nepokoge, za kterými wrstewnjci ti wyob-
 cowáni byli, prodalowały návrat *Cyprianů* až
 k weliké noci 251. I byla geho pak neypřed-
 něgšj péče, by při něgaké synodě s biskupy, kterak
 ti *padlj* magj potrestáni býti, gednáno bylo, a splo-
 aby proti roztržce *Felicissima* a přjwřzenců geho
 náležj zosnowány byly. Prawidla pro kagicj w přj-
 slušném ohledu na wšecky ztěžugfej a zmjrnugjoj
 okolnosti ustanowena; dlouhý a přjsný čas ku po-
 kánj určen. Genom w nebezpečj smrti prwněg-
 šjho smjřenj (*reconciliatio*) stáwati mělo. A wšak
 gestě nebylo wšecko w čistém pořádku, an nowá
 w Řjmě roztržka se k tomu přirazila.

10. Byl presbyter *Novatian*, genž za proti-bi-
 skupa se dal wyswětiti, a usilował wšecek o to, aby
 skrze swé spogence měl afrikanské biskupy, zwláště
Cypriana na swau stranu přilauditi. Tento ale
 o běhu té wěci náležitě zprawen, netoliko se wšj
 odhodlanostj se ku *Korneliu* přiwřhl, alebrž wšj
 snahau zasazował se o to, aby afrikanských ojr-
 kwj sobě zjškati, a zrušenau swornost w ojrkwě
 Řjmské opět uwěsti mohli. Nebyly gestě tito swáry
 usrownáni, an (252) nowé dwognasobné slé zase
 zniklo, *mor* totž a *propásledowanj Galla*. Což
Cyprianu zawzdalo přjčnu, že při gedné nowé
 synodě prwněgšj uanešenj sbořnj. wzhledem *padlých*

zimřnil w ten způsob, aby všickni opravdu ha-
gjcj, chtěje k zápasu posilniti gich, w cirkew přigati
mohli býti. Onť sám k smrti se pripraviw, snažil
se i také své stádo, mezi dwegnásobným smrti
nebezpečjm trnaucej, k odhodlanosti slowem i přj-
kladem powzbuditi. Zagisté hrůzoplodně, netže o
tom psáti, zařil mor w městě Karthago.

11. Strach a hrůza pogala a zmátla všecku
gich mysl; všeco se odtamtud klidilo kam mohlo;
umřici a polomrtwé z domů na ulice házení.
Z bázej nakáženj přestali ošetřowati nemocných, o
pochowáwánj těl nepečugjce. Těla nahnilá po
růzau ležjcj nakazily wzduch, a strast a bjdu ztróg-
násobily. *W tom Cyprian swau osadu swoláwá
a wykládá jim přikázanj lásky křestánské, genž
negen na wěřjcj obmeziti, ale i na škůdce wzta-
howati se má. Prawé zrozenj z Boha že ge za-
wazuje, aby co prwnj synowé Božj se osvědčili.
Napomjnánj to biskupowo postačowalo k rozjčenj
wěřjcjch k welmi wznešenému sebe zapjranj. *I hned
se děliti společně w skutky welikého milosrden-
sttcj.* Gedni sháněli summy peněz, družj na se
wzali obstaráwánj nemocných, ginj zase giné
práce. A strachy smrtelné zmjzeli; láska spēla
na pomoc wěřjcjm i newěřjcjm bez rozdjla. Takowá
welikomyslnost u prostřed utiskowánj a nesnážj
i pohanůw srdce obměkčila.*

12. A však hranice okršlku *Cyprianowa* pro
něho a geho milý lid nebyly hranicemi gegich lá-
skawosti a štědroty. Anněkolik numidických biskupů

do Karthaginy zvědětí dalo, že od wpadagjojedrábů laupežnických mnozj křestané ze swých cirkwj uněšení byli, ustanowil biskup sbjrkú we swé osadě, a poslal gegj wýnos, 100.000 sestercij k wykaupenj gich ze zagetj. *Pont. c. 9. — Ep. 60. A tak dobročinił všem a všude.* An pak za vládařenj Valerianowa pokog cirkwi nawjtal, předewšjm zřel k tomu, aby se opět upewnila, utisky a roztržky rozwiklaná cirkewnj kázeň, a žiwot cirkewnj opět w pořádný běh přišel. K tomu cji a konci *swolal (253—256) mnohé sněmy, i sepsal též mnohé spisy*, kterjž k těm a před tjm událým přjběhům čelily. Ale w těch usilowánjch gsa spatřil sjmě rozepřj vycházeti.

13. *Sjmě rozepřj nynj práwě w obcowánj cirkwe katolické samé vycházelo.* Což tjm tráchlíwěšj bylo, gelikež tjm samým aukzé auwazky biskupa *Cypriana* s Řjmskau stolicj na něgaký čas powolowaly. A toť rozepře, *zdali od kacěrů udělenj křest platen by byl*, byla neyprw praxj několik wýchodnjeh cirkwj na swětlo se wznesla, kterýmžto papež Štěpán ne beze odporne hořkosti na odpor postavil učenj podánj cirkwe Řjmské. Odtud to přišlo na Afrikany. I tu w způsobu tom se nesrownáwali. *Cyprian*, co na něm bylo, na shledaný tamtéž i ginde přigatý obyčej, na gednostranné wyrozuměnj sohránce učenj a pjsmu swat. se odwoláwage, proti Štěpánu se zasadil. A wěšj počet k němu se přivrhujejejch biskupůw přiswědčenj wýchodnjkůw, způsob w geho smey+

šlenj a posléz chatrné dowokowánj, kterýmž proti němu byly, geště wjce geg w náhledu geho potwrdily.

14. A když mnoho za tau příčinou sněmů cirkewnjch bylo držáno, a listů wyswětlugjejch mnoho semotam rozesjláno, a wygednawánj pilných šetřeno bylo, tedy přede wýhoda zewnitřnj na stranu našeho biskupa se chýlila, ale zagjmawost a prospěch swornosti nad každým osobnjm ohledem zwjtězily. Geho psanj na papeže Štěpána zřjzené wane netoliko duchem ušlechtilé mjrnosti; onť se netoliko neuchýlil se zaštitau třetjho konciliu karthagenského z bogistě; anobř obáwage se welmi, aby w tu záležitost se newmjsila náruživost, wyhotowil k upokogenj všech welewážnau knihu: *de bono patientiae*, a pak tu, gegjž názew gest: *de zelo et livore*; aby tjmto způsobem zlého ducha rozporu utišil, a dle možnosti zlé z kořenu wywrátiti a wyhogiti s to byl. *S. Augustinus de Baptismo I. 28. II. 13. III. 6.* Gak byl pak papež Štěpán ze swěta sešel, rozpor ten, co do blawnj stránky geho, ukoneyšen usnul, a *rozowážliwym dorozuměnjm difference tyto pomalu k pokognému ustownánj přiwedly.*

15. A na ten způsob asi deset let byl w cirkwi stojtil Cyprian, až pak dráha geho slawná k geště slawnějšmu konci se chýlila. *Valerianum edikt ntiskowacj (257)* geg co neydřjwe dostihl. Prokonsul *Aspasius Paternus* powolal gsi ho k sobě a wypowieděl ho z wlasti, gešto že cjsárskému

rozkazu se podrobili, statně se zpěčoval, do *Cy-rubis*, města to zeugitanské provincie musel. Wyhnanstwj to ale gen na krátce trwalo. — Utěšenj lidu však, biskupa swého zase mezi sebou mjli, brzy pominulo. Maximus, právě w Utice dleže, dal rozkaz, aby *Cypriana* k saudu přiwedli. Ten-
týž však, že swé cirkwi, w nīj žiw byl, učil a aučinkowal, i wyznánjm krwawým powinen gest, za to mage, tagil se, aby onomu rozkazů se wyhnul, až by prokonsul opět w Karthagině se octnul. A když se nawrátíl, wyšel *Cyprian* ze swé skreyše a ukázaw se, zatknut, a do *Sexti*, sjdla to prokonsulowa weden byl. *Weškeré Karthago nad tjm se zhrozilo*. Křestanské obywatelstwo pastýře swého wyprawázelo na cestě geho poslednj, a bdělo celau noc w hustých hegnách okolo domu, w němž zagat seděl.

16. Den na to geg zrána byl Maximus před saudnau stolicí přiwesti dal. Wýslech zcela kratký byl. Rozsudek zněl takto: *Biskup Thacius Cyprianus že má o hrdlo připrawen býti*. *Deo gratias*, byla odpověď odsauzence, an rozsudek čten byl. Po sentenci té netrvalo dlouho, a splněnj gegy následowalo brzo. Nescjslné množstwj lidstwa na poprawišťe wyprawázelo geg. Při tóm se utrpenec Cyprian modlil opět a opět, a swléknůw se, zahalil swých očj, a dal sobě od gedného presbytera ruce wázati, an nedáwno před tjm katowi pět a dwadcet kusů zlaté mince wysázeti dal. Geho wě-
řjčj duše byly rozprostřeli plátěné prostěradlo okolo

něho, aby krew swatého mučedlnjka a drahého biskupa zachytiti mohli. Awšak třesaucj se rukan kat, natáhna meč, sňal hlavu ctihodnau, dne 14. zářj 258, prwnjho to afrikanského biskupa, genž *korunau mučedlnickau ozdoben gest byl.* (Pont. c. 14—18.)

17. *Cyprian co biskup geden z těch neygasnějšeh hwězd, genž nad cjrkwj katolickau se byly stkwěly. Geho zásluhy weliké wypočjsti, gehu ctnosti pastýřské náležitě chwáliti, kdož gest s to? Gen takowá nábožnost, takowá horliwost, takowé srdce gaké gehu bylo, ze sebe wystaupiwiši se srdcem weškeré cjrkwě w gedno spogené se zdálo; genom takowá duše, gako gehu byla, weliká, mohla by oné wznešené pocity, gjmiž on progut byl, wyslowiti. Geho sláwa roznjtila neyznamenitějšj Otce cjrkwenj, welebná a opěwaná we všech stoletjch gsauc. Sw. Augustin ze srdce cjrkwě wšeobecné mluwil, an geg s zwláštňm wyznamenánjm gmenowal „katolickým biskupem, katolickým mučedlnjkem.“ — Prawda toho, w gehu spisěch mnohočetných před twářj cjrkwě katol. zachowaná, swědčiti o tom bude po wšecky časy. (Wiz Patrologii Mühlerowu z sw., str. 818. — Christl. röm. Theologie Bährowu str. 53. Wiz: Časopis kat. sw. I. r. 1838, str. 29. etc.)*

18. Weledůležité a welewáženě spisy našeho swatého Cypriana, mučedlnjka a biskupa na zemi blaze aučinkowawšjho, Cjrkwě Kristowu oslawujcjho, wěncem gednoty gi ozdobujcjho, genž

audem cjrkwé wjtězné gest, gsau následugjcj:
1. Liber ad Donatum s. de gratia Dei. — 2. de
Idolorum vanitate. — 3. Testimonia adversus
Judaeos ad Quirinum. — 4. de habitu virginum.
— 5. de unitate Ecclesiae. — 6. de lap-
sis. — 7. de oratione Dominica. — 8. de Mor-
talitate. — 9. ad Demetrianum. — 10. de ex-
hortatione martyrii ad Fortunatum. — 11. de
opere et Eleemosynis. — 12. de bono patien-
tiae. — 13. de zelo et livore. — Pak mnoho listů
 na rozličné osoby. — Gak wýtečné gsau, shledeg
 sám! —

Oplýwage myslj roznjcenau *Prudent de Co-*
ronis. hymnus 13. pège o chwále Cyprianowě:

Unica terra tulit, quo splendeat omne, quidquid usquam est,
Inde domo Cypriam, sed decus orbis, et magistrum;
Est proprius patriae martyr, sed amore et ore noster
Incubat in Lybia sanguis, sed ubique lingua pollet:
Sola superstes agit de corpore, sola q̄ire nescit.
Dum genus esse hominum Christus sinet, et rigere mandum.;
Te leget omnis amans Christum, tua, Cypriane, discet.
Spiritus ille Dei, qui fluxerat autor in prophetas,
Fontibus eloquii te coelitus actus irrigavit. —

4. Láska a maudrost Kristowa a geho Cjrkwe we swátostech zwlášť.

Od

Ant. A. Reháka,

vjcerektora alumnatu Litoměřického.

(Pokračovánj.)

a. Prwnj částka swátostnjho žiwlu, Swátosti pokánj,

Ljtost uzawjrá w sobě s gedné strany úplné poznánj sebe samého, s druhé strany pak pewné předsewzetj nowého žiwota, tak že bolest a žel nad hřjchy zpáchanými gako u prostřed se wynacházej.

N. Zpytowánj swědomj.

Základ, na němž gediné pokánj státi může, gest: zpytowánj swědomj — upřímné, pilné a ne-stranné hleděnj do neyhlubšjch a neytagněšjch záhyb srdce našeho — a wýsledek toho — důkladné poznánj sebe samého. Bez tohoto gest pokračovánj w dokonalosti wúbec a polepšenj se hřjšnjká zwlášť zcela nemožné. Toliko zpytowánjm swého swědomj seznaš swúg wnitrnj staw, gen tak se dowjš, gakyých náklonnostj a wášnj w sobě přechowáwáš; co tedy přede wšjm činiti, kam swau pozornost obracetí máš. Ginak tapáš w hustých tmách, w gakémsi duchownjm polosněnj plynau dnowé twogi, prchawý čas tě sice s sebau wleče, ale ty newjš kam; zdaž

wzhůru k nebi, či dolů k peklu?! *Gestliže světlo, kteréž gest w tobě, gest tma, sama tma gaka bude?*“ (Math. VI, 23.)

Bez zewrubného zpytowanj swého swědomj ne proderes se až hluboko w srdci k ukrytému prameni swých poklésků. Ty se bránjś, přemáháš, byś neklesal, a však to, co nechcaš, se děge; ty páeháš, co w pokogněgšj době nenáwidjś, co se ti protiwj. Gak ginak? Ty se neřjdjś dle maudrého přjkažu swaté Cjrkwe, nezpytugeš swého swědomj, newniknáš w hlubiny swého srdce, dljś toliko na powrchu. Hřjch, (zewnitřnj čin) tě mrzj a po geho prameni se neschánjś. O, wěz, to marná práce! Hřjch gest plémě gešterčj; celé swé tělo dá w obět, gen když uchránj hlavu swau. Dokud tedy této nepotřeš, štjpey a sekey ho neunaweně, onf wyroste brzo opět. K hlavě však, k prameru wede gediná toliko cesta — důkladné zpytowanj swědomj. Nynj widjme, proč ono základ všeho pokánj; ted patřno, proč giž u pohanůw wrch wšj maudrosti obsažen byl w onom prawidlu: *ἡ γὰρ ἡ σαρξ*.“ To-liko geště podotýkám, že cjl a konec všeho sebe poznánj nenj žádný giný leč — polepšenj a napprawenj-se; gak to giž bez toho i z hōregšjho wyswjta. Kdo geg k tomu obracj, přemnohým nehodám ucházj a i swau wezdeggšj blaženost znamenitě zwýšuge.

Co nás tedy k úplněgšjmu poznánj wnitřnjch záležitostj wede, co s našjm weškerým blahem tak úzce spogeno, má i každému neyweyš wýtánym

býti, nenj-li všj úvahy prázdny a ze všeho rozmyslu wyzut. Nebuďmež následowně swému oku podobni, genž vše wúkol sebe widj, toliko sebe ne; raděgi obracugme k swému užitku napomenutj, gakěž dáwa Řjmský katechismus: „*Monere — oportet, ut omnes conscientiam suam frequenter excutientes, videant, num, quae a Deo, sive Ecclesiasticis sanctionibus, praecepta sunt, servaverint.*“ (Pars. II. Cap. V. Quaest. XXXI. 1.) Pilné a swědomité ostrjrhánj rady této, poučj nás, gak přemaudře tjm o naše zdokonalenj postaráno; neboť poznáných chyb budeme upřjmně želeti, a gich se všemožně warowati. Ostatně že k poznánj sebe samého, gakož wúbec k činěnj pokánj gest mílosti Božj a wjry potřebj, a gak tyto požádawky maudré gsau, an k pokoře wedau, toho připomjnati byloby zbytečné; kdyby se nám i toto nepředhazowalo. Kdožby tedy w negistotě wězel, nechť gen nahlédne do sněmu Tridentského: *Sess. VI. cap. 5. 6. et 17. Sess. VII. can. 3.* aneb do kteréhokoliw katolického katechismu.

2. Ljtosť.

Gak se kdo poznáwa, tak i swých hřjohů želj; a tak také buď swúg progádrěný úmysl *starého člowěka se sebe swlěci a nowého oblěci* w skutek uwede, buď opěť w bahno ohawných neprawostj klesne. Bez prawé ljtosťi nelze tedy na obrácej-se hřjšnjk a ni pomysliti. Takto se prospěch žalu a ljtosťi ukazuge, aniž pak přehlédnauti smjme, gak

přemaudře to, že toto wnitřnj bnutj nikoli w gakeš smyslné bolesti neležj, ale zcela od našj wůle záwisj.

Kdyby swatá cirkew učila, ljtost že gest bolest smyslná a že se zewnitřně ukazowati musj¹, tužby mnohý méně citliwý, k zármutku a k slzám méně nakloněný w úzkosti a we strachu se nalezal, mage swau ljtost za nepostačnau; poněwadž tělesně žádného zármutku nepocjtil, a snad ani geđiné slzy neprolil. A zase mnohý citliwec snadnoby se ukoneyšil zewnitřnjmi znamenjmi ljtosti, gsa u wnitř hřjšnjk starý, pranic nezměněný, o prawé hřjchu ošklivosti ničehož newěda.

Dobře se o tom slyšeti dagj slowa swatého Tomáše z Villanowy, a to předkem k úplnějšjmu ljtosti wyswětlenj: „Bolest gest dwogj. Gedna gest čin wůle, nenáwist a ošklivost hřjchu, pránj by se bylo nehřešilo; a tento čin gest swoboden a w moci našj. Druhá bolest gest smyslná, gakeš utrpenj, zármutek a zasmušilost, kteráž smyslně — tělesně pocjtěna býwá, a časem i slzami se progewuge. Prwnj bolest gest ljtost, ne pak druhá; tato gest následek ljtosti; — a nenj w moci našj. Neboť

¹ Nemaj se tjušte, gakeby wšoecka zewnitřnj znamenj ljtosti sbytečnš byla. Gewj-li se gimi opravdowá, wnitřnj ljtost, gest pak zagisté slza kagcjejho wšech drahych a trpytjcejch se démantů dražaj astkwostněgaj. Ane i nemálo pochybnš gest ljtost onoho, genž každy, i dost malau strátaw wolni dogat býwá a se rmutj, a nad swými hřjchy ani geđiné nextratj slzy. „Non sunt,“ prawj k takému sw. Augustin, „in te, Christiane, pietatis viscera, si lugas corpus, a quo recessit anima; animam vera, a qua recessit Deus, non lugas.“ (Serm. 41. de Sanctis.)

některý přichází k slzám, jiný „genua mēkōj“ (citlivějšj).²

Proto naléhá Pjsmo i Cjrkew na bolest wnitřnj, by se hřjchů spjše, a wjce srdcem než ústy želelo. Tak čtēme: „*Convertimini ad me in toto corde vestro, — scindite corda vestra et non vestimenta vestra.*“ (Joel. II. 12. 13.) Kagjč Dawid pak wyznává: *Laboravi in gemitu meo; lavabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo,*“ (Psl. VI. 7, 9.) A ono: „*Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae.*“ (Isai. XXXVIII. 15.) Gest tu sice také o zewnitřnj bolesti řeč, než gen gako o wýsledku žalu wnitřnjho, žalu dušewného. Takť uzawjrá i snēm Tridentšký: — „*certe, qui illos Sanctorum clamores — wzdechy totiž obsažené w mjstech Pjsma swrchu uwedených, neb i w jiných tēmtō podobných — consideraverit — facile intelliget, eos ex vehementi quodam antea vitae odio, et ingenti peccatorum detestatione manasse.*“ (Sess. XIV. Cap. 4.) Gest to tedy bolest wnitřnj, od wůle našj zāwisjčj, gak to i samý wýmēr litosti ukazuge, genž w následných gest zahrnut slowech: „*Contritio³ est animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de caetero.*“⁴

A nad to nade wšēcko, nesrownává-liž se to

² Cnecio in Dominicae Passionis.

³ Škola děl: „*contritio*“ — ljtost dokonalá, a „*attritio*“ — nedokonalá.

⁴ Trid. Sess. XIV. cap. 4. de Poenit. et can. 5. Sess. VI. cap. 6. et 14.

s našj přirozenostj? Nenj-liž to ona cesta, na njež se gediné k pramenům všeho zlého a všj přewrácenosti dostati lze? „Z srdce vycházegj zlá myšlenj, vraždy, cizoložstwa, smilstwa, krádeže, křiwá swědectwj, rauhánj“ (*Math. XV, 19.*), tedy z hlubokosti srdce našeho pocházeg. též ljstost naše. „*Budešli Hospodina Boha swého hledati z celého srdce swého, a z celé duše swé, tedy ho nalezneš.*“ (*V. Mogž. IV, 29.*)

Následowně tauž cestau, na kteréž se hrjšnjk swého Boha vzdáčil, musj zase hleděti, na též cestě k Němu se přibljžiti. „Prawá ljstost“ dokládá swatý Řehoř, „má swüg počátek w srdci a ne w ústech. Srdce zhřešilo, k hrjchu ponaukało, srdce musj také želeti. Wšecy modlitby, wšecy slzy nepomohau, newj-li o nich srdce. „*Quo fonte manavit nefas, fluent perennes lacrymae.*“ (*Hymn. ad Laud. in Qudrag.*) W prawdě a upřjmaě musj každý zwolati s Dawidem: „*Pánu gsem zhřešil!*“ (*II. Reg. XII, 13.*) Dobré gest to, s Publikánem se w prsy bjti; dobré s Magdalénau a noh Spasitelowých plakati; dobré, gako Dawid král a swatý Petr, slzy proléwati; ale na tom všem, má-li ljstost platnau býti, musj srdce neywětšjho aučastenstwj mjti. Tak učj Cjrkew katolická, tak tlačj ona při každé přjležitosti na skrausenost wnitřnj, tak zawrhuge ona wšechna „gen powrchaj, w srdci žádného kořene nemagjčj želenj; gest to tedy možné, by se nám i w tomto ohledu utrhati mohlo? Ano, netoliko možné, nébrž skutečné gest to. Ale snad gen někdo

z protestanské chátřy tak blabolj? Snad jen ten, kdož o vědy bohomluwecké ani nezawadil? Ani tomu nenj tak; leč gedno z neypřednějšich swětěl protestanských rozléwá paprsky také. Bretschneider, gemuž nenj seděti na neposlednjm stolci Korifeu protestantských, on se pronášj o našem učenj o ljstosti takto: *Eis bedarf also bei euch, um selig zu werden, nicht einmal des wiederholten Ansatzens der Herzensbusse, sondern nur der wiederholten Wortbusse oder der äusserlichen Zeichen einer guten Gemüthsbewegung, worauf immer die kräftige Absolution folgt.*“ (Heinrich und Antonio, oder die Proselyten der römischen und der evangelischen Kirche. Gotha 1827. druhé wydánj str. 54.) Než, že p. B. takto gedná, nediwjme se, negednalt praotec Luther ginák; který wšem zástupcům „nowého swého učenj“ plnomocně odpustky giž napřed udělil, kdyby jim lháti a utrhati bylo třeba. On psal Melancthonowi: *Až nebude, čeho bychom se báli, pak naše lži a podvody napravjme — dolos et mendacia nostra emendabimus.*“ Až dosud ale, gak se zdá, hodina restitucj gestě se nepřibljžila. Někteřj ⁵, méně

⁵ Lutherowa wýpowěd: „*Contritio, quae paratur per discussionem, collationem, et detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animae suae, ponderando peccatorum gravitatem, multitudinem, foeditatem, amissionem aeternae beatitudinis ac aeternae damnationis acquisitionem, haec contritio facit hypocritam, immo magis peccatorem;*“ tuto wýpowěd zawrhl hned Leo X. w bulle „*Exurge Domine*“ r. 1520. wydáné; kteráto balla zagisté gest wacer showjwawé lásky a dákas přeweliké mandrosti.

maudij zawrhowali ljtost nedokonalau; než Cjrkew swatá nesaudila tak we swé neskonale maudrosti. (Srow. Sném Trid. sess. XIV. o pokánj kap. 4. an. 5.) Znáť ona lépe ducha lidského, kterýž na wětšjm djle od nedokonalého k dokonalému po-

Než kterak přigal mnich Wittenberský rozsudek Kristowa zástupce na zemi? Wěru hrúzau naplňuje wztek a suřenj geho mysli každau. Čtete-li geho listy přátelům po této katastrofě psané, domajwáte se pod strašnou státi sopkan, kteráž plameny, smrt a zlořečenj na stolici Řjmsko-Apostolskau metá. Slyšáte gen něca málo z toho, ce tenkrát z těchto zuřiwých úst wyšlo: „*Quis morio, quis animus, quas talpa, quis stipes non queat damnare? Non pudescit frons tua meretrica, ut sic in publico ecclesiastico audeas inanibus inermibusque verbis, verborum tuorum fumis contradicere coelestium verborum tuorum fulminibus?* — (Adversus execrabilem Antichristi bullam. Opera Lutheri, t. II, p. 89.) W Lutherowych pjsmech nagdete wšeccko spjlánj, wše nadáwanj a wšeccky přezdjwky, gakých gen z neyhrubšjch mezi chátrau úst slyšeti možná. W tom gest on newyrownaný, w tom nedostizitelný. A wšeccko toto hanobenj házel on plnými hrstmi na ubohé papežence, přede wájm na neywyšaj widitelnau hlavu našj Cjrkwe! Poalón nebylo geho zlosti na tupenj a utrháaj dosti. Dne 10. Prosince l. P. 1520. stála před wýchodnj branau Wittenberskau woliká hranice, gsauo w dewátau hodnu ranaj kol kolem obklopena množstwjm diwákú a wesělých druhu p. Doktora, kterýž gim zábawné diwadlo přistrogiti sljbil. Na znamenj Lutherowo podpálil pedel hranici, a Luther házel spisy a zákony papežské, předkem bulli Leona X. w plamen u wolánj a křiku rozhárané lúzy: „*At žige Luther, zkáza papeženoum!*“ Wečer se roznásela powěst, že druhého dne Luther kázati bude. Chrám byl přeplněn. Mnich wstaužil na kazatelnu. Mezi giným bylo slyšeti: „*Wčera gsauo dal na wěreğném mjstě spaliti dábelské spisy papežá. Lépo byloby, kdyby byl tak papež počen býwal, či chtěl gsom řjci papežská stolice.*“ Dále vyhrožowal každému wčóným zabynatjm, kdož by s papeženci obcewal, a gtoh nepřjtleem a pronásledowčjckem se nestal.* — An se takto marně ózýwal hlas náměstka Kristowa na zemi, wyřkla na bludaře zatwřzelého kletbu Cjrkew wšecobecná:

*. *Luth. Opera V. II., pag. 340. Roscoe Leben Leos X., Bd. IV.*

stupuge; * wjś ona, że i sám Pán Jezjś pěkła se báti učil: „— ukázit wám, koho se máte báti; bogte se toho, kterýž má moc uwrei do pekelného ohně.“
(Matth. XII, 5. Srown. Psl. IV, 5. Prov. XXVIII, 14. Jes. XXVI, 17. 18. Sir. I, 27. XXVII, 4.

„*Si quis dixerit, eam contritionem, quae paratur per discussionem, collectionem et detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animae suae, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, foeditatem, amissionem aeternae beatitudinis et aeternae damnationis incursum, cum proposito melioris vitae, non esse verum et utilem dolorem, nec praeparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam et magis peccatorem, demum illam esse dolorem coactum et non liberum ac voluntarium, anathema sit.*“ (Sess. XIV. can. 5.) Srown. wýpowěd Lutherowa swrchu uwedenau.

* Krásně o tom píše swatý otec Augustin: „*Opus est —, ut intret timor primo, per quem veniat charitas. Timor medicamentum, charitas, sanitas.*“ (Tract. IX. in Epist. Joann.) Užitečnost této a takové, ač geště ne dost čistě, ne dost synowské bázně wykládá týž takto: „*Quomodo si videas avem veluti jam cadere in muscipulam, facies majorem strepitum, ut volet de muscipula: sic et martyres jam forte aliqui ipsorum intendebant collum in dulcedinem vitae hujus; Dominus qui erat in illis, fecit strepitum gehennarum et erutus est passer de muscipula venantium.... Muscipula erat dulcedo vitae hujus.*“ (Enarr. in Ps. CXXIII. v. 12.) Geště urcitégi hági týž naše učenj takto: „*Dico ergo tibi: libidina cum victus habes consentientem, quare non committis adulterium? Et respondebis, quia timeo gehennam, timeo supplicium ignis aeterni, timeo iudicium Christi, timeo societatem diaboli, ne puniar ab illo, et cum illo ardeam. Quid? dicturus sum, male times? Quomodo tibi dicebam de adversario, quia quaerebat corpus tuum occidere. Ibi enim recte dicebam, male times, securum te fecit Dominus tuus dicens. Nolite timere eos, qui corpus occidunt. Modo cum dicis mihi, gehennam timeo, ardeor timeo, in aeternum puniri timeo: quid dicturus sum? Male times? Vane times? Non audio, quandoquidem ipse Dominus ablato timore, subiecit timorem; et ait, ubi dixit: nolite timere eos, etc. Cum ergo Dominus timorem incusserit, et vehementer incusserit, et repetendo verbum comminationem geminaverit, dicturus ego sum: male times? Ista non dicam. Plane time, nihil melius times, nihil est, quod magis timere debeas.*“ (Serm. CLXI. de verb. Apost. I. Cor. XI. v. 8.) A gindo: „*Timor iste, quo*

Phil. II, 18. Heb. XII, 28. II. Cor. I, 6. I. Petri I, 17.) S Písmem se úplně shodují starj swatě Cjrkwe učitelowé: Kljment wě swém prwnjm listu ku Kor. n. XXI., Origenes (*in Matth. comm. ser. n. 38.*), Řehoř z Nisy (*in Cant. Hom. I. n. 471. Tom. I. ed. Mor.*), Jan Zlateústý (*in Matth. Hom. XI. n. 3. Joan. Hom. LX. n. 4. 5.*), Augustin (*De vera Religione c. XVII. n. 33.* wiz též mjsta sub Not. 24. uwedená), Řehoř weliký (*Moral. in Job. 1. I, p. 37.*) a ginj mnezj. Proto se Tomáš Kempenský nic neostýchá twrditi: „*Si frequentius de morte tua, quam de longitudine vitæ cogitares, non dubitum, quin ferventius te emendas. Si etiam futuras inferni, sine purgatoris poenas cordialiter perpenderes, credo, quod libenter laborem et dolorem sustineres, et nihil rigoris formidares. Sed quia ista ad cor non transeunt, et blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi et valde pigri remanemus.*“⁷

Gak zpozdilě tedy a slabostí lidské zcela nepřiměřené gest následowně učenj opáčně! S mdlobau našj má věčná Láska autrpnost, a toliko chce by hřjšnjk na stupni tak njzkém nezůstáwal, nýbrž wždy wýše a wýše se powzněsí hleděl; tak že

gehennam times; et ideo mala non facis, continet te: et sic valentem peccare animum interire non sinit.“ (*Serm. XVIII. cap. 8.*)

Tomáš Kempenský: „*Bonum tamen est, ut si needum amor a malo te revocat, saltem timor gehennalis coërceat. Qui vero timorem Dei postponit, diu staxe in bono non valebit, sed diaboli laqueos citius incurret.*“ (*De imitatione Christi. Lib. II. Cap. 24. n. 7.*)

⁷ *De imitatione Christi. Lib. I. Cpt. 21. n. 5.*

poslěz swých přestupků z čistě, synowské lásky k Otcí nebeskému a Spasiteli předrahému želj a hořce oplakáwá.⁸ Swatý Alfens de Ligorio poskytuje zpowědnjku whodného pokynutj, kterak by w hřjšnjku neyprwé nedokonalau, pak i dokonalau ljtost wzbuditi měl; as gako na příklad radj tento swatý biskup následná slowa, gimiz by hřjšnjk oslowen býti mohl: „*Fili mi, ubi nunc esse deberes in aeternum? in inferno. In illo igne semper cruciandus esses... Nec tibi ulla spes amplius restaret, ut te illinc eripere posses... Ibi esses moraturus ab omnibus derelictus, a Deo rejectus per totam aeternitatem.... Igitur tene poenitet Deum offendisse, propter infernum quem meruisti?*“⁹

Dále má zpowědnjk k wzbazenj dokonalé ljtosti přikročiti as takto: „*Fili mi, quid egisti? peccasti in Deum summum et infinite bonum: nullam illius rationem habuisti: avertisti faciem tuam ab eo: projecisti eum post tergum tuum: contempsisti amicitiam, et gratiam ejus: eja ergo,*

⁸ Tjm i mnohé wyřčenj. swatých Otcůw náležitého swěta nabywá. Nezawrhujt oni na prosto ljtosti nedokonalé, nebrž naléhajj godině na to, by se hřjšnjk od bázně otrocké powznosl k lásce synowské. Tak ku př. swatý Chrysostom progádruje se w témž smyslu (což mnohé jiné výroky téhož swatého učitele dostatečně doličujj) následně: „Hřešil-lis, neplač, nenařjkey, že gsi peklo zaslautil! To neplatj. Plač a nařjkey, že gsi Boha urazil, kterýž gest neskončeně dobrotiwý, a tebe tak přjliš milowal, že Swého Syna dal, by tě spasil. Prawá ljtost pocházj z lásky. Proto řekl P. Ježj k Marj Magdaléně: „Odpauštěj se gj hřjehowé mnozj, neboť milowala mnoho.“ (Luc. VII. 47.)

⁹ „*Homo Apostolicus instructus in sua vocatione ad audiendas confessiones...*“ Tom. II. Trac. 16. de Poenit. Cap. 6. p. 172. *Moguntias 1842.*

*quia offendisti Deum, bonitatem infinitam nunc ex toto corde te poeniteat. Detestare, et odio habe super omnia mala omnes injurias, quibus immerito Deum tam bonum affecisti: nonne jam promptus es millies mori potius, quam haec in posterum committere?*¹⁰ Ano, tak budiž hřjšnjak naweden, by rozgjmaj: oč ho hřjch pripravil; kam ho hřjch přiwedl; gaka odplata naň čeká za wšecky ty služby, gež dáblu tak neunaweně prokazowal! Nechť hledj dolů k peklu? Co prawj taký pohled hřjšnjaku? — Pak, nechť wzpomene na wšecka dobrodinj Božj... A za to, za wšecko? — Páchánj ohawných hřjchů!! Bůh dal Swého Syna, a každá Geho rána wolá k hřjšnjaku: „Tak splácjś lásku mau? Tak, že mne znouwu křižugeš?“ A předce nenj zdrog gehu lásky wyčerpán. On čeká na tě, nežádá zkázy twé. O, gaktě to musj: lásky neyhodněgšj Bůh býti! Gak by gsi ho pro gehu dokonalost nemilowal! Pro Něg, a z lásky k Němu hřjchů nezelel!... A hle, tak se postawilo od bázně k lásce, a toť ljtosť prawá. Tak, w této lásce obegmi gako Magdaléna křiž swatý a ze srdce milugjcjho, ze srdce kagjcjho proléwey slzy, že gsi Boha, lásky neyhodněgšjho Pána urazil. — Kagjcj duše, nechť tedy dle rady swatého Františka Saleského zwlášť čtyry následugjcj rozgjmá wěci: „Předně: že gsi skrze hřjch milost Božj ztratila; za druhé: ráge nebeského se zbawila; za třetj: wěčných pekelných muk zaslau-

¹⁰ *Ibidem.*

žila; za čtvrté: věčného na Boha v nebi patřeny a neskonaleho geho milovánj se odřekla.“¹¹ Gakož tedy na jedné straně strach a bázeň trestů blahočinně působj, a začátkem pravé ljtosti gest, tak gest to i na druhé straně s odplatou. Člowěk gest na většjm djle podoben dítěti. Slibená odměna býwá proň neyučiniwějšjm podnětem. Gak málo by tudjž přirozenost lidskau znal, kdožby wšecku wyhljdku na budoucj odměnu odstraňowal a každau ljtostj proto z cela pohrdal, že nepošla gediné z nezištné lásky, nýbrž že do sebe měla něgaké filautické přjsady. Žádaucno gest owšem welmi, by tomu nebylo tak, by pozemčan méně na sebe a wjce na swého Stwořitele hleděl; než w stawu, w gakém se co potomci Adamowi nalezáme, gest nám přjliš těžko z cela ze wšj žištnosti se wyzauti, a tudjž má naše ljtost nad hřjchy zpáchanými z počátku aspoň bez mála wždy něgakého soběctwj do sebe. K tomu se dobrotiwě nakloňugjc ustanowila Cjrkew swatá: „*Si quis dixerit, justificatum peccare, dum intuitu aeternae mercedis operatur, anathema sit.*“¹²

¹¹ Filothea či Bohmila, aneb: Uwedenj Boha milugjcj duše k žiwotu pobožnému. Nákladem Dědictwj Swatojanského. W Praze 1843. Částka I. kap. 6. str. 26—7.

¹² C. Trid. Sess. VI. can. 31. — Gakau silau myšlénka na nebeské radosti na naši wůli působj, bych se ani o wlastnj našj zkušenosti a přemoha giných příkladech nezmjnil, widjme na Marii Egyptské tomto stkwělém wzoru wytrwalé kagicnosti. Když se sw. Zozimus, tázal, kterak w pustině tak strašné sedm a čtiřidcet let wytrwati s to byla, odpowědělaf: Mne sjlila naděge na nebe! († 431.)

Než i tu, jak již nawrženo, vždy výše se hleděti powznésti, usiljm má býti každého kagjcjo; genž hleděti má, by posléz každého přestaupenj želel neywjce proto, že se gjm synowstwj a lásky Božj nehodným stal. Tak aby naplnil posléz požadowánj swateho Augustina; „*Amor castus in te esse debet: quo amore desideres videre, non coelum et terram etc. — sed desidera videre Deum tuum — ecce propter quam visionem fac bonum: ecce propter quam noli facere malum.*“¹³ A stane se, co týž swatý učitel ginde twrdj: „*Praemium Dei ipse Deus est. Hoc amat, hoc diligit: si aliud dilexerit, non erit castus amor.*“¹⁴

Gakož gsme ale widěli, že toliko Cjrkew katolická swému pěstauuskému úřadu úplně činj zadost, ana i nedokonalau djtek swých ljstost připauštj: tak zase ona gest to přede wšjm, genž o to wšemožně usiluge, by se ljstost w kagjcjm zdokonalila, by se w geho srdci pewně zakořenila, rozwětвила a owoce prawého pokánj nesla. Gak přemaudře si ona w tom ohledu počjná, a gak nepřirozeně a na ugmu wšj prawé ljstosti gednagj gegj protiwnjci wyswětluje hlubokomyslňý Moehler takto; „*Die wichtige, höchst wichtige, über den ganzen Werth oder Unwerth des Katholicismus¹⁵ und des Lutherthums entscheidende Frage ist: Wie entsteht ein tiefer Schmerz über die Sünde, in dem die*

¹³ Serm. 178. alias 19. de Ver. Apost. c. 10. ¹⁴ Narrat. in Ps. 72.

¹⁵ Nerádi užjwáme tohoto wýznamu; an koncowka na „ismus“ sektářstwjm zapáchá — Arianismus, Calvinismus a t. d.

Sünde selbst verzehrt und ein neuer Mensch geboren wird? Der Katholik sagt: Durch die Lehre der Lutheraner gewiss nicht, denn ehe sie den Menschen zum wahren und vollen Bewusstsein der Sünde gelangt lassen, erfreut er sich schon der Sündenvergebung durch den Glauben. Durch das Gesetz kann das volle Bewusstsein der Sünde nicht hervorgerufen werden, da es nur eine Art Furcht erzeugt, welche weder Gott, noch den Menschen recht kennen lehrt; wenn aber das Sündenbewusstsein im Begriff ist, durch den Glauben an Christus erzeugt zu werden, werden dem Menschen die Sünden gerade schon vergeben, und der Mensch wird schon aufgefordert, gar nicht mehr an sich, sondern nur an den Sündenvergeber zu denken. Ehe er sich also wahrhaft als Sünder erfasst hat, ist er vor Gott schon keiner mehr. Darin die Ursache, dass das protestantische System, so sehr es sich auch bemüht, die Nothwendigkeit der Heiligung zur Beseeligung nicht organisch aus sich erzeugen kann.

Der Katholik aber lehrt: Der Mensch muss schon wahrhaft an Christus glauben, und wenigstens den Keim der Liebe zu Gott in Christo, die Disposition zu derselben in sich empfinden, ehe er nur recht begreifen kann, was Sünde ist; die ganze Grösse derselben erfasst er erst,

wenn er einzusehen und zu empfinden anfängt, was es heisst: So sehr hat Gott die Welt geliebt, dass er seinen eingebornen Sohn für sie dahin gab! Auf diesen Moment seines inneren Lebens sucht die katholische Kirche den Menschen zu fixiren. Nun ist der Sünde Raum gegeben, sich in ihrer ganzen Hässlichkeit dem Menschen zu zeigen; ehe ein besserer, höherer Geist in ihm war, fand er keinen entsprechenden Massstab, die Entfremdung von Gott durch Missbrauch der Freiheit gehörig zu würdigen, und das Abscheuliche dieser Entfremdung mit tiefem Herzen zu erwägen, denn der alte Grundsatz: *opposita juxta se posita magis elucescunt*, gilt auch hier. Dies ist der Zustand der Reue, in welchem das gute Princip das böse zu vertilgen vermag. Es stellt sich nicht sogleich das Bewusstsein der persönlichen Sündenvergebung ein, wohl aber das Bewusstsein, dass Gott zu vergeben geneigt sei; denn sonst würde die Verzweiflung folgen. Das volle Bewusstsein der Vergebung gleich an den Anfang hingestellt, unterbräche den Schmerz, ehe er recht eingetreten, die Verzweiflung aber wäre der Schmerz der Hölle; das durch einen Keim der Liebe genährte Bewusstsein aber, dass Gott zu vergeben geneigt sei, unterhält den Schmerz, und unterhält ihn so lange, bis der Mensch reif ist, die Sündenvergebung und mit dieser die Heiligung, d. h. die Rechtfertigung zu erlan-

gen.¹⁶ Tak Moehler; a my klademe zde toliko otázku: Zdaž Cjrkew katolická gednagjo takto přewelikau negewj maudrost? Zdaž ona to nenj, genž kagcjoho práwě pěstauusky wede, by se w něm zárodek ljstosti úplně wywinul, a mdlá, slabá, počátečnj ljstost se sesjlila a zdokonalila? —

Za onen hrozný, wšecku mrawnost pohlcugcej wýrok Lutherůw: „*Pecca et pecca fortiter, sed fortior sit fides tua... Sufficit, quod agnovimus per divitias gloriae Dei agnum, qui tollit peccatum mundi: ab hoc non avellet nos peccatum etiam si millies millies uno die fornicemur aut occidamus*,”¹⁷ za tento wýrok Lutherůw styděli

¹⁶ *Neue Untersuchungen der Lehrgegensätze zwischen den Katholiken und Protestanten. Von Dr. J. A. Möhler. Mainz, 1834. p. 366—367.*

¹⁷ Tak powzbuzowál mistr swého milého Melanchthona w listu 1. Šrpná 1421 psaném! — Pro lid dáwáme ten hrozný wýrok zde gazykem českým. Takto prawj Luther: *Hřeš, a hřeš silně; ale silněgěj buď wjra twá. Dostačj, že game poznali bohatstwjn sláwy Božj, Beránka, kterýš snjmá hřjchy swéta, od kterého nás hřjch neoddělj, kdybychom také denně tisje a tisjcerokráte smílni neb sawraždili. — Gaké to strašné rauhánj. —*

Těž také bezbožné, a prawau ljstost z kořene wywracugcej bylo daláj Lutherowo učenj: 1) že gest Bůh půwodoem hřjchu; 2) že i newinné zatracuge; a 3) že člověk wáj swobodné wůle gest zbawen. Gen gako na ukázkú uwádjme toto: Ad 1. *Die weil Gott Alles in Allen regieret, wirket vnd schuffet, so muss er auch von not (newyhnutelně) wirken vnd schaffen in Sathan vnd den gottlosen Menschen; darnach aber die Creaturen sind, darnach wirket er in jnen, das ist, nachdem die swo Creaturen von Gott gewendet vnd böse, vnd doch gleichwohl mit getrieben werden durch die allmechtige gewalt Gottes, so können sie nichts denn Böses thun, gleich als wenn ein guter Reiter ein hinkend Pford reitet.*⁴ Dále: „*Die Diatriba (tak se nazýwá geden z Erasnowých spisů) denke, tichte, trachte, singe, was sie will, hat Gott von ewigkeit versehen, dass Judas hat sollen ein Verreter werden, so hat er müssen verraten und ist mit in Judas gewalt gewest, das anders zu machen, wie wohl der das gethan hat mit willen vnd mit gewungen; aber das Wölhen war an Judas Gottes werk.*“ (Wit. d. A. Th. S. F.

se mnozj z geho staupenouw; leč zásada ta nesla a nese až dosud hůgného ovoce. Tak gsau w Po-Rýnských kraginách, neywjce w Elberfeldu, sektá-rowé, genž „Gnadenwähler“ slowau a oba Krum-

499. 6.) Gakož Lůthar učil i geho učenjci : že Bůh sám krađe w zloděgi, zabijj we wraždělnjkowi, gest špalkem w špalku, a stromem w stromě.“ *Althammer in Dial. fol. 66.* Ze Melanchton Bohu neyswětěgájmú zrada Jidášowu též tak přiwlastiowal gako powolánj Pawlwo, gest bez toho známo.

Podobná rauhánj roztrušowali Zwingli i Kalwin. Prwnj twrdj: „*Numen ipsum ductor est ejus, quae in nobis est injustitia.*“ (*De Prov. a. 5.*) Dle Kalwina nemůže ďábel ani zločinec nešlechtnost páchati, leč na rozkaz Božj. (*Inst. lib. 1. c. 17. §. 11.*) „*Cadit homo Dei providentia sic ordinante.*“ (*Ibid. lib. 2. c. 33. §. 8.*) A: „*Absolon incesto coitu patris thorum polluens detestabile scelus perpetrat; Deus tamen hoc opus suum esse pronuntiat.*“ (*Instit. Christ. 18. §. 1.*) Kteraké to rauhánj! Dle takého učenj nesmjme žádného zločince, žádného bezbožnjka pokárati. On se může odwolati na Boha a twrditi, že geho prostopásnosti djlem gsau Božjm!

Ad 2. „*Es ist,*“ dowodj Luther, „*die höchste Tafel des Glaubens, glauben das der Gott gleichwohl der gerechttest sey, des wille also stehet, das etliche müssen verdampt werden, also dass es scheinen möcht, als habe er ein lust vnd gefallen an etlicher ewigem verderben, qual vnd verdammis.*“ (*Vom knecht. Will. Mit d. A. Th. 6. f. 458. b.*)

Ad 3. Negen že o tom celau knihu sepsal Luther — *de Servo Arbitrio, ad Erasmus Rotterodamum*, ale i každé giné se uohopil přiležitosti, by toto swé učenj rozšjřil. O Leonu X., genž ho zawrhl, prawj: „*Des Bapsts vnd der Seinen leichtfertigkeit vnd blindheit were zu dulden in andern stücken, aber in diesem Heubtartikel ist's zu erbarmen, dass sie so unsinnig seyn, denn damit vertilgen sie doch Alles, was wir von Gott vnd Christo haben... Dieser Irrthumb vom freyen Wil ist ein eigen Artikel des Eudechrist, darumb ist es mit wunder, dass er so weit ist in alle welt getrieben, denn er ist in alle welt getrieben, denn der Eudechrist sol die gantze welt verführen.*“ (*Assert. Art. 36. d. A. Th. 7. f. 120. b.*) A ginde pjše:

„*In spiritualibus et divinis rebus, quae ad animae salutem spectant, homo est instar statucae salis in quam uxor patriarchae Loth est conversa, imo est simul trunco et lapidi statucae, vita arenti, quae neque oculorum, oris aut ullorum sensuum cordisque usum habet.*“ (*Luth. in Gen. CXXIX.*) Wypadá-li to s čłowěkem taktó, kdo nám wyswětlj, gak to možná, že Bůh tresce a odměňuje, přigjmá a zawrhuge? Kdo nám powj, gak by takowý „kámen. špalek,“ hrjčhú želeti s to byl? —

smachry co swé cirkewnj otce- etj. Ti učij, že čłowěk pawha wěrau osprawedlněn býwá tak, že se ma i budoucj odpaustěgj hřichowé. Žádost a snaha wždy wjce se poswěcowati, s hřichem se potykati, pokušenjm wzdorowati, bdjeti a modliti se —: to wše se za zbytečné nawyklosti wyhlásuge. Kristus gest gakož naše osprawedlněj tak i naše poswěcenj, a geho milost gest neztrařitelná. Se strany čłowěka nenj tedy žádného wynasazenj třeba, gen když wěřj, t. g. když gest údem Elberfeldské sekty. Tudjž mohl Kohlbrügge, pohostinsku zde před několika léty káže twrditi: „*Ja die Sünde wird uns ersäufen, und zum Strick des Unglaubens und der Verzweiflung, und an den Galgen jagen, wofern wir nicht alle unsere Heiligungssysteme hinaus- und über Bord werfen, damit das Schiff allein auf freier Gnade treibe.*“¹⁸ Bez pochyby že se poslauchači stali ochotnými plniteli tohoto zbožného napomenutj, a gestliže gestě něgaký stju papeženských obyčegů swé regdy mezi njmi tropil, zmužile i ten od sebe odehnali, an pozděgi když starsj Krummacher tuto swau osadu pozdrawil následnými slowy: *Gemeine, die ich mit Ehrfurcht betrachte, die du kaum deines Gleichen hast, wenn du überhaupt deines Gleichen hast.*“¹⁹ Nuž ti a takowj snad se sna-

¹⁸ *Reinwalds Repertorium. IV. 251.*

¹⁹ *Prof. Lange in Reinwalds Repertorium XXXII. 252.* Nemysleme wšak, že k tomuto wrchu wěj lutheránské dokonalosti se powzněti gest snad přjliš obtjžné. O nikoli! Dle zásad Krummachrowých, genž gsau úplně wywynutj učenj Lutherowa, nenj k dosaženj krá-

ziti a dluho trápati budou, gák by we swých srd-
cích ljtosť wzbudili? — F my gante tu gednali
podlé staré prawdy: *Opposita juxta se posita
magis elucescunt*, připogjce k maudrému uoenj ka-
twlickému blauzniwé blabolenj protiwnjkůw.

Ostatně i to co důkaz weliké dobroty Božj
podotknauti slušno, že ljtosť dokonalá, nelze-li swá-
tosť swateho pokánj přigjti, k odpuštěnj posta-
čuge.²⁰ Wýslovně uěj tomu pjsmo swaté: „*Impie-*

lowstwj nebeského giného zapotřebj, leč — hřjchu!! To gest ta
gediná wýujaka, pod kterauž se každému brána nebeská otwira.
Kterak se wše pod sluncem měnj. Pán Ježjś uějwal, že gest úzká
cesta, kteráž weđe k žiwotu, a že gest málo těch, kteříž kráčegj
po nj, a „čisté ewangelium“ rozšjřjlo tuto stesku tak, že se po nj
nepočetnj haufowé hrnau. Platj-li toto ewangelium také na hoře,
nebude brzo w nebi žádného mjsta. — Snad tomu newěřjte, že by
lidský rozum tak hluboko klesnauti mohl? Čtete černé na bjlem!
We swém spisu „*Blicke in das Reich der Gnade*“ pjše Kr. takto:
„*Durch den Tod, den Gott (?) litt und für das Menschengeschlecht
starb, ist den Sündern seine Gnade zu Theil geworden; aber nicht
den Sündern, die da glauben, sondern den blossen Sündern: (Lu-
ther a ginj chtěli mjtj aspoň, by wjru měl hřjśnj, owšem wjru
mrtwau, wjru bez skutků. K. zawrhl i tuto) — denn diese erhalten
ihre Verzeihung, ohne dass sie daran dachten, Gott daran zu
bitten. Je grösser die Unwürdigkeit ist, desto vollkom-
mener ist die Bedingung, welche die Gnade verlangt.
Keiner kann zur Seligkeit eingehen, er sey denn zuvor ein Sünder
und unter dem Fluche gewesen.*“ — Trwám, že to swětlé doat.

²⁰ Kdo w prawdě swých hřjchů želj a s Bohem se amjřiti upřjmně
žádu, sagisté i wšech wýminek k dosaženj tohoto zjle splnitj gest
hotów; a činiti wše, co mu činiti lze. Čeho mu wšak wykonati
žádným způsobem možná newj, k tomu se aspoň swau newwreleďj
žádotj nese. Odtud ono školnjkůw rozčlenj: „*sacramentum in re,*“
a „*sacramentum in uoto.*“ By se wšak žádnó neušjwánj wlaudit
nemohlo; wšude, při každé přjležitosti dokládá se, že ljtosť doko-
nalá gedině w čas nebespečenswj postaćuge, a kdy dosela nemožné,
swátosť samu přigmanti. Tak ku př. s. Bájowých sad, genž od

etas impii non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua.“ (Ezech. XXIII. 12.) Tož doswědčuj i mnohá giná mjsta, dokládajce, že hřích s láskou, genž gest družka prawé ljtosti, nerozlučitelná, obstáti nemůž; gakež tedy tma swětlu, tak i neprawost lásce ustaupiti musj. (Srowney: *Prov. VIII. 17. I. Petr. IV. 8. Luc. VII. 47. I. Joan. IV. 7. Joan. XIV. 33.*)

Podobně učili swatj Otcowé: »Καταπερ εις ὕλην πῦρ εισελθον πάντα διακαθαρειν ἐλωθεν, οὕτω καὶ ἡ της ἀγάπης θεομότης ὅπον περ ἄν εμπέσοι πάντα ἀναιρει, καὶ διακοπτει... ἐνθα εἰση ἀγάπη πάντα ἀνήρηται τα κάκα.«²¹ Sw. Augustin: »*Sola charitas extinguit delicta.*“²² Minauce giných stawjme sem geště slowa swatého Tomáše z Aquinatu; »*Quantumcunque parvus sit dolor, dummodo ad Contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet.*“²³

To všěcko dobře uwážjc wygádřila se o tom Cjrkew neomylná; »*Docet — (s. Synodus) et si Contritionem hanc aliquando charitate perfectam*

Rjmských papekůw zawřzeny byly, za platnou uznána gest LXXInj, kteráž takto znj: »*Per Contritionem etiam cum charitate perfecta, et cum voto suscipiendi Sacramentum conjunctam, non remittitur crimen extra casum necessitatis, aut martyrii, sine actuali susceptione Sacramenti.*“ — Lombardus pak prawj: »*Sicut praeccepta est nobis interior poenitentia: ita et oris confessio, et exterior satisfactio; si adsit facultas. Unde nec vere poenitens est, qui confessionis votum non habet.*“ (Lib. IV. sent. dist. 17.)

²¹ »*Sicut ignis in siloqm ingressus omnia purgare solet, sic dilectionis fervor quocumque inciderit, omnia tollit et excindit... ubi charitas est, omnia sublata sunt mala.*“ (Hom. VII. in II. ad Timoth. n. 3. S. S. Chrysostomi.)

²² Tract. I, in I. Epist. Joan. n. 6.

²³ IV. dist. 17. q. 2. art. 5.

esse obtingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribandam."²⁴ Římský pak katechismus gednaje o tom prawj: „— ejus rei figuram in decem leprosis (Luc. XVII, 14.) animadvertimus, qui a Salvatore nostro ad Sacerdotes missi, antequam missi ad illos pervenirent, a lepra liberati sunt. Ex quo licet cognoscere verae contritionis, — — — eam vim esse, ut illius beneficio omnium delictorum veniam statim a Domino impetremus;”²⁵ pod wýminkami totiž dřjwe giž uwedenými.

Nesrownáwálíž se toto učenj přewýborně s dobrotau Boha swrchowaného? Kdo hřjchy swé želj ljtostj dokonala, w tom giž nepanuge zlé, tenť se giž wřelau láskau, nese k Bohu swému; i proč by se i tento Otec přemilostný nenaklonil k djtku swému, k Geho milosrdenstwj se utjkagjcjmu? Wšewědaucj widj dobře, gak rádo by ono i zkraušenau wykonalo zpowěd, gak rádo by ono i přewzalo a konalo kagjcj skutky, gen kdyby to bylo možné!²⁶ Dobře tedy o tom rozumuge Dobmayer:

²⁴ *Trid. Sess. XIV. De Poen. Cap. 4.*

²⁵ *Par. II. Cap. 5. Quæst. XXX. n. 2.*

²⁶ By nám wšak tento prostředek byl platen, radj každému pečliwá naše Máteř, by se w dokonale ljtosti částgi owičil. Žádný newj, kdy a gak do nebezpečenstwj žiwota přigiti může; žádný newj, zdaž před swým wykročenjím odsud, dosti čas, dosti přjležitosti mjtí bude, k přigetj potřebných swátostj. „Přigde někdy den, w němž z těla wygiti musjš. Ale kdy? w leto-li, či w w zimě? w městě, či w

„Diese Lehre ist ein Resultat des Nachdenkens über die Güte und Barmherzigkeit Gottes, der auch demjenigen, dem die wirkliche Ergreifung der Gnadenmittel nicht möglich ist, ihre Früchte zukommen lassen wird, wenn er sie nur mit sehnsuchtsvollem Herzen auffasset.“²⁷ Následowně, kterak bychom i tu newelebili Lásku swrchowanau! Ginak, gak mnohý by tento swět opauštel bez odpuštěnj! Gak mnohému dělo by se tak, ač by upřjmnau měl wůli, očistiti se swátostj swatého pokánj! W tom ale nutno, uznati lásku welikau. Prostředky stanowj, o wše se stará, wše zaopatruje, a předce zase i ginau cestu otewřenau necháwá, nenj-li možné, bráti se cestau pořádnau

wsi? we dne či w noci? z nenadánj, či s předzwěděnjm? w nemoci-li či náhle? budeš-li se moci zpowjdati, či-li nic? w přítomnosti-li swého duchowajho otce, či-li bez něho? — Ach, nic w tom gistého wěděti nemůžeme; tjm toliko ugistěni game, že umřeme, a to snad mnohem dřjwe, než se naděgeme.“ (*Bohomila*. Část I. kap. 13. č. 1.) Komu tedy náhlau smrtj z tohoto swěta gest se bráti, on ho w takých okolnostech zachrániti, může? Kterau zbranj odolá pekelnému nepřjtelu swému? Toliko dokonalau ljstoj. Nemysliž ale, že se tak ochránjš, necwíčil-lis se pilně w užjwánj této zbraně: Newzbuzowal-lis často we swém žiwotě ljstoj dokonalau, budeš se podobati onomu nedbalému woginowi, který swůg meč léta w pochwě ponechal, nic oň nedbage, nic geg neprohljžege, tak že wsochem scarzawěl, a do pochwy se gako zažral. Utokem nepřátelským prekwapen sáhá sice k meči, než marné namáhánj — i tuť posléz zaufale pohodj zbranj nedobyteľnau. Meč, gjmž čas nebezpečenstw pekelného nepřjtele zahnatí lze, gest ljstoj dokonalá. Kdo wšak se w nj necwíčil, darmo se po tomto prostředku w poslednjoh swých okamženjoh ohljžeti bude!

„*Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, et dic cum Propheta: Cibus me Domine pane lacrymarum; et potum da mihi in lacrymis, in mensura.*“ (— — nápoj dey mně w slzách w mjru welikau.“ Žalm. 79, 6. překládá wyborně w. p. Daecha.) *De Imit. Christi Lib. I. Cap. XXI. n. 6.*

²⁷ *Systema theologiae cathol. Vol. II. p. 356—7.*

a vykázanau. Krásně o tom poznámenal nezapomenutelný Möhler ve své symbolice: „Gott, der die eine Weise, uns seine Gnade mitzutheilen, frei gewählt hat, kann sich auch einer andern bedienen; aber dem Menschen steht es nicht zu, die von Christus dargebotenen Heilmittel nach Willkür abzulehnen und einen andern Gnadenweg vorzuziehen. Dies würde einen recht groben Hochmuth voraussetzen, und eine strafwürdige Verachtung göttlicher Anordnungen sein. Ein Spiritualismus dieser Art ist bei aller Feinheit Nichts weiter, als eine rohe fleischliche Anmassung.“²⁸ Tak píše Moehler o svátostech vůbec, uzavírá: že my katolíci sedm od Pána Krista ustanovených svátostí přijímáme, o žádné ale netvrdíme, jakoby k spasení zcela newyhnutelně byla potřebná, a jakoby nemohly časem tak nutné nastati okolnosti, v nichž výminka místa její může. Dobře se ale v takém případě, kde dokona svátost přijmouti nelze, předpokládá se svatou Cirkví aspoň vřelá a upřímná žádost po řádném, předrahném Spasitelem ustanoveném prostředku. Co platí vůbec, platí i zde zvlášť o svátosti svatého pokání.

1. Pravý úmysl.

Úmysl, neb vůle, všecko spáchané zlé dle možnosti napravití a budačně wjce nehřešiti, tento

²⁸ Symbolik. — — Von Dr. J. A. Möhler, Mainz 1838. p. 261. Páté vydání.

úmysl gest, owšem giž w ljtosti zahrnut; jinak by nebyla ljtost prawá, nýbrž toliko liché gakés twá-
 řenj se hřšnjka. Předceť však welmaudře tlačej
 Cjrkew swatá na to, by každý w prawdě kagjoj
 tohoto úmyslu sobě úplně wědom byl, a tudjž ho
 žwláštně a schwalně we swém srdci wzbuditi neo-
 pomenul. Toto předsewzetj gest tedy gako prawj
 znamenj prawé ljtosti, a ge-li zpytowánj swědomj
 (respk.) zewrubně poznánj sebe samého kořen,
 z něhož strom-ljtosti roste, tedy gest prawý úmysl
 kwět na stromě tom. Zdaž tento kwět prázdny
 neb plný, planý neb štěpný nazwati slušno,
 rozhodne wždy dalšj gednánj hřšnjkowo. Kdyby
 kdos na swého otce neb přjtele bezbožnau wzťahl
 ruku, pozděgi slowy i slzami ugišťowal, že činj
 tak škaredého želj, polepšenj přislubuge, a o pro-
 minutj snažně prosj; sotwa že však odpuštěnj do-
 sáhl, opět gako prwe gedná, a desetkrátě, stokrátě
 toho samého se dočinj: zdaž o něm řjci můžeš,
 že w prawdě želal, w prawdě chybu swau na-
 prawiti w úmyslu měl? Tak gest to s hřšnjkem
 každým. Skutky gsau úmyslu průbýrský kámen.
*„Ista est vera poenitentia, quando sic converti-
 tur quis, ut non revertatur: quando sic poenitet
 ut non repetat”²⁹; nam qui plangit peccatum et ite-
 rum committit peccatum, est quasi quis lavet late-
 rem crudum, quem quanto magis obtuerit, tanto
 amplius lutum faciet.“*(Can. 9. de poenit. D. III.

²⁹ S. August. Serm. 7. de temp. init.

Smaragd. in Exposit. Regul. s. Benedict. c. 4.)

A: „*Poenitentiam certam non facit nisi odium peccati, et amor Dei.*“³⁰ W čemby tento úmysl zálezel, a gak by se progewowati měl, ukázal náš drahodrahý Spasitel způsobem nedostížitelným w podobenstwj o synu márnítrratném. *Luc. XV.* Rowně gako tento musj i hřjšnjk pewně umjniti sobě: „Wstana púgdu k Otci swému, a djm gemu: Otče! Otče! zhřešil gsem — — —; aniž gsem hoden wjce slauti synem twým, učini mne gako gednoho z nágemnjků swých.“ (*Ibid. v. 18. 19.*) Gako by řekl: Co se to se mnau stalo! Gaká změna nastala w mém žiwobyťj! Gaký to rozdjl mezi gindy a nynj! Prwé mi kynula láska otcowa, šťastně a pokogně plynuli dhowé mogi: nynj, ach nynj, vzdálen otce předobrého, zlým swědomjm trýzněn a mučen w cizině hladem mru — gá vlastnj syn! — an zatjm nágemnjci a cizincowé blahý w domě otce mého wedau žiwot! Což nenj pro mně žádné naděge wjce? Má tento můg přebjdný staw trwati na wždy? Ay, upokog se srdce stjsněné! Weliké gest owšem přečiněnj mé, ale wěšjř zagisté gest láska a milosrdenstwj otce mého.... Gá tu w cizině, w bjdě, w nepokogi — tu gá nezůstanu; okowy swých wášnj a nárůžiwostj zpřerážjm, se swau upřjmnau wůlj wrátjm se do domu otcowa, žalowati budu na sebe, a —

³⁰ *Ibid.* „— — skutek zagisté gest dokonlost wšech otaostj. Nebo swoliti gest dobře činiti: ale skutkem toho naplniti, gest, winici štjpití: ale, aby hrozny něsła, nechtjti.“ *Bohomila Část I. kap. 18.*

o blahé pomyšlenj! — gisté, že se i otec uade mnau smiluge, že mým zkraušeným a kagjojm srdcem nezhrdne. Ano, tak gest pewně uzawřeno, tak učinjm. Chciť a musjm docela giným člowěkem býti. Swého otce gsem dřjwe neposlauchal, ted se toho wjce nestane. Dřjwe gsem mu swým chowanjm působil bolest, nynj: wšecká má snaha obraceti se bude k tomu, bych mu působil radost. Wšecko zlé, co gsem spáchal, každau nešlechternost, kteréž gsem se dočinil, chci naprawiti; učiněnu kriwdu wšemožně wynahraditi; a wšech přjležitostj se wšemožně wystřjhati, genž mne prwé zawáděly k hřjchům. —

W těchto myšlénkách gest bytnost prawého úmyslu nastjněna, a každý nahljžj, kterak také myšlénky zcela schopny gsau, působiti na polepšenj hřjšnjkowo a na ustálenj prawé ljtosťi.

Gako ljtosť musj i úmysl netoliko se přystiti z přjčin přirozených,³¹ nýbrž z lásky k Bohu, wzahowati se na wšecky hřjchy, a negen okamžitým ale trwanliwým býti; ginak geg potká prawem wýčjtka řečnjka Zlatoústého: „Diwadelnj pokánj!“ wolá swatý tento biskup Čarihradský, „hleděť, na diwadle předstawugj herci krwawý a urputný saubog. Zdagjť sobě zasazowati smrtelných ran; geden z nich klesá co mrtew; an ztratil, gak se domnjwáme, wšecku swau krew, an gest, gak se zdá, zawražděným. Sečkeyte gen malau chwjlku!

³¹ Co w tom ohledu o ljtosťi pronešeno bylo, platj nazwjce i o úmyslu.

Opona spadne; a co se stává? Domnělý mrtvý
wzchopj se wzhůru, gest zdráv, a tjm kým
byl prvé.“

Takowým diwadelnjm, okamžitým úmyslem
neuspokoguge se Newěsta Kristowa; tjm po-
hrdá, a kagcejmu, genž swátost swatého pokánj
přigmanti žádá, klade ona na srdce: Synu můj!
Odhodlán a hotow musjš býti, wšecko, i to ney-
přjgemnějšj opustiti, láká-li to k zlému; a kdyby
ti něco tak milého, tak drahého bylo, gako oko neb
ruka twá; gestliže ti to překážj na cestě k spa-
senj, musjš se odtrhnauti od toho (*Matth. XVIII,*
9, 8.); „neboť co gest platno člowěku, by wše-
chen swět zjskal, swé pak duši uškodil?“ (*Matth.*
XVI., 26.) A gako wše, i to neyľahodnějšj
opustiti hotow býti máš, býwá-li to přjčinou twého
pádu: takľ podobně odhodlán býti máš, i to ney-
trpěj trpěti, i to neyhorsj podstaupiti, než opět
Boha swého opustiti.

„To gest těžké,“ prawjš. Gen to dobře roz-
važ. Ze dwau zlých wěcj máš sobě tu lehěj, tu
snadnějšj wywoliti. Co gest tedy spjše zwoliti:
Krátkau, ba y přirownánj k wěčnosti okamžitau
nepřjgemnost nynějšjho žiwota, či-li hrozně, wěčně
nuky. A ze dwau přjgemnostj máš zwoliti wětsj.
Co tedy wywoljš? swět, ten zewnitř ľakawý, trochu
se ľesknaucej, u wnitř pak gedupľný swět, a nebo
neywětsj, nezměnitelné, ľásky neyhodnějšj dobro,
genž gest twůg Bůh, twůg nebeský Otec sám,
který wšem Geg. upřjmně milugjcjm we swých

ných přibytých připravil radost, 'gakau oko 'newi-
dělo, ucho neslyšelo, a srdce lidské nepocjtilo! —

Tak a podobně přimlauwá Cjrkew swatá
swému ztracenému; k nawrácenj-se wšak giž od-
hodlanému djtku; a gegj láska, gegj mateřská peč-
liwost tjnto a takým gednánjm se gewjej swjtj
zagisté každému w oči.

(Pokračovánj.)

5. Slowo z rozumu o počtě Swatých.

od

Fr. Petery,

faráře Nowoweského pod Bělohradem.

Pocta Swatých obsahuje podlé učenj eji-
kwe katolické dwa předměty: *čest*, kterau gim
prokazugeme, a *přjmluwu*, za kterauž gich wzy-
wáme. Protestantstwo zawrhuge negen tyto mo-
dlitby, ale zamjtá také *cele a konečně wšecku*
swatých počtu. Každému nepochybně, protestantu
gest zwolno, křestanské reky *pro sebe zwláštně*
ocjti a ge obdiwowati; ale lze mu to činiť
gako *gednotliwci*, ne pak gako *audu* nábožen-
ského sboru; neboť protestantstwo gakožto sbor
náboženský newyznává aniž přjgmá obdiwowánj.
Kdyby spolky protestantské ocjili tuto potřebu, gi-
stěby gi také u weřegném společenstwa žiwotě
znamenjmi na gewo dávali. Aspoňby pro ty we-
liké weřoreky cos podobného dělali, „co Řekowé

na čest swým Olympickým wjtězům činwali. Protestantstwo, co takowé, nemá žádného křesťanského Pindara, a to samo giž dáwá, dle mého zdánj, dostatečný důkaz, že hned z počátku něco w sebe pogalo, co žiwotnj křesťanskau sjlu oslabuge a srdce ochlazuge.

Kdyby Cjrkew skutečně *gen poctau Swatých* se byla obmezila, čili genom na poctě Swatých byla přestala, widj se, žeby ani ten neymjrnějšj puritanismus neměl přjčiny, s nj se w poctě nesnáseti, kteréž každé nábožné srdce křesťanské gako z přirozeného puzenj vyhledáwá. Kdož medle mezi námi nenosj w duši, gako w nĕgaké swatyni, pobožného přjtele obraz, gegž mu nebesa od boku odňala? Která opravdu křesťanská rodina nestawj we swých nábožných srdečnau poctau protkaných pamětech nĕgakau *drahau skřjni swatě držanau*, w njž památka auda nĕkterého rodinného spojwá, za žiwota swého mezi nimi wzorem všech ctnostj bywšjho? Obdiwowánj, kteréž tak rádi na gewe dáwáme, rozprávĕgjece o nich; kwjttj, které na gegich hroby klademe aneb kterýmž gegich obrazy wĕnjwáme; a laskawá uctiwost, kterau ke všem nám pozůstaweným lásky gegich záwdawkům pronášjme: to vše ukazuge, že wnitřnj poctě *zároweň*, gako každému panugcejmu citu třeba, pro nj (t. wnitřnj uctu) w znamenj zewnĕjšjm hledati widitedlné twárnosti a až do útroh látky sobĕ tworiti obraz *toho*, genuž ta ueta wzdána býwá. A Cjrkew, tato weliká rodina křesťanská, nemĕlaby *týchž* citů

mji *pro ty* z synů swých, gegichž nepochybné, hrdinské ctaosti gj se na odiwu postavily ?

Zde-li ubohé srdce smrtelnjka, ač sebe wjce marnými toho swěta myšlénkami zanešené, aneb kolácenj m swětským ukoljbané, nicméně swých zesnulých památku, gako wěčné swjtelnice plamen, pečliwě chowá: kterak by mohlo to newětšj na swětě srdce, *srdce Cjrkwe*, tohoto tagemného těla Spasitelowa, swatých pamětj přeplné, a nesmrtelnými neděgemi žiwené, kterak by, prawjm, mohlo *srdce Cjrkwe* od tak powšechného citu zbožného se odciziti aneb si ho newšjmati, anebř tak bezbožným a protipřirozeným se státi, aby ten cit, gako něco ohawného aneb swětla nehodného, bylo potlačilo nebo neprogewilo?? — Ale an Cjrkew Swatým počtu činj, může se to gediné *způsobem*, gj — gakožto Cjrkwi — *osebliwým* djti. Aneb by snad bylo k mysli, aby tu swatau sláwu, mjsto wykonáwanj gi wnitř chrámu, přenesla do záwodiště neboli do diwadla; aneb mjsto procesj a swatých zpěwů, aby zápasnj hry a cwiky uwedla? Tuť by Cjrkew do swatyně *ten cit* nosila, který společnosti swětské we swém zemském slawětinu (Ruhmeßtempel) wzbuzugj, ctjce swé hrdiny; nelzeť gj tedy we swém wyššjm oboru, nemá-li dolů sstaupiti, gináče, nežli swé city zewnitřnj oslawu gewiti. A gak by medle počta, od zbožného spolku bohobogným, ctihodným lidem prokazowaná, mohla gináčj než zbožná počta býti?

Protestantstvo hned z prwopočátku tohoto řádu *powahy* se odnedbawši, musilo tudž w gakausi bohoslownj demažoži upadnauti, kteráž gména a hroby we swatyni chrámůw troskotati se gala, a w domněnj této puritánské zwolnosti a rownosti, *neyvyššj šlechtowládě*, we swrchowané ctnosti pokory se zakládagjcj, pówinnau úctu odepřela. Musil člowěk, od bauřliwého ducha prwnjch opravců na tu cestu zachwácen, toto šjenstwj za článek wjry wyhlásiti, a ačkoli mnozj mjrny protestanti znamenali, že tento dalšj odbog proti zbožné weřegně počtě, swatým prokazowané, nehrubě se snašj s křesťanským cjtěnjm, bolestně toho pykagjce, že se reformacj we swém známěnj tak daleko dala zachwátiti: nicméně musilo se bohoslowj protestantské o to pokusiti, aby to blauzenj swého dětinstwj omluwilo, a tudž to učenj za newywratný článek wjry prowolalo, *žeby pocta tworů naprosto čelila proti počtě, Bohu pownnowané*. Lid wěřil, co se mu tádykowalo; ale rozbjragjce nepředpočatě dalšj takého učenj následky, zhola pochopitě nemůžeme, kterak wytečnj duchowé na tom mohli ustrnauti, nesrozumjwagjce, ano to počjnánj zrowna křijsj saustawy, s duchem křesťanstwj pranic se nesnásegjcj.

Neboť gakož *předně* Bohu náležj *neyvyššj* čest, tak mu přjslušj i *neyvyššj* láska; zatjm lze předce člowěku při této *neyvyššj* lásce láskau srdečnau lnauti se k swým přátelům. Kdyby čest Swatým prokazowaná na ugmu byla čistotě po-

winné Bohu poklony, zdaliž by zcela nebylo po rozumu, za to mjeti, že se i city srdečné lásky k našim přátelům nesrovnáwají s čistotou milowánj Boha? Sekty mystické, djlem Brahmanismu, djlem Muhametanismu přináležejej, skutečně se k té pošetilosti přiznáwaly, kterauž i w křesťanstwju uwesti usilowáno. Kdyby někdy takowý šjlenec pustil se strany toho do hádky s kazatelem protestantským, nemálo by tohoto rozpálil, řka: „*Podřizená láska gest neyvyššj lásce to, co gest podržzená čest a pocta neyvyššj poctě.*“ Wycizugj-li se wespolek pogmy sady druhé, musej se wylučowati pogmy i sady prwnj.

Musjme, *za druhé*, Bohu se diwiti, rovně jako geg ctjme, protože gest bytost všeliké dokonalosti. Wadj nám to snad, zázrakům přjrody mnohem menšj vzdáwati podiw? Naopak! přenásegjce tento hold na půwodce diwů, zbožný cit k němu samému žiwjme. Odpowěděli bychom tedy mdráku, k nám promlouwagjcmu: „*Neopěweyťež žádné kwětiny, žádné hwězdy, žádné dennice; gediněť Bůh gest podiwu hoden, a k modlárstwju se schylujete, sypagjce kterémužkoli tworů část toho kadidla, kteréž se obdiwowánj gmenuge, a genticwůrci samému náležj!*“

Tato pošetilá wýstraha zůstává podle smyslu tataž, přeneseme-li gi na swět mrawj. W tom gsau *Swatj* tito zázrakowé; gsauť rosau milosti oplozené diwokwěty nebeské; gsauť hwězdy nadpřirozeného swěta, nad giné se stkwjwj w pokoře

a lásce. Sbor těchto blažených bytostí, genž za své pauti zemské *mrakoty* a chomoly tohoto života swými oswěcowaly etnostmi, zračugj se našj wjry očim gako zře, nad pahrbky wěčnosti wzházegj. Wygádruge-li pocta, Swatým od nás činěna, mnohem wyššj cit, nežli prosté obdiwowánj, gjmžto sláwu přjrody opěwáme, zakládá se to w tom, poněwadž slunce gest našjm sluhau, Swatý pak našjm bratrem; poněwadž poslednj mezi Swatými gest wěčný přjtel Božj, žiwý geho obraz a daleko wznešeněgšj nad oblohu, kteráž mu genom za podnož slaužj. Abychom pak celý ten poměr wyznačili a pochopili, nenj naše Swatým prokazovaná ucta nic giného, než wěregný a pospolný wýraz podiwu, plného wážnosti a zbožnosti, který až k Stwořiteli weškeré swatosti se wznášj, rovně gako zpěwy, které z přjčiny spatřowánj přjrody od šesti tisjců let ze srdce národů weškerých gazyků co weliký koncert lidstwa wzhůru se pnuly, nic negsau giného, než wýraz citu, genž sám od sebe k oslawowánj Stwořitele swěta směruge.

A může-li protestantstwo Swatým na čest w sbořch wzhůru wystupugj swaté chwalozpěwy zamjtati, w prawdě neseznáwám, proč by i básnjkůw hymny, kterj w zpěwch přewznešených hmotného swěta diwy oslawowaly, za krásný plod modloslužebenstwj nemělo wyhlašowati? —

Pocta Swatých wede přirozeně ku *wzywánj gich*; zbožná ustiwowost, gim prokazovaná, mimowolně w modlitbu přecházj; protož také ctěnj a

wzýwánj Swatých může se gmenowati *životem křesťanské nábožnosti*. Hned od počátku křesťanstw byla modlitba neyvyššj plněnj těch dwau wo-
 likých powinnostj, na nichž wšecken zákon záleží: *w aukonu klaněnj se a milowánj Boha, a w aukonu milowánj bližnjho*. Widěti w listech apo-
 štolských, kterak se snažili, powědjti wěrjećm, žeby se bez přestánj za ně modlili; widjme, ani se po-
 dlé gegich příkladu wěrjećj za sebe wespolek modlj; za swé bratry se modliti byl skutek lásky, byl aukon pokory; přímluwy za swau abohau duši na giných žádati, byla duchownj almužna. Odtud ten obecný obyčeg, do modlitby druhému se poraučeti. Gešto rozum a Ewangelium učj, modlitbu před twářj Božj tjm býti wzácnějšj, čjm čistšj gest srdce a láskau horaucnějšj, z něhož se wznášj: musjť z toho též newyhnutedlně gjti, že se důwěr-
 něgi a ochotněgi na modlitbách poraučjme takowým wywoleným dušjm, které swými wznešenějšjmi otnostmi gakožto dokonalejšj obrazy Ježšowy stkwěgj se. Kdež gest medle ten čłowěk, a byfby byl sebe pogatějšj protestant, který by, slyše bljzko sw. Jana, tohoto učennjka, k některému wěrjećmu promluwiti: „*Modli se za mne*,“ necjtíl se také uwnitř nucena řjci: „*Modli se i za mne?*“ To wnitřnj puzenj, bráti swé útočiště k modlitbám neynábožnějšjch křesťanů, pošlo ze dwau podnětů: protože byli *neymocnějšj přátelé Božj, a neylaskawějšj přátelé lidšj*. Wzal snad tento pořádek wěcj něgakau změnu, když opastili zemi? Mohl

by snad hrob tuto duchownj přitažlivost, modlitbu křesťanstwa we swém ohnisku spogugjčj, oslabiti? Gistě gest to naopak; milost přátelstwj Božjho a láska k bratrjm, ač přeslabá a křehká za gegich wezdegšjho žiwota w způsobu zkašsky se býti zdála, gsau (t. milost a láska) nynj nezrušitelné a dokonalé, ano musegj samy mocněgšj a milowněgšj — smjm-li tak řjci prositebněgšj — učiněny býti. Stalo-li se s nimi proměněnj, kterak by potom lze bylo mysliti, žeby to při wěřejch, týkagjč se gegich nábožnosti, naopak působiti mělo, žeby dowěrnost a modlitbu udusilo; gakoby ty swaté duše nebyly se staly oslaweněgšj, byť zase do swé nicoty byly sstaupily? Modlitbě wezdegšjch Swatých se poraučeti, to za mjstné a kličné mji, pobožnost pak k nebeským zakazowati, bylo by zrowna tolik, gako kdyby se k chudému řeklo: „Můžeš na těch almužnu žádati, kterj magj několik set zlatých ročnjch přjgmů; o něž však přigjti mohau; naproti pak gest tobě zapowěženo, almužny na těch žádati, geuž magj gistého gměnj na milliony.

Ay totě to myšlének druženj, podlé kteréhož, pominauce mnoho giných důwodů této pocty, w cjrkwí wzešel a se rozmohl *obyčeg wzywánj swatých*. Počjnagjčje od těchto půwodnjch děgů, že totiž nawedenjm a powzbuzenjm apoštolůw modlili se za sebe wespolek křesťané; stjhagjčje wywinowánj děgů těchto, hledáme, anť z nich wzywánj Swatých, gako kwět ze slaupku, gehož koruna gest,

pochodj. Zborowé duchownj musegj rovně jako swětsj *ctjti své* hrdiny. Než mezi oběma gest pamětihodný rozděl. Poctiwost, kterauž vlast swým rekům prokazuge, gest obyčegně mnohem stkwělegšj poctiwosti po gegich smrti. Sláwa pohřebnj má daleko ginšj zřetel, nežli chůze wjtěžná skrze oblauky kwětinowé a wawrjnowé, a pohrobnej básnjků zpěwy dosti špatně wynahražugj, lidu prowýskowánj. Spolek swětský přestáwage *na samém času*, pjlj, aby co možná neyryohlegi rekům swým *w časnosti dluh swig* zaplatil, tak gakož tito sami z diwadla swětského bez zpěchu se ubjragj. Ale duchownj společnost, magjc před sebau wěčnost, kteréž giž zde napolo přináležj, zhoła giné má náhledy a pogmy. Šetřj pokory, kterauž se neyvyššj ctnosti křesřana gako něgakým záwogem obestjragj, aby utěšenému studu nezbednými a nebezpečnými počestnostmi neublžjila! Nadto gest ctnost zde na zemi nemocna a slaba; nenadále přjhody mohau dřjw neb pozděgi *kłopotná holdowánj* zahanbiti. Protož gim gediné po smrti poctu může ustanowiti, která potom k gegich stawu (způsobu) newrátkému se hodj, gsauc výraz oněch citů, gež toliko uznaná swatost wléwati může, a to w takowém stupni, s gakowýž swět nenj.

Z toho gde, že wzywánj aneb poraučenj se do modliteb Swatých wplywá čistě z gegich počty; neboť. womezme-li od počty to do gich modliteb se poraučenj, genž tak přirozeno se nám

býti widj, tať heldowanj cirkwe, mjsta coby mělo
 zwýšenj, aneb korunowanj zbožné, swatým po-
 winné, důwěry docjliti, zrowna gi zteněj a zmenšj.
 Smutná pohřebnj sláwa bylaby takměř *ponjženj*
 gegich triumfagjcj swatostj; neboť by na gewo dá-
 wala, že od okamženj smrti přestali býti orodo-
 wnjci; že smrt, kterau přemohli, gest gegich wj-
 tězem, zapowědiwši milowanj gegich zákazem
 wěčným.

Kdo této počtě na odpor se stawj, přicházj
 důsledně na idey, kteréž w náboženstwj Musel-
 manské šjlenosti nacházjme: *Pročbychom měli,*
gako křesťané proti rozmáhání se morowé rány
hledati cest opatrnosti? Wůle Božj gest wše-
mocná; podobných lidských prostředků užjwati,
neni nic giného, nežli o činliwosti této neywyššj
wůle pochybowati, a gi urážeti. Naproti tomu
 giž zdrawý rozum hlásá, že se nikoliw Božj wše-
 moci nedowěřugeme, užjwagjce sil gj podrobených
 Bohem samým k tomu ustanowených, aby ge lidé
 potřebowali, mohutnost swau gediné od wůle Božj,
obsahu wšelikého dobrého, magjcjch. Protestanti
 howořj: Swatých wzywati že nenj nic giného, než
 o činliwosti wůle Božské pochybowati. Na to od-
 powjdáme: Tato wůle, přjčina a pramen wšeliké
 milosti, ustawila modlitbu za *druhau* přjčinu: giž
 pak gakož we všech gen možných přjpadnostech
 této druhé (secundárnj) užjwáme, gakbychom se
 měli Bohu modliti, tak také způsobem podřjzeným
 zbožných křesťauů na zemi a Swatých na nebi

wzýváme, aby za nás Boha prosili. Tak činje, a. na vše strany i směry tohoto nástroje moci Božj, nám daného užjwagje, béreme všechny milosti z neskonaleho zdroje, z něhož všecka moc na nebi i na zemi pochodj. Saltán Mahmud měl Ulemy k tomu, aby *text* koránu, užjwánj *zdrawj chránjjejch prostředků zapowjdagjcy, w smyslu* geho [opravám přjzniwém, wyložili. Idey lepšjho směru, nynj w srdci protestanstwa se wyřinugjcy, dáwagj naděgi, že brzo některé lepšj hlavy mezi nimi powstanau a ukážj, gakby bylo zapotřebj, *reformacj reformowati*, aby naši zblaudilj bratřj byli sto, wzywánj Swatých za zdrawotnj obranu (Sanitäts-Cordon) proti hřjchu, tomuto moru duše, uznati.

Ježjś Kristus řekl: „*Kde ysau dva nebo tři shromážděni we gměnu mém, tuť gsem gá uprostřed nich.*“ (Mat. 18, 20.) Toho k modlitbě nawedenj následugeme my co neydokonalegi. Negen dvě osoby, nébrž dwa zbory, nebo dvě části gedneho města Božjho, *cjrkew zde* na zemi, a *cjrkew na nebi* spogugj se we gměnu Ježjśowu, klekagje před njm. Cjrkew w tomto slzawém údolj geště pohostinu přebýwagjcy, při swém pachtowánj, sauženj a klopocenj swau Oswobozenau, přebłaženau sestru w nebi za přjmluwu wzywagjcy, aby tato prosmo gj k nebeské wečeři dopomohla, by s nj byla účastná wěčného přigjmánj: následuge genom toho, co se dalo při wečeři Spasitele, kdyžto apoštolowé učennjka milowaného, na prsech

Páně odpočjwagjch prosili, aby od gegich spó-
lečného mistra slowa, všem žádostiwého, požádal
Tento od Krista Pána obzwláštňe milowaný přítel Jan,
gest obraz nebeského města, kdež panuge neyčistšj
láska, a my ze swé strany obracugeme se, plni
bratrské důwěry a daufanliwosti, k wywolenému
zboru Swatých, takořka gen gednu mráwnj osobu
dělajcjch, a ze všech prawých přátel Kristo-
wých záležegjmu, abychom na prsech Páně, wj-
tězitele smrti, odpočjwali *wěčné*?¹

6. Apoštolské cesty swatého Pawla s ob- zwláštňjm ohledem na gehu listy.

od

Josefa Roštlapila,

kaplana w Dobrušce, w Králohradecké diécesj.

Sw. Pawel se plawj do Řjma. (L. P. 60—61.)

A když bylo usauzeno, aby Pawel plawil se
do Wlach, a wydán byl s ginými wězni setnjku,
gménem Juliowi, kterýž byl nad haufem Augusto-
wým, wstapiwše na loď Adrumetinskau — od
města afrického, gizně pod Karthagau ležjch, tak
zwanau — počawše se plawiti okolo mjst Asie,
pusili gsme se na moře, a byl s námi Aristar-
chus Macedonský z Thessaloniky, kterýž w Efesu
zároweň s Pawlem polapen byl. Doprowázal pak

¹ Wiz: *Allgemeiner Religions- und Kirchenfreund von Saffenreuter.*
4. Heft. Würzburg 1842. S. 259.

Pawla do Jerusaléma a nynj do Řjma, kdež ntu w apoštolowanj wěrně pomáhal, hodným se učitiw, aby pro Krista do wazby dán byl. Newj se zdali Timotheus, kterýž se s Pawlem Efes opuštíwšjm w Troadě sešel, geg poté do Jerusaléma a Řjma doprowázal; ač se to welmi k prawdě podobá. To gisto, že w Řjmě byl, když s. Pawel Filomenowi, Filipenským a Kolosenským psal. Každá legio Řjmská podělena byla na 10 haufů čili kohort, každá kohorta na tré manipulů, gjž každé předložen byl setnjk. Z počátku sestáwala legio 3000 m. manipul tedy z 100 m. Za časů Pawlowých obnášela legio 4—5000 m.; a každý manipul měl dvě centurie a dwa setnjky.

Druhý pak den přiřlawili gsme se k Sidónu. Sidon Zidon, neystaršj město na střezozemnjm moři, gehož Sidon, prworozenec Chanaanůw wystawěl. Mělo vlastnjho krále a penjeze; obywatelé geho slawný obchod wedli mnohým a všeli-gakým uměnjm se zanášegjce. Léta 350 před K. wywráceno bylo od Artaxerxa Ochusa, a však záhy se opět zpamatowalo. Mnozj gjž za časů Ježjšowých ze Sidonu a Tyru k Němu pospjchali, o geho skutcjch uslyšewše: pročez nediwno, že se tuto křeztanstwj hned na počátku uchytilo a šjřilo. Nynj se gmenuge Saida, počjtá as 9000 obyw., mezi nimi 1000 kat. řeků, 450 maronitů, 400 nesged. řeků, 80 židů, a ostatek mahometáni gsau. W městě i w geho okolj nacházegj se rozwaliny, upomjnagecj na býwalau sláwu

nádherného Sidónu. 1840 bylo od spogenců tu-
reckých wybogováno, při čemž se náš Arciwéwoda
Bedřich slawně wyznamenal.

A tu Julius přjwětivě se mage k Pawlowi,
dopustil mu giti k přátelům w Sidonu, a sebe opa-
třiti. A pustiwše se odtud, podgeli gsme Cypr,
proto že byli wětrowé odpornj nám. A tak pře-
plawiwše se přes moře Cylické a Pamfilické, přišli
gsme do Listry (wlastně Limyry, nedaleko moře)
kteráž gest w kragině Liciské. A tu našed setnj
lodj Alexandrinskau plawjcj se do Wlach, přewedl
nás na ni. A když gsme za mnoho dnj znenáhla
se plawili, a sotwa připlauli proti Ĝmidos — bo-
hatému městu obchodnjmu w Kairu w přednj Asii;
proslaweno bylo sochau bohyně Venuše od Praxi-
tela zhotowenau. — Proto že wjtr nám bránil, pla-
wili gsme se wedlé Kréty podlé Salmony, před
hořj na sewero východnj straně ostrowa Kréty.
A sotwa wedlé něho plawjce se, přigeli gsme na
gedno majsto, kteréž slowe Boniportus, od které-
hožto nedaleko bylo město Talasa čili Lasea. Když
pak drahný čas přešel, a giž nebylo bezpečné pla-
wenj, neb giž byl i půst pomínul — t. g. na pod-
zim asi w měsijci zářj aneb řjgnu — těšil ge Pa-
wel, řka: Mužj! widjm, že s welikým ublženjm,
a s mnohau škodau netoliko nákladu, a lodj, ale
i dušj našjch, počjná býti plawenj. Ale setnj
wjce wěřil zprávci lodj a marináři, nežli tomu co
Pawel prawil. A když nebylo tu přjhódného přj-
stawu, kdežby pobylj přes zimu: uradili se mnozj,

aby se plawili odtud, zdaby gak mohli přigedaúce do Fenicen, přes zimu býti na břehu Kréty, kterýž ležj k větru nešpornjmu, a k větru mezi západem a půlnocj prostřednjmu. Kréta, také Kandia, nynj Ejjalot-Kirid, a za starodáwna Ideea zwaná wýspa od hory Ida, ležj w středozemnjm moři 17½ m. od Morey a 50 m. od Afriky vzdálena, magje 33 m. délky a 3—11 m. šířky. Dwoje pohorj se skrze nj táhne, západnj totiž Leake, východnj pak Dinte zwáno bywši. Wrch Ida gest 7200' vysoký. Úrodnost a půwabnost krášlj žiwot zdešjm obywatelům. Hlawnjm městem gest Kandia. — A když počal wáti wjtr od poledne, magje za to, že se budau umjénau cestau držeti, pustiwše se z Asson — krétského města — gali bljzko Kréty. Po neweliké pak chwjli zdwihl se proti Krétě wjtr bauřliwý půlnočnj, kterýž slowe Euoraquilo. A když lodj zachwácena byla, a nemohla odolati proti větru, pustiwše lodj po větru, tak gsme se wezli. A přiběhše k gednomu ostrowu, kterýž slowe Kauda čili Klada, sotwa gsme mohli obdržeti člun u barky. Kterýžto zdwihše, pomoci užjwati, pod pásawše lodj — t. g. podwázali lánj a řetězy, aby shodiwše na pjsčiny neb mělčiny se neroztroskotala — bogje se aby nehodili na mjsto mělké a pjsčité, spustiwše žezlo tak se plawili. A když bauře wichrowá námi welmi zmjtala, na druhý den což bylo w lodj nákladu, metali wen, aby se odlehčilo, ku kterémuž ejli a konci neyprvé zbožj, a nepomohlo-li, i ostatnj

nádobj lodnj, w neywyššj pak nauzi i špjže se vyhazowala. A třetjho dne i to nádobj lodj potřebné swýma rukama vyházeli. A když ani slunce se neukázalo, ani hvězdy za mnoho dnj, a bouře nemalá nastáwala: giž byla wšecká nádeže o wyswobozenj našem odgata. A když gsme se giž byli mnoho postili: tedy stoge Pawel u prostřed nich, řekl: Měli gste zagisté, ó mužj! uposlechnauce mne, nehýbati se od Kréty, a tak uspořiti sobě těžkostí této a škody. A i nynj napomjám wás, abyste dobré mysli byli. Neboť nebude ztráta žádné duše z wás, kromě lodj samé. Nebo této noci stál u mne angel Boha toho, gehožto gá gsem, a kterémuž slaužj, rka: Nebog se Pawle! před cjsařem máš státi: a ay darowal tobě Bůh wšecky, kterjž se plawj s tebau. Protož buďte dobré mysli, mužj! neboť gá wěřj Bohu, žeť se tak stane, gakž gest mi powědjno. Mámeť se pak dostati na něgaký ostrow.

Ale když giž čtrnáctá noc přišla, a my se plawili po moři adriatickém okolo půlnoci, domjwali se plawci, žeby se gím ukazowala kragina něgaká. — Za časů Augustowých gmenowali Řekowé i Řjmané moře Jonické, gako tuto, mořem Adriatickým. — Kterjžto i spustiwše do wody ołownici, nalezli hlubokost dwadcjti kročegů: a odgedše odtud maličko, nalezli patnácti kročegů. A bogjce se, abychom na drsnatá mjsta neuhodili, spustiwše s lodj čtyři kotwe, žádali aby den byl. A když plawci hledali uteci z lodj, pustiwše člun

do moře, pod zámyslem, jakoby počjnali od předku lodj kotwe roztahowati, řekl Pawel setnjkowi a žoldněřům: Nezůstanauli tito na lodj, wy nemůžete zachowáni býti. Tedy žoldněři uřali prowazy u člunu, a pustili geg, aby pryč plynul. A když giž dnělo, prosil Pawel wšech, aby pagedli, řka: Giž gest tomu dnes čtrnáctý den gakž očekáwagjce trwáte lačnj, nic negedauce. Protož prosjm wás, abyste pagedli pro zachowánj swěho zdrawj: nebo žádného z wás wlas s hlawy nezahyne. A to powěděw, wezma chleb, djky wzdáwal Bohu přede wšemi, a rozlomiw počal gjsti. A tak potěšeni bywše wšickni, pagedli i oni. Bylo pak nás wšech osob dvě stě sedmdesáte a šest. A nasyceni gsauce pokrmem, oblehčowali lodj, mecjce pšenici — lépe špjži — do moře. A když byl den, nepoznawali země té: než okřjdlj něgaké znamenali ano má břeh, k němuž myslili, kdyby gak mohli přiwezti lodj. A wytáhše kotwy, pustili se po moři, rozpustiwše také prowazy prawidel: a zdwihše menšj wětrnj, podle wánj wětru, brali se k břehu. A když gsme uhodili na to mjsto, kdež se dwoge moře scházj, tu se zastawila lodj, a přednj konec lodj uwáznutý stál nehýbage se, zadnj pak konec lámal se násiljm mořským. Žoldněřů pak ta rada byla, aby wězně zmordowati: aby gim některý wplyna, neutekl. Ale setnjk chtěge zachowati Pawla, nedal toho učiniti, a rozkázal těm, kterjž mohli plowati, aby se pustili neyprw do moře, a wywázli, a wysli na

zem: giné pak některé na deskách wynesli, některé na těch kusjch, kterjž byly z lodj. I takž se stalo, že wšecky osoby wysly na zemi.

A když gsme zdrawj wysli, tedy gsme teprw poznali, že ostrow ten slaul Melita, nynj Malta, (8 □ mjl), ležj mezi Sicili a Afrikau; gest pahrbkowitzý a má mnoho geskyň a rokly; prst čili oraice musila se teprw ze Sicilie sem přiwésti, aby úrodným učiněn byl. Podnebj gest horké, ač pomořskými wětry zmjrněno, wše, což se zde sázj a pěstuge dokonale a hogně roste; gelikož wšak málo kdy přšjwá, musj se wše pracně zaljwati. Lesů téměř žádných nanj. 1400 před Kr. usadila se zde Syrsko-Éénická lhota, kterauž Karthağowé 400 před Kr. a Řjmané 216 před Kr. wybogowali, 1500 po Kr. dal cjsař Karel V. Melitu w léno rytjřům swatojanským, gižto wšak Bonaparte 1798 zrádně gim odňal, až se konečně wládobažným Angličanům 1814 za podjl dostala, kterj Gibraltárem, Melitau a jonskými ostrowy středomoře opanowali.

Lidé pak toho ostrowa welikau přjwětiwost k nám ukázali. Nebo zapáliwše hranici dřew, pohodlj činili nám wšem, pro déšť, kterýž w tu chwjli byl, a pro zimu. A když Pawel sebral něgaké množstwj roždj, a kladl na oheň, gestěrka utjkagje před horkem w roždj tom skrytá, připiala se k ruce geho. A když uzřeli lidé toho ostrowa ana gestěrka wisj u ruky geho, řekli gedni k druhým: Gisté člowěk tento gest wražděnljk, neb ač

z moře vyšel, však pomsta Boží — t. g. zosobněná odplata za zlé — nedá gemu živu býti. A on zagisté wyraziw tu gestěrku do ohně, nic zlého netrpěl. Ale oni domnjwali se, že oteče, aneb padna pagednau umře. A když toho dlaubo čekali a widěli, že se mu nic zlého nestalo, změniwše se, prawili, že gest on Bůh.

Na těch pak mjstech byla poplužj knjžete toho ostrowa, gménem Publia, kterýžto přigaw nás k sobě, za tři dni přátelsky u sebe w hospodě chowal. I přihodilo se, že otec toho Publia ležel mage zimnici, a čerwenau nemoc. K němuž všel Pawel, a pomodliw se, a wložiw na něg ruce, uzdrawil geg. A když se to stalo, tedy i ginj všickni, kteříž na ostrowě tom nemocnj byli, pristupowali a byly uzdrawowáni; kteřížto také mnohau poctiwostj nás ctili, a když gsme se měli pryč plawiti, nakladli nám na lodj toho, čehož potřebj bylo.

A po třech měsječch — tedy bez pochyby počátkem roku 61 — plawili gsme se na lodj Alexandrinské, kteráž tu byla na tom ostrowě přes zimu, magjcj za znamenj hvězdu dwau blženců, t. g. znak dioskurů Kastora a Polluxa, synů Jupiterowých, genž byly strážcowé a opatrownjci plawby, o nichžto bylo domněnj, že oni se zgewugj kdykoli — gak se často před bauřkau přiházejwá — elektrické ohnjčky na stežni se kmitaly. Giž od starodáwna dostáwaly lodě na plochem zadnjm djlu swé znaky.

A když gsme přigeli do Syraqu — hlaw-
 njho města Sicilie na východnjm břehu ležjcjo
 s dvěma přjstawy — gednoho z těch neybohatšjch
 a neywětšjch ze starého swěta, 180 stadij čili
 6 m. w obgemu obnášegjcjo s 1,200.000 oby-
 wateli. Zde se narodil Archimedes, a básnjk
 Theokrit. Na gehu mjstě nynj Siragossa (wiz
 Balb. zeměp. I. str. 887 a 888.) — Zůstali gsme
 tu za tři dni. A odtud okolo plawjce se přišli
 gsme do Rhegium — město při užině messinské,
 nynj se zwe Reggio s 20.000 obyw. — a po
 gednom dni, když wál wjtr od poledne, druhý den
 přigeli gsme do Puteolos — nynj Puzzuoli, gižně
 pod Neapolis s mnohými starými a přjrodnjmi pa-
 mátkami, — kdežto naležše bratrj žádání, gsme
 byly od nich, aby chom pobyli u nich za sedm dnj,
 — z toho na gewě, že zde sjmě prawé wjry,
 neyspjše s. Petrem giž zasěté, hogně se ugjmalo, —
 a tak gsme přišli po zemi gdauce k Řjmu. A
 když odtud o nás uslyšeli bratrj, wyšli proti nám,
 až na rynek Appiũ (*Appii Forum*) a ke třem ta-
 bernám, — asi 6 mjl od Řjma ležjcjm — kteréžto
 uzřew Pawel, poděkowaw Bohu, nabył daufánli-
 wosti. A když gsme přišli do Řjma, dopuštěno
 gest Pawlowi, aby sám zůstáwal s žoldniěrem,
 kterýž ho ostřjhal, t. g. žoldněř měl na lewici při-
 pantané okowy, k nimžto Pawel swau prawici při-
 kowanau měl. Gak krásně, prawj Seneka, wrste-
 wnjk Pawlũ, o tom, že my všickni we swětě gako
 uwázání gsme: Wjžjcj gsau tak dobře upautani,

gako kdož ge uwázali; ledažebý to snesitelnějšj bylo na lewici, nežli na prawici upautánu býti. Že s. Pawel sám pro sebe a gak se w 30. w. dokládá, w hospodě swé čili w nágmú bydleti mohl, bylot mu s welikým ulehčenjm a prospěšenstwjm, gelikož mohl wolněgi Ewangelium zwěstowati. Obyčegně zůstáwali wěznówé tacj to se žoldněřem, k němuž připautáni byly, w okresku, w němž ostatnj družina přebýwala. Zdali takýto žoldněř od času k času s giným se wystrjďáwal, newjme; alespoň to gisto, že to wždycky se nestáwalo. Tak wyprawuge Athenaeus o Maniowi Aquiliowi, že byl k gednomu žoldněři, gménem Bastarne, neustále prikowán, k člowěku to welikánu, 5 loket z wýšj magjcyjmu, genž za často na koni gezdjwal, wleka mnohokráte ubohého Mania, pěšky chodjčjho neljtostně za sebau. Zdá se však, gakoby s. Pawel téhož samého wogjna za opatrownjka měl, a že u něho w lásce byl, gelikož wolnějšj požjwal swobody, moha kam chtěl choditi, mnohých a to rozličných listů psáti.

Sw. Pawel zůstává po dvě léta w Řjmě, odkudž několikero listů posjlá. (L. P. 61–63.)

Po třech pak dnech swolal Pawel muže přednj ze židů. A když se sešli, řekl gim: *Mužj, bratrj! gá nic neučinio proti lidu, ani proti obyčegi otcowskému, swázán gsa, z Jerusalema wydan gsem w ruce Řjmanům: kterjžto Řjmané když se o mně wytázali, chtěli mne propustiti,*

*proto že žádné přičiny hodné smrti na mně ne-
 bylo. Ale když židé tomu odpjrali, přinucen
 gsem odwolati se k cjsaři: ne gakobych měl co
 na národ swúg žalowati. A protož z té přj-
 činy powolal gsem wás, žádostiw gsa widěti wás,
 a s wámi promluwiti. Nebo pro naděgi lidu
 israelského řetězem tjmto obkljčen gsem. — A
 oni řekli gemu: Myť gsme ani gakého psanj nedo-
 stali o tobě z Judstwa, aniž kdo z bratrj přigda
 wyprawowal nám, aneb mluwil co zlého o tobě.
 Žádámeť pak od tebe slyšeti, co smeyšljš, nebo
 gest známo nám o té sektě (náb. Kr.), že se gj
 wšudy odpjrá. A když gemu uložili den, přišlo
 gich mnoho k němu do hospody, gimžto wykládal
 swědectwj wydáwage o králowstwj Božjm, a slauže
 gim k wjře o Ježjšowi ze zákona Mogžjšowa a
 Proroků, od gitra až do večera. A některj uwě-
 řili tomu, což praweno bylo; některj pak newěřili.
 A tak negsauce mezi sebau swornj, rozešli se,
 ano Pawel promluwil k nim toto gedno slowo:
 Gistě že dobře Duch swatý skrze proroka Isaiáše
 mluwil k otcům našjm, rka: Gdi k lidu tomuto,
 a rciz gim: Uchem slyšeti budete, a nebudete
 rozuměti: a widauce budete widěti, a nespátřjte.
 Nebo zhrublo srdce lidu tokoto, a ušima těžce
 slyšeli, a oči swé zamhaurili: aby snad newi-
 děli očima, a ušima neslyšeli, a srdcem nero-
 zuměli, a neobrátili se, abych gich neuzdrawil.
 Budiž wám tedy známo, že gest károdum, t. g.
 pohanům posláno toto spatenj Božj, a oniť*

slyšati budau. A když on to propověděl, odešli od něho židé, magjce mezi sebou mnohé hádky.

Pawel pak trwal za celé dvě léta w hospodě swé, a přigjmal wšecky, kterjž přicházeli k němu, káže o králowstwj Božjm, a uče těm wěcem, kterěz gsau o Pánu Ježši Kristu, se wšj daufanliwostj bez zápowědi.

Konec wyprawowanj ze skutků apoštolských.

S počátkem roku 61 — aneb, gakž ginj chtj, koncem r. 60, což se wšak k prawdě nepodobá — přišel sw. Pawel za panowanj cjsaře Nerona, člowěka nešlechetnjka ano i padaucha, do Řjma, pobyw tam we wazbě po dvě léta, tedy až do roku 63. W tomto wězenj neustydla geho horliwost a láska pro Krista; neboť přigjmal wšecky Řjmany i Wlachy i Řeky, židy, pohany i křesťany, kterjž k němu přicházeli, a kázal jim, přikowan gsa k wogáku opatrownjku, o Kristu, geho zákonu a cjrkwj s takým prospěchem, že slowo geho o křjži proniklo gak do paláty ukrutnjka cjsaře, tak i do srdce chudáků, od swěta newážených, leč za to od Toho wážených, na Gehož wáze za lehké poznání býwagj ukrutnjci. — A wšak negen ústně, ale i také pjsemně wyučowal Pawel cjrkwě Božj, gimžto, ač wzdálen byl od nich tělem, přjtomen byl duchem.

Mezi dušinkami, gichžto Ježši Kristu wyzjskal, nacházel se také Onesimus, poběhlý otrok Filémonůw, genuž byl uprchl.

List k Filemonowi.

Filemon přebýwal w městě Kolosse, byw od sw. Pawla, newj se však kde, zároveň s geho chotj na wjru Kristowu přiweden. Byltě wznešeným a bohatým měšťanem, horliwým podporowatelem náboženstwj Kristowa, dobrodincem a otcem chudých, a proto geg také apoštol národů welmi si zamilowal. Dům geho se stal sborem poswátným, při němž službu jahnowu, choť pak geho službu jahenky zastáwali. Archippus byl, gak se zdá, po úmrtj Epafraditowě za biskupa zřízen. Filemonowi utekl otrok, gménem Onesimus, kterýž přigda do Řjma o sw. Pawlu zagatém se dowěděl, a protož se hned k němu uchýlil, gakožto k příteli býwalého pána swého. Laskawě geg přigal sw. Pawel; gsa wjce o geho duchownj nežli tělesné prospěšenstwj pečliw, wyučil geg u wjře w Ježjše Krista s takým užitkem, že si w něm wyzjskal horliwého učedlnjka Ježjšowa, Filemonowi bratra křesťanského, sobě pak wěrného služebnjka, mnohau službu we wazbě mu prokazujcjh, tak že by geg rád byl u sebe podržel. Gelikož však Onesimus, co otrok poběhljk pánu swému přináležel, poslal geg Pawel Filemonowi s tau prosbau nazpátek, aby gemu laskawě prominul, přislibuge, že, cokoliwěk ubljžil aneb se w čem zprnewěřil, sám chce wšecko wynahraditi; ano dáwá mu poněkud na srozuměnu, aby Onesima na swobodu propustil, aby byl užitečnějšj Cjrkwi

Kristowě. Filemon uposlechl — neb kdožby o tom mohl pochybowati? Wždyť ztwrzuge cjrkewnj historie, že Pawel napotom Onesima za biskupa w Beroe zřjdl, kdež také mučednickau smrtj sešel, ač my raděgi tomu přiswědčugeme, což martyrologium romanum na den 16. Unora w tato slowa ztwrzuge: S. Pawel apoštol po sw. Timotheowi, Efezském biskupu, zřjdl Onesima za biskupa, swěřiw mu úrad kazatelský. Swázaný byl poté do Řjma přiweden, kdež pro wjru Kristowu ukamenowán a neyprwé tam pohřben byl; odkudž na mjsto, kdež za biskupa ustanowen byl, geho tělo přeneseno bylo. Nápodobně i Filemon w Kolosse pro wjru Kristowu ukamenowán byl, gehož památka se koná dne 22. listopadu.

Kratičký list tento gestif wzorem prawé, srdcegmawé wýmluwnosti, protože láskau toliko dýchá.

Gaká to péče, gaká něžná starostliwost o služebnjka, o poběhlého otroka! gaká to wraucná láska k tomuto i geho pánu! gaká pokora w prosenj, spogená s myslj wznešenau a důstognostj apoštolskau! A hle, tato šlechtnomyslnost, tato wraucnost, gak krásně se wyléwá w řeči zagjmawé a unášiwe, a předce prosté a přirozené! w řeči gakoby umělé a předce nestrogené! Gak si hned počátkem listu Filemona nakloňuge pro Krista uwězněný apoštol, an prosj, chwálj a se modlj za Filemona a geho přátely! Mohl-by weleti — ale raděgi prosj, prosj za syna swého, gehož zplodil w Kristu Ježjsi we wězenj. Gak šetrně mluwj o

wině Onesimowě, řka toliko: „*Kterýž byl někdy tobě neužitečný . . . kterýž snad proto byl odešel na hodinu od tebe, abys ho na věky přigal.*“ (11. a 15.)

Protož w prawdě zwolal sw. Jan Zlatouústý při slowjch: „*Důvěrnost mage ku poslušenstwj twému psal gsem tobě, wěda, že i nad to, což prawjm, učinjš.*“ (21.) „*Kohožby to nepohnulo, neobměkčilo, byľby hned byl kamenem zatvřelým?!*“

Psal wšak sw. Pawel list ten w prwnjm swém zagetj Řjmském mezi 62 — 63 rokem, bez pochyby w ten čas, když Kolossenským a Filippenským psal — aneb brzy před tjm, poněwadž Filemona od Marka pozdrawuge, gehož určil do Asie, když list ke Kolossenským hotowil. (IV. 10.)

List ke Kolossenským.

Newj se owšem s gistotau, zdali sw. Pawel Kolossenským zároweň psal, když po Onesimowi list poslal Filemonowi, aneb zdali pozděgi se to stalo, gakž tomu některj cirkewnj Otcowé chtj, domnjwagjce se, žeby Pawel Onesima dřjwe neporučil Kolossenským, dokudžby od Filemona se nedowěděl, že mu wšecko milerád odpauštj. Leč padni gak padni, to gisto, že geg Pawel w prwnjm swém zagetj Řjmském zhotowil.

Kolossa, také Kolassa i Kolasse i Kolossis, kwětaucj město we Welké Frygii na stoku řek Lika Maeandra ležjcej, bylo na konec vlády

Neronowy zemětřesením wyvráceno. — Před sepsáním listu tohoto nebyl s. Pawel w Kolosse, neb zde Epafras, učedlník Pawlůw, neyprw sám cirkew křesťanskau zarazil, a ewangelium rozhlašowal, což snad také w poblžké Laodicei a Hierapoli činil. A však právě pro kázanj ewangelium Kristowa byl gako Pawel w Římě uwězněn, gemuž tuto o wjře Kolosských a Laodicegských w Krista Ježše a o gich lásce ku všem swatým, t. g. křesťanům wyprawowal. Z mnohých mjst tohoto listu wyswjťá, že do cirkwe kolos-ské neprawj učitelé se wpljžili, zwlástě ze židokřesťanů twrdjce, že ku spasenj negen zachowáwanj starého zákona a obrjzky potřebj gest, ale i také gakési modlobslužbě angelů učili, a mnohemu ginému modlářskému nechutenstwju, wyljhlému z přewrhlosti školy nowoplatonské, gakož i mnohým snářským domyslům rabbinským a gešitnostem simonianským. Tak ku př. učili některj, že Bůh toliko pomocj angelů swět stwořil; Ježš Kristus že přj přjliš nad nás wywýšen gest, aby nás nehodné a ubohé slyšeti mohl, a protož že toliko prostřednictwjm giných tworů k němu se bljžiti smjme s prosbami a t. d. Leč pod tauto kuklau pokory — a což gest hnušnějšho pýchy, pod pláštěm pokory se wychloubagec? — nadýmali se tito učitelowé lži smyslem těla swého, gak doswědčuge sám s. Pawel.

Tot zawdalo přjčinu ku sepsánj listu tohoto, gehož s. Pawel we swém a Timotheowě gméné k tomu cji napsal, aby Kolosských u wjře,

ķterauř od Epaфра pŕigali, utwrdil, gich pŕed faleřnými uĉiteli warowal, dowodě, že toliko w Kristu Jeřsi wřecko nám dáno, ĉehoř ka spasenj potŕebujeme, a protoř že w niĉem giném, leĉ w Kristu a geho zákoně spasenj swé hledati a nacházeti máme.

Obsah listu, genř se s listem k Efezským welmi srownává, záleřj krom úvodu (I. 1—3) a závěrky, z dwau djlů. W prwnjm doswědĉuge apořtol Páně:

1. Swau radost nad prospěchem w křěřtanřtwj. I. 4—13.

2. Wypisuge welikost milostj Kristem nám udělených. I. 14—23.

3. Uĉj, že totěř ewangelium obdrřeli, k gehoř kázanj on od Boha powolán a ustanowen gest. I. 24—29.

4. Napomjná, aby w uĉenj od Epaфра gim hlásaném pewně stáli, od Krista se nigakř neodluĉugjce (II. 1—15.), aniř pak od těch se swěřti dali, kdoř gim powěreĉnau poĉta angelů, pak ostrřhánj zákona Mogřjšowa wtjŕati se nerozpakugj. II. 16—23.

W druhém djlů pagednává:

1. O powinnostech wřem křěřtanům spoleĉných. III. 1—17.

2. O powinnostech domáĉjch. III. 18—14., IV. 1.

3. Napomjná k modlitbě (IV. 2—4) a křěřřanské maudrosti 5—6.

W závěrce mluwj o Tichikowi a Onesimowi,

připoguge pozdrawenj, poraučege, aby list s Lao-
dicegskými si sdělili. List tento psán byl nejspíše
od Tichika, genuž ho Pawel napowjdal, a pak
wlastnj rukau podepsal, poslaw geg po něm a
Onesimowi, bez pochyby w ten čas, když zároveň
Filemonowi a Efezským z Řjma psal mezi 62—
63 rokem.

List k Efezským.

Gakkoli nápis i úwod listu tohoto swědčj Efez-
ským: chtj tomu mnozj, že geg sw. Pawel na
způsob oběžného psanj na wšecky cjrkwě w Malé
Asii napsal. Buď gak buď, to gisto, že zřizen a
psán byl pro pohanů-křesťany. Děj se na dvě
částky; w prwnj, ponaučné čili theoretické:

1. Welebj Boha z wywolenj wěřjčjch w Krista
I, 1—14. prose geg, aby poznali, že tauž mocj
powolání gsau, kterauž se Bůh w oslawenj Ježjše
Krista zgewil, genuž wšecko podrobuge I, 14—23,
a skrze něhož z pauhé milosti, hřjchu umřewše,
žiwí gsau II, 1—10.

2. Učj, že w cjrkwě pominul rozdjl mezi židy
a pohany II, 11—22. že toto apoštolům tagemno
zůstalo III, 1—6. a wšak že on od Boha powo-
lán, aby to pohanům zwěstowal III, 7—10., při
čemž gich wzbuzuge by nezmałomyslněli pro geho
wazbu III, 11—13.

3. Prosj, aby ge Bůh u wjře, lásce a uměnj
božských wěcj utwrdil III, 14—20.

W druhém mrawoučném djle napomjnjá gich

k nábožnosti vůbec, a k povinnostem křesťanským zvláště, a sice k gednomyslnosti IV, 1—16., k mravům křesťanským, genž odporugj pohanským IV, 17—24., k obcowánj beze lhánj a podvodu 25., ku krocenj hněwu 26, 27., pracowitosti 28., k řečem swatým a maudrým 29—31., k následowánj Boha a Ježjše Krista V, 1—2., k čistotě a střízliwosti 3—20., pak wyčjtá powinnosti manželů V, 21—23., dětj a rodičů VI, 1—4., služebnjků a pánů 6—9. — Po té gich wzbuzuge, aby se opásali duchownj zbranj proti útokům ďábelským VI, 10—17., poraučj gim modlitbu a sebe do gich modlitby 18—20., a tjm končj, že gim posjlá Tichika, prose, by milost Božj s nimi byla wždycky.

List tento sw. Pawel k tomu konci sepsal; aby wěřejm, k nimžto zřízen byl, důkaz swé pečliwosti a starostliwosti apoštolské položil, gich w přigaté wjře utwrdil, a gak we wjře, tak i w křesťanském žiwotě posilnil.

Psán gest we wězenj Řjmském III, 1., IV, 11., VI, 20., mezi 62—63 rokem, bez pochyby zároweň s tjm ke Kolossenským.

List k Filippenským.

I k cjrkwí Filippenské psal sw. Pawel ze swého wězenj řjmského. Neboť mu byla přede všemi proto milá, že hogné owoce slowa Božjho wydávala od těch desjtí let, co gi wštj pil. Město Filippi, w němž Řekowé, židé a řjmštj osadnjci přebýwali, bylo neyprwněgšj gak w Macedonii tak

w Ewropě, w němž apoštol národů kázal. Byliť však toho dobrodinj Filippenštj, z pohanů a židů obrácenj křesťané, powždy pamětliwi, tak že negen srdcem, ale i skutkem swau lásku k Pawłowi doswědčowali, wšudy, kdekoli meškal, dobrowolnými dary geg podporugjce, tak ku př. když w Thessalonice (*Filip IV. 16.*) w Korinthu (*2. Kor. XII. 9.*) a zvláště nynj, když w Řjmě we wězenj byl, kamž mu po swém biskupowi Epafroditowi hogné dary poslali, geg ku wšj Pawłowi potřebné službě zawázawše. Epafroditas však w djle Kristowě až k smrti se roznemohl. Pozdrawiw se slyšel, kterak Filippenštj o něg starost magj. I nawrátíl se do Filippis, po němž sw. Pawel list posjlá, a w němž swau lásku milostnau k cjrkwí té gewj, swau k nj wděčnost, swau o gegj spasenj pečlivosť, slowem wznešeného ducha swého apoštolského tak neljčeným wypisuge slowem, žeť musj každého čtenáře srdce i rozum zagmauti, rozhráti a po dobrém roztaužití. — Obsah gest následný:

1. Apoštol děkuge a prosj Boha za cjrkwew Filippenskau I. 3—11.

2. Wypisuge užitek swého wězenj 12—20.

3. Rádby umřel, aby byl s Kristem Pánem, leč pro gegj prospěch taužj déle žiwu býti 21—26.

4. Wzbuzuge Filippenské k gednomyslnosti, stálosti, ku wzágemné swornosti, pokoře, poslušnosti, a horliwosti po spasenj I. 27—30. II. 1—16.

5. Schwaluge gim Timothea a Epafrodita, gegichžto k nim návrat zwěstuge II. 17—30.

6. Wystřjhá gich od falešných učitelů židovských, sebe samého za příklad uváděge III.

7. Následuge napomenutj ku všelikerým ctlostem IV. 1—9.

8. Konečně dj, že dary zaslané obdržel, a na Boha všecko dobré gim žádage, pozdrawuge gich milostj Páně. IV. 10—23.

List tento psán gest w prwnjm uwězněnj řjmském, nedlauho před tjm, když z něho propuštěn byl sw. Pawel, tedy asi 63 roku. Apoštol Páně hned na počátku pozdrawuge weškeré cjrkwě Filippenské s biskupy a jahny, což w nižádném listu nenacházjme. Příčina toho zdá se w tom ležeti, že všecka ostatnj psanj k cjrkwjm nedlauho založeným, a protož biskupy a jahny geště neopatřeným, psána gsau byla, an Filippenská giž 10 let trwala. — Z toho listu též za gewě, kterak slowo Páně w Řjmě se rozmáhalo wězenjm Powlowým, kteréž se školau stalo we hlawě, tehdegšjho swěta zřjzenau, kamž ze všech končin lidé se gen hrunulj. (I. 12—18.) ano někteřj z domu cjsařowa — a gakého to domu nešlechetného! — w Krista Pána uwěřili. (I. 13. IV, 22.) Gak by se tedy nemělo srdce Pawlowo radowati nad takýmto prospěchem? (I. 21—24. IV, 11—13.) A wěru, odtud ta bedliwost a péče, a wraucná láska, a plamenná modlitba plynula pro ostatnj cjrkwě, wyléwagje se zwlášť na Filippenskau, genž u prostřed národu zlého a přewráceného — židů i pohanů — žiwy gsau byly.

Z těchto čtvera listů, zvláště k Filippenským, dále' wyswjtá, gaka horliwost pro Krista Ježíše ku spáse a prospěchu weškerého člowěčenstwa w srdci Pawlowě hárala, powznášegje go k nebeským blaženostem, otwjragje mysli geho brány ráge věčného — ač geho tělo wazbau bylo tisknuto, ač geho prawici řetěz swobodě překážný tžžil a zamdléwal.

(Dokončenj.)

7. O bezženství kněžském vůbec a zláště v Čechách a na Moravě.

Pojednání dějepravné.

Slycháme ledakdy o tom rozprávěti, že kněží v Čechách bývali za starých časů ženatí; ale nedávno jsme cos podobného čli i tiskem na světlo vydaného, ješto se v jistých „Listech“ r. 1843 pod nápisem: „Manželství kněží vyzdviženo v Čechách a Moravě“ následující vyňatek z kroniky České k vědomosti uvádí: „Ten kardinál Quidon způsobil pomocí wévody a jeho manželky více důležitých změn u Českého a Moravského duchovenstwa. Světští duchovní žili totiž potud v manželství. Od toho času ale museli se od svých manželek odloučiti, sice přišli o své fary a jiné církevní úřady.“

Tu se tedy zřetelně praví, že světští kněží

v Čechách a Moravě živi byli v manželství, rozuměj od starodávna až do té doby, když legat Quido, poslaný od papeže Inocencia II., nejprvé na Moravu a pak i do Čech přišel, (1143—1145) v tom učinil změnu. Český Vévoda, který k tomu svou pomocí přispěl, byl slavný Vladislav II., a manželka jeho byla Gertruda, Konrada, císaře Německého sestra.

Pelcl o tom vypravuje ve své České kronice (v Praze 1791, díl II. str. 214—216) a sice poněkud náruživě. Dobrovský napsal o té věci zvláštní latinské pojednání (*de sacerdotum in Bohemia coelibatu, narratio historica, Pragae 1787*), též s nemálo předpojatou myslí. Konečně se dotékl té udalosti také Palacký, ve svém dějepisu Země České (*Geschichte Böhmens*) svaz. I. str. 423. —

Že kněží v Čechách, jak se obyčejně praví, bývali za starodávna ženatí, aneb, že až do příchodu kardinala Quidona živi byli v manželství — jest velmi neurčitě řečeno. Slova ta zavírají v sobě dvojí smysl, a mohou se tedy na dvě strany vykládati: Nejprvé by se mohlo mysliti, že kněží v Čechách bývali ženatí, proto, že se směli tak jako jiní lidé ženiti; pak ale se může rozuměti, že kněží v Čechách byli za starodávna živi v manželství, poněvadž se tehdáž také ženatí mužové na kněžství brali a světili. Toť jest zajisté veliký rozdíl, a hodláme ukázati, že ně to první, ale to druhé pravda jest, a že za onoho času, jako v katolické církvi vůbec, tak i v Čechách a na Moravě,

i rádně ženati mužové do kněžského řádu se přijímali, kteří pak ovšem dále v svatém manželství živi býti nepřestávali. Kdyby ale myslil, žeby rádně svěcení kněží — biskupové, presbyteri a diaconové¹ byli se kdy smeli v Čechách platně ženiti, velice by se mýlil; neb toho v katolické církvi latinského, řeckého, slovanského a kteréhokoli jazyka nikdá a nikdež nebylo.

Prvé ale, než tuto velmi důležitou věc strany naší vlasti vyšetřovati počneme, nebude neuzitečno krátký přehled historie kněžského bezženství vůbec tuto předložit; z čehož pak i našemu pojednání o bezženství v Čechách a na Moravě mnoho světla přibude.

I. Počátky kněžského bezženství, či celibátu, v katolické církvi až do konce třetího století.

Nejí nepovědomo, že se zdržování od druhého pohlaví z částky i v pohanstvu osobám k službě Bohu odděleným ukládalo. Řekové, ač nad jiné v té věci volnější, přede drželi své oběti za nedokonatě, nebyla-li přítomná čistá panna. Jejich Eleusiiska

¹ Subdiakoni (hypodiaconi, *υπηρέται* podjahnové) počali se v církvi později, a sice dříve v západní než ve východní, kdežto až teprve ve 4. století se vyskytují. Byli zprvu ustanoveni a přiděleni diaconům, aby jim byli pomocní v posluhování Biskupů v církevních záležitostech, v poselstvích atd. nikoli ale v posluhování posvátném; a dotud se toliko k nižším klerikům počítali. Pak ale byli také poděleni, spolu s Diakony, částkou služby oltářní, a od té doby se počítali a přivtělili k řádu kněžskému, zavázáni ku kněžské káňi. Sv. Cyprian (biskupem od 248—258) první o subdiakonech zmínku činí, dokládaje několikráte ve svých epistolách, že obdržel list, poslaný po Subdiakonu, že se od Subdiakona dověděl t. d.

tajemství se světila obzvláště zdrželivostí od druhého pohlaví, a přednostá Eleusínských kněží (Mystagog) musel být člověk bezžený, aneb byl-li ženatý, musel se od manželky zdržovati. —

U Římanů byla bohyně Vesta předmětem veliké národní ucty, a té sloužily panenské kněžky, nazvané Vestalky. Volily se z nej přednějších Římských rodin, a dokud v té službě byly, nepoškvřenou čistotu zachovávatí musely; pak-li nezachovály, hroznou smrtí — za živa do země zakopáním trestány bývaly. — O kněžích egyptských, zvláště o těch, jenž sloužili bohyni Isis řečené, svědčí sv. Klément Alexandrinský, že v panictví živi byli. Podobná zdrželivost se nalezala u kněží Celtských, Thráckých, Perských, Indských, Peruanských a jiných. Z čehož tedy zavíráme, že již pouze přirozené pohanské mysli za slušné se vidělo, aby, kdož v kněžství postaveni a k službě Boží odděleni jsou, nějakou kromobyčejnou čistotou a nepoškvřeností se vyznamenávali, a tu čistotu a nepoškvřenost obzvláště zdržováním se ode všeho pohlavního i manželského obcování dokazovali.

2. Židovským kněžím se sice bezženství nepřikazovalo, aniž se jim přikazovati mohlo, poněvadž byli dědičný, od ostatních pokolení oddělený řád, který se sám rozplozovati a tedy nevyhnutelně v manželství živ býti musel. Však ale nejvyšší kněz byl již poněkud obmezený, ježto nesměl ani vdovu, ani propuštěnou ženu, nýbrž toliko čistou pannu za manželku pojmouti. Někteří se domní-

vají, že se nesměl také vícekrát než jednou ženiti.² Ale tolik nepochybně jest, že jak on, tak i ostatní kněží, když v chrámě Páně posluhovali, od žen čisti býti museli.³ Ta čistota se v podobných případech také od nekněží požadovala. Tak čteme (1. král. 21, 3.) o Davidovi, že přišel na útěku před Saulem do Nobu, kdež byl toho času stánek boží, žádal od Abimelecha, kněze, chleba. Odpovídaje kněz, řekl Davidovi: „Nemám chleba obecného před rukama, leč toliko chleba svatý. I jsou-liž čisti služebníci, nejvíce od žen? Odpověděl David a řekl jemu: Jistě, jednali se o ženách, zdrželi jsme se od včerejška i předvčerejškem, když jsme vycházeli.“ — Z toho viděti jest, že u Židů k posvátné čistotě vůbec, také čistota a zdržování se od druhého pohlaví náležela; a že ji tedy kněží v chrámu Páně posvátné služby odbývající tím více zachovávat museli. Byli tedy starozákonní kněží alespoň k částečnému bezženství zavázáni.

3. V novém zákoně sám Kristus svou osobou, svým příkladem a slovem panictví vůbec zasvětil i spolu ku kněžskému bezženství první základ v církvi své položil. Z čisté panny narozen a sám panic ráčil jest stav bezženný výslovně schvá-

² Tertullian píše: *Ecce enim in veteri lege animadverto castratam licentiam saepius nubendi. Cautum in Levitico: Sacerdotes mei non plus nubunt. (De Exhortat. castit.)*

³ Sv. Jeroným praví: *Nam et in veteri lege, qui pro populo hostias offerebant, non solum in domibus suis non erant, sese purificabantur ad tempus ab uxoribus separati, et vinum et siceram non bibebant, quae solent libidinem provocare. Advers. Jovin. lib. 1.*

liti, i také všem, kteříby toho schopni byli k dobrovolnému zachování, předložiti, řka: Jsou pannicové, kteří se pro království nebeské sami v panniectví oddali. Kdo může pochopiti, pochop! (*Mat. 19, 12.*) — Ale od svých učenníků, kteří s ním stále chodili, a někdy v kázani evangelium ho následovati měli, od těch výslovně žádal, aby hotovi byli všecko, i ženu i děti opustiti. „Jdeli kdo ke mně, a nemá v nenávisti otce svého i mátere, i ženy, i děti, i bratří, i sester, a ještě i života svého, nemůž býti mým učenníkem.“ (*Luk. 14, 26.*) Skutečně pak čteme o učennících Páně, že šli za ním všecko opustivše, tak že se potom mohl Petr, opustiv i ženu, svého Mistra tázati: „*Ay, mi opustili jsme všecko, a šli jsme za tebou: což tedy nám za to bude?*“ Při té příležitosti pověděl Pán, že *každý, kdoby opustil dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb děti, aneb pole pro jméno jeho, stokrát více vezme, a životem věčným vládnouti bude.* (*Mat. 19, 29.*)

Dal tedy Spasitel učenníkům svým dosti zřetelně k srozumění, coby od nich očekával, a coby pro království Boží učiniti měli, ač jim toho ještě přímo neukládal ani nepřikazoval. I byl to zláštní způsob Pána našeho, že svého božského díla nikdež pouhým rozkazováním aneb i nucením nezačínal, nýbrž hleděl toliko k věci samé, aby ta prvé jen byla a z dobré vůle i lásky počátek brala a se zmáhala. Nechtěl nalévati nového vína do měchů

starých, a obtěžovati své ochotné učenníky tuhými příkazy a předpisy: nýbrž rozsívaje zvolna dobré símě božské víry a cnosti, kladl počátky křesťanských mravů i spolu církevní kázně, dost na tom maje, že símě vzcházelo, víra rostla, cnost zkvětała, křesťanské mravy se zmáhaly a církevní kázeň se dobrovolně ujímala a zachovávala. Ostatek zůstavoval budoucím časům, ažby sama potřeba kázala jeho vštípenou zahrádku také zevnitřními ploty ohražovati a církevní kázeň náležitými zákony podporovati a upevňovati. — Tedy jako jest tam o postu žádného příkázání nedal, tak ani tuto o bezženství a zdržování se od druhého pohlaví žádného zřejmého zákona svým apoštolům a jejich následovníkům nezůstavil. Však ale je svým božským učením a svatým vedením tolik osvětil a posvětil, takové pohrdání a potupení vezdejších rozkoší v nich zbudil, a takovou toužebností po radostech budoucích je roznítil, tolik je nebeskou myslí obdařil, a od tělesného k duchovnímu, od hovadného k božskému, od časného k věčnému, od země k nebi pozdvihl, že jim nebylo třeba co přísně prikazovati, ale že sami dobrovolně, laskavě a vesele všeho i nejmilejšího se zbavovali, coby je bylo na cestě království Božího zdržovalo, že se i blaženého manželství navždy odříkávali. Protož tedy, kteří z nich byli ženatí, jako Petr, nechali žen, a kteří byli svobodní, jako Jan, neženili se; což i svatý Jeronym (*Epist. 30. alias 50 ad Pammach.*) takto dosvědčuje: *Apostoli vel virgines, vel post nuptias*

continentas. Apoštolové byli buď paníkové, aneb zdrželiví manželové.

Z toho již patrně vysvítá, že sám Kristus Pán ve své církvi, jako k ustavičnému panictví, tak i zlášť ku kněžskému bezženství základ položil, a že se obé hned v jeho přítomnosti a pod jeho pěstující rukou od jeho vyznavačů, učenníků a následovníků bez zláštního zákona dobrovolně a svatě zachovávalo.

4. Dle toho od božského mistra položeného základu a ze zláštního osvícení Ducha svatého schvaloval potom i sv. Pavel stav bezženný a zdrželivý, radě všem, kteříby ten dar od Boha měli, zůstati tak, jako byl on — svobodný. I dále napomínal, aby také ti, kteří již měli ženy, od nich se na vždycky aneb na čas zdržovali, s nimi tak živi jsouce, jako by jich neměli — z toho nábožného ohledu, by tím svobodněji i dokonaleji Bohu sloužití mohli. Píše o tom sv. Apoštol ve své II. epistoletě k Korintským (*kap. 7, 1—8.*), kdež se toho obšírněji dočísti můžeme.

Taková vlastním skvělým příkladem potvrzovaná slova nemohla míti jiného následku, než že každý, kdo jen po vyšší dokonalosti toužil (a kdož po ní tehda netoužil?), napřed ale všickni kněží, jakožto vůdčivé ke vsí dokonalosti, o tu Apoštolem schválenou čistotu panickou a o nepoškrvněnost od druhého pohlaví, všemožně usilovali, a že se

⁴ *Quia et ego spiritum Dei habeo.* Mám pak za to, že i já mám Ducha Božího. (*1. Kor. 7, 40.*)

tou měrou tato první u zemi téměř nevidaná cnost pohlavní zdržlivosti v církvi svaté čím dále tím více rozmáhala, až i téměř zobecněla a zláště u kněží platným obyčejem se stala?

K tomu zajisté vedla a mocně pomáhala vyšší nadšenost i vroucnější nábožnost prvních křesťanů, následkem nového na víru obrácení a udělení darů Ducha svatého, kterého tehda hojně i viditedlně přijímali. I bylot jim zajisté, jakoby se byli najednou z tvrdého sna probudili a znova zrodili; ješto byli ode tmy k světlu, ode lži k pravdě, od bludu k spasitelnému poznání přišli; ješto od stvořených věcí, k samému Stvořiteli, od mrtvých model k živému Bohu šťastně se byli navrátili, a spolu od nepravosti k cnosti, od tělesného a duchovního porušení k úplnému očištění, od zahynutí k spasení, od smrti k životu blahoslaveně povstali. Byli tedy první křesťané vůbec na mysli i na srdci tolik posvěceni, a nad obyčejné zemské chtění tolik vyvýšeni, že jako jim mizel v církvi rozdíl stavů, a byli všickni jen bratři v Kristu, a jako jim mizel rozdíl vlastního jmění, a považovali se k obecnému dobrému toliko za vládaře svých statků, „i byly jim všechny věci společné“ (*Sk. ap. 2, 43.*); nejinák jim mizel všeliký mrzký rozdíl, a s ním i půvabnost druhého pohlaví, a každý spatřoval, ctil, miloval i podporoval ve svém druhu jen milého bratra a sestru, aneb jen pouze křesťanskou duši, touž Kristovou krví draze vykoupenou a k společnému dědictví království Božího povolanou.

Z toho jest se snadno domysleti, předně: jak možná, potom jak pevná a dokonalá, a konečně jak rozsáhlá, až téměř obyčejná byla w první církvi pohlavní, úplná aneb i částečná zdrželivost; tak sice, že kteří se obrátili svobodní, z většího dílu se více neženili a nevdávaly; kteří v stavu manželském byli povoláni, dobrovolně se na vždycky aneb alespoň na čas zdržovali; kteří pak se ženili a vdávaly, ne tak z vůle těla, jako z vůle boží to činili — aby děti zplodili a je křesťansky vychovali.⁵ Protož bylo obyčejno, že dokonalí křesťané zřídka kdy vícekrát než jednou do stavu manželského vstupovali, a ovdověše na vždycky tak zůstávali, ustavičnou zdrželivost zachovávajíc a jediné Bohu sloužíc. Ano horlivost tehdejších křesťanů pro zachování zdrželivosti od druhého pohlaví a zvláště panické neporušenosti tak daleko se pouštěla, že se mnozí sami vyklešovali, by jí snáze a bez poškrvny zachovati mohli; čehož příklad máme na Origenesovi (r. 203—254). Toť arci bylo přílišné i nedovolené, jakož pak se církev záhy přísnými zákony proti tomu prohlásila: však ale to předce ukazuje, jak velice tehda křesťané té cnosti si vážili a o ni se přičiňovali, jelikož k jejímu bezpečnějšímu zachování tak těžké, bolestné i nebezpečné věci podnikali.

Dávají nám také o tom stavu věci výslovně

⁵ S podobnou nábožnou sprostostí odpovídá náš lid na otázku, pročby do stavu manželského vstupoval: „Aby prý se doplnili kúrové angelští,“ zajisté pěkná myšlenka!

zprávu církevní spisovatele toho věku: Mučenník Justinus,⁶ obranopisce Athenágoras,⁷ a jiní.

Z toho dále vyplývá, že jestli horliví křesťané, vůbec tak činili, tím více duchovní lidé, biskupové, presbyteri a diakoni tak činiti museli, pakli opovrženi býti nechtěli, jelikož příkladem i všelikou dokonalostí obecný lid předcházeti měli; i že, pokud možná jen bezženni aneb alespoň z úplaa zdrželiví mužové od lidu na kněžství se volili. — Tak tedy se pohlavní zdrželivost a bezženství v církvi svaté od kněžstva dobrovolně i nábožně zachovávalo, i obecným obyčejem zachovávatí muselo, prvé než se jakým psaným zákonem přikázovalo, a k zachovávání ukládalo.

5. První psané přikázání o bezženství kněžském vydal sv. Apoštol Pavel, an takto ve své první epístole k Timotheovi (3, 2) píše: *Musj býti biskup bez úhony, jedné manželky muž. A dále (v. 12.) pravi: Jahnové budtě jedné manželky muži.* Podobně připomíná Apoštol Titovi

⁶ Justin M. Apol. I. (circa an. 150.) pr. 15: *Multi quidem et multos annos sexaginta et septuaginta nati, qui a pueris Christi disciplina imbuti sunt, incorrupti perseverant; talesque in omni hominum genere monstratarum me profiteor. Quid enim innumetabilem eorum multitudinem dicam, qui ex lascivia se se receperunt et haec didicerunt.*

⁷ Athenagorae legatio pro Christ. 33. *Unus quisque nostrum uxorem suam quam secundum leges a nobis positas ducit, uxorem existimat usque ad liberorum procreationem. Multos etiam apud nos reperiris est, tum viros, tum mulieres, qui celibes consensescunt, spe arctius se cum Deo conjunctum iri... ut quisque vel qualis natus est maneat, vel unicis in nuptiis.*

(1, 5): *Proto jsem tě nechal na (ostrově) Kretě, abys, čeho se nedostává; napravil, a ustanovil po městech starši (presbytery) jak jsem ti již nařídil: jestli kdo bez uhony, jedné manželky muž.*

Co to znamená, „jedné manželky muž,“ poznáváme z následujícího: *Vdova (diakonka) buď volená, která by neměla méně šedesáti let, která byla jednoho muže manželka. (1 Tim. 5, 9.)* Jedné manželky muž byl tedy člověk, buď s první manželkou odaný, aneb po první manželce ovdovělý. Jiný výklad jest nemožný.

Hned tedy od Apoštolů a apoštolských mužů jen takoví ženatí lidé, (rozuměj krom svobodných a paniců, jaký byl sám Pavel, Timotheus a Titus) na kněžství se brali, a za biskupy, presbytery a diakony se ustanovovali, kteří byli toliko jedné manželky muži; druhé ožení bylo již zákonní překážkou, pro kterou nikdo jakkoli ostatně zasloužilý a zachovalý k posvátnému posluhování se nehodil a svolen býti nesměl. Zájisté pro nic jiného, leč že jedno toliko ožení se obecně za dokonalého křesťana hodné považovalo: druhé pak manželství veřejným míněním a nábožným obyčejem za nějakou známku nezdrželivosti a tedy nedokonalosti se mělo, která se ani u obecného lidu hrubě nespátrovala, tím méně na posvátném, a k vyšší dokonalosti zavázaném služebníku oltáře viděti se směla. Ano druhé manželství se drželo tehdy téměř za nedovolené; Tertullian, Cyprian, a později jimí mnozí velmi proti druhému ženě a vdá-

vání mluvili. Athenagoras je má za počestné cizoložství (*decorum adulterium*). Clemens Alexandr. dí, že (jen to druhé) odporuje vyšší dokonalosti. Origenes píše, že jest pravého křesťana nehodno. Tak přísně se hledělo tehda u obecných křesťanů na zdrželivost pohlavní; čímž více tedy u kněží, jakožto zláštních služebníků Božích?

Konec toho všeho jest, že se hned za první doby církve kněžským osobám, — biskupům, presbyterům a diakonům — jistá míra pohlavní zdrželivosti ukládala, a to již ne pouhým nábožným obyčejem, *ale apoštolským rozkazem.*

6. Tento apoštolský rozkaz byl základem a spolu počátkem veškerého potomního zákonodárství o kněžském bezženství v katolické církvi; a v něm se také již celá ta kázeň téměř úplně obsahuje. Neb předně se v tom apoštolském rozkazu zavírá základní pravidlo všeho kněžského bezženství, totiž: že „žádný svěceník, či řádně posvěcený kněz — biskup, presbyter, diakon, nesmí se více ženiti.“

Neb — neměl-li nikdo na kněžství povolán býti, lečby hned s prvu byl toliko jedné — první manželky muž, tedy se již samo rozumělo, že ten a takový, ovdověl-li potom, tím méně směl se opět oženiti, poněvadž by tím od té chvíle byl přestal býti jedné manželky mužem, a dle apoštolského ustanovení k církevnímu posluhování schopným člověkem.

Podobně i vdovec musel býti toliko jedné

manželky mužem, t. j. po první manželce vdovcem, aby se směl na kněžství zvoliti a posvětit. A v tom vdovském stavu musel pak na vždycky nezměnitelně zůstat, nechtěl-li zjevně proti apoštolskému rozkazu, tedy proti slovu Božímu hřešiti, a následovně z kněžství vyvržen býti; poněvadž by, opět se oženiv, nebýval již jedné, ale dvou manželek mužem. Patrně tedy jest, že mužové ženatí a vdovci, byvše jednou na kněžství zvoleni a posvěceni, nesměli se více ženiti; a to již dle apoštolského rozkazu.

Však ani na kněžstvo posvěcení panicové nesměli již do stavu manželského vstoupiti. Tuť pak se bez toho rozumí, že se tehda nebrali na kněžství ledajací svobodní lidé a nezkušení mladíkové, nýbrž jen vůbec známí, výteční a zkušení panicové, kteří krom jiných dokonalostí, i čistotou a pohlavní zdrželivostí se skvěli, tu cnost dlouho, veřejně a stále vyznávali, (*professi sunt*), a duchovním životem nad jiné se vyznamenávali. Takoví tedy museli též a na všecken způsob po vysvěcení v bezženném stavu setrvati. Neb by předně z cela nedůsledné a proti rozumu i zláště přímo proti svatému úmyslu Apoštola Páně bývalo, kdyby panicové po vysvěcení byli se směli oženiti, ješto čistotným vdovcům, kteří také, jako panicové bez žen do kněžského řádu vstupovali, a tedy v té částce panicům rovni byli, ke cti svatého posluhování nebylo dovoleno to učiniti. Nemohliť tedy panicové v té věci žádnou měrou za

ženatými a zláště za zdrženlivými vdovci požádu zůstatí, o kterých není pochybnosti, že se po vysvěcení nesměli více ženiti. Pak nesměli sobě dle tehdejšího, již prvé podotčeného, nábožného smeyšlení bez náramného pohoršení ani v světském stavu, tím méně v kněžství, spátečního kroku dovoliti, od veřejně vyznávaného, dokonalého panictví k nedokonalejšímu manželství, od zdrželivosti téměř k nezdrželivosti, od ducha k tělu se nazpět obrátiti, a tím na sobě ukázati, nedostatek právě té cnosti, pro kterou hlavně ku posvátnému posluhování zvoleni a ustanoveni byli; dím té cnosti, která se tehda velmi z husta i ve světském a též manželském stavu svatě zachovávala, a téměř k dokonalosti každého horlivějšího křesťana náležela, nade všecko pak osobám kněžským příslušela. Tuto cnost předsevzítí a veřejně vyznávatí, pak ale se jí zpronevěřiti, bylo u prvních křesťanů téměř jako cizoložiti. Protož v nepoškrvněném panictví a svatě zdrželivosti ouřad posvátný začítí, pak ale se od svého předsevzetí uchýlití a na ženění myslití, byloby se jisté za úplné vypadnutí z milosti Boží a svatého povolání pokládalo. Nebylo tedy panickému knězi ani mravně, ani církevně možná žena si pojití, a musel tedy nevyhnutelně jak začal dokonati, a jako kněžští vdovci ustavičné bezženství zachovávatí. A tedy se může vším právem říci, že onen apoštolský rozkaz již tolik v sobě zavíral, aby žádný kněz, budiž on v stavu manželském, neb vdovském, aneb panickém

k úřadu povolán, ožení se více nesměl. Jakož pak o Timotheovi, Titovi, Ignaciovi, Polykarpovi a mnohu jiných toho věku víme, že svůj apoštolský život v ustavičném panictví dokonali.

7. Na tom ale nebylo dosti, že se kněží po vysvěcení více neženili a ženiti nesměli: nýbrž i mimo to se ti, kteří v manželském stavu k církevní službě posvěcení byli, od svých řádných manželek zdržovali, a jen co bratr a sestra spolu zůstávali.

Slyšeli jsme prvé, kterak Pavel Apoštol prvním křesťanům radil, aby majíce ženy, byli jakoby jich neměli. Tou apoštolskou radou se zajisté nábožní manželé co nejvíce možná řídili, i hleděli buď ustavičnou zdrželivost zachovati, aneb nemožnou se z důležitých příčin manželského obcování na vždy odříci, zdržovali se od něho alespoň na čas, aby se, jak dí apoštol (1. Kor. 7, 5), k modlitbě uprázdnil; t. j. aby se celým srdcem a beze vsí roztržitosti službě Boží oddati mohli.⁸ Jestliže pak horliví manželé vůbec tak činili, nelze pochybovati, že manželové kněžští, ještě horlivější a přísnější v tom byli, a býti museli, aby, jak před Bohem tak i před lidmi čistým srdcem a nepoškozeným tělem posvátné služby konati mohli. A poněvadž na vždycky k službě Boží odděleni byli,

⁸ Později ustanoveno: *Omnia hinc ante sacram communionem a propria uxore abstinere debet aut tribus, aut quatuor aut octo diebus etc. Can. 21. Dist. II. de consecr.* Ten svatý obyčej se poněkud až dosaváde zachovává; jelikož nábožní manželé křesťanství tělesného obcování se zdržují, když se k sváté zpovědi a k přijímání nejsvětější svátosti připravují.

a vždycky se modlíti, oltáři sloužiti, nejsvětější obět konati, věřícímu lidu slovem a svátostmi posluhovati měli, následovalo, že úplnou a ustavičnou zdrželivost zachovávatí museli. Sv. Jeroným později takto o tom píše: Jestliže ani sprostý věřící nemůže se modlíti, lečby se pozbavil manželského obcování: tedy kněz, kterému náleží vždycky oběti za lid konati, vždycky se má modlíti; a jestli se má vždycky modlíti, povinnen jest také na vždycky se manželství zbaviti.⁹

Tak se tedy událo, že zdržování se od manželského obcování, ku kterému sv. Apoštol Pavel z prvu jen radil, znenáhla u křesťanských manželů v nábožný obyčej vešlo, u manželů kněžských ale, konečně stálou veřejnou kázní se stalo i zůstalo. A to byl druhý krok k úplnému bezženství kněžskému!

8. Však ale nás zkušenost učí, že chceli se kdo něčeho milého a obvyklého na vždycky zdržeti, musí to od sebe též na vždycky vzdáliti; i jest téměř nemožná věc na blízku lákavé příležitosti nějakého zvyku se zbaviti. Protož tedy kněží, chtěje své povinnosti svědomitě zadost učiniti, a dle rady sv. Pavla, povšechným obyčejem ustanovenou kázeň zdrželivosti jistěji a patrněji zachovati, na vždycky se od svých za světského stavu

⁹ *Si laicus quicumque fidelis orare non potest, nisi carseat officio conjugali, sacerdoti cui semper pro populo offerenda sunt sacrificia, semper orandum est. Si semper orandum est, ergo semper cendum matrimonio. Lib. 1. adv. Jovin.*

pojatých manželek — ovšem s jejich přivolením — odlučovali. Pozdější toho příklad máme na svatém Řehořovi Nyssejském, bratru sv. Basilia Velikého; Řehoř byl již ženatý, když ho na biskupskou stolicí v Nysse zvolili. Přijav tedy biskupství, rozloučil se hned se svou nábožnou manželkou Theofobií, a an její manžel svůj posvátný ouřad v náležitě zdrželivosti chvalitebně i svatě spravoval, obětovala se Theofobie též církevní službě v řádu diakonek, a dokonala svatě svůj ostatní život v úplné zdrželivosti.

9. Jest pak ještě snáze a jistěji nějaké rozkoše nikdy neokusiti a do konce jí nepoznati, nežli okušené a poznané opět na vždycky nechati. Práví staré přísloví: *Ignoti nulla cupido* — nepovědomého se nechce. Tomu naproti po zakušené a poznané rozkoši nastává toužení, a zabránili se její užívání, nastane tesklivost i pálení, kterému skoro ani nelze odolati. Proto sv. Pavel v takové případnosti praví, že lépe jest se oženiti, nežli se páli. (1. Kor. 7, 9.)

Vždycky tedy bude snáze a snesitedlněji dobře zachovalým panicům v úplné zdrželivosti od druhého pohlaví setrvati, nežli ženatým, neb ovdovělým aneb jinak na mysli, srdci a těle poškrvněným lidem manželského obcování, neb jiného rozkošného, tělesného kochání nechati, a cestu ustavičné zdrželivosti nastoupiti. A proto k církevnímu posluhování, kdež se ustavičná pohlavní zdrželivost i čistotnost ostříhati má, bez odporu nejlépe se hodí zachovalí panicové.

Z té příčiny se také hned v první církvi zláště panicové do církevních ouřadů vstoupiti osmělovali: jakož pak z druhé strany nejvíce panicové k těm posvátným ouřadům hledáni a voleni byli. A tím více, poněvadž se ženatí mužové nezřídká velmi zdráhali takové ouřady na se přijíti; buď svou vlastní v té věci nedostatečnost uznávajíce, aneb od svých rádných manželek potřebného svolení obdržeti nemohouce. Patrný toho příklad později máme na učení, zámožném i šťastně oženěném Synesiovi, který z podobných příčin se dlouho zdráhal biskupství na se vzíti, kteréž ale po dlouhém přimlouvání přede na se přijav, chvalitebně a zdrželivě zpravoval.

Tímto čtvrtým a posledním krokem zavedlo se znenáhla v církvi úplné kněžské bezženství, záležejíc v tom, že se obyčejně toliko svobodní panicové na kněžství berou a světí, kteřížto pak, poněvadž se dle všeobecného pravidla po vysvěcení žádný kněz více ženiti nesmí — v ustavičném bezženství setrvati musejí.

Ohlednouce se na předešlou rozpravu, spatřujeme, že bezženství kněžské nejvíce z vnitřních příčin a jako samo sebou v církvi povstalo a v ní se upevnilo. Vezmouc počátek od osoby samého Krista Pána, bylo jest přirozený následek jeho božského učení a svatého příkladu; přirozený následek rady, učení, a příkladu jeho Apoštolů a učenníků; přirozený následek vyšší myslí, větší horlivosti i dokonalosti prvních křesťanů a zláště prvních církve služebníků a právě apoštolských mužů.

Zevnitřní a sice zákonní podporu obdrželo hned z počátku kněžské bezženství v církvi písemným příkazem sv. Pavla, kterým se již i jistá míra pohlavní zdrželivosti všem kněžím — biskupům, presbyterům i diakonům uložila, a v kterém se spolu mlče hlavní zásada kněžského bezženství zavírala, že totiž žádný svěcený kněz nesmí se více ženiti.

10. Však krom toho ještě některé jiné zevnitřní příčiny k uvedení a pevnému ustanovení kněžského bezženství v první církvi pomáhali a téměř donucovali, i je místo psaných zákonů udržovali a upevňovali; a sice nejprve těžké okolnosti toho věku vůbec, potom jisté potřeby církve zlášť, a konečně patrný prospěch obecného lidu.

Bylať to arci doba nejtrpčejšího protivenství, které téměř pro tři století trvajíc, křesťanský svět ukrutnostmi naplňovalo, a zlášť jeho kněžstva se dotýkalo; byla to však i doba nejspanilejšího květu a nejzralejšího ovoce vyššího křesťanského a církevního života, která všem potomním věkům vzorem byla, dosavade jest, i všem budoucím vzorem zůstane. Nikdo, zlášť pak kněz nebyl žádného dne jist, ani jměním, ani ctí, ani životem; ustavičně stáli jako na jatkách, jsouce jmíni, „jako ovce k zabiti.“ Však ale to byla také pro církev příležitost spasitelného třibení, v němžto se její vyznavači, zlášť ale její kněžstvo přepouštělo a od špatných trusek očišťovalo. Takový těžký stav věci zajisté velmi mocen byl každou světskou náklonnost a tělesnou žádostivost na uzdě držeti i docela po-

tláčiti; spolu pak i tolik působil, že se slabí, bázlivi a nehodní lidé křesťanské církve varovali, zláště pak jejích ouřadů daleko stranili. Tomu naproti zas horliví křesťané, takovou nejistotou všech časných věcí a hrůzou každodenního nebezpečství života puzeni, k tomu vedeni byli, že svět a cokoli nejmilejšího v něm měli, na vždycky opouštěli, a rozdavše své jmění mezi chudé z celá službě Boží v církvi aneb i na poustích se odevzdávali a zasvěcovali. Protož také toho času jen nejhorlivější, nejzmužilejší, nejdokonalejší, všeho světa: přátel, žen a dětí prostí a právě duchovní mužové do kněžského řádu se dávali, kdežto v uplné podrobenosti těla pod zprávou ducha žijí jsouce tak se celou myslí a vsí silou církevním službám a dobrým skutkům obětovali, že jim téměř ani poňmyšlení na svět a jeho vnady, a zlášť na tělesné kochání a ženění napadnouti nemohlo. Pronásledování a těžké okolnosti prvních křesťanů a zlášť církevních služebníků bylo tedy spolu dobrou školou, i jistou ochranou a pevným hradem kněžského bezženství.

Dále církev sama v těch nebezpečných časech, kdežto svět žádného práva k ní neznal, a toliko násilnou mocností a ukrutnou svévolností proti ní provozoval — církev sama nemohla své služby a svého jmění leč takovým kněžím svěřiti, kteří byli prázdní všech světských a pozemských vazeb. A to byli zajisté panicové, neb ti neměli potřebí, krom sebe i rodinu živiti, a když svatá po-

vinnost v nebezpečnosti života se vydati i na smrt, jiti kázala, spolu na tělo a krev, na ženu a děti se ohlížeti. Protož sama nutná potřeba církve tomu chtěla, aby, pokud možná jen svobodní mužové a panicové na kněžství se brali a světili. —

Konečně také obecný lid žádal a potřeboval, krom ochotnějšího duchovního v každém pádu posloužení, hojnou časnou podporu; a obého se zajisté více a jistěji od bezženných nežli od ženatých kněží nadíti mohl. Maje pak za onoho věku při volení svého kněžstva nemalou váhu, hleděl ovšem na to, aby se mu mezi jinými rovně zasloužilými raději bezženní nežli ženatí kněží za duchovní správce dávali; i svědčí nám historie, že takové, spolu zámožné, častokráte i mocí k tomu donucoval, násilím čině. A tak i potřeba a užitek lidu k uvedení a k upovšechnění kněžského bezženství v křesťanské církvi pomáhaly a je místo přísných zákonů udržovali.

Všecko tedy — vnitřní příčiny i zevnitřní okolnosti, veliká nábožnost a cnost, i patrný prospěch prvních křesťanů a celé církve k tomu radili, vedli, pomáhali, i téměř nutili, aby křesťanské kněžstvo bylo zdržlivé i bezženné. A tak je hned od počátku církve až na konec třetího století nalezáme, kdežto již tu kněžskou kázeň všestranně vyvinutou a uspravedlněnou spatřujeme; a sice v následující míře.

Nejprvé se nejvíce ženatí, však jen jednoho manželství mužové (i vdovci) na kněžství brávali: (ale i výteční panicové, jací dle obyčejného mínění

byli Timotheus a Titus, potom Ignacius a Polykarpus, pokud jich bylo, za kněze církvím se ustanovovali.)

Takoví ženatí kněží se sami, z veliké nábožnosti, aneb i vůbec platného obyčeje, buď na vždycky, aneb alespoň na čas modlitby a služeb Božích, od svých manželek zdržovali: ano se od nich nezřídka docela a na vždy odlučovali.

Při tom ale, pokud jen možná, pořád, a čím dále tím více, také svobodní mužové a paníkové na kněžství se světili.

Konečně to pravidlo vůbec platilo, že se nikdá žádný svěcený kněz, budiž on svobodný aneb ovdovělý, nesměl více ženiti!

11. Že to byl v onom věku, o kterém jednáme, stav kněžské kázně strany pohlavní zdržlivosti, potvrzuje se dále následujícími písemnými důkazy.

a) K prvnímu článku, že tehdaž jednoho toliko manželství mužové (*monogami*) kněžími býti mohli, odvoláváme se ještě jednou na zřejmé nařízení sv. Pavla, dané Timotheovi a Titovi, dle něhož jedné toliko ženy muži za biskupy, presbytery a diakony voliti se směli. Že toto apoštolské nařízení ode všech církví, jako vyřčení samého Ducha sv. za zákon se přijalo, i přísně zachovávalo, nelze pochybovati. Dle toho později též tak nazvaná ustanovení Apoštolská nařizují: „Za biskupa, presbytera a diakona aby ustanovování byli mužové jednoho manželství, ať již manželky jejich živý jsou, aneb již zemřely; ale po vysvěcení, že jim již není dovoleno, nemajíli manželek v manželství vstoupiti,

aneb majili manželky s jinými (ovšem kdyžby ovdověli) v sňatek manželský vejíti; nýbrž aby dosti měli na té, (rozuměj jedné,) kterou měli, když k svěcení přišli.“ — Myslíme, že to jest pravý smysl toho ustanovení, které vdole do slova kládeme.¹⁰ Starý Tertullian takto o tom píše: Úplněji (než v starém zákoně) u nás se předpisuje, že musí býti jednoho manželství mužové, kteří se do kněžského řádu volí; tak že se pamatují, jak někteří podruhé ženatí, z úřadu svrženi byli.¹¹ — Sluší ale pozorovati, že sv. Apoštol svým nařízením, aby jedné manželky muži na kněžství se volili, nevyhradil z kněžského řádu panice a muže svobodné; nebo, poněvadž i od ženatých jistou míru zdrželivosti od druhého pohlaví žádal, tím více zajisté u něho platila a příhodnější mu byla úplná zdrželivost mužů svobodných a paniců. Aniž pak se mají slova jeho, jak se od některých děje, tak vykládati, jakoby byl chtěl, aby kněží nevyhnutelně ženatí byli, i dítky měli, a tedy prvé nežliby svěcení došli, oženiti se museli; nikoli! Neb dí sv. Jeroným, že neřekl apoštol, „kdoby vzal jednu

¹⁰ *In episcopum, presbyterum et diaconum constitui praecipimus viros unius matrimonii, sive vivunt eorum uxores, sive obierint; non licere autem illis post ordinationem, si uxores non habent, matrimonium contrahere, aut si uxores habeant, cum aliis copulari, sed contentos esse ea, quam habentes ad ordinationem venerunt. Const. Apost. Lib. VI. cap. 17.*

¹¹ *Apud nos plenius atque instructius (quam in veteri testamento) praescribitur, unius esse matrimonii oportere, qui alleguntur in ordinem sacerdotalem. Usque adeo quosdam meminimus digamos loco dejectos. De Exhort. castit. nr. 7.*

manželka a porodil syny, nýbrž kdyby měl jednu manželku a syny, ve vsi kázni poslušné; ten aby zvolen byl za biskupa.¹² Ano, spíše se dá myslit, že sv. Pavel, který prvé všem křesťanům vůbec radil, aby zůstávali jako on bez manželství, mnohem více i tuto byby nařídil, aby jen ti, kteří byli panicové jako on, za kněze se přijímali a světili, kdyby tehdejší okoličnosti to byly již dopouštěly. Neb sv. Pavel sám, co možná bylo a na něm záleželo, skutečně nejprvé své úplné následovníky a muže svobodné, (jakž za to máme, v osobě Timothea a Tita), církvím za biskupy představil. Ale toho času, kdežto nejvíce dospělí lidé z židovstva a pohanstva na víru se obraceli a do církve vcházeli, nemohlo ještě býti dost paniců a svobodných mužů, kteříby k zprávě církevní schopni bývali; takoví se museli teprva v samé církvi znenáhla vychovávat. Ostatně potřebovala církev zláště za té první doby v předu máti statné, vyspělé, i stářím a šedinami ctihodné muže, odkudž se také staršími (presbytery) nazývali; a ty musela nevyhnutelně hledati a bráti nejprvé tam, kde skutečně byli, totiž mezi ženatými. Že pak toho času u církevních představených velmi mnoho také na vyšším stáří záleželo, vyrozumíváme ze slov téhož sv. apoštola, ješto se mu za potřebí vidělo Timo-

¹² *Non enim dicit (Apostolus): Eligatur episcopus, qui unam ducat uxorem, et filios faciat; sed qui unam habuerit (kdo jednu má aneb měl) uxorem et filios in omni subditis disciplina. Adv. Jovin. lib. 1.*

theovi připomenouti, aby nežádny jeho mladosti nepohrdal (1. Tim. 4. 12.), a podobně i Titovi. (2, 15.) Z toho se již snadno lze domysleti, proč sv. Apoštol ve svém nařízení strany kněžské zdrželivosti dále nešel, leč že toliko jistou míru té zdrželivosti žádal ode všech, kteří se na kněžství volili a světili; ač se v jeho nařízení, již celá kázeň kněžského bezženství zúplna obsahovala, jakož jsme prvé ukázali.

b) K dokázání druhého článku, že se totiž ženatí kněží od svých manželek netoliko na čas, ale i na vždycky zdržovali, ano častokráte se od nich i docela odlučovali, slouží nám krom rady sv. Pavla, kterou strany toho všem křesťanům vůbec dal, a kterou nepochybně všickni obojího pohlaví věřící, pokud jen možná, zachovávatí hleděli, napřed ale kněží zachovávatí obecným mravem i platným obyčejem puzeni byli; k dokázání toho, dím, slouží nám tak řečená pravidla Apoštolská (*canones Apost.*) o kterých učený svět rozhodl, že obsahují církevní kázeň nejdéle z druhého a třetího století. Z nich kánon 6. (jinak 5 a v řeckém textu 3.) takto nařizuje: „Biskup aneb presbyter aneb diakon, nikoli nezavrhuj své vlastní manželky pod zámyslem nábožnosti: pakliby zavrhl, buďž odloučen, a setrval-liby, buďž svržen.¹³ I jest viděti, že již za prvního věku mnozí kněží své rádné manželky po vysvěcení jen pod zámyslem

¹³ *Episcopus, aut presbyter, aut diaconus uxorem propriam nequam sub obtentu religionis abjiciat: si vero rejecerit segregetur:*

nábožnosti propouštěli, ano zavrhovali. Pod „zámyslem“ nábožnosti; snad z přepjaté, tuze přísné, nelaskavé pobožnosti; snad násilně, bez přivolení manželek; snad jen aby se nemilých žen zbavili a je živiti nemuseli. Zdá se pak, že to vyhánění manželek pod zámyslem nábožnosti velmi zhusta se dělo, poněvadž se církevním zákonem veřejně zapověditi, i tak přísně trestati muselo. My ale z toho k naší věci dovozujeme, že kde se nalézá nějaké věci zlé užívání, tam musí také býti a předcházeti též věci dobré užívání. Jestliže tedy onoho času mnozí kněží své řádné manželky jen pod fochem nábožnosti zapuzovali, nepochybně že zas jini mnozí z pravé pobožnosti se od nich oddělovali; a jestliže se mnozí od svých manželek i oddělovali, domýšleti se lze, že ještě větší díl se od nich v pospolném přebývání na čas i navždy zdržovali. Neb přirozeným během se zajisté v manželském obcování nejprvé k časnému zdržování přistoupilo, a pak teprv od časného zdržování k ustavičnému pokročilo. Od ustavičného zdržování se dále postoupilo k úplnému od sebe oddělování; až pak konečně to přišlo i k zlému tak svatého, mravu užívání — totiž k násilnému řádných manželek pod fochem nábožnosti zapuzování, a nelaskavému ve věcech časných opouštění. Protož Kardinal Humbert, r. 1054. k narovnání roztržky řecké od Papeže ustanovený legat, takto odpověděl Řekům na

sed et si perseveraverit deponatur. (Dle řeckého textu.) Sv. Cyprian v té případnosti místo *segregetur* užívá slova *abstinere* zdržovati (*abstinendo diaconum.*)

onen kánon se opírajícím a svou kázeň zastávajícím: Biskup, presbyter aneb diakon nezapuzuj manželky své pod zámyslem nábožnosti; rozuměj, aby ji stravou a oděvem opatřil, nikoli pak aby s ní dle obyčeje tělesně živ byl.¹⁴ Tím budiž (*a contrario*) dokázáno, že se ženatí kněží tehdáž od svých manželek zdržovali, ano i docela se od nich oddělovali.

c) Že pak se za té první třistaleté doby také panicové na kněžství volili, vyrozumíváme nejprvé ze skutků sv. mučenníků, jelikož se mezi nimi krom mnoha panen i nemálo panických kněží nalezalo; ku př. sv. Vavřinec, diakon církve Římské, okolo r. 258. Podobně pak i Tertullian (květa v církvi od r. 196 až do 218.) zřetelně svědčí, že, buď jednoho manželství mužové aneb čistotní panicové za kněze se ustanovovali. Zrazuje totiž ve svém spisu: *De Exhort. cast.*, jistému vdovci druhé manželství i z té příčiny, aby za svou nebožku manželku bez zardění se modliti a výročně obětovati mohl. I táže se ho: kterak budeš moci s tolika manželkami, kolik jich v modlitbě připomínáš, před Boha se postaviti? a poroučeti ony dvě skrze kněze, buď v jednom manželství ustanoveného, aneb i v panictví posvěceného? (*Per sacerdotem de monogamia ordinatum, aut etiam de virginitate sancitum?*) Dále i to jest nám důkazem, ač se za oné doby

¹⁴ *Episcopus, presbyter, aut diaconus uxorem suam non abiciat obtentu religionis, scilicet, ut ei victum et vestitum provideat, non ut cum illa ex more carnaliter jaceat.*

nomálo panických kněží v církvi nalezalo; poněvadž se tehda mnozí panicové, arci z přepjaté horlivosti sami vyklešovali, aby svou čistotu jistěji zachovali. Takoví pak i do kněžského řádu přicházeli, jakož toho příklad máme na znamenitém Origenesovi. Však i kněží to činili, zajisté pro nic jiného, než aby si oštrihání uložené jim zdrželivostí usnadnili. Ze to nebyly jen řídké případnosti, vyrozumívá se z toho, že se církev i veřejnými zákony proti té věci zasazovati musela. Máme totiž dva kanony Apost., kteří o tom jednají, a sice dle Dionysia 22 a 23. První se týká vykleštěnců světského stavu, a zapovídá, aby se nebrali za kleriky; druhý zas přikazuje, aby klerik z úřadu byl složen, pakliby se vykleštil.¹⁵ Potom i sv. Cyprian zmínku činí o kněžích tak, že nelze pochybovati, že vůbec svobodní byli; zlástě o jednom diakonu, který bydlel s nábožnou pannou, jak později připomeneme. — A tak byli tedy onoho věku, krom ženatých, také svobodní mužové a panicové v řádu kněžském.

d) Konečně, že po vysvěcení žádný kněz, ani ovdovělý, ani panický, nesměl se více ženiti, do-
svědčuje, a sice nejprvé stranu kněží, kteří byli jednoho manželství muži, buď vdovci před vysvěcením, aneb potom ovdovělí, — již výše uvedené

¹⁵ *Can. Apost. 22. Si quis abscidit semet ipsum, id est, si quis amputavit sibi virilia, non fiat clericus; quia suus homicida est, et Dei conditionis inimicus. Can. 23. Si quis cum clericus fuerit absciderit semet ipsum, omnino damnetur, (řeck. deponatur) quia suus est homicida.*

Apošt. ustanovení (*Lib. VI. c. 17.*), kteréž světle dává, že takovým po vysvěcení nelze v stav manželský vstoupiti. — Svědčí pak o tom i Tertullian (*de Exhort. cast.*), který doslova píše, že se pamatuje, jak byli někteří podruhé ženati z úřadu svrženi (*usque adeo quosdam meminisse digamos loco dejectos*); a dále v témž spisu dává, že se podruhé oženěnému knězi odejímá kněžské úřadování (*cum ipsi sacerdoti digamo facto auferatur agere sacerdotem.*) — Strany bezženných kleriků ustanovuje kánon apošt. 27. (jinák 25), že toliko čtenáři (*lectores*) a zpěváci (*cantores*) smějí se ženiti. I zní takto: *Innuptis autem, qui ad clerum proveci sunt, praecipimus, ut si voluerint uxores accipiant, sed lectores cantoresque tantummodo.* (*Uersio Dionys Exig.*)

12. Jiný důkaz, že až do konce třetího století bylo mnoho svobodných kněží v církvi; a že se po vysvěcení nescházeli více ženiti, jsou nám již tehdy v církvi obyčejné sestry agapetky. Byly to svobodné ženské osoby, z prvu nejvíce nábožné vdovy, pak ale z většího dílu panny, které v ustavičné pohlavní zdržlivosti živý jsouce na pobožnost a dobré skutky se odevzdávaly. Nazývaly se sestry (*sórores*) a milé sestry (*αγαπηται*); jako se tehdy vůbec všickni křesťané vespolek „milými bratřími a sestrami“ nazývali a pozdravovali. Sv. Pavel ve svých epistolách tak nazývá všechny věřící a pozdravuje jich slovem: „bratři moji milí (*αδελφοι μου αγαπητοι*)“ I. Philp. 4, 1). Nežádka

vzkazuje také ženským osobám zvláštní pozdravem. „Pozdravte milé Persidy (*Περσίδα την αγαπνητην*) která mnoho pracovala v Pánu (*Rom. 16, 12.*) Latinnik to „milý“ (*αγαπητος*)“ překládá superlativem „*charisimus*“, a Čech podle něho „Nejmilejší,“¹⁶ Němec říká: „*Geliebter*.“

Však ony milé sestry a panny bez pochyby toho jména také svou neobyčejnou křesťanskou láskou přede všemi jinými zasluhovali. O chudé lidi, vdovy a sirotky pečovali, nemocným sloužiti, vězně navštěvovati, pocestné do domů přijímati, kazatele sv. evangelium na cestách provázeti a časnými potřebami opatřovati, slovem, ku každému dobrému skutku ochotně se propůjčovati — to byla zajisté těch sester dobrovolná úloha a stále zaměstknání, v kterém Bohu a církvi sloužíce životy své trávil.

Již v starém zákoně nalazáme, že mužům Božím a prorokům nábožné ženy k službám se propůjčovaly. O našem Pánu a Spasiteli čteme výslovně (*Luk. 8, 3.*), že ho následovaly ženy, které mu ze svých statků posluhovaly. Svati Apoštolové užívali na svých cestách podobného od nábožných sester též na církevní útraty posluhování; protož Apoštol Pavel takto Korintským domlouvá: „Zda-li nemáme moci ženy, sestry s sebou voditi, jakož i jiní Apoštolové i bratři Páně, i Petr?“ A jinde (*k Řim. 16, 1.*). O takové sestře píše:

¹⁶ Odtud pochází dosavadní staročeské církevní pozdravování věřících, na kázání: „Nejmilejší v Kristu shromáždění“ t. d. nikoli pak, drásí t. d. což ani české není, ani církevní.

„Poroučím vám Feben, sestry naší, kteráž jest v službě církve, jenž jest v Cenchris: abyste ji přijali, jakž sluší na svaté, abyste jí pomocni byli, v čemžbykoli potřebovala vás; neb i ona ochotně posluhovala mnohým, až i mně také. Takové panny se také volily za diakonky, o nichž píše sv. Pavel Timotheovi (I. 5, 9.); neb takto svědčí ustanovení apoštolská (*const. Ap. lib. VI. c. 17*): *Di-
aconissa vero eligatur virgo pudica, sin minus,
saltem vidua, unius quondam viri uxor, fidelis
et digna honore.*

Počet takových sester a zláště nábožných panen i (paniců) rozmnožil se později v Církvi velmi, ježto i veliká nábožnost k tomu vedla i potřeby utištěné církve to žádaly. Církev pak sama si na těch pannách (i panicích) mnoho zakládala, i za své drahé kamení a perly je považovala. Čtemeť o sv. diakonu Vavřincovi, že na rozkaz na smrt vedeného papeže Xysta (okolo roku 258) rozdal všecken Římského kostela poklad mezi chudé, a mezi panny a vdovy; a když se potom Římský vladař na ten poklad otazoval, ukázal mu Vavřinec na chudé řka: „Hle, naše zlato a stříbro;“ pak na panny a vdovy: „Hle naše perly a drahé kamení!“ Za té první doby se takové panny (a panicové) ještě nezavazovaly k zachování ustavičného panenství a pohlavní zdrželivosti, slavnými slyby před tváří církve, jako později mníši a mníšky, jichžto zajisté předchůdci byli: však ale se k ustavičnému panenství veřejně

přiznávaly, a v církvi za takové jmíny i otceny byly. Jakož pak se tehda méně na slova a zevnitřní formy, ale více na skutky hledělo a dbalo, a co se jednou dobrovolně a pevně předsevzelo, to se také až do konce stále zachovávalo. A tak se nezřídka v životech svatých mučenníků dočítáme, že mnohé panny raději smrt podstoupily, nežliby od svého předsevzetí, až do smrti v panenství setrvaly, byly upustily.

Že pak nábožné panny k podobným panicům a zláště ku klerikům a kněžím, k nimž jedna pobožnost a jedna cnost je pojila, důvěrněji se blížily, v duchovní přátelství a v laskavé společenství ke všem dobrým skutkům s nimi cházejíce; že takové panny světským i kněžským panicům, jako duchovní sestry, v každém dobrém předsevzetí ku pomoci byly, i také v osobních potřebách k laskavému posloužení se propůjčovaly, byla dokonce přirozená věc. Pokud prvotní evangelická sprostnost, a s ní také mravní síla a přísná cnost trvala, nebylo takové nábožných panen a paníů duchovní přátelství a obsluhování nikomu na urážku. Pak ale, když s prvotní sprostnotou také přísná pohlavní zdržlivost mdlíti a klesati počala; když po tom kněží na stálých místech ustanoveni, bezpečnější a pohodlnější životy vedouce, takové panny k svému obsloužení do domů přijímali a s nimi pod jednou střechou bydleli, (odkudž se také do domů uvedené, *subintroductae* συνεισαχτοι nazývaly); tu teprva zniknulo proti takovému nábožných panen,

pode jménem sester, jak s panici vůbec, tak s kněžními zlášť, stálému soubydlení (*cohabitatio*) neřídké podezření, i dávalo se v skutku častokráte veřejné pohoršení.

První stopu takového nebezpečného, smíme-li říci, sestrování, nalzáme již u Hermasa (*Lib. 1. Pastor. Vision 1. c. 1.*). Kdežto se zmínka činí o jistém i za hřích pokládaném zalíbení v panně, sestrou nazývané. — Tertullian pak katolíkoví — ježto v přirovnání s čistými a duchovními Montanisty toliko duševním, (*psychicum*) nazývá, — zřejmě vytyká lehkost mravů jeho církve, usměšně dokládaje, že u katolíků na důkaz větší lásky (*agape*) mládenci se sestrami spějí.¹⁷ — Za času sv. Cypriana (r. 258) bylo to soubydlení panen s mužskými a také s kněžními již velmi obyčejné i pohoršlivé. Píše o tom ten sv. Otec v epištole k biskupu Pomponiovi, tázavšimu se ho, coby činiti bylo s pannami, které prvé pohlavní zdrželivost stále zachovávati pevně předsevzaly, pak ale v jednom loži s mužskými zůstávající shledány byly, mezi nimiž i jeden diakon. Odpovídá sv. Cyprian, že se u něho apoštolské podání a církevní kázeň zachovává, a že se nemá trpěti, aby panny s mužskými přebývaly... Naříká také na zkázu mnohých, pocházející z nebezpečného s pan-

¹⁷ *Apud te agape in caritate fervet, fides in oculis caret, spes in ferentis jacet. Sed majoris est agape, quia per hanc adolescentes tui cum sororibus dormiunt. Appendices scilicet gulae lascivia atque luxuria. (De jejuniis c. ult.)*

nami společenství... . Dekládá žoby zláště ducho-
vaici, ostatním na příklad, kázeň držeti měli; neb,
prý kterak mohou býti představenými neporuše-
nosti a zdržlivosti, když z nich samých pochází
zkaženost a naučení k zlému... . Schvaluje také
moudré i statečné jednání biskupa Pomponia v tom,
že diakona a ostatní vinníky vyloučil (*abstinendo*),
totiž že je od přijímání svátostí, a diakona spolu
od vykonávání úřadu odstránil, k pokání je odsou-
div. Konečně uděluje naučení, jakby Pomponius
dále s těmi pannami a ostatními vinníky naložiti
měl. ¹⁸

¹⁸ *Legimus litteras tuas, frater carissime, quas per Pacomium, fratrem nostrum misisti, postulans et desiderans, ut tibi rescriberemus, quid nobis de iis virginibus videatur, quae cum in statu suo esse et continentiam firmiter tenere decreverint, detectae sint, postea in eodem lecto pariter mansisse cum masculis: ex quibus unum diaconum esse dicis, circa quam rem, quoniam consilium nostrum desiderasti, scias nos ab evangelicis et apostolicis traditionibus non recedere, quominus fratribus et sororibus nostris constanter et fortiter consulatur, et per omnes utilitatis et salutis vias ecclesiastica disciplina seruetur: Primo igitur in loco, f. c. et praepositis et plebi nihil aliud elaborandum est, quam, ut qui Deum timemus, cum omni observatione disciplinae divinae praecepta teneamus, nec patiamur errare fratres nostros, et pro arbitrio et ructu suo vivere, sed ad vitam singulis consulere: nec pati virgines cum masculis habitare, non dico simul dormire, sed nec simul vivere... . Denique quam graves multorum ruinas hinc fieri videmus, et per huiusmodi illicitas et periculosas conjunctiones corrupti plurimae virgines, cum summo animi nostri dolore conspiciamus... . Et cum omnes omnino disciplinam tenere oporteat, multo magis praepositos et diaconos curare hoc fas est, qui exemplum et documentum caeteris de continentione et moribus praebent. Quomodo enim possunt integritati et continentiae praeesse, si ex ipsis incipiunt corruptelae et vitiorum magisteria procedere? Et ideores consulte et cum vigore fecisti, frater charissime, abstinendo diaconum, qui cum virgine*

Jiný příklad pohoršlivého soubydlení kleriků s takovými do domu uvedenými pannami či agapetkami nalezáme tohož věku v městě Antiochii, jenž bylo spolu hlavou církve (později patriarchatu) celé Asie. Šňali pak se tam okolo r. 272 toho okolí biskupové k vyšetřování pravověrnosti tamějšího biskupa Pavla, příjímím Samosatského. Následkem toho vyšetřování byl Pavel z bludného učení o božství Ježíše Krista přesvědčen, odsouzen a z biskupství svržen. Při tom pak byl i z toho viněn, že sám svobodné ženské (*subintroductas*) v domě měl, i též svým presbyterům a diakonům takové míti dopustil; jakož prý i v mnohých jiných zlých věcech jim prohlížel, aby též oni mu jeho zlé skutky a řeči proti víře trpěti museli, žalovati ho nesmějíce. Čteme o tom v historii Eusebiové zvláštní list, který oni biskupové po sněmu k rozličným církvím a do Říma poslali. Nevycítají sice Pavlovi žádný patrně hanebný skutek se ženskými, ale předstírají mu podezření, v které upadl, a zřejmé pohoršení, které jiným dával, an propustiv jednu, jiné dvě mladší sobě vzal, a ty všude sebou vodil.¹⁹

saepe mansit, sed et ceteros, qui cum virginibus dormire consueverunt... Epist. 4. alias 62. ad Pompon. Srovnej Epist. VI. ad Praesbyteros et Diaconos et VII. ad Rogatian.

¹⁹ *Quid hic referre attinet subintroductas, ut Antiocheni vocant, mulieres, tam ipsius, quam presbyterorum ejus ac diaconorum? In quibus non hoc solum, sed etiam alia insanabilia crimina, quorum conscius est, et quorum ipse reos esse convicit, nihilominus tegit ac dissimulat, ut illos sibi obnoxios habeat, utque dum sibi ipsis metuant, ipsum ob ea, quae impie agit ac loquitur accusare non*

I což pak nám nyní z toho celého pojednání o sestřích agapetkách k důkazu našeho předsevzetí vyplývá? Zajisté velmi mnoho. A sice nejprvé tolik, že již za doby prvního třistaletí byli v kněžstvu mnozí bezženni mužové; poněvadž si k svému obsloužení svobodné ženské drželi, čehož by, jsouce ženati, nikoli nebyli činiti mohli ani činiti potřebovali.

Potom vysvítá, že to kněžské bezžennství za toho času a zlášť ku konci 3. století již velmi obyčejné bylo; poněvadž onen v Antiochii shromážděný sněm o tom jako o něčem v té církvi vůbec známém a veskrze obyčejném mluví: káraje totiž i biskupa i jeho presbytery a diakony vůbec a bez výminky, že cizí ženské (*subinroductas*) do domu berouce, svůj stav úplně a beze všeho podezření a pohoršení nezachovávali, ovšem spolu svědčí, že bylo v Antiochii nemálo bezženných

*audcant. Ad haec divitiis eos locupletavit. Cujus rei causa, ut
iis, qui talia concupiscunt amatur atque suspicitur. Quid inquam
attinet haec scribere? Scimus utique fratres dilectissimi, Episcopum
et universum clerum, bonorum operum exemplum multitudini prae-
bere debere. Neque illud ignoramus, quot ex ejusmodi mulierum
conturbatio partim in praecipua lapsi sint, partim in suspicionem.
Itaque etiamsi quis concesserit, nihil ab eo turpe committi, suspi-
cionem tamen, quae inde nasci solet, vitare oportebat; ne quem-
quam offenderet, neve aliquos ad imitationem sui provocaret. Quo
enim modo inceptabit alium et admonebit, ut a frequentiori mulieris
consuetudine abstinere, ne forte corrumpat, sicut scriptum est; is qui
unam quidem jam dimisit, duas vero aetate florentes et forma con-
spicuas secum habet, et quocumque proficiscitur circumducit; idque
deliciis diffluens et epulis sese ingurgitans. Euseb. Hist. Eccl. lib
VII. c. 30.*

kněží; a jestliže v Antiochii, zajisté i v celé Asii, jejížto hlavou Antiochie byla, podlé hlavy i ostatní jednotné církve se řídily. A jestli v rozmařilější Asii, tím více po celém usedlejších a přísnějších západu, jakž jsme již také poněkud ze sv. Cypriana, Afrického metropolitě, vyrozuměli.

Pak z toho následuje, že se tehdá svobodní kněží nesměli více ženiti. Neb kdyby se byli směli ženiti, byliby zajisté raději záhy do stavu manželského vstupovali, než aby byli s agapetkami v podezření upadli, veřejná pohoršení dávali, i těžké tresty na sebe uvalovali.²⁰

Dále patrně jest, že ta kněžská kázeň již nebyla nic dobrovolného, cožby se bylo mohlo dle vůle zachovávat i nezachovávat: nýbrž byla již něco dokonce nutného, a tedy buď dávno platným obyčejem, aneb i veřejnými zákony ztvrzeného, čemuž nelze bylo se více zprotiviti ani vyhnouti. Neb viděti jest, že představení neopominuli každého v té částce od pravidla uchýlení si všimnouti, a jako

²⁰ Tak ustanovuje kan. apost. 24: *Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, fornicationis, perjurii, vel furti convictus, deponatur, et non segregetur. Dicit enim scriptura, non vindicabis bis in idipsum. Similiter reliqui quoque clerici.* Bývali tedy takoví provinilci z úřadu svrženi a mezi laiky počteni.

Později (r. 305.) sněm Elvirský kan. 19. takto kárá kněze cizoložníky: *Episcopi, presbyteri et diaconi, si in ministerio positi, detecti fuerint, quod sint moechati; placuit et propter scandalum, et propter nefandum crimen, nec in fine eos communionem accipere debere.* V úřadu postavení (*in ministerio positi*) rozeznávají se od těch, kteří z úřadů složení byvše, aneb jinak dobrovolně se ustranivše, mezi laiky živi byli.

něco vůbec zapovězeného veřejně a před tváří veškeré církve kárati.

Konečně z toho ze všeho vyrozumíváme, jak přísně se tehdá bezženství od kněží zachovávalo, i na jeho zachovávání jak od lidu tak od představených hledělo; poněvadž i to se již kněžím za zlé mělo, a lidu pohoršlivé bylo, že pod jednou střechou se ženskými bydleli, ač se ostatně žádný patrně hanebný skutek na ně nepronel ani nedokázal. Tak sv. Cyprian schvaluje vyloučení diakona, poněvadž jen s pannou často byl (*saepe cum virgine mansit*); a o Pavlovi Samosatském píše sněm, že, ač snad sám se ženskými nic hanebného nepáchal, nehřešil, však ale podezření vzbuzoval, a s sebou je všudež vodě jiným zlý příklad dával. —

Již pak tedy nejen pouze rozprávně ale i písemnými svědectvími patrně dovedeno jest, že stav kněžského bezženství na konec třetího století byl skutečně takový, a tak na vše strany vyvinutý a upravidelněný, jak jsme to svrchu udali, a jak až dosaváde v katolické církvi všech jazyků se nachází; totiž že jednoho toliko manželství aneb dokonce svobodní mužové na kněžství se brali; ženatí, že se po vysvěcení z částky aneb docela od manželek zdržovali; však ani ženatí ani svobodní více se ženiti nesměli.

Nebudíž pak nikomu na omyl, že jen tak málo písemných důkazů z prvních tří století o té věci máme a na světlo uvádíme; neb s církevní

kázni jest to jako s veřejnými mravy vůbec. Dokud se náležitě zachovávají, není o nich hrubě ani řeči; až když se přestupují, teprva se o nich pověst roznáší. Tak také, dokud se bezženství svatě od kněží zachovávalo, nebylo o něm, jakož o věci vůbec známé a obyčejné, hrubě žádné zmínky, a bylo téměř, jako by ho ani nebylo: pak ale, když se kněží v pohodlnějších dobách od něho uchýlovali, i pohoršení dávali, tu teprva nastalo o něm mluvení a psaní, přestupků kárání a zamezování, i staré církevní kázně příhodnými zákony obražování a upevňování. To již tak počalo od polovice 3. století, jak jsme prvé ze sv. Cypriana, pak z Antiochenského sněmu poněkud vyrozuměli; zláště ale zhusta se o tom jednalo v století čtvrtém, když církev úplného pokoje nabyla, a biskupové pohodlně v sněmy se shromáždovati mohli. Čtvrté století nám tedy ještě pořád o kněžském bezženství předešlého věku, a sice mnohými písemnými důkazy, svědčiti bude. O tom pak dále v následujícím oddělení.

(Pokračování.)

8. Otázka (z Guidona Görressa.)

(Jahrbuch für Lehrer 1845.)

Od
Karla Winařického,
 faráře na Kovaní u mladé Boleslavi.

Kdo uči písňem ptáče
 Sláďounce líbezňym?
 Že laň a jelen skáče,
 Kdo dává radost jim?

Kdo větrům bouřit káše,
 A jinde šepce v nich?
 Kdo na pořádek váše
 Děšť, léto, mráz a sníh?

Potůčky kdo vyvádí
 Ze skály hrčivé?
 Kdo v moře hlubé svádí
 Vod proudy ječivé?

Kdo slunce v ranním čase
 Ku vstání budívá,
 Hvězdíček stáda pase,
 Jak pastýř vodívá.

Že jak ovčinky chodí,
 A se nepotkají,
 A o nic neuhodí
 A neklopýtají?

O, kdo jest, řekni mnedle
 Ten mistr jediný,
 Který na jaře hnedle
 Maluje květiny.

*A sklenul na obloze
 Povětrný si dům,
 I laskav dal ve voze
 Bydličko hlemýšdům?*

*Kdo křeše ve mrákotě
 Klikatý hromu blesk,
 Sesílá po suchotě
 Políčkům rosy lesk?*

*Jmenuj, kdo tě, mé dítě,
 I mne těš učinil?
 Na šivota usvitě
 Kdo ti dušičku vlil?*

*A pak až po svém čase
 Tvá pouť se dokoná,
 Kdo tebe z hrobu zasej
 A k sobě povolá?*

*I zná on dobře tebe;
 Zde jeho poslouchej:
 I řekne u vrat nebe:
 „Mé dítě, zavítej!“*

9. Doba večernj.

Od

Ant. Tichowského,

slumna kujžecjho arcibiskupského semináře w Praze.

Kdýš zwoneček s wěše wjsky
 Na klekánj zazwonił:
 Pomni, zas se geden blžký
 Smrti den se naklonil.

Zhledni zpět a čti dny, léta,
 Duše, kteréš prošílas! —
 Po nich-li snad nenj weta —
 Hled na ty, gichš zašílas!

Třes se, žeň-li se ti skrowná
 Pracj twých gen progewj;
 Drjw-li wše se newyrowná,
 Kdy se wěčnost obgewj!

Wzchop se, nedli, hned té chwjle,
 Twá to snad giš poslednj! —
 Nechces-li se minaut cje —
 Neš tě w rakew zabeđnj.

Děkuj, to posud se djwal
 Milosrdně na tebe,
 Nebes Pánu, genš showjwal
 Tobě, bys šel do sebe.

Nechť tonau teđ twoge lje
 W praudu slzj kagjcjch;
 Zhřešils dost, giš nechtěg wje
 W počtu stát zlomagjcjch.

Geště nenj wše ztraceno;
 Pokud wnitrnj wolá hlas,
 Múše byt ti spomošeno,
 Ten-li slyšjš w prawý čas.

Gehošs pozbył hrjchem, práwa
 K nebi opět nabudeš;
 Zwjtzěj-li ctnosti wláda,
 Pro Boha pak šiw budeš.

Oznamowatel.

a) Literatura.

1. *Jahrbuch für Lehrer, Eltern und Erzieher. Herausgegeben von Ignatz Jaksch, Kapitular-domherrn u. s. w. in Leitmeritz. Zwölfter Jahrgang 1845. Prag, in Commission bei Kronberger und Rziwnatz. 8. Stran 236, Katalog des Lehrpersonals an den Volksschulen der Leitmeritzer bischöfl. Diözes. Stran XXVI. Napřed obraz Sv. Pavla v oce-lové rytině.*

Není, tuším, knihy naučné ve vlasti naší, která by více byla rozšířena a zároveň k oučelům dobrodějným mocněji přispívala, nežli oznamovaný zde le-
topis. Ročníku minulého rozebráno dle výkazu 2814 výtisků; po odražení všech výloh zbylo 1960 zl.: darů zvláštních za podané výtisky sešlo se do 1221 zl. 16 kr. stř. tak že ze summy 3181 zl. 16 kr. zname-
nitá část 1121 zl. ku podpoře nutných učitelův a rodin

jejich po diécezi Litoměřické rozdati se mohla, ostatkem posilnily se učitelské fondy v Linecké a ve všech čtyřech diécezích českých. Žeň požehnaná, která potěšuje nejen šlechtného rozsévače jejího veledůstojného pana kanovníka Jakše, alebrž i každého lidomila.

Než pohledněme na zrno seje letošní a na osení její nadějně!

Pšenice ryzi, přečištěná jsou krátká sice ale na myšlénky bohomyslné bohatá rozjímání na neděle celého roku (od str. 1—41). Mysl i srdce jimi okřívá; ani písmena neumrtvuje živost pojatého v ní ducha. Na příklad (str. 17): *Vierter Sonntag nach Pfingsten. Ev.: Vom grossen Fischzuge. Luk. 5. „Der in seinem Berufe u. s. w. — zu seiner Zeit wiedererscheinen.“* Ze všech ukořistí kazatel thematický nejen věci příhodných ale také rozumných rozvrhů ku kázáním. Nábožnějasným duchem nadaný skladatel poznaménal se na konci jen začátečními písmeny J. A.

Zasloužilý předchůdce jeho v též věci v letopisu tomto, p. *Jos. Lichtner*, podal tři exhorty pro mládež školní na neděli a ponděli velikonoční a vstoupení Páně. Každá o sobě uvážena, práce jest dobrá: než jednají všechny tři s malou jen proměnou o životu věčném. Pan katecheta chtěl, tuším, jako do dna vyvážit tento článěk víry, k jehožto rozjímání čas velikonoční ovšem pobuzuje, anebo je měl v rozličných bězích ročních; jinak mladistvá povaha žádá příjemné střídání u věcech pojednávaných, aby se mysl stálým ohledáváním též věci neunavila.

Na znameňitého paedagoga věku našeho, 7. listopadu 1826 v Pánu zesulého kanovníka Monasterského, Bern. *Overberga* poukazuje nás p. vydavatel životopisným připomenutím, vyňatým ze spisu: *Leben Bernard Overbergs von Krabbe*. Mimo jiné o mladém Overbergovi vypravuje (str. 55): *Einige Nachbarn, deren Kinder wegen Mangel der nöthigen Kenntnisse*

bei der österlichen h. Communion zurückgesetzt waren, ersuchten ihn, dieselben während der Vacanzzeit zu unterrichten, damit sie im nächsten Jahre angenommen werden möchten. Overberg, der Niemanden gern einen Dienst versagte, übernahm den Unterricht. Er gab den Kindern in der üblichen Weise eine Anzahl Fragen und Antworten aus dem Katechismus zum Auswendiglernen auf, und fragte ihnen dieselben am andern Tage ab; aber es wollte nicht gehen. Die Kinder konnten durchaus nicht die Antworten erlernen, theils hatten sie dieselben unrecht aufgefasst, theils wieder den Sinn der Worte gar nicht verstanden. Schon war Overberg nahe daran, diess undankbare Geschäft eines fruchtlosen Unterrichts ganz aufzugeben, um sich die zu seiner Erhohlung bestimmte Zeit nicht ferner mehr durch den Verdruss über verlorene Bemühung zu verleiden. Doch wollte er noch einen Versuch machen. Als die Kinder wiederkamen, erzählte er ihnen biblische Geschichten. Auf einmal waren die Kinder ganz verändert, ihr Gesicht heiterte sich auf, sie hörten ihm mit Aufmerksamkeit zu, und fassten die Lehren, welche er an die Geschichten knüpfte. Er fragte über das Erzählte nach, und seine Schüler antworteten mit Leichtigkeit — diess gab ihm einen Fingerzeig, auch den Religionsunterricht erzählend ihnen beizubringen. Es gelang und die Kinder hatten von nun an Freude daran, und sie wurden noch in dem nämlichen Herbst zur h. Communion angenommen.“ W. D. p. vydavatel k mistu hvězdičkou poznamenánému pod textem přidal: „Möchten doch alle Katecheten das wohl beherrzigen!“

Ovšem zasluhuje příběh ten bedlivého uvážení. Mně duše vřela v těle. Hromada otázek tanula na mysl mou. V jakém pak asi jazyku němečtí záčkové Oberbergovi dříve byli cvičení, než on jich do cvičení přijal? Snad se učili katechismu francouzsky, latině,

anebo jiným nedomácím jazykem? Tuším, že tomu tak nebylo. A předce nechápali a neuměli, čeho jim třeba bylo, aby připuštěni byli ku svatému přijímání! Než — což pak se děje u nás ve místech českých, Jak počinají sobě tam naši Overbergové? Dalo by se o tom mnoho rokovati.

Článek p. vikariálního rady a kr. sask. dvor. kazatele *Jos. Dittricha*: * *Beiträge zur Geschichte der christlichen Volksschulen insbesondere im Königreiche Böhmen* ze starého i středního věku mnoho nového vyzvuje. Sebral důstojný muž porůznu rozptýlených zpráv o bývalém stavu cvičení školního. Mezi znamenitějšími jmeny o vzdělání lidu horlivých a svatých mužů, kněží a biskupů, jakož jsou: Cyrill Jerusalemský, Jan Zlatoustý, Cyprian, Augustin, Řehoř Veliký a t. d. jmenuje nám také kněze Edeského Protogena, jenž r. 365 císařem Valensem vyobcován, v městě Antinouš pacholata ve psaní cvičil, žalmy jim diktoval a spisy apoštolské vysvětloval; z pátého století uvádí Caesaria, biskupa Arleského, Isidora arcib. Sevilského, krále Chilpericha (562), sv. Villibrorda (691), Bonifacia (745), Karla Velikého, Ludvíka pobožného, mnicha Otfrieda a Hrabana, Maura jakožto vzdělavatele lidu *v jazyku mateřském*. Zprávy ty v organický celek zavinity, jsou však jen úvod k líčení stavu škol v království Českém vedle závěrky (str. 85): „*Bis hierher wollte ich diese Andeutungen über die allgemeine Geschichte der christlichen Volksschule führen, um zu zeigen, wie weit dieses heilsame Institut schon gediehen war, ehe die Leuchte des Evangeliums nach Böhmen gebracht wurde.*“ Takový počátek napíná žádostivost naši: rádi uvítáme — dále Bůh — příští pokračování.

Dra. Jana Fischera vychovací listy (86—106) mají vyšší stavy na zřeteli; jednají o původu několika

* Pravě zvoleného za kapitulního děkana v Budisíně.

vad u dětí neobyčejných, jaké jsou neposlušnost, lha-
vost, skoupečnost, svéhlavost a hněvivost, a udávají spolu
léky proti těm dětským vášním: Sceny všechny vybrané
jsou ze salonů; i ovšem jsou elegantněji ustrojeny, ale
bledší a méně různé, než Salzmanovy obrázky v Račince.

Několik menších příspěvků horlí spravedlivě proti
materialismu našeho věku a zbuzuje k životu bohomysl-
nému a mravnějšímu vychovávání. Náš věk se méně
modlí; světským smyslem nakvašený člověk nezná hodu
královského synů božích; za celý běh života svého ne-
pocituje puzení vnitřního aby klekl, pozdvihl oči svých
k nebi, díky Bohu vzdávaje za radost, kterou mu udělil,
anebo aby prosil za útěchu ve svém soužení; neslychá
vnitřního hlasu: Toto místo svaté jest — Vyzuj obuvi
své. Takové myšlenky k člověku tělesnému nemají pří-
stupu; nemá kdy; kupuješ jeden pořad vsí, druhý voly,
třetí se pořad žen. Větší díl člověčenstva lopotí se
denně v podzemních i povrchních fabrikách; ani ve
svátek nemá oddechu. Tělo činí násilí duchu. Dobře
tedy, máli ubohý v zásobě příruční zbraně proti malo-
myslnosti v soužení. I k tomu může dáti škola nave-
dení. Než vedme mládež nejen k životu v modlitbě, ale
také k modlitbě ze života. Učme ji nejen z hlavy ale
ze srdce rozniceného modliti se. Učme ji nejen vzdy-
chatí, ale také se radovati v Pánu. Nevládni námi
móda věku proměnlivá, které nejsou ani theologové
sprostění — jeden čas pořad moralizují, druhý pořad
dogmatizují a polemizují; jiní chorobně vzdychají, jiný
vášnivě se vadí. Podle módy píší také knihy modliteb-
ní; jedny zavánějí květinovými vodičkami světských
krasořečníků, z jiných mluví filosofická škola; v jiných
zakuklena záduščívá mystika s obrazy příšernými.
Jedni rozpouštějí člověka v samý cit, druzí samým ro-
zumem ho přimrazují; třetí fantasiemi nočními sebe i ji-
ných děsí. Neděsme člověka: vzdělávejme zároveň jeho
cit, rozum i vůli. Vzorní sloh pro knihy modlitební po-
dávají nám méně temní oddílové písmo svatého, mešní

kníha a onino svatí otcové, jejichžto řeč jasná a nenucena jest. Z podaných nábožných průpovědí (*Kern-, Schuss-, Pfeil - Gebellein*) zjevují se biblické nade všechny mocnějšími a vroucnějšími.

Satyra Eberhardova „*des Peters erste Wanderschaft*“ posmívá se peciválkům.

Čteme také o „pauperismu“ a o nádennících se závěrkou: „*Ein jeder, der seinen Sohn kein Handwerk lernen lässt, ist als wenn er ihm die Räuberei lehrte.*“ Myslim, žeby lépe stálo: „*Ein jeder, der seinen Sohn nicht an eine ehrbare und nützliche Thätigkeit gewöhnt, macht aus ihm einen Räuber.*“ Přibývání řemeslníků ve vesnicích jest nejhojnější pramen chudobiny. Usazují, žení se, najímají sobě učedníků, a nemajíce stálého díla užívají učenců svých více ku hlídání dětí a dobytka, než aby jich učili řemeslu. Nedoučenci stávají se tovaryši, berou fílec a pro nedospělost v díle nemohou nikdež obstáti, pak počínají žebrotat a beze studu již se toulají a práci odvykají a právě že řemeslníci jsou, považují se za něco lepšího než aby se ku práci selské anebo nádennické snížili. Dělník fabriční dokonce závisí od stavu a vůle pána svého, náhle trativá obživení a počne podobná tuláctví, ježto jeho pycha se chasníkoví řemeslnickému vyrovnává. Nádenník stejně zdravý všude spíše nachází chléb; rozličnější práci zná, než chasník řemeslnický a fabriční; také v průměru nevidíme nádenníků zdravých choditi po žebrotě tolik, co synků a chasníků z řemeslnických a průmyslných (!) míst. Každá živnost občanská i nádennická jest poctivá; ale zahalečství a tuláctví budiž v opovržení.

Pravdu má p. *Adalb. Schwippel*, počínaje (str. 138) pokračování svého úvodu k učení zeměpisnému: *Die Schule muss mit dem Leben verbunden sein, wenn sie recht wirksam sein soll; ohne diese Verbindung ist sie, wie der Glaube ohne die guten Werke, todt.* Vykládá pak reální názvy, které v země-

pisu obíhají. Zvláště mluví o živnostech, řemeslech, uměních, vědách, o kupectví a obchodu, o službách obecných, ouřadech, o duchovenstvu a vojenstvu.

Článek o počátcích početních jest rozvláčná robotička algebraická, jediný suchopar v celé knize. Analytika má své dobré stránky: ale ... *est modus in rebus*. Ale pan skladatel dětem vyložil jak se spočítají počty 1420 a 236 píše: $1420 = 1000 + 40 + 20$, $236 = 200 + 30 + 6$; $400 + 200 = 600$, $20 + 30 = 50$, $600 + 50 = 650$, $650 + 6 = 656$; $1000 + 656 = 1656$. K čemu tolik cifer a klik a háků? Nezmatouli se žáci spíše, než kdyby po starém a zde chvalitebném zvyku postavili jednotky pod jednotky, desítky pod desítky a t. d. ...

1000
400
20
200
30
6

a udělavše čáru spočetli 1656. Přihodilaby se chyba: kdo jí dříve najde starodávný počtář pod čarou anebo přeucený pan algebrák mezi klikatými plusy? Rozumavý němec řekl by zde: *Das ist eine Plusmacherei*.

Příjemnější jest p. *Jana Nep. Oettla* pokračování o včelách, o děláni vosku a buněk (sklípků). Svě zajímavé zprávy vážil nejen z popisů jiných včelařů, ale také ze své vlastní zkušenosti.

Z veršovaných kousků vyniká: „*Eine Frage*“ od genialního *Guidona Görresa*. (Str. 204.)

Stojí za opsání.

Wer lehrt die Vögel singen? etc.

— *Sey Willkomm!*

Totě poesie! prostomilá, něžná a předce vznešená!

Tri bajky uhodily také na pravou stranu lumera dětského.

V miscellách čteme zprávu o založení nového domu školního v Litoměřicích, k jehožto vystavení vysoce důstojný p. t. c. kr. státní a konferenční rada p. *Jos. Aloys Jüstel* osm tisíc zlatých str. obětovati ráčil. Šlechetný to pomník za živohyti, šlechetnější než po tom!

Ostatek létopisu zajímaví drobnůstky vseliké, povídky a anekdoty dobré.

Než na konci ještě slovo o zdárném pojednání p. gym. prefekta *Fr. Effenbergra*: *Uiber den Unterricht in der deutschen Sprache in den sogenannten Trivialschulen*. Rozumně bojuje proti pouhému z paměti se učení pravidel mluvnických ve školách triviálních; radí zkušený mistr, aby žáci vhodnými příklady ku poznání pravidla naváděni bývali. Pravidlo: „*Mehrere Bei- und Zeitwörter bedürfen um ein vollständiges Prädikat, eine vollständige Aussage im Satze zu bilden, einer Ergänzung*“ má za těžké žákům německým ačkoliv pravidlo zní v jejich materštině: a což teprvé pachému Čecháčkovi v německé hlavní škole? Ubožátko špačkuje a papouškuje, jako všecko jiné. Náš „*Methodenbuch*“ předpisuje výborná, rozumná pravidla, mimo jiné: *II. Grundsatz: Der Lehrer nehme nichts vor, was der Fassungskraft der Schüler, d. i. die Summe ihrer erlangten Vorkenntnisse übersteigt... er führe die Schüler vom Bekannten zum Unbekannten; V. Grundsatz: Der Lehrer rede eine Sprache, welche die Kinder leicht verstehen*“ a t. d. Praxis ale na hlavních školách v českých místech těmto pravidlům na odporu stojí. Na otázku: Proč němčina se u české mládeže školní neujímá, odpověděl dobře zesnulý kr. guberniální rada p. *Terdy*: Proto že se neučí na základě řeči materšské. V novějším čase dostala naše mládež kratičkou českou pomocní knížku: ale i tam stojí pravidlo *in abstracto*. Což nám tedy schází? Po-

třebí, aby se pěkná pravidla methodní knihy důsledně také na českou mládež rozšířila.

Dále uvádí pan spisovatel (str. 135) slova Kienmandova z Vratislavského časopisu: *Katholischer Jugendbildner*: „*Der grösste und entscheidendste Einfluss auf die Denkkraft und Sprachkraft der Schüler hängt immer von dem Lehrer selbst ab. Ist dieser seinen Zöglingen ein wahres Muster im Denken und Sprechen, dringt er überall auf ein richtiges Denken und Sprechen: so wird auch seine Schule wohl bestellt sein. Besitzt der Lehrer dagegen nicht die nöthige Gewandtheit im Sprachausdrucke, so wird sich seine Schule nie aus dem Zustande der Dürftigkeit herausheben*, a t. d. Gakého vzoru v mluvení své materštiny podati mohou svým žákům naši čeští učitelé? Kdež a jak se učí své materštině? Gak dlouho se připravují k svému povolání? Který učitel, duchovní, ouředník naučil se pravidelně mluvití česky ve školách? Srovnávají-li se tedy naše školy hlavní i gymnasiální s potřebami obecného života, s potřebami církve a se zákonem zemským, kterýž dokonalou známost jazyka českého žádá od ouředníka, duchovního a ovšem i od učitele? Čehož tedy nám přede vším potřebí? Smíme prosbu vznéstí vzhůru? Odpovím slovem p. *Denzla*, jež p. *Effenberger* si za motto ku svému pojednání svolil: „*Gebt euren Schülern vor Allem Sprache!*“

Vzpomenutí na Komenského Janua linguorum.

Se smyslem pp. *Schwiempla* a *Effenbergra* nahore vyloženým srovnává se slovo nesmrtelného *Jana Amosa Komenského*, které 4. března 1631 ve předmluvě ku své bráně jazyků latině napsal. Zasluguje i za dnů našich pozornosti a uvážení všech vychovatelů a školních zprávců. Stůjte z ní nejhlavnější myšlénky: „*Cognitum scholis non satis fuisse verum et*

genuinum linguas tradendi modum hactenus, res ipsa loquitur... Distinebatur, imo distendebatur juventus praeceptionibus grammaticis infinite prolixis, perplexis, obscuris, majorem partem inutilibus, annis aliquot; haec prima crux. Tum per eosdem annos effarciebatur vocabulis rerum sine rebus; id est nec res vocibus illis exprimendae . . . monstrabantur, nec vocum juncturae cujusvis linguae propriae ostendebantur: manifesto utrinque errore. Voces enim, quia rerum signa sunt, his ignoratis quid significabunt? Noverit puer millies millena vocabula recitare: si rebus applicare non novit, quem apparatus iste usum habiturus est? e solis etiam separatis vocabulis orationem exurgere posse, qui sperat, idem sperat arenam in manipulos colligari posse . . . E vocabulariis igitur et dictionariis latinae (cujusvis) linguae studium nimis est impeditum. Sed mederi animadvertis incommodis putantur authores boni, magnorum virorum consilio in scholas introducti, Terentius, Plautus, Cicero, Virgilius, Horatius etc. Ast vero institutum hoc ut plausibile ita maxime incommodum est. Primo enim tot authores, quot requiruntur comparari non cujusvis fortuna permittit. . . . Ad haec . . . authores illi materias omnes non tractarunt: et si tractassent omnes illorum temporum, nostras tamen nec tractare nec nosse poterant. . . . Denique si quis linguae discendae gratia tot transmittat annos, ecquando ad realia veniat? . . . et quod majus, quando tam anxie quaesitae eruditionis praxin in Ecclesiae et Reipublicae bonum exercebit? Certe vel (propter vitae hujus brevitatem) nunquam, vel sero admodum; sentietque vitam praeparationibus vitae consumptam esse.

Omnium itaque votis optandum erat, epitomen aliquam linguae totius ita construi, ut omnes, quotquot habet voces et phrases, in unum redactae corpus,

brevi temporis spatio, laboreque exiguo perceptae, factilem, jucundum, tutum ad reales auctores transitum praestent.“

Protož použiv jak sám, vděčně se přiznává, pp. Hibernáků z kolleje Salamanckého ve Špaňhelích sepsanou »*Januum linguarum latine et hispanice*« složil Komenský svůj spis pod tímž názvem, který nejen hojný, ať nedím ouplný poklad řeči, ale s ním také krátkou realní encyklopedií obsahuje. Pro tyto přednosti vydali sami Jesovité spis ten po třetí v Praze 1694. O, kéž by opět — ovšem s potřebnou proměnou věku našemu příslušnou a s lepšími obrazy než obyčejný orbis pictus, a na konci s rejstříkem slov — německý a český do škol hlavních, latinský a řecký do gymnasií byl uveden! Z knihy tak spořádané by se mládež naše, německá i česká, nejen jazykům živým a v naši vlasti domácím naučila, alebrž i ke všem živnostem a uměním základní přípravy nabyla.

Češi by se naučili snadněji německy, Němci česky; přestala by přednost jazyka jednoho před druhým, přestala by zášť obou kmenovných živlů. Každý budoucí učitel, duchovní, právník, lékař, ouředník, vojenský důstojník nabyl by náležité přípravy ku povolání svému ve všech dědičných českých i německých zemích v císařství Rakouském. Posavadní knihy ve hlavních školách: *Lesebuch I. Theil* a *II. Theil*, a *deutsche Sprachlehre*, poskytly mládeži německé málo, zákům pak českým ničehož světlého, věcnatého a praktického.

Katechismus německý v rukou české mládeže klesl na ujmu mravního a křesťanského vzdělání, za pouhý nástroj, aby se česká mládež poněmčila. Dejž Bůh, aby věk náš napravil, co nepraktické idey minulého věku pokazily! Ze naše otcovská vláda potřebných oprav uvede: chce: dokazuje časté poptávání-se na nedostatky ve cvičení školním. Netajme jich. Udá-

vejme chyby i způsob k opravě. Než jen veřejně, upřímo mně — ovšem vážně a slušně — pojednávání o věcech těch přiblíží nás k žádanému cíli. Nejedná se o řeč ale o věc!

Karel Winařický,
farář na Kovani.

2. *Swatého Thasia Caecilia Cypriana, Biskupa Karthaginského a Mučedlnjka; wěk a spisy wybrané. Od Jana Nep. Stárka, doktora bohoslowj, professora morálky a české literatury na ústawu theologickém w Králowé Hradci. 8. W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospjšila. Seš. za 48 kr. str.*

Práwnjku, má-li statným práw hágitelem se státi, dlužno mimo knihu zákonnj i komentary a giná nowějšj wyswětlenj zákonnj uwážliwě promysli, aby prawý smysl i ducha zákona oswočil sobě, a nawodem mužů, w práwnjm odwětuj neyučenějšjch, neyostrowtipnějšjch a neyzkušenejšjch se uschopnil na poli sprawedlnosti zápas wěsti prawdy. Tak rovněž katolické dachowenstwo nepřestává pauze na biblj, gelikož, ač kniha neywýbornějšj a klénot cjrkwec neoceněný, w nj předc celé a úplné zgewenj Božj obsaženo nenj, mnohá tam zatmělá a neurčitá mjsta z giných pramenů swětla požadugj, a sw. Cjrkew katolická slowem Božjm psaným a ústným neboli tradiej stegně se řjdj. Žiwé však apoštolské podánj dowozuge Cjrkew swatá wětšjm djlem z na slowo wzatých spisů prwowěkých swatých Otců cjrkwewnjch, w nichž neydřewnějšj udalosti a ustanowenj cjrkwewnj, určitějšj wymezenj článků wjry, náboženské spory, mužné a neohrožené obhágenj zásad ewangelických, gichž neomylnau prawdu w hrdinném wěku křestanském oni krwj swau zpečetili, tak gasně se obgewugj, a swědectwj těchto swatých mužů buď

sauwěkým Apoštolům, buď jim nedalekých tak rázně w oči bigj, že každý sebe zuriwěgsj neb lstiwěgsj útok odwážliwých nekatoljků wjtězoslawně odražen býwá. Odtud patrno, gak důležito katolickému kněžstwu, obj-rati se starožitnostmi křesťanskými, a seznámiti se s tak-tykau Otců swatých, aby, őjm opowážliwěgsj snaha ginowěrců slaupenj tradice wěčnosti wzdorugcjej podwra-titi, a záštitnjky ryzi prawdy porušiti, tjm horliwěgi, di-womocným wzorem mužů apoštolských rozplameněno, sobě počjnalo w bogi swatém pro Krista a Cjrkew geho a poswěceným ostřim pádně hubilo stohlawého draka, kamkoli pekelnau, ged newěry a náboženské lhosteg-nosti soptcjej tlamu napne.

An tacj spisowé Otců swatých duchowenstwu zřjodka po ruce býwagj, toliko z brewiaře a hogných dokladků neboli citatů o těchto wzácnostech cjrkewnjch uwědo-měno, tušjm, žeť tau samau poctiwostj, gakau pozdra-wilo kněh sw. Augustina „o městě Božjm, Soliloquia animae a Manuale“ geho, gakož i wyňatky z Cypria-nowých, Jeronimowých a Chrisostomowých spisů wy-soce důstognau kněžcej arcibiskupskau Konsistorj w ma-teřském gazyku laskawě mu podaných, i djlo nadepsané sw. Cypriana, gakým se nám důstogný a učený p. pro-fessor *Dr. Stárek* z pauhé lásky k vlasti i cjrkwi da-rowati, a njm co wzácným kwjtkem wěnc literatury česko-slowanské obóhatiti ráčil, wděčně uwjtá. Zdařilé to wydánj přicházj nám též whod, an práwě vláda professuru patristiky zaraziti obmeyšlj, a protestánti, zwlášť slowútaj členowé uniwersity Oxfordské, w po-kladech Otců swatých blaubati započali.

Celé djlo rozpadá se w kratičkau *předmluwu, wěk a spisy* Cypriana swatého.

W předmluwě omlauwá důstogný p. *Spisowatel*, co geg k powážliwému čtenj na slowo wzatých spisů sw. Cypriana, od swatých Otců prwo-cjrkewnjch co swjcoj wšech swatých biskupů i mučednjků weleslawe-ného, u Řeků i Řjmanů nesmrtdlnau památkau wysoce

welebeného, co i k wydánj spisu swého ustanowilo. W notě udává p. Sp. staršj i nowěgšj prameny, z nichž wzácnau látku k djlu swému čerpal byl.

Wěk Cyprianůw neboli žiwotopisné pagednánj, sestáwagjcz z úvodu a šesti oddjlů, zahrnuje 74 stránek.

W úvodu předesjlá p. Sp. skrownické, nazwjuje wšak důměnliwé gen zpráwy o rodišti a mladistwém wěku Cyprianowu; ostatek, an z pranuzných rodo- i žiwotopisných památek nic zewrubněgšjho určiti se nedá, pomjg. Za to rozwádj důwtipně náboženské i školské poměry, w nichž od roku 210 až do roku 258. Cjrkew Kristowa se synağogau a pohanstwem stála, aby upatrnil čtenárstwu, gakým hauštjm powěr, předsudků a bágek si sw. Cyprian proklestil dráhu k swětlu a ku poznánj wjry prawo-křesťanské.

W oddjlu prwnjm wyprawuge p. Sp. stručně Cyprianowo na wjru obrácenj, poswěcenj na kněžstwj a powýšenj k důstognosti biskupské; čilost gehu ducha, plamennau wýmluwnost a pastýřskau opatrnost w biskupowánj.

Oddjl druhý wywinuge *Deciowa* překrutá pronásledowánj Cjrkwe Božj, biskupowo zapuzenj z mléné wlasti, a u wyhanstwj gehu obezřetné působenj na Cjrkew Karthaginskau. Zde umjstěna kagicná kázeň za wěků dřewněgšjch w Cjrkwi swaté zaražena, gegjžto auwazy ani za krwolačné wlády *Decia* tyrana rozwolniti se Cyprianowi nezdálo, lečby důležitost prawowěřjczch přjnsnosti ulewiti radila, aneb takowé swatokázně umjrněnj kagjenjkům ku spáse slaužilo bylo.

W oddjlu třetjm, gsa sw. biskup zewšad na stolicí biskupské pohromami obklopen, hágj statně řád a práwa biskupská proti zrádným pyklům patera zpupných kněžj, wěrolomného *Felicissima*, a co primas weškeré Afriky ryzj zlato prawdy Božj proti bludným zásadám wzdorobiskupů *Jovina* a *Maxima*.

Oddjl čtwtj obsahuge rádně odůwodněnau obranu křesťanstwj proti *Demetrianowi*, hágenj biskupské dů-

stognosti proti urwalci *Florenciowi Papianu*, a wplyw geho gak na Francauzsko proti Arelatskému biskupowi *Marcianowi*, nowatianismem nakwašenému, tak takéž na Španielsko w záležitosti *Basilida*, rúhače, a *Martiala*, odpadlce.

Oddíl pátý zaujímá rokovánj o platnosti křtin héretických, a ushodnutj se s Řjmskau stolicj.

Oddíl šestý odhaluge Cyprianowo mužné a biskupa důstogné drženj za *Valerianské* w Cjrkwi bauře, geho určité a neohrožené odpowědi na dotaz tyrana, a diwo-swaté rekowstwj při swém umučenj, z něhož w obliče-gi osady swé Karthaginské palmu wjtěžnau uchwátil.

Co do žiwota sw. Cypriana, welebje se sw. *Jeronymem*, sw. *Řehořem Naz.*, sw. *Augustinem* a ginými swatými Otcí cjrkewnjmi, ano s celým katolickým swětem wšeho wěku křesťanského w něm muže ducha čilého, powahy spanilomyslné, wtipu neybystřegšjho, srdce neygemněgšjho, etnosti neyušlechtilěgšj, učenosti neyhlušj, a dary sw. Ducha bohatě nadaného, biskupa přjkladného, přjsného, opatrného, w nebezpečj neohroženého a žiwota swatého, genž byl dostál úkolu swému, k gakémuž ho obral Pán, swrchowatě. Pln smyslu apoštolského, opjrage se o swědectwj pjsma a tradice božské, hágil prawdy sw. Ewangelium proti scestnému učenj rozkolnjků neuchylně, w záležitostech důležitěgšjch bráwal poradu s biskupy četnými, a to, na čemž se usnesli, předkládal k posauzenj stolici Řjmské, odůwodněn, že biskupowé s wespolným přednostau swým a Cjrkwj čelnau usgednocení, se stáwagj neyprwněgšjmi piljři Cjrkwe Božj wšeobecné. I kněžstwo podržzené uswědomil prozjratí láskau bratrskau k cjrkewnj gednotě a swornosti, gelikož gen střednj silau Cjrkwi swaté všem swěta úkladům wždy wjtěžně lze odolati.

Wětšj část swého wýtečného djla omezil důstogný p. Sp. wýborným a úplným *překladem wybraných spisů* Cyprianowých, totiž: I. o surowosti a neladu časů pohau-

ských, a o ceně weliké prawého křesťanstwja w listu k *Donatowi*; II. o kázni panenské; III. o gednotě Cjrkwe; IV. o modlitbě Páně; V. o mora; VI. o činěnj dobrého a o almužně; VII. o žárlivosti a zăwisti; a VIII. o užitku trpěliwosti; k nimž dodatky z Cypriana bohoslowj: A) O Bohu troggediněm, Kristu, biblj a tradicj; B) O swátosti těla a krwe Páně, čill swaté oběti nowozákonnj; C) O duchowenstwu nižšjch a wysšjch stupňů; D) O chwále wyznawačům a mučednjkům činěné; a E) O mjřenj pénitentů připogil. Část tato zahrnuje 129 stránek.

O spisech těchto pronesl p. Sp. usudek tento: „Ty nadepsané sw. Cypriana knihy smyslem takměř nebeským wanau, a wšjm práwem klénoty wjry, bohatým skladem učenjm o tradicj a kázni katolické, anobrž i těmi wzácnostmi slauti mohau, kterýž negen do sawwěkých udalostj sahağj a ge ogasăugj, ale i nowěgšjm wěkům gako zrcadlo gsau, w němžto shljdnauti se bylotby i nám přewelmi užitečno.“

Mezi welewzácnými Cyprianowými spisy wyniká zwláštnostj dwoge pagednánj: o gednotě Cjrkwe a o padljcjch. Gednota, důstogné to tagemstwja, duch žiwota cjrkewnjho! Gako ratolest z kmene winného, leč s njm slaučena, mizu žiwotnj ssage, odcizena wšak wadue, usýchá a hyne: tak gen údowé těla gedneho u swornosti w náručj milené matky, Cjrkwe swaté, pěstěni sjly bugaré uwědoměni gsau sobě; kdožby pak od matice se odelnul, nebude moci wjce žjti, a dýchati sám o sobě, gelikož kořen a podstata spásy geho gest wywrácena.

Za tauže přjčinau býwalo w čas pronásledowánj Cjrkwe Božj přede wšjm usilowáno obcjm wyrwati biskupy gegich, a zničiti ostrážité sluhy Božj, aby tak stádo pastýřowa střednj gednoty zbaweno a rozptýleno, upadlo w osjdlu tyranů swých.

Protož, bratři! buďme wždy gedneho ducha, gedneho srdce a gedné mysli, a stugme co wogsko Ho-

spodinsowo usgednoceni pod wjtěžným praporcem Kristowým, opřeni a skálu Cjrkwe Božj, proti útokům swěta. Tak nebude moci žádný odolati střednj sje našj, a Cjrkew swatá bude pod tak mocnau záštitau w pokogi rozkládati swé plodorodné wětwe ku požehnánj. Zrádceu buď gmjn gedenkadžý, kdož wazadeł gednoty rušj, a nechtě pro Boha, Cjrkew a stádo Kristowo draze wykaupené setkati se s nepřjtelem, haněbně z bogiště utjká. Zrádceu buď gmjn, kdo zlowolně ze záwisti snad žárliwé bratru swému tagné úklady strogj, aneb dokonce pln lstiwých obmyslů s mnohým zpustlým laikem, genž o kněžstwo hadjm gazykem rád se otjrá, nepřjtelem gest oltáře, odbugcem oběti swaté a zraditelem wjry, k záhubě bratra swého se spikne. Toť nezowe poswatnau gednotu strážiti, nýbrž rozewrwati naskrze sukni Kristowau, a rozdrobowati duchownj sju ehoti geho. Oswědčil-li se kdo zrádceu Cjrkwe Božj, lehce i w zradu vlasti upadne; neboť kdo nemiluge Cjrkwe, nemiluge ani vlasti swé. Gestif i duchowenstwa nedústogno, záwiděti sobě buď co buď, nýbrž co spanilé kwětinky druhu rozličného na témžě záhonku rozesázeny sobě krásy swé nezawiděgj, nýbrž klidně po slunci se ohlžegj: takby i duch náš, prázden wšech nešwar pozemských, měl se wznášeti k Bohu, původu blaha neskonalého, a pjlití dokonale dostáti úloze swatého powolánj.

Ginde gednagě o kázni pannenské, welebj sw. Otec Cyprian ctnost pamen počestných takto: „Toť gsau,“ dj on, „ty kwětinky Cjrkwe Kristowy, toť ta krása a ozdoba milosti duchownj, toť ta útlíčká garost, toť ty netknuté a čisté nádoby cti a chwály, toť ten obraz Božj, genž nese podobu swatosti Páně. Toť gsau i ten wzácněgšj oddjl stádce Kristowa, toť ta radost matky Cjrkwe, gešto w nich zkwětá, ku krásné úrodě přicházj, a tjm slawněgi plesá, čjm tu wjce roste zástup pannenský.“ S nelibau nese, že djwěiny w hatstwj, w kráse těla, w drahém oděwu a w giných

marnostech se kochaj, a waruge gich plesů swatch-
njch i lánzj weřegných, připomjnage gim wysokau
cenu panenstwj.

Ginde zas důtkliwau držj kázeň uplaceným saud-
cům, šermjřům, lotřjkům a bohatýřům lakotným. Tamto
na neřádné žehrá hampeysy a diwadla necudná, kde
uměleckým obratem mrzkosti druhdy spáchané žiwými
barwami se wytwarugj, mysl wásněmi se chlácholj, a
slowy čárownými i posuňky otrawa w srdce nezku-
šené se wléwá.

Nápodobného rázu gsau téměř wšecká giná Cy-
prianowa, wyššjho poswěcenj plná pagednánj; wzata
totižte ze žiwota, a mocně odůwodněna sw. pjsmem
i božskau tradicj. Nám-li důležito, an na mjstě Kri-
stowě konáme poselstwj (2. Kor. 5, 20.), a rozda-
wači gsme tagemstwj Božjch (1. Kor. 4, 1.), spisy
alespoň gednoho swatých Otců prwokřestanských ze-
wrubně promysliti, bychom k Cjrkwi swaté křesťansko-
katolické, půwodnjm duchem gegjm rozplameněni, celým
srdcem se přilnuli: nemohl p. Sp. se nám wyše zawděčiti,
leč wydánjm sw. Cypriana w úhledném oděwu českém.

Celé djlo, sestáwagjej z 220 stránek, gest slohu
wzdělaného, zagjmawého a krásnými obrazy protkaného,
gakž gen od professora české literatury nadjti se bylo;
zaslugef, aby w každé našich knihowen w čele stála.

Co do výrazů nowých, ponecháme usudek názwo-
slowcům. Nicméně i neštudowaným přjstupno učinil čtenj
sw. Otce p. Sp., připogiw ku konci wyswětlenj někte-
rých nepowědomějšjch slow.

K závěrce skládáme na důstogného p. Sp. žádost
bratrskau, by welebné duchowenstwo zas brzy nowým
plodem pjle swé ze zásoby cjrkewnjho swatého dě-
dictwj poctil, ručjce, že nápodobné djlo z pera tak wzne-
šeného wždy s oblíbau přigato bude. *

W. Pohan, děk. Pořič.

* Bohužel, doslycháme z knihkupectwj, že na tento spis ni poptáwanj, ni odkupowanj
se nestáwá! — Pak pište a weďte k tisku rukopisy, by gate se naučili želeťi nad
marně učiněnými wýlohami tisku. Red.

b) Rozličnosti.

Pastýřský list Nejdůstojnějšího biskupa Viléma Arnoldiho, v Treviru nad Moselou.

Vilém Arnoldi, z Božího milosrdenství a milosti stolice apoštolské biskup Trevírský, velebnému duchovenstvu a věřícím diácesí naší pozdravení a poželání v Hospodinu.

„Podlé toho poznají vás, že jste moji uředníci, když se vespolek milovati budete.“ K laskavému pozdravení, moji milí, přináším vám tato slova Páně v ty dni, když se nás pro naše přesvědčení v náboženství se všech stran přehořce dotýkají, nám se posmívají a v potupu světa nás vydávají. V pokoji a pokoře byli jsme, bez urážky jinak věřících, podlé pobožného zvyku svých předků, a z cela v duchu svaté církve naší pouf způsobili. Velkolepá, jak snad žádná předtím, měla našemu ve víře chudému věku za stkvělé svědectví o jednotě, o síle a utěšenosti víry katolické církve sloužití. Vy všickni toho důkaz v sobě samých nesete. Nebo kdožby z vás byl uprostřed té naší jak utěšené tak vzdělávatelné slavnosti radostně Hospodina nechválil za velikou milost, oudem katolické církve býti, když oko vaše s libostí na nepřehledném množství poutníků z nejrozdílnějších národů spočívalo, kteřížto všickni s vámi jako z jednoho srdce a z jednéh úst vám víru v Krista ukřižovaného v hluboké pobožnosti a uctě vyznávali; kteřížto s vámi slzy lítosti a skroušení prolévali, slzy žalu a vděčnosti a lásky plakali při pohledu na chatrné roucho, ve kterém Bůh a člověk pln smilování a lásky dílo spasení dokonal, a kteřížto všickni s vámi nevyslovné potěchy a vnitřního vzbuzení ke všemu dobrému i vyšší síly v boji, v utrpení a soužení,

též sladké naděje v hojnosti nabyli, a tyto dni modlitby a pobožnosti nejblaženějšími živobytí svého nazývali? Kdož z vás nebyl by to okamžení s pýchou svědom býval, jak velká jest církev katolická — která, na základě, kterýž jest Kristus, spočívajíc, tou měrou všechny své dítky Božsky sporádaným oučením v nejvelebnější jednotu na zemi spojuje, nad životem jednotlivých, jakož i celou svatými svými řády moci svého božského zakladatele nejvýše vládne, a radost, potěšení a pokoj naň hojně vylévá. To se nejstkvěleji všecko na vás a na tisících a opět tisících těch cizích poutníků za příležitostí velké té naší slavnosti objevilo. Ale vizte! Ještě neumkly modlitby a svaté chvalozpěvy: a již přehrozné krupobití potup na hlavy vaše se sype. Neniliž, jakoby od toho času lež a utržení všechny své válečné síly k boji proti nám byly na jedno místo shlukly, aby vzbouřily na novo nešťastné hašteření a slepou nenávisť mezi stranami, a myslí všechněch, ježto až posud v pokoji vedlé sebe přebývali by je navždy rozdvojily.

Co tměšilci a modláři po všech krajích německé vlasti rozkřičeni, ani u vnitř ve příbytcích svých nejspouce jisti před hejnem spisů potupných: jakž jinák, nežli že se při věrné své oddanosti k církvi a při svém živém přesvědčení o pravdě víry naší bolestně uraženy a v nejsvětějších svých právích hanebně porušeny cítíte. Protož, moji milí, přivedl jsem vám slovo Páně ku pouzdravení: „Podlé toho poznají vás, že jste moji ucedlníci, když se vespolek milovati budete,“ abyste stejným za stejné neodpláceli. To jest jisté, že dotčení jste při svých nejsvětějších právích, a že sobě dali všelijak práci, aby to, co vám je svatého a ctihodného, přede vším světem snížili a v posměch uvedli, ano i tu chvíli neumklo rouhání; ale nesmím vás i toho tajny činiti, že všickni, kteří křesťansky a šlechetně smýšlejí, že moudří a dobří mezi nekatolíky na toto nehodné konání našich protivníků s bolestí a ošklivostí patří. S strany těchto

protivníků jest mé otcovské napomenutí: Odpusťte jim ze srdce; neboť nevědí, co činí.“ Přemnozí z nich, kteří první a největší křik proti naší tak nevinné slavnosti zdvihli, jsou dávno vši víry v Ježíše Krista jakožto syna Božího, prosti a zbaveni. Oni jej vypověděli do říše bájky, aneb aspoň v Božství jeho nevěří, a domnívají se, že svatá církev, od něho pro všechny časy založená, již došla konce svého, a nyní již, že začíná říše jejich vlastního světla, kterým svět oblažen býti má. Protož jest církev, která dle podstaty své nijak váhati ani couvati nemůže, která hlasitě a všudeš starého apoštolského Krista blásá a velebí, ustavičné cílem jich malomocné zlosti. Tuto hradbu nepohnutedlnou by rádi rozbořili, aby všechny ti božské i lidské řády zvrátili, a sami na oltáři Věkověčného usednouti mohli. Oni zajisté domýšlejí se, že světlu a pokroku slouží, ješto zdivočilsti a bezvládě k rukoum pracují. K nim přitovaryšují se předně v hromadách lidé všelikých odstínů, kteří v viklavých náhledech svých v náboženství široce se liší, kteří však ale v tom jsou sjednoceni, že jako za jednoho člověka, kdežkoli katolické živobyetí prokmitá, z náruživým záštim nabíhají. Vedlé nich hned samých a nezřídka v prvních řadech v boji spatřujete některé ustálé katolíky, kteří s prvé jmenovanými v nejhrubší nevědomosti o tom, co domýšlivě a pánovitě odsuzují, se srovnávají, ješto jméno „katolík“ jako pro potupu ještě podržují, v pravdě jsouce od víry a živobyetí církevního zcela odcizeni, a co nejnebezpečnější nepřátelé její svatě rozkazy, i její základní pravdy nohama šlapajice.

Ku posledka přichází obecný lid, ku kterémuž se naše vroucná átrpnost schyluje. Od mladosti byvše kojení škodlivými predsudky proti katolické Církvi, vyhýbali se i každé příležitosti, aby byli učení katolické v čistotě jeho poznali. Proto mají o vznešených zřízeních Církve, o její hlavě, jejich základních učeníh hrubě divné a převrácené náhledy. Chyby a neřády

které se všude, kde lidé jsou, nalézají, a které Církev při sluhách svých bolestně oplakává a opravdově tresce; přepínají se až v bláznivost a báchorky nejměšnější k snížení katolické Církev dobrému lidu za dějepisnou pravdu se přednášejí, i jen aby žádný papslek pravdy v čírou tu mlhu předsudků nevníknul, před dobrými katolickými spisy jako nějakými slátoninami hlouposti a pověry ouzkostlivě výstrahy dávají se; takž nad katolickou pří hůlka se láme, aniž byla slyšána aneb jen poznávána v nejmenším. Ošklivým strašidlem zmitagí před očima millionů, a s posměchem volají: Hle, Církev katolická! Tudy a nejinak dá se vyložití, kterak pak i mnohá dobrá duše může mnohá léta přebývati mezi katolíky, aniž se i kdy opravdově optajíc, což vlastně věří katolíci. O, bohdejž takové mohla Církev, nevěsta Páně, ve své nebeské kráse a důstojnosti ukázána býti! Jakžby v podivení zvolala: Toť učitelkyně světa, která světlo nosí; toť laskavá máti, která, když jsem jí vypovidal, neustále modlila se za mne a za mé osvícení, plačíc, k nebi ruce své vzpínala. Následujmež, o milí, jedenkaždý příklad naší moudré matky, Církev; a ješto nás oni tak zcela beze vsí příčiny tupí: modleme se k Otci světla a osvícení, a budme jim sami dle napomenutí Páně světlem, aby naše dobré skutky viděli a chválili Otce, kterýž jest v nebsích.

Ale však mnozí z vás budou myslet: Což má pak z Církev býti, když to hejno rouhání a potup, nic nedíce snáseti máme? Co se Církev týče, o milí, ona z boje tohoto vítězná vyjde, a v obnoveném lesku stkvíti se bude. Bouře zajisté skučí, a bystriny dešťové mocněji se lijí: ale okolo domu Hospodina obojí beze škody přechází, a o skálu Církev rozrážejí se hučivé vlny. A zbraně samy, kterými protivníci bojují — utrhaní, rušení vsí pravdy a lásky, náruživá řeč — to zajisté nejsou zbraně silného protivníka; kdo s takovými pole sbírá, ten projevuje slabost svou, ten již jest poražen. **Wystříhejte se,** abyste s takovými zbraněmi na bojišti vidíni

nebyli. Raději hledte s mírností napravit ty, kteří pravdě odpirají; k jejich honošení odpovídejte se skromností, proti bludu jejich ukazujte pevnost u víře.

Se vším učeným i neučeným hašteřením málo získáme. Neb hle! na důkladném poučení, laskavém, vážném napravení a vyvrácení od počátku této žalostivé rozmlísky zajisté od nás nescházelo. Ke všemu jsme stokrát odpověděli, a protivníkům svým žádnou odpovědi dlužni jsme nezůstali, a bybychom i nyní ku každému vyzvání důkladně odpovídali, tím nicméně ku pravdě, k svornosti a k pokoji nikterak jich nepřivedeme. Ovšem nemůže a nesmí katolická věda z bojiště ustoupiti; musí, jak až posud vždy slavně činila, tak i napotom protivníky vědecky porážeti; ale, jak řečeno, vědou samou jich k lepšímu poznání nepřivedeme. Jen málokterí jsou, které tou cestou milost uchopí a ku poznání pravdy přivede, a protož opět obracíme se nejspíše k Vám, o Milí, abyste Vy sami byli nástrojem milosti k obrácení těch, ježto jinak věří, skrze vaši lásku k nim, kteráž se jeví příkladným křesťanským živobytím a vroucnou za ně modlitbou. Postavte se co upřímé, osvicené a pokojné dítky Církve proti jejím nesčíslným, tajným i veřejným nepřátelům, přičiňte všechnu svou pilnost, a ukazujte při své víře ctnost, při ctnosti poznání, při poznání zapření sebe, při sebe zapření trpělivost, při trpělivosti pobožnost, při pobožnosti hrátskou lásku, aby chování vaše svědectví vydávalo o svátosti víry vaší, i aby silněji a důrazněji hlásalo pravdu, než slovo úst vašich. Pěčujtež tedy, abyste vy sami nebyli nalezeni nevědoucí a váhaví v den pokušení. Když navštíví své dítky Hospodin, když dopustí bouři na ně přijíti: tedy, o Milí! stojí uprostřed nás s věječkou, aby vyčistil humno své. Všecko, co jest pleva, bude od větru odnešeno, suché ratolesti od stromu věčně zelenajících budou strhány, aby utěšenému mládí místo učinili. Protož chraňte se přede vší polovičatostí a dvojmyslností

v učení i v chování, chráňte se přede vším účastenstvím toho, co nevěře, lhostejnosti a setřenosti v náboženských věcech napomáhá. O, žeť pak s hlubokou bolestí to vám žalovati musím, jak i nás mnozí až posud nekřesťanské, víru a mravnost podřívající spisy, každodenní časopisy a celé to písemnictví hanby a lži našeho času chovali! Pryč s tím, o Milí! jeli vám opravdu o vaše křesťanství! Hanbu a hřích sype na svou hlavu, kdo nepřátelům Církve a všeho náboženství k broznému jich dílu, ku převrácení všeho božského i lidského řádu jakýmkoli způsobem pomocnou ruku podává. A když vás proto, že nikterak mezi nádhončí nevěry a zpoury počteny býti nechcete, potapou posypají, a když vás již za tak zvané liberaly a svobodomyšlné uznávají nechťi: ukažte jim, že pravá liberalnost jen tu jest, kde láska panuje, a pravá svoboda jen tu, kde se nevolí měnivým zdáním a pošetilostem každého dne a toho času soběckého podléhati, nýbrž božské prайдě se kořiti!

Vizte pak! Více než plná tři století probíhá hrozná dvojice kmeny velikého národu německého; řeky krve občanské pro to nešťastné rozdvojení víry půda německá pohltila; bratři stojí proti bratrům k boji ozbrojení, a jen duch vzájemného vážení svobody víry a svědomí, jakož i vzájemné uznávání řádně nabytých práv dává se mírného vedlé sebe přebývání rozdílných vyznavačů víry nadíti. A což pak má o takových řečeno býti, kteří tolik povyku o jednotě a síle německé dělajíce, pochodeň nesvornosti ve vlast německou metají, a buď co buď ustavičně chtějí nesnázi a rozbroji mezi bratřími? My pak, o Milí! toužíme po sjednocení. Láska, která nás k tomu mocně dohání, nedá se rozhořčiti mrzkým jednáním; ona myslí vždy nejlepší, vždy doufá nejlepší, a byť se i nyní prohlubeň, která německé bratry od sebe dělí, zdála nově se šířiti, ona nicméně doufá ten čas blízký býti, když všickni, kteří víru v Ježíše Krista jako Syna Božího zachovávají,

Církvi jakožto společné matce radostně vítati budou. Spatřujíť zajisté již nyní mnozí šlechetní a pravdy milovní, kteří mimo Církev stojí, s bolestí a žalem spousta všeho pozitivního křesťanství mezi svými tovaryši u víře, směle stavění se mladého pohanství, a neskončené vojsko viklavých zdání, kteráž jak dnešní jsou, tak i dnes zacházejí; a neobrací-li se od tohoto smutného divadla oko jejich toužebně k oné hoře, kteráž, vysoko nad ostatními horami se vypínajíc, nese dům Hospodina, a ku kteréž se hrnou národové? A jakžby neměli toužiti uprostřed této truchlivé roztržitosti po té jednotě? neb jest stav roztržení nepřírozený a odporný: výslovně vůli Pána a Spasitele našeho, kterýž ode všech, ježto jemu chtí přináležeti, žádá jednotu u víře, a o tu ještě u večer před svým utrpením na modlitbě své k nebeskému Otci obzvláště žádal. »Otče svatý,« tak modlil se, »ostříhejž jich ve jménu svém, kteréž jsi mi dal, aťby byli jedno, jako my. Posvětiž jich v pravdě své: slovo Tvé pravda jest. Ne za tytoť pak toliko prosím, ale i za ty, kteříž skrze slovo jejich mají uvěřiti ve mne; aby všickni jedno byli, jako Ty, Otče, ve mně, a já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli: aby uvěřil svět, že jsi Ty mne poslal.« Tuto jednotu hlásá veliký Apoštol, když praví, že jest jen jeden Pán, jedna víra a jeden křest, a že Kristus ve své Církvi proto pastýře a učitele ustanovil; aby všickni společně dosáhli jednoty víry a poznání Syna Božího, a plného mužství, tak aby již nebyli jako děti, které se semotam klátí, a od každého větru učení pohybovány bývají šalbou lidí, skrze chytré lsti svůdství ke bludu, nýbrž aby konajíce pravdu v lásce přebývali ve všech věcech v něm, kterýž hlava jest, v Kristu.

Jak ale toto spojení od nás rozdělených jen láskou a pobožnou modlitbou z naší strany může přivedeno býti, o tom velmi pohnutlivě a převýborně nám ukazuje sv. Augustin. Majě s Donatisty rozmluvu o náboženství začíti, mluví takto k uvěřícím Kartaginským: »Milí katolíci bratři moji! Když nás budete viděti hádati se s Do-

natisty, modlete se o šťastný konec. Podporujte nás svými pasty a modlitbami. Okřídlete modlitbu svou, aby se vznášela až k nebesům. Upěte k Bohu, aby upřímnou lásku ku pravdě v srdce jejich vložil. Všecek od spravedlivého úmyslu závisí. Všichni honosí se jím, všichni se jej míti domnívají. Ale jak hebký je klam, který nám i vlastní naše úmysly zakrývá. Myť rádi mnohým z nich dáváme svědectví, které někdy Apoštolové i Židům dali, ačkoli oni Evangelium se protivovali: *Mají horlivost pro Boha*. Ale vědí-li zdalek jest to horlivost dle pravého poznání, ne-li spíše *hořká horlivost*, jak ji Apoštol Jákob nazývá? Kolikož jich jest, kteří udělavše klamový obraz pobožnosti v srdci svém, z krivé horlivosti domnívají se Bohu službu prokazovati, když se pravdě jeho protíví. Řečte jim: Pojdte, pospěšte k Církvi, k zaslíbení, pospěšte k Ježíši Kristu, kterýž jest nám toto zaslíbení své věčné pomoci tak světlými slovy uděll. O Bože! vlož bratřím naším takový úmysl v srdce, kterýž jest milý před Tvými očima, aby jednotu netoliko ústy, ale v skutku a pravdě vyznávali. Od té věci jich obrácení závisí, a Tyť od nikoho se nebereš, kdož Tebe s upřímným srdcem hledá.

Takž, o Milí! v tomto duchu velkého církevního učitele prosme sjednocenými silami a pokorným srdcem Boha pokoje a lásky, aby odtrženým od nás dal dobrý úmysl do srdce, aby upřímně pravdu hledali, aby všichni, jsouce s námi jediný národ, bratři, zapomenoucí staré zášti před jeho svatým oltářem se spojili, a jako z jednoho srdce a jedním jazykem Otce Pána našeho Ježíše Krista chválili. On zajisté, jenž pravil: *Kdež jsou dva neb tři z vás shromážděni ve jménu mém, tu jsem já u prostřed nich*; on bude státi mezi námi, dobrý pastýř, který všecky k svému stádu sebratí a věčný život jim dáti chce. On bude se zalíbením patřiti na modlitbu tolika tisíců, kteří v stejnou hodinu ruce své a srdce svá k němu zdvihají, a milostivě i milosrdně vyslyší, úpění naše za odtržené bratry, i přispíší hodině,

v které oni se navrátí do lůna matky, Církve katolické a apoštolské. K tomu účelu nařizují, aby odtud na všechny neděle a svátky výroční, a sice od příští neděle masopustní po kázání a ostatních obyčejných modlitbách veřejně a společně řekn *Otče náš* a *Zdrávas Maria*, jakož i následující modlitba říkana byla:

V. Orodujte za nás všichni Sváti Boží! R. Abychom hodni učiněni byli zaslíbeni Kristových. Modlitba: Nebeský Otče! Smiluj se nad vlastní naší, a dej všem, kteří Tvé svaté jméno vzývají, pravé sjednocení u víře bez bludného učení a roztržky; osvát všechny bloudící, a přitveď je zpátky na cestu spasení. Ohměkči zatvrzelé hříšníky, a dej jim milost pravého obrácení. Pozbuď všechny vlastné křesťany, a rozpal v nich oheň lásky Svě. Posilni slabých, a upevni je ve víře. Uděl kněžstvu svého Ducha svatého, a pozbuď v něm pravou horlivost o duše. Dej nám všem horoucí šádost, abychom Tebe poznali, Tebe milovali, Tobě sloužili. Za to prosíme Tebe skrze drahou krev a ve jménu Tvého jednorozného Syna, Ježíše Krista, kterýš s Tebou a s Duchem svatým pravý Bůh šiv jest a krajuje na věky věkův. Amen.

Konečně ohlašují, že pro letošní postní čas táž nařízení jako v předešlém roku dále trvají. Toto pastýřské psaní má v neděli masopustní ve všech farních kostelích této diocesi věřicím přečteno býti. Milost Pána našeho Ježíše Krista budíž se všemi vámi. Am.

Dáno v Trevirech, v den sváteční
zjevení Páně 1835.

Vilém, biskup.

Theologická fakulta w Praze,

w roce 1844.

Na hodnost doktorátu w tom roce slawně promováni:

Wobornjk Wendelin, nowicmistr kleriků řádu křižovníků s červenau hvězdau w Praze, a kaplan domácj křižovnícké fary sw. Františka.

Eisell Antonjn Chrysostom, opatský tagemnjc Cistercienského kláštera w Oseku, litoměřické diécese, professor cjrkewnj historie a cjrkewnjho práwa na ustawu domácjm.

Bernard Filip Athanas, ředitel kúru w klášteře Oseckém, professor biblických studij Nowého Zákona na ustawu domácjm.

Meyer Antonjn Sales, knihownjk w klášteře Oseckém, professor biblických studij Starého Zákona a východajch gazyků na ustawu domácjm.

Martin z Duninů,

arcibiskup Gnězenský a Poznánský.

*Nástin jeho žiwota.**

Od

Josefa Dobicera,**

kaplana w Cítolibech.

Pamatujte na správce waše, kteříž wám mluwili slowo Boží, gegichko obcowánj konce spatfugje, následtež wjry gegich. (*List sw. Pawla k Žid. XIII, 7.*)

1. **W** děgepisu Polském často se činj zmjnká rodiny Duninské, kteráž se tam do Polska, gak gméno značj, z Dánska byla w prwnějšjch stoletjch přistěhowala. Rodina ta slawná zaopatřila republiku slowútnými správci zemskými a zvláště pak statečnými wúdcí wogenskými, gakož byl *Petr Dunin*, w 15. stoletj pod *Kasimírem Welikým* s walným prospěchem bogowaw proti německým rytjřům řádownjm a Pomořanům. Že k této rodině, we Wolyňi zvláště na statky bohaté, náš arcibiskup náležj, twrdj se.

2. Než ale on sám se wygádlil, že geho rodina giná ge. Bylať i tato před stoletjm wládla nad welikau magetnostj: ale wognami a pohromami ginými klesla gegj zámožnost. A rodiče zesnulého arcibiskupa nic méně mohowiti gsauce, wšecko co měli na potřeby mnohočetné rodlny obraceli, tak že arcibiskup we swé poslednj wůli mohl směle říci: „Chůd

* Walně wzdělán dle spisu: *Martin von Dunin, Erzbischof von G. und P. Eine biograph. und kirchenhist. Skizze v. F. Pohl, Regens u. Profes. des weltgeistlichen Seminars zu Posen. Marienberg. 1843.*

** Tentýž obmeyšlj wydati: *Nástinj žiwotů a spisů některých sw. Otců a spisow. cirkewnjch, bohoslowcům arcidiécesj Pražské, diécesj Lito-měřické, Králo-Hradecké a Buděgowické wěnowané.*

gsem se narodil: a co mám děkugi Bohu.“ A gakže swým působenjm a řizenjm Božjm tjm co byl, stal se, bude hned powědjno.

3. Arcibiskup z *Duninů* léta P. 1774, dne 11. Listopadu narozen z nábožných rodičů, w oné části Polska, k býwalému gižnjmu Prusku, nynj pak ku králowstvj Polskému přináležej, totiž w Masowii. Gehožto otec, *Felician* z *Duninů*, byl statku magitel we wsi Walu u Rawy; geho pak matka *Brigita*, rozena *Szczakowska*, byla geg w 16. roku wěku swého po sedmém měsji porodila, węc to, kteréž geho autlau organisacj tělesnau připisowati bylo.

4. Gsa prworozený z 23 vlastnjch bratří a sester, nawštěwowal tento krásný, čilý ginoch školu Jesuitskau w Rawě až do roku dwanáctého; pak wzał geg k sobě geho streyc *Wawřinec* z *Duninů*, tehďáž kanceljř, při kapitole Włocławecké, býwalý Jesuita w Bromberce. Kterémuž *Martin* i geho mladšj bratr pěstowanj swé a wzděláaj neywjce lěkugj. Sprostředkowanjm swého streyce dostal se mladistwý Martin na Gymnasium do Bromberka, dvě léta tam se cwiče.

5. I vznikla w něm žádost oddati se stawu duchownjmu. A když Gymnasium byl odbyl a snahau priwatni se dále probral, s pomocj swého strýce do Řjma přišed přigat byl w měsji Řjgnu 1793 do kollegium germanicum. A nalezaw zde *Stanislawa* z *Hatenu* (potomnjho biskupa z Ermelandu, pro swůg smutný konec známého), brzo wešel s njm w známost a přátelstw, kteréž pewně spogené trwalo po celý žiwot gegich. — *Amicitia, quae desinere potuit, nunquam fuit vera. S. Ambr.*

6. W theologickém pak ústawu wzornjm, tři léta pobyw dosáhl, w Basilice Lateranské podjahanstw swěcenj skrze Frant. Xav. *Passaro*, arcibiskupa z Larissy *in partibus*. Po půlletj, w Čerwnu 1797 od papežského Wikária generalnjho, kardinála *de Somaglia*, byl na jahanstw a giž po trech měsjech, dne 23. Zářj tohož roku tjmtěž kardinálem na kněžstw wyswěcen, že tak časně, aniž 23. rok wěku swého dosáhnau, dispensacj papežskau na kněžstwo powýšen

býl, hledati gnat w tehdejších přewratech politických, i hlavy cirkwe swaté se dotýkajících.

7. Po tom mladistvý kněz, upěněním lidským i božským zaopatřen býl se do swé daleké vlasti opět nawrátil. Mezi tím geho vlast třetím to rozdělením pozbyla nashně swé samostatnosti. I býl za kanowníka kollegiatního kostela w Wislice awolen. Biskup *Turski* z Krakowa, w gehožto diecezi nadřecené místo leželo, přiwábil geg blíže k sobě, a hie mladý tento muž nalezeny příležitosti použil, by po dvě léta se způsobilým učinil k zastáwaní služby kostelní a k dosázenj vyšších hodností. Což se mu brzo powědlo.

8. Pan z *Duninů* biskupu Kiewskému, *Rydzynskému* powědom, zjskal si důwěru geho. Kterýmž pak do swé vlasti powolán byl a léta 1800 za kanowníka Włocławeckého powýšen, gakau důstognostj až do 20. dne Března 1821 se atkwěl. A však arcibiskup Gnězenský, hrabě *Raczynski*, poznánj duchůw mage a wýtečné k sobě powoláwage, obrátil swůg zřetel na pana z *Duninů*, a powolal geg léta 1808 za kanowníka do Gněсны, dada mu dožiwotnj wikariat Exinský; protož p. z *Duninů* odřekl se přeworstwj Sluzawského, gehož 1805 dosáhnul.

9. Během času učinil geg arcibiskup swým auditorem. Z této příčiny měl *Dunin* neylepsj příležitost důkazy obezřetného působenj swého na gewo dáwati. A tak záhy na vyššj dráhu žiwota uweden gsa, wyznal se sám, že hodnosti hledaly geho, a ne on gich. A však býl on přjgemné osobnosti, důrazného ducha, uslechtilého charakteru. Powěst dobrá, ač geg všude předcházela, předc mlčením pomjgeti se nesmý, že on wstapiw w gakyši okres činný, hned wěděl gaky kde směr a gednánj má býti. Zač ručj maudrj skutkowé geho.

10. Býl r. 1815 učiněn kanceljřem při kapitole metropolitanské w Gněsně, w Kwěten 1824 pak kanowníkem Pozňanským a brzo na to raddau škol prowincialnjch u wlády králowské, k čemuž se mezi giným hodil pro ználost řeči německé, kterau tak dobře gako francauzskou mluwil a italianskou. Z uznánj welkých geho zásluh, gež sobě byl zjskal

gak w cirkwi, tak i w státu, pootěn gest od vlády královským řádem čerweného orla, kterýž mu udělen byl.

11. Gak se mu pod oběma arcibiskupy, *Timotheau* hraběti *Gorzenskim* a *Theofillem* z *Wolicki* počtěstilo, k nevyššjm důstojenstwjm cirkewnjm se pripraviti, uznal tento posledaj za dobré, geg sobě wywołati za biskupa swětjeho. Prw ale než konsekracj mjsta měla, usnul gest w Pánu arcibiskup z *Wolicki*, a sice dne 21. Prosince roku 1829, překrátee pontifikatom ozdoben byw. Wolenei kapitoly metropolitanské byli dne 27. Prosince přelata z *Duninu* prohlásiti za generálnjho administratora arcidiéciej. *

12. Wšemožně k rownánj záležitostj cirkewnjch w oněch časech kritických přispjwage, okázal pak swau obezřetnost, an we Waršawě dne 29. Listopadu roku 1830 staw politický na rub obraceti se počal. Gsa giž tehďáz za arcibiskupa zwolen ač ne potwrzen, s mocnau rukau loď cirkwe všeobecně spravowal, zmjtage všecy návrhy k pauhé cirkwi zemské a obhaguge nebeské práwo samostatnosti gegj. ** *Ecclesia sancta non est ancilla*. Gakau gi býti dokázala vláda ruská, spogéné Řeky od cirkwe Řjmskokatol. násiljm odtrhši a i katoljky obradu latinského k rusko-řecké cirkwi přiwábiwši.

13. Zlá vůle byla arcibiskupowi ne gednau předstjrala náchylnost k polskému vlastencowánj. Láska wšak gehu powšechna neznala tak auzkých hranic, okres gehu působenj širšj byl, ač prawda, že milowal swůg národ a swau řeč s zvláštnj přjchylnostj. Neboť w smutné katastrofě narozen byw, kteráž všecku gehu vlast zachwátila, nemohl ginak než po všechen swůg žiwot těžce nesti patřenj na rozdrobené, těžkau rukau Páně stjhané Polsko. Z toho pak wznikla mocná gehu tauha, kragany swé mrawně a zbožně pěstowati tjm wjce. — Zač od krále mnohými rády oslawen.

* Až potud z řeči pohřebnj: *Mowa miąua prsy pochowaniu swłok ś.* p. *I. M. Marcina Dunin itd prses X. Jabczyńskiego*. — *Poznań 1848*.

** To i list gehu pastoralnj od S. Pres. r. 1830 doswědžuge.

14. A na neyvyššj: duchownj: dđstogenstwj: potvrzen gest jakož dŕjwe od papeže. Dne 10. Čerwence 1831: posvěcen nastaupil staro-welebné mjesto metropolitanské, kteréžto druhdy primasowé, zemštj: a kardinalowé byli zaujmali. Každý arcibiskup Gnězenský gest i spolu ležat papežský (*Legatus natus*); a biskup z Chlumu geho suffraganem býwá. *Martin z Duninú* tauto powýšenostj stal se nástupcem dwauřadných předkůw proslulých a slawných; jakož byl Stanislaw Karnkowski, Bernard Maciejowski, Krištof Szembek, Jan Lubnanski, Ondřej Szoldrski, Antonjn Okeki a g. w.

15. Nenj: wjce práno biskupům nyněgšjm, wreknj swau spráwu duchownj konati tak jak apoštolům a gich nástupcům někdy bylo. Oni welkosprávcowé duchownj gsauce nemohau auřad, před njmž angelowé se chwěgj — *onus angelicis humeris formidandum* — osobně zastáwati, an okresy gegich weliké gsau rozsáhlosti, a biskupowé wrchnj spráwu záležitostj diécesanských, wykonem moci disciplinárnj a práwomoci cjrkewnj, zwláště co do manželských přjčin, rausenjm zákonodárstwj zemského k cjrkewnjmu, korespondencj welikánskau a g. gsau wšecky zanešení.

16. Čjm dále, tjm wjce. Protož wětšj senát biskupský i časem i potřebau kázán. — W praudu wážném činnosti swé zwláštj swůg zřetel obrátil arcibiskup na reorganisacj semenarij. — W Gnězně i w Pozňanech semináře gsau od času sboru Tricentského, a bulla cirkumspekcyj, aby se zachowali, rozkázala; pozůstawugje však arcibiskupowi, magjli oba zůstati, aneb máli se pro obě arcidiécesj gen geden a sice praktický w Pozňanech zwelebiti. — A však nowá statuta w seminári Pozňanském z r. 1837 se datugjcy, byla teprw, když arcibiskup, ze zatknutj Kolberského se nawrátíl, oznámena r. 1840.

17. Pan z *Duninú*, když wrchnj swůg auřad pastýřský byl nastaupil, naleznul geště mnoho ustawú řadownjch. Než ale i we welkowéwodstwj Pozňanském byla giž sékularisacj se wzbudila, auplně, však teprw mocj neyvyššjho ordru kabinetnjho od 21. Máge 1833 provedena gsauc.

Arcibiskup, nadšen duchem apoštolským, skvěle se proti tomu pronesl, když gi znáhati se byl upozoroval, prokřesťuje těch fondů použitj k záměrům církevnjm, na př. k zlepšení nádhaj chudých kostelů a far, k založení far a filhal místo kostelů klášterských a tak dále.

18. Bez biskupa žádný kněz, bez biskupa a kněze žádná osada křesťanská. — Protož arcibiskup z. Duoině hned po auřadu swého nastoupenj položil sobě za úlohu, neyprwé „sól země“ zachowati w ryzosti. Proto dne 7. Zářj 1831 rozkázal aby děkani ročně na dozorstwj wygžděli, by se přeswědčili o správě duchownj, o statech zádušnjch a o žitj pastýřůw kněžském a přeswědčiwše se, aby výsledky toho genu předkládali. — A oběžným swým listem od 1. Srpná 1832 klada gim na srdce welikau důležitost auřadu kazatelského ponawrhł pravidla, die kterých řeči co neyspráwněgi osnowány býti mohau.

19. Giné i zewnitřnjho žiwota kněžského se týkagcej věci mlčenjm pomjgjm. A však gedno z neyprospěšněgšjch narjzenj tkne se dekanatnjch (archipresbyt.) shromážděnj, kteráž rozkazem od 21. dne Ledna 1841 přede-psal či obnowil. Tridentinum* žádá, aby provinciálnj synody neyméně za tři leta gednau, diécesalnj pak každoročně se scházely. Pro mnohé obtjže však nemohau. Tudy schůzky dekanatnj** se oziwowaly w prospěch gedné swaté cirkwe katolické. W gegjžo duchu wrchnj pastýř pokračowal neunaweně a statečně.

20. Nápach času. — Tomu předewšjm gde wstrje wychowánj, zwláště náboženské. Gaka škola, taká obec. Co radda provinciálnj škol w oboru tom zkusenj nabyw měl školu za zřetelnici swau, a ač spráwu takowau z části swé konsistoři odewzati donucen, přede sobě obral školnjch wěcj odbywánj. Powažowage školy za kostely malé, za stěpnice osad křesťanských. K tomu cjlj a konci mnohá narjzenj wydal. — I zamejšlel katechismus diécesalnj uwěsti: kte-

* Sess. XXIV. cap. 3. de reform.

** Wix zwláštaj gi ch popis na str. 22. — opáněho opim od Pohla.

réžto srdečné přání jeho uskutečněno nemohlo býti: neb smrt mu v tom překazila.

21. Wje než často hrusné věci kancelářské, pozdwi-
hugé nábožně myslí vykonávanj Pontifikálj, w nichž arcibiskup welikau nacházel utěchu. Že představen dvěma arcidiécesjm byl, nemjwal prázdnoti ná působenj pastorałnj — kázánjm, katechisowánjm a t. d., gak on koliw né mnohé w tom zběhlosti byl měl: neboť hned ze začátku giným službám kostelnjm se oddáwal. Ale swaté aukony biskupské a kněžské konal on s prawým nadšenjm. Zaměstknáw wzněl swěcenj kněžj na biskupy swé, ač neyraděj sám. Byl 80 kněžj posvětil, za téměř 12 let bohužel! toliko 80. —

22. Byl neustawný w aučimosti swé, zvláště pak za poslednjeh let w udělowánj swátosti birmowánj. Kde nikdy biskupa spatřeno ještě nebylo, tam on se obgewowal až do zemdenj se namáhage. — S jeho pochwalau příprawy k hodnému té swátosti přigetj tiskem wysly ty: Krótká nauka o sakramencie bierznowania wraz z modlitwami! — Leszno i Gniezno 1841; též německy: *Unterricht über das heil. Sakrament der Firmung nebst Gebeten*; pak: Przy-
sposobienie do przyjecia sakramenta bierznowania. Po-
znan 1841.

23. Wsach těch, kterýmž byl on a biskupi jeho tu swátost udělili, počítá se na 160,000 dušj. Těmito swými cestami pan z *Dunina*, nehledmo na prospěch aukonu swatého, byl i prostředně blaze působil; činj na lid dogem trwalý, když wrchnjho pastýře swého twář w twář widj; swatau horliwostj a gemnau osobnostj arcibiskupowau progmut, roznjcen byl představenau nábožnostj. Od toho času, co we regné listy wsudy jeho kroky s ostrým pērem sledowaly, byly gsau i jeho cesty dozorské w nečné posusowánj wzaty. Že pry gen oslawenj sebe žádotiw. Neměl zehnatj a swětiti. — Brány slawné se samy otwjraly.

24. Wjdný arcibiskup přjstupu k sobě každému do-
wolowal. Co giný nebyl muhl, způsobil on swau osobnostj; w malém i welikém swětě, a w dobrotě neywjše. Ostrých

prostředků uchopil se jen tehdy, když neodvratně byly; to pak stálo ho násilí, než ale gich použiťi věděl. Kdykefi přjčinu měl k spráwnému rozhorlenj aneb se domnjwal, osvědčil gi, šetrně pak zase nakládage s takowým. Bylo wesměs gednánj geho uspořádanu, gak sněm Triantský předstaweným cjrkewnjm na srdce kláde. *Saepe plus erga corrigendos agit benevolentia quam auctoritas, plus exhortatio quam comminatio, plus charitas quam potestas.*

25. Onť byl stálý w práci, a čjm dál tjm wjce. W poslednj swé nemoci bral geště, pokud mohl, w auřadovánj aučastenstwj. Gakž důwěrnjci geho ugišťugj, býwalo geho prwnj, předloženau wěc hned wrub a zewrub proniknauti, a kdyby byl měl geště wěšj k sobě důwěry, bylby neykratšj cestau cjl swůg dosáhnul. -- Pakliže stjžnost o nedostatku energie geho, weřegně wedena gsaue, gaksi upodstatněna býti mohla, týká se neyměně moei geho wůle, an w rozpačných neshodách koho na potaz bráti těžko bylo. A pro tuhau energii došlo gméno geho sláwy weliké.

26. Arcibiskup se stále ohražowal nezměnnými zásadami cjrkewnjmi, brevami papežskými a starowěrnau praxj. I připomjnali gemu požádky času, zásady tolerancj a zákony zemské, proti kterým že on gedná. Nechceme zde mluwiti o nowých školách germanských, o gich nowomódnjeh tendencjch, o gich mladém emancipismu, o suchém systemismu, o gich rauhawém se zbožňowánj, o gich ultra a infra. Toliko to nám budjž na paměti, že wyhlazen má býti štěp, gegž neštěpil Pán w zahradě cjrkwí swatě katolické.

27. Wěren gsa cjrkwí swatě nemohl weleti a činíti, než co maudrá hlawa gegj, duchem mjrnosti a smjřliwosti nadchnutá uznala, welela a činila w takýchto časů katastrofě. Příklad našeho papeže Řehoře XVI, i w přjčině smjšených snátků byl *punctum saliens* pro arcibiskupa z *Duninu*. Giž *Pius VIII.* maudře rownage při stran a wěcj, uděлил biskupům wýchodnjch provincií Pruských Brewe, dne 25. března 1830, kterýmžto ustanowil, kde by se žádané slihy nečinily, aby toliko passivnj asistencj při nich byla,

to jest farář aby toliko přijímen byl mimo dva aneb tři svědky, k veřejnému a platnému zasnaubenj.*

28. Avšak výmjuky, pod gakými smjšené sňatky zehnatí gest, zarostlé gsaó w katol. uwědoměnj; pakli papežskými brevemi gestě výslowně předeapsány, papež toliko organem gest, njmž uwědoměnj to se progewuge. Bulla Benedikta XIV. od 29. čerwna 1748 biskupům králowstwj Polakého zaslaná, od oddawků známých smlauw požaduge. Naproti tomu od cjsarowny Kateřiny a spogenců gegj i s králem Polským, Stanislawem Auğustem, we Warsawě 1768 učiněné sgednocenj, artik II. §. 10. bylo takowé, aby djtky w regull wjry swých rodičů dle pohlawj následowaly:

29. Pozňanský auřad duchownj giž tehďáž se proti směru takých nálezů zasazowal. A stává příkladů až do našich časů, že při smjšených sňatech, byť otec nekatoljk, wšecky djtky katolloky pěstowány býwaly. Arcibiskup, gak we swém veřejném pronešenj od 5. ledna 1839 ugišfuge, měl na tisjce příkladů po ruce, gen zběžně z matrik shlédaných, dle kterýchž žádané výmjuky we zwyku byly. Mnohými však změnami politickými a aučinkem narjzenj zemských stalo se, že předpis zmjnný wšeligak se přetwořowal, až pak i sám arcibiskup konniwował gakožto administrator.

30. Zdaž gsem ale nechybil, když gsem roku 1830 gakožto kapitulárnj správce na žádost o běhu praxi, smjšené sňatky bezwymjnečně oddávati, attestat wydal, wždyť takowý attestat nezahrnuge sankej pro takowauto praxi aneb zle užjwánj.** — To čjm wjce we zwyk přicházelo, tjm wjce swědomj geg swjralo. Giž roku 1836 se pronosl, že mu ta wěc gde welmi k srdci a tudy že pomoci proti tomu hledati nucena se cjtj. I přihodilo se často, že pro rozinamité překážky sňatků smjšených se musely w Řjmě dispensacj žádati; kteréž i přišly, ale pod tau výmjnkau, když wšecky djtky katolicky pěstowány budau.

* Concil. Trident. sess. XXIV. decret. de reform. matrim. cõp. I.

** Wiz: Darlegung des Rechts, und Thatbestandes mit authent. Dokumenten u. s. w. Augsb. 1839. Aktenstücke Nro. VI. S. 25. vgl. Nro. XXVII. S. 56.

31. Auřady zemské, gichžto sprostředkowanj bylo při tom potřebno, zakázaly, aby takowýchto wýmjenek se nešetřilo. Tu arcibiskup nad tjm w nepokog pohiřzený byl, zdaž wýmjená dispensacj by právem byla, zdaž tedy i potažné sňatky platné by byly, kdyby wýmjenky, pod gakými roztržné překážky padagj, splnily se. Nadto mu, pak přišly, do rukau ustanowenj mjestnj wrchnosti, gakými na základu nálezu ministerialnjho od 3. máje 1837 předepsáno bylo, „*das auch in den beiden Diöcesen Gnaseu und Posen die gemischten Ehen ohne Forderung eines Versprechens und ohne Nachweisung eines Uibereinkommens in Betreff der Erziehung der Kinder im kathol. Glauben von der kathol. Geistlichkeit aufgeboden und kirchlich eingesegnet werden sollen.*“

32. W přjmém dopisu swém od 5. máje 1838 k Geho magestátnosti stěžuge sobě prélat, že duchownj, genž se w tom způsobu zdráhali, k odpowjdanj potahowáni byli. Tudy wšeob. právem zemským (*Thl. II. Tit. 11, §. 442 a 43*) udělená právomoc, sňatky, zehnatí neb se, měla ohrazena býti, tamt štogj: „*Wenn ein kathol. Pfarrer Anstand nimmt, die Ehe, welche nach den Landesgesetzen erlaubt ist, um desswillen, weil die Dispensation der geistl. Obern nicht nachgesucht oder versagt worden, durch Aufgebot und Trauung zu vollziehen: so muss er sich gefallen lassen, dass diese von einem andern Pfarrer erreicht werde.*“

33. Giž od Ledna r. 1837. byl arcibiskup dopisowal wysokému Ministerium duchownjch, učitelských u lékařských záležitostj, by se něgaká shoda stala, z přjčných neshod mezi duchownjm a zemským zákonodárstwjm: ponawrhnuw pak, aby buďto podlé Breve od Pia VIII. biskupům wýchodajeh: provinci zaslaného (dne 25. máje r. 1830), pokračowale, i též w ghe obau arcidiócesejch: aneb aby, nesmjli se dle Bully Benedikta XIV. spravowati, bylo gemu wolno, nowau poměrům časů a wěoj wšemožně whodnat normu, aby si mohl na hlavě cjrkewnj wyžádati. Newěda tehdaž o Breve Pia VIII., leč z časopisů.

34. I obrátiw se k arcibiskupu Kolinskému, dostal gi s doloženjm takowým, že k nj třeba tagné instrukej, kteráž

ale že pro něj (pána z *Dumini*) není znamenitostí velké. A právě o tuto záležitost chtěl jít, aniž zpráva o odvedení kolinského arcibiskupa do Mindnu (20. listopadu 1837) vzletla k němu. — Vysoké ministerium že na učiněné návrhy šetření nic nemůže, předstíralo. Na to arcibiskup dne 26. října téhož roku se přímo ku králi obrátil. Cože padne, vidělo se napřed. Prvé měli synové po otci, dcery pak po matce vjru mjeti. Potom ale 21. listopadu 1803 kabinetem uzawřeno, že wjra otcowa to rozhodnutí má.

35. Když pak král na arcibiskupůw dopis odpověděl (30. prosince 1837), že nemůže dopustiti, aby příkaz Benedikta XIV. oznámen byl, aneb aby se mohl o radu k papežské stolici obrátiti; a když arcibiskup od gneženského officiala za příčinou té věci wydáný cirkulář od 6. září 1837 suspendowal, poněwadž ta záležitost politicky rozhodnuta nebyla: tehdy, od toho času počna, považowal gi pauze za přednět svědomj swého a ustanowil se na tom, gi nezawisale od zemského zákonodárstwj wyšetřowati gediné podle swé přesvědčenosti, wida a wěda, cjrkew swatau katolickau potlačenu býti.

36. Dne 10. prosince 1837 byla w taguém Konsistorium w *Rjme* skrz uwězněnj arcibiskupa Kolinského držena allokucj, w nž Papez w prusku zawedenau praxj stranu newymjnéčného sňatků smjšených zehnanj zawrhl, cjrkewnjm zásadám protiwnau. Brzo na to, když se zde u wědomost uwedla, dostal arcibiskup nadřečený dopis králůw. Během wyšetřowanj nedalo se nic wjee dělati: i uzawřel u sobe, gednati sám. A učiniw poslednj wůll, byl přilprawen na osud Kolinského Metropolitj. Od nynjčka znamenali arcibiskupowi přátelé, že neustále w neyhlubšj pracuge samotě.

37. Nižádnému dopuštěno, w swatyni geho se wkrásti, ani geho tagemnj, kaplan Walkowski, neměl o ničemž wědomosti, aby se mu nestalo co ubohému kaplanu Michellisowi se přihodilo. Gakže na začátku března 1838 tagemstwj to se zgewilo, známo-tě. Arcibiskup sám neydrjw dne 10. března králi oznámil co podniknul.* Arcibiskup pak w dlauhém

* W neyhlubšjm pohnutj swém pjše mezi giným takto: „*Ich wage*

církuláři od 30. ledna v polské řeči na děkany psaném, vyložil své pohánky proč tak hodná, a v kratším pastýřském dopisu řeči latinské od 27. února zapovídal všem svým duchovním, aby nežehnali sňatků smjšených bezwymněčně, pod suspensj auřadnj, pod ztrátou beneficij a práwa kněžského.

38. Když Klemens August uwězněn byl, že se vůli králowě poddati nemohl, tjm ostřegšj pokuty měl on se co obáwati, gelikož přestáupenj zemských ustanowenj na gewě téměř leželo. Wšak ale suspensj nepdslušných sobě duchownjch byla neywětsjm urážky kamenem, ač takowá přjsnost ze stanowišťe přelátowa braná nebyla bez motiwů.

39. Že podniknutj geho po tagmu osnowáno, uwiděl

ganz unterthänigst zu wiederholen, dass, da die Katholiken in Gewissenssachen keine Verführung zulassen, den Irrthum vielmehr sogleich abzulegen verpflichtet sind, sobald er sich herausstellt, diese Praxis um so weniger fernerhin bestehen kann, als solche durch den Statthalter Christi, jenes sichtbare Haupt der kathol. Kirche, öffentlich gemissbilligt und verworfen wird. Ein ferneres Fortsetzen derselben würde ein Schisma begründen, wosu ich meine Hand nie bieten kann. — Aus Pflicht und inniger Ueberzeugung gehorche ich den Weisungen des Nachfolgers Petri, und nichts vermag mich von der Einheit der kathol. Kirche losmachen, denn mein Glaube ist fest und unerschütterlich. Eure Königliche Majestät geruhen im Grunde Allerhöchst Ihres väterlichen Herzens Selbst Allergnädigst zu bemessen, ob mir bei der so laut gewordenen Stimme des Oberhauptes der katholischen Kirche und bei den warnenden Impuls meines eigenen Gewissens, etwas anderes übrig bleibt, als die meiner kirchlichen Leitung anvertraute Geistlichkeit auf die Grundsätze dieser heiligen Kirche zu verweisen, und deren treue und genaue Befolgung derselben auf das Angelegenlichste ans Herz zu legen. Ja, ich that es: Denn es ist eine Gewissens-Sache, so wie das Reich Christi nicht von dieser Welt ist. Zu den Füßen Eurer Königlichen Majestät lege ich dieses Bekenntnis in aller Ehrfurcht nieder und sehe mit der Resignation eines Priesters, der über Erfüllung seiner heiligen Pflicht, mit seinem eigenen Gewissen im Reinen ist, meinem weiteren Schicksale entgegen. Verfügen Eure Königliche Majestät über mein Greisenhaupt! Meine Gewissensruhe und mein Seelenfriede sind gerettet.“

se w nemalé rozpačitosti arcibiskup, dne 9. března (prw než králi swrehu položené oznámenj učinil), an p. neyvyššj prezident mu tu otázku předložil: zdali w přjíně sňatků smjšených nic newydal? — Nelzeť wju příkládati těm rozličným listům a spisům, genž w dwogsmyslých, subjektiwujch, hořkých, uštípačných řečech proti arcibiskupu a celé hierarchii swá mjněnj a tušenj přednášely. On neměl tehdaž žádného zástupného organu weřegného. A co byli geho přátelé,* pohanění gsau.

40. Po té katastrofě hned konfiskacij arcibiskupských rozkazů učiněna gest. Prélat s nadzujněným oznámenjm necekal tak dlouho až by geho rozkazy we všech těch newywdáleněgých kautech byly mohly duchownjm do rukaw přigiti: neb auřady ge hned po tom zadržowaly a kde giž byly, žádaly ge naspět, že předewajm na to přišlo, aby gich oznámenj lidu se zamezilo, nebral se hrubě ohled na čas a mjesto: duchownj ze spanj wzbuzowání, i stalo se že auřejdajk práwě přišed, za duchownjm se bral do kostela, když osadnjci k službám Božjm se byli shromáždili.

41. Tu a ne před tjm gak se domnjwali, stalo se poubařenj a spiknutj, za přjčinau obránj rozkazů arcibiskupských. Bez ohledu ale na to, že w tom demonstracij wězela, mohlo toto obránj pauze gen ten záměr mjtí, aby oznámenj takowé se zamezilo. Duchownj obsah těch rozkazů poznawše, drželi za powinnost, poznawše na ně se wázati, protož ge také mnozj boze všeho rozpaku odevzdali. Ginj pak

* *Wilhelm von Schütz: Ueber die preussische Rechtsansicht in den gemischten Ehen. Nebst Zugabe: Rechtfertigung des Erzbischofs von Dunin. Regensburg 1839. — Od téhož: Rechtsgutachten in der Angelegenheit des Erzbischofs von Gnesen und Posen, nebst der päpstl. Allocution vom 13. Sept. 1838. tamtéž. — Rintel, C. G. N. Vertheidigung des Erzbischofs von Gnesen und Posen. Würzburg 1839. — Der berühmte Verfasser des Lehrbuchs der Kirchengeschichte, 4. Aufl. Leipzig 1841, der theolog. Streitschriften, Leipzig 1836, des Hutterus redivivus, 3. Aufl. Leips. 1736, der Herausgeber der (Sr. Majestät dem Könige von Preussen gewidmeten) Libri symbolici Evangel. Lips. 1837. a jiná. — Dr. Hase, Geko spis: die beiden Erzbischöfe, Leipzig 1839.*

uschowali ge na oltári aneb na kazatelně aneb jiným způsobem se vyhnutí konfiskacj gich. Hnedle po tom objhali w weřegných listech w: *A. u. L. Allg. Zeitung., Hamb. Corr.* etc.

42. Po takowýchto gednánjch neyvyššj présideť cestu konal do Berolina, by raděj se o dášjím w tom pokračowánj přjtomen býti mohl, a wšeco na to čekalo s welikau taužebnostj. Než ale skoro celý měsje při tom uplynul. Dne 19. dubna se teprw wrátil neyw. présideť z residencj, a prw než do geho obydľj wstaužil, šel we spolku některých audů kapitoly metropolitnj a mnohých wznešených měšťanů Poznanských k arcibiskupowi, by mu z neyvyššjho rozkazu předstawil geho trestu hodnost aby mu králowo rozhodnutj zgewil.

43. Dřjw ale než zemské wlády mocnost se ukázala, měl arcibiskup k wyšetřowánj powzbuzen býti, by času měl, poblauzenj swé poznati a spolu pronesti, coby k swému osprawedlněj uwesti mohl. Práwnj akta wyšetřenj měla králi se předložiti před učiněnjm rozsudku. Tak zněla ordra kabinetnj od 12. dubna na státnjho ministra, z Altenšteina, Bochowa a Werthera. Neyw. présideťu Flottwellu bylo tjtěž datum narženo, arcibiskupa w známost obsahu podotknuté ordry uwěsti a gemu přitom gménem králowým 24 hodin na rozmyšlenau dáti, chceli od swého ustaupiti.*

44. Sotwa že to prohlášenj w arcibiskupském palácu se odbylo, giž se četlo na wšech rohách ulic a na weřegných mjstech přilepené oznámenj w obau řečech wyhotowené: že král chce hágti gegich wjru a nechce trpěti, aby geho zemskýmj zákony, naržená swoboda u wjře a swědomj w gakeši wěci přetržena aneb zamezena byla. „Od wasich předků zachowanau a prowozowanau wjru a swědomj wolnost wám zachowati, gestit mé neyhorliwěgšj snaženj.“ — Tau a takowau řečj,** kdož neměl upokogen býti? — že arcibiskup byl upokogen, dokazugj kroky geho potomnj.

* *Darlegung des Rechts- und Thatbestandes u. s. w. S. 32—34 der Aktenstücke, Nro. XI. a XII.*

** Gest z Nowin Wšebeca. známá.

45. Toto nevyšší rozhodnutí, dle kterého duchovní nemohli učení býti, sňatky zohňati, když biskup dispensací gich odepřel, — sčítal arcibiskup dne 21. Dubna kapitole Gnězenské, narjdiw, by o neyblížšj pauti sw. Wogtěcha * (23. t. m.) k upokogenj dušj se toho náležitě poušilo. Neboť množstwj lidu k této slawnosti se scházjwá ze všeho wúkolj. W ten čas aby pautnj kazatel lidu w známmost uwedl králowo pronešenj, připomjnago mu slowa sw. apoštola Petra z listu geho I. kap, II. w. 13—17., ku konci pak aby arcibiskupský přečtel rozkaz.

46. Officiala Brodziszewackiego, policij od swého auřudowánj zadržného, powolał arcibiskup prozajtj do Pozňan, na pobidnutj neyvyššjho přésidenta, geg mezi trhem (brzy po pauti té) baďto odpowolati aneb suspendowati, aby policiegnj dozorstwj, pohoršenj zbuzagjcj, odpadlo. Arcibiskup prwnj učinil by druhé nemusel. — Potom měl arcibiskup pastyrský swůg list a vyhrožowané pokuty duchownjch, sobě neposlušných, nazpátek wzjti. Neboť roztržka posud trwalá byla ta: podle gednoho zákonodárstwj *nebylo* gim zakázano, newymjnečně zehňati, podle druhého pak *bylo* pod pokutau.

47. W tom opět widjme rozpor principj katol. a protest. Dle katol. systemu podrobuge se každý gednotliwec weškerenstwu učenj katol. w gednotě. Ta gest dle Řjm. XII. a I. Kor. XII. gedn organismus gednjm tělem, k němuž všickni náležej (I. Kor. X. 17,) a kteréž gednjm obcowánjm gednoho Duchu swatého spogeno gest. Podle té widy gest organická gednota pro diéciesj biskupem, pro weškerau cjrkew papežem repräsentowana. Ale dle protest. systemu každému náležj práwo, z pjsma swat. sám wážitj co mu libo. gešto katoljk nawyššj wjru, na wáźnost zpoléhage w Cjrkwi prawdy hledá w njž swobodu opět nacházj. (*Jan VIII. 32.*)

48. A tak i w této záležitosti se obrazuge ten samý system a rozpor. Porownánj toho bylo často i ku konci m. r. w králowské raddě státnj předmětem radděnj se o to; a nalezeno bylo teprw w běhu té rozepře; gešto ho měl

* K gehožto cti se pomujk postawj w Prusku.

tehďáš arcibiskup nalezti za 24 hodín. — Gakže se rozhodnul, w listinách zaznamenáno. Dne 20. Dubna podal neywyš. présidentu Fl. wygádrenj se toto: že nehledal giného zisku, než ejrkewnjho, ohražage se proti obwiněnj, že k rozčljenj myslj aseb spiknutj měřil. Neywětšj nesudž že odstraněna a že dauffá i ostatnj neshody, že se shodnau. Geho náwrh byl tento:

49. „Es soll den katholischen Geistlichen freistehen, dem gemischten Brautpaar bei dem hier üblichen Braut-Examen die katholischen in Beziehung auf die gemischten Ehen und ihre Folgen bestehenden Grundsätze vorzuhalten und ihnen die Pflichten in Betreff der religiösen Erziehung der Kinder einzuschärfen. Nimmt das Brautpaar Anstand, dieselben zu erfüllen, so findet nach der Allerhöchsten Erklärung die Verweigerung der Einsegnung statt; der kathol. Theil wird aber alsdann von seinem Seelsorger, als den kathol. Grundsätzen untreu, nicht nur von dem Sakramente, sondern auch von allen kirchl. Segnungen ausgeschlossen und überhaupt in religiöser Hinsicht so behandelt, wie sein moralisch-religiöser Zustand es erfordert.“

50. Da die Jurisdiction und Amtsthätigkeit der Geistlichen nach kathol. Grundsätzen nur als Ausfluss der göttlichen Gewalt betrachtet wird und sämmtlichen Geistlichen nur im Namen ihres Bischofes fungiren, so kann sich kein Bischof des Aufsichtsrechtes und des gegen die unfolgsamen Geistlichen ihm zustehenden kanonischen Strafrechts entäussern. Wesshalb ich auch für mich dieses Recht in Anspruch nehmen muss. (öf. Allg. L. R. Th. II. Tit. 11. §. 121.)“ — Werden diese Bedenken beseitiget, wie aus der Allergnädigsten Erklärung mit Zuversicht zu erwarten steht: so erkläre ich mich bereit, durch einen andern Erlass die nöthige, dem Obigen entsprechende Belehrung an die katholische Geistlichkeit meiner Erzdiöcesen ergehen zu lassen.“ Naposled dokládá arcibiskup, že uložená mu lhůta 24 hodín překrátká ge na wětché zdrawj gehu.

51. Toto ale se progádrenj jako nedostatečné odmršćeno, a giné nad to žádáno bylo. K tomu eji byli arcibiskupowi dáni dwa sudawé kapitely metropolitnj, s gichžto pomocj dne 21. t. m. se začalo nowé raděnj. Podobá se, že on, wždy pokoge mílowný, pomyšlenj, nowým listem pastýřským wšecky nesnáze odstraniti, nejméně časem průchod dáwal; tolikéž ale gisto, že wyšetřowánj ku konci nepřišla; nýbrž přetržena byla, gešto auřcedaj odwołánj listu geho pastýřského se neudálo. I dal arcibiskup swé progádrenj dne 24. Dubna králowi, kteréž w hlavě se srownáwalo s onjm, genž na neyw. présidenta zaslal. —

52. Poněwadž takowauto cestau nemoblo docjleno býti, aby arcibiskup co učinil, odwołal, nezbywalo mu nic, leč práwnj wyšetřowánj. Mezi tím ale stálo se, držel swých zásad a maximů. Ač Fridrich Wilém III. neměl na mysli, přjsnost okazowati, kdež toliko, blud že ge, se domnjwal: přede řediteli wrchnj apelacj Poznauské narjdit, aby přelata geště gednau upamatowal na následky geho wzderowánj se, aby odwołal co učinil. Že se to má státi způsobem od něho, zwoleným a geho osoby a důstogosti šetřjcm. Uwedený ředitel přišel opět sám do obydlj arcibiskupowa, ale s žádým prospěchm.

53. Zákonem zemským bylo duchownjm požústaweno, sáatky žehnati neb ne, pakti biskup dispensacj odopřek. Arcibiskup ale zachowal si práwo trestnj, slibuge, že w mnohých případech s šetrnostj činiti bude; a že wyřknatou hned suspensj na zpět wezme a ta práwomoc že mu bude toliko prawidtem. Neboť žehnánj takowé, krah toho rozporu, gest pauze ejrkewnj gednánj a w tom arcibiskupu náležj kompetencj, rozhodnauti totiž w pauze ejrkewnjoh wěcech. Duchownj pak dle těch zápowědj se řjdití magj, anž rozkazu wlády zemské nepřestupugje.

54. Arcibiskup mezi tím wyšetřowánjm s ředitelem appelačnjm se wygádril, že pjsemný slib, co do katolického djtek wychowánj, nežádá, na pauhau austnj přjpowěď že se dowoluge žehnánj. Tjm se k sobě nachylili; než ale neywěťšj nesnáz wězela geště w tom, že arcibiskup proti wy-

slowně wáli králowě uchopil se swých prostředků, při tom arci se snažil dokázati, že w omylu godnat, že totiž dle neyw. otewřenj od 12. Dubna we věci té nižádný wjce odpor proti zákonům zemským se nenacházej. W čem ta nospás se zakládala, bylo to: „*dass die kathol. Geistlichen unbedinget verpflichtet sein, gemischte Ehen einzusegnen.*“ —

55. Gelikož pokaušenj, aby list swüg pastýřský we-
regně a náležitě nazpátek wzal, byla bez aučinku zůstala, uchopila se i wláda prostředků swých. Giž dne 21. Dubna wysla zápowěd, list ten oznamowati, a auřadům uloženo, wypátratí duchownj, genž se toho nezdrželi. Pod 25. Čerwen wyslo nařizenj ministerialnj, dle něhož nařizenj arcibiskupowo mocj wládařskau mělo za neplatné se prohlásiti, k čomuž ginak postupně tresty doložení a duchownj pod ochranu wlády wzati proti moci duchownj. Brzo na to zaslali dvě generalnj konsistoře a dekanaty protestacj, w nichž gistili, že pod wšj wěrau k státu we swětských věcech, přede we swědomj zawázání, dle zákonů zemských i upráwnění gsau, rozkazů swého pastýře neywyššjho poslušnými býti.

56. Tjmtó během weškeré kněžstwo wěc arcibiskupowu za swau vlastnj pokládajc, nastaupilo nowau dráhu aneb fásu. — Pod tjmtěž datum (25. Čerwna) bylo od ministrů, a sice od z Altensteina, z Rochowa a Werthera oznámeno arcibiskupowi, že neyw. ordra kabinetnj od 21. t. m. ustanowage proti němu wyšetřowánj kriminalnj. A když ti tři wysocj ministři přelátowi byly oznámili, že počne to wyšetřowánj, odpověděl arcibiskup gim (9. a 10. Čerwence), že on, poněwadž zde o čisté duchownj wěc bězej, kompetencj swětských wrchnostj nepoznawage, gediné Bohu a hlavě ejrkwe swatě bude aučty klásti, a že nepodepíše nikterak gich wygednawánj.

(Pokračowánj.)

Od redaktora.

1. Oltářjky k nemocným a alabastrové obrázky.

Mnoho pozeptávanj po oltářjech těchto se u redaktora stává, protože w udaném mjestě mistra gich k nalezenj není. Dáváme tedy na vědomj, že klempjř oltářjků — gakých giž gen po 6 zl. prodává — nynj krám swůg na koňském trhu po lewé straně, třetj dům od rohu, u modrého lwa, w čjse 843 otewřel. — Litec ale alabastrových krucifixů, a wyobrazenj Páně, Rodičky Božj, sw. Josefa, sw. Jana Nep., sw. Anny atd. p. Rochlitz byt swůg do Jesuitské ulice, bljže Malého rynku, do čjsla 146, u kupce w látkách k psanj, Wácl. Ryby, přeložil.

2. Pět hwězd Swatojanských.

Gak po wše léta, od roku 1834, tak i letos nowé patero pjsnj ke cti sw. Jana Nepomuckého, w obau řečjch s nápěwy wydáme, giž cenu menšj, než nás stogj, 3 kr. w. č., oznamujeme, a kdoby gimi zaopatřiti se chtěl, w čas k tomu zweme. Udala se nám s nimi letos ta wzácná přjpadnost, že půwodnjch pět pjsnj w gazyku německém nám z Liberce poslal tamnj ředitel realnjch škol, důstogný Erwin Weyrauch, kapitulář Strahowský; překlad český nám ochotně učinil welectihodný Eugen Tupý, kaplan w Radnici, též kapitulář Strahowský; a nápěwy zase k těm pjsnjm nám laskawě opatřil welectihodný Michael Martinowský, kapitulárnj ředitel kůru při chrámu Páně na Strahowě. Tedy tenkrátě toto nábožné utěšené bawenaj gen samým kapitulárnjm synům wěhlásného Siona w Praze dökugeme.

Zpjawaj se tyto pjsně každého roku w oktáwu Nepomucenském z wečera o Šesté u slawně okrášleného a bohatě oswětleného hrobu sw. Jana Nep. od mnoha set lidj, a sice střjdawě wždy gědna česká a druhá německá, a druhého

dne opačně, by národ w obau gazycjch oslawował Patrona swatého.

Slawnost oktawnj. *tege se následujcjm pořádkem:*

Hrob stkwostný dwau oltářů sw. Jana Nep. wěnci kwětino-
wými, *geňž 300 zl. stří. stály a we Wjdní dělány byly, býwá*
wkusně a auprawně obložen, stříbrná socha sw. Jana zlatau
hwězdau s pěti brilliantowými hwězdami ozdobena, z baldachinu
wisj po předu zlatá po zadu stříbrná lampa, a kolkolem swa-
tého hrobu giných 27 stříbrných lamp s karminowým ohněm;
oltářowé tu oba bohatě oswětleny a skwostně obloženy.

O 3. hodiňe odpolednj před slawnostj držj w. d. kapi-
tolnj pan probošt s infulowanau kapitolau slawné Nešpory,
Kompletář a Matutinum. O slawnosti samé držj ředitel dě-
dictwj Swatojanského u sw. hrobu o hodiňe 6. mši swatau
za spoluau dy dědictwj Swatojanského; o hodiňe 7. držj
slawnau tam Maturu w. d. pan kanownjk, který má týden.
O hodiňe 8. gest tak nazwaná česká mše sw. s požehnánjm.
Od 8½ do 9½ gest německé kázanj. Od 10 do 11 gest
české kázanj. Od 11 do 12½ weleslawná pontificalnj mše
od Neydůstogněgšjho Knjžete Pána Arcibiskupa, Knjžecj
Milosti, s plnomocnými odpustky a Papežským požehnánjm,
při assistencj celé infulowané kapitoly. O hodiňe třetj odpo-
lednj gsau od w. d. pana probošta a celé infulowané kapi-
toly slawné nešpory. Na tyto následuge w kostele německé
a před kostelem české kázanj; po kterých od welkého oltáře
Neydůstogněgšj Knjže Pán Arcibiskup s Neyawětěgšj Swá-
tostj processj po kostele držj, *gež weškerá kapitola s ho-
rjčjmi pohodněmi předcházj; u Nepomucenského swatého*
hrobu štacj postogj, kde cjrkewnj modlitby wykoná, *Saltem*
fac a sw. požehnánj udělj, a Neyswětěgšj w kapli swi Wá-
clawa slawně uložj. O 6. wečernj gsau Sw. Nepomucenské
zpěwy pěti hwězd Swatojanských. *Setwa — mime Řjm —*
kde welebněgšj a stkwostněgšj slawnosti uwidjě!

Po celý rok ge u sw. hrobu, každé pát hōdiny, od 5.
do 12. hodiny, tichá mše sw., w oktawě ale swatého
patrona gest každého dne o 6. mše swatá s modlitbami
s lidem, s požehnánjm a pjsněmi Swatojanskými při war-

hanech, vždy od ředitele Dědictwí Swatojanského. O hodině 7. po celých osm dní trjdag se wysoce důstojnj páni kanojnici, u sw. hrobu při assistencij držjce zpjwanau Maturu. Trikráté w oktáwě slaužj u sw. hrobu sám Neydůstognějšj Knjže Pán Arcibiskup, Geho Knjžecj Milost, mši swatau, a to vždy okolo hodiny osmé. We čtwtrek toho oktawu přicházjwá o 6. hod. weškery arcibiskupský alumnat ke mši sw., kterau při přednjm oltáři wys. důst. probošt a rektor Semináře, u zadnjho důst. Préses držjwá; při které pobožnosti hudbu na kůru a latinský zpěw před sw. hrobem alumnowé provozuj. Pak gsau tiché mše sw. každé půl hodiny až do půl gedné. — Od půl dne o 4. hodině gsau obyčegné odpolednj služby Božj u welkého oltáře; o 6. pak až do 7. provozuj se oné pjsně „Pět hwězd Swatojanských,“ při oswětleném hrobě a u přjtomnosti mnoha lidj; po kterých gest u sw. hrobu lytanie ke cti sw. Jana, modlitby a swaté požehnánj; načež se každodennj pobožnost s podávánjm sw. gazyka k uctěnj skončuge. Oktav zwiáště uzawjrá slawné *Te Deum laudamus*.

Sklad českých kněh w Arcibiskupském konsistornjm kanceláři.

W minulý měsčj učinili gsme w Pražských německých nowinách pozwánj na wše wrchnosti a přátele školnjch djtek, kterj maudře a spasitelně o vzdělánj gich pečujce, w chwalo hodném způsobu magj prospěšnými knihami ge podělowati, by ohled wzali na spisy Dědictwím Swatojanským wydané, a těmito ge obmysliti sobě obljbili, an gim giž firma Arcibiskupské konsistoře gak za obsah negenom přiměřený, ano i neywejš prospěšný, tak i za cenu gisté welice lewnau ručj.

K welectihodnému duchoweostwu tjm obsahem a w tom smyslu mluwiti slušj zase w těchto listech, a redakcj činj to s tau wějšj důwěrnostj, an duchowenstwo wzrůstagicjho potomstwa gsau prawj duchownj otcowé a w náboženstwj a dobrých mrawech prwnj pěstitelowé. Čtème w konsistornjch

kancelářjch výročníj visitačníj relace, a čtème w Pražských novinách wseřně pohwálenj; tak se přesvědčjme, že, gak welectihodné duchowenstwo dle swého powolanj má býti, že také tak auřadu swému zadost činj, negenoma zadost činj, nýbrž horliwě si počjná, a snopku welectetných zasluh sobě na odplatu nebes skládá.

Když • takowém slawném počjnánj každoročníj přesvědčenost máme, můžeme se na welectihodné duchowenstwo se wáj důwěrnostj obrátiti a geg směle pozwati, by k podělowánj wšednj i nedělnj školaj mládeže, pak k podělowánj smabenců a zaslaužených měšťanů a sasedů, obzwláště pak, kde wlažných katoljků utwrditi a našjch odporojků ponaučiti třeba, sobě obljbili, kněh skladu Dědictwj Swatojanského sobě nakaupiti i giným ge schwáliti. Neb gsau to knihy wýborné, a pak se tu knihy newydáwagj, by spisowateli a wydawateli procenta nesly; nýbrž se w lewné ceně wydáwagj, by nesly užitek w dušjch čtenářů stonásobný pro králowstwj Božj. — A když máme z duchowenstwa u Dědictwj přes 600 spoluandů, tedy giž titi dle §. stanowin zawázani gsau, nač se sami složili, o rozšřrenj spasitelných kněh na gich penzj wydaných také horliwě se přičiniti.

Knihy, které gim tuto schwahujeme, gsau následujcuj:

O postu	2 kr.
Kapitola Pražská za času sw. Jana Nep.	3 „
Swatodennj pořádek	3 „
Co do sebe má odpadnutj od cirkwe katolické	3 „
Proč gsem katoljkem	5 „
O přjsaze	8 „
Žiwotopis Hanikýře, zakladatele Dědictwj Swatojanského	8 „
O urážce, spis sw. Jana Zlatoustého	10 „
Odměna pilných djtek	10 „
Obraz smjšeneného manželstwj	10 „
Utrpenj sw. mučednjků prwnjeh stoletj	10 „
Utěcha pro vysoké stárj	12 „
Soliloquia sw. Augústina	12 „

Papsánj kostela sw. Mikuláše na star. městě Pražském	12	„
Wýbor cirkewnjch pobožnostj	15	„
Rodina Bohowěrných	24	„
Philothea sw. Františka Salesia	26	„
Bohomila, druhé wydánj	30	„
Wamberowých kázanj dwa djly	36	„
Pane, zůstaň s námi, dwa djly	36	„
Populárnj dogmatika	45	„
O městě Božjm, sw. Augustina, 5 djlů	2 zl.	—

4. Josef Blum,

spisowatel knih, třj djlů,

Pane zůstaň s námi.

Kniha toho překlada welectihodného pana *Jana Marchala*, duchownjho správce w Rjmowě, buděgowickě diěcese, gest giž od roku 1838 w rukau negenom spoluauddě Dědictwj Swatojanského, gež pro smrtelne pökolenj lidské našeho mateřského gazyka 4000 wýtisků gšme obstarali, ale i w rukau mnoha set giných nábožných čtenářů, kterjž, by se smrti swé lekati nemusili, čtenjm této knihy rádi se očj smrti swé směle do očj hleděti. Kdo sám nad sebau tak swědomitým gseš, tomu schwalugeme této přespasitelné knihy djl IIItj pod názwem: „*Utěcha pro vysoké stárj*“, genž Dědictwj Swatojanským pro rok 1844 práwe se dotiskuge by neprodléwal za knihu přjručnj si gi zwoliti.

Tato kniha má do sebe cos welice zwláštjnjo. Psána gest duchem, neřkuli apoštolským, gisté tak wyzralým, wzdeřlaným, saudným, zkušěným a nábožným, že bychom gi pérů některého swatého otce, neb aspoň welikého bohoslowce přjpsati mohli. „Čti a rozuměg.“ A předce nenj spisowatel gegj ani kněz, ani mezi knězstwem wychowaný a obýwagjej: ale pauze swětský muž, wyslaužený komornjk hraběte z Ingelsheimu w městě Geissenheimu po prawém břehu na Rýně, as 3 mjle od Mohuče ke Koblenci.

Když se redaktorowi w roce 1841 přestastně dostalo na Jo-

hannisberg nad Rýnem se dostati, spáčil gsem se na této obromé výšce, nad krásným městem Geissenheimem, v pravé u pátý winohradů Johannisbergských po břehu Rýna ležícím. — Gak radostné bylo pro mně překvapení a gake radování, když k kněžecjmu stolování přigel z Geissenheimu pan brabě Ingelheim, Geho. Oswjcenosti pana knžete Metternicha blizký krewnj přjbučný. Tu gsem geg widěl, tu gsem s njm mluwil s pánem onoho slaužjcjo, gehožto spis: „Páne, zůstaň s námi“ gsme před třemi lety Dědictwjm Swatejanským na swětlo wydali. Tu gsem slyšel, že ten samý stařeček tenkrátě giž 81iletý, geště gest na žiwobyti a dosti čerstwý, ale ne wjce u pána swého co slaužjcj, ale wjce co přitel srdce geho wšj milostj od něho ušetřený, který zagisté welice potěšen bude, pražského kanownjka a wydawatele geho spisu w gazyku českém, w Geissenheimě poznati. — I kwapil gsem k němu dolů a stál gsem před stařečkem welebným, gehožto oko gasué, twář spanilá, ústa namjwawá a postawa stárjg geště neskloněna. Postawy páp prostřednj, w hnědém osacenj. Přigal mne welmi wljdně, měl se laskawě, že geho spisy byly zde uwáženy, gwil se welmi z toho potěšeným býti, a když takowé uznánj i w takowé vzdálenosti došel — wedl mne k swé bohátě knihowně — a obdarowal mne mnohými swými mně dosawáde neznámými spisy. — O, žádal gsem tu stařečka ctihodného, by mi pjsemně darowal, gak mnoho spisů Duch Božj dal gemu perem geho popsati a swětu k prospěšestwj tiskem wydati. — Učinil to ochotně, a gá w podiwení stál, an mně list geho na Johannisberg došel, a gá tu četil, že do roku 1841 giž 39 spisů tiskem wydal! ku kterým gisté, an o geho úmrtj dosawáde gsem neslyšel, w těchto 4 letech gisté geště geden druhý připogil. Té radosti se we swém wysokém starj také dočkal, že geho bratr před 2 roky co biskup Luneburgský intronisowan byl.

Dáwno gsem se giž myšlénkau tau dost taužebně zapánel, abych tato dogemnu zkušenosť mau čtenářům najm sdělil; newyskytowala se mi ale slušná přjhodnost k tomu, až nynj, když geho Druhý spis tiskem wydáváme. — Přj-

gmětež tehdy tuto poznamenanaj všech geho tiskem vydaných spisů, a pozorujte spolu gegich ceny.

Herr! bleib bei uns, denn es will Abend werden.

6 The.	2 fl. 42 kr.
Trostgründe eines 70jährigen Greisen. 2 The.	3 „ 12 „
Herr! denn du lieb hast, der ist krank	36 „
Möchtest du gesund werden?	42 „
Das Lob Gottes in der Krankenkstube	40 „
Herr, dein Wille geschehe! Gebetbuch	1 „ 12 „
Neun heil. Tage zur Verehrung des h. Antonius	12 „
Sieben heilige Tage zur Verehrung unsers leiden-	
den Erlösers	15 „
Der Marianische Pilger	18 „
Die Boratemesen	12 „
Kostbarkeiten zum mitnehmen in die Ewigkeit	40 „
Jesus Christus der wahre Gott u. Mensch. Gebeth.	40 „
Kanzelberedsamkeit aus dem vorigen Jahrhundert	
6 Theile	4 „ 16 „
Betrachtungsreden, 30 über die vier letzten Dinge	1 „ 36 „
Kleinigkeiten von grossem Werthe. 3 The.	1 „ 30 „
Herr, erhöre mein Gebet etc.	54 „
Herr, gib ihnen die ewige Ruhe. Gebetbuch	37 „
Unterricht, fromm, tugendhaft und heilig zu werden	56 „
Frage eines Theologen: Soll ich ein Mönch werden	30 „
Das h. Rosenkranzgebet auf vier verschiedene	
Weisen	10 „
Unterricht und Beispiele, wie der Christ den Tod	
betrachten müsse	54 „
Lob Gottes im Geiste der kathol. Kirche. Gebet-	
buch für alle Leute	54 „
Der h. Name Jesus, das sicherste Heilmittel in	
Krankheiten. 4 Theile	2 „ — „
Neuntägige Andacht zur unbefleckten Empfäng-	
niss, unter dem Titel: O Maria! ohne Sünde	
empfangen	24 „
Betstunden, 24 vor dem hochwürdigem Gute	40 „

Frage: Soll man die h. Messe in deutscher Sprache lesen?	24 „
Jesus und Maria, ein Jahrgang Predigten. 4 Thl.	3 „ 36 „
Fortsetzung dieser Predigten auf die Festtage der Heiligen. 2 Theile	1 „ 48 „
Sieben Fastenpredigten zu den vorhergehenden Ermahnungsrede über die gemischten Ehen	30 „ 12 „
Predigt: Im kath. Glauben stirbt man getrost	12 „
Kurze Ermahnungsreden an das katholische Christenvolk. 6 Theile	3 „ — „
Neun Betrachtungsreden auf die Muttergottesfeste	30 „
Neuntägige Andacht zum h. Herzen Jesu	34 „
Siniskalchi, Betrachtungen über das h. Abendmahl	36 „
Der h. Name Jesus, das sicherste Heilmittel etc.	
5. Bändchen	24 „
Ermahnungsreden über die sieben Hauptstunden	— „
Der englische Gruss in 8 Predigten	— „
<i>„Pane, zůstaň s námi“ stogj na Reyně, newázaný 2 zl. 42 kr. na stř.: a my spis ten Dědictwjm Swatojanským podawáme za 36 kr. Geho spis „Utěcha,“ genž se u nás práwě dotiskuge, stogj w Goissenheimě 1 zl. 12 kr.: a u Dědictwjm prodáwati se bude po 12 kr.? — Suďme o Dědictwjm Swatojanském saud prawý. Za spisowatele ale těchte wydánj našjch modleme se, gako za skutečného spoluauada našeho. Amen.</i>	

5. Desjtiletj Dědictwjm Swatého Jana Nepomuckého.

Ředitelstwo tohoto spasitelného ústawu, uwádj zde pro lepšj gehu uwědoměnj a hogněgěj rozšjřenj opětně gehu prawidla, z kterých každy pozná, gak (rownagjli se §. 3., 6., 9. a 10.) welkých, nadecěnných wýhod dosjci zde lze gest, a to dost malým přjspěwkem.

Štědrost 880 spoluauudů způsobila, že se w těch 10. letech, co ústaw tento w žiwot wstaupil, rozličných kněh tiskem wydalo, a gich mezi spoluauudy rozdało a dáte wyprodalo. Že se tjmto prostředkem, dobrých katoličkých kněh

welmi mnoho dobrého wymohlo, že se weliké množstwj we wěrnosti k swaté cjrkwí utwrdilo, mnoho bludných při prawém owčinci udrželo, mnoho odtržených zjaskalo, mnoho neučených vzdělalo a mnoho trudomyslných potěšilo, a ginak se výborně prospělo: o tom gde geden hlas, mezi všemi, na kteréž aučinkowati bylo ustawu našemu. — A což djme o tom prostředku, spolu pro swé duše spasenj fundacnj mše swaté sobě způsobiti? — tu musjme wyznati, že takowého nikde geště nestáwá, že w něm každý wrělý aud cjrkwě sebe za přešťastného držj, a že tu chudobu, která na fundacj wyššjch prostředků nemá, welmi se poslaužj; proto také giž množstwj osob neynžšjch trjđ obecnstwa se tu w spoluaudstwj nacházj a denně přistapuge.

Gaká dawěrnost wzrostla giž w lidu k ústawu Swatojanskému, poznati z toho lze gest: že, ačkoliw se spoluaudům na rok 1844 dosawáde žádné nowé knihy nedostalo, počet nowých spoluaudů se tjm neumenšil, nobřž proti nadánj o 90 gich wzrostl. Sešlo se k wydánj pro loňský rok šestero rukopisů, mezi kterými dwa obšjrnostj, obsahem a slohem se wyznašenaly: wysoce důstogná konsistoř byla ale na rozpacjch, až by se wyšetřilo, zdaž w prawdě by se nám III. djlu od „Pane zůstaň s námi,“ kterého spisu Dědictwj 1 a 2 djl w roce 1839 a 1840 wydalo, šťastně dostalo, by spis tento přewýborný we swé auplnosti na swětlo wyšel.

Welecenná, neunawená pilnost k Dědictwj Swatojanskému, přewzácná náchyllost překladatele prwnjch dwau djlů, welectihodného pana *Jana Marchala*, duchownjho správce w Řjmwě, buděgowické diécese, darowala nám w skutku i překlad tohoto třetjho djlu, který se giž pod názwem „*Utěcha pro prawého křestana*“ dotiskuge. W krámské ceně bude w kněhkupectwjch za 12 kr. str. k dostánj.

Kdó we wysoce důstognau knjžecj arcibiskupskau konsistoř swau důwěrnost wzkládá, wěřiti bude, že se w knje této pro poučenj a utěchu prawého klénotu dočká, který každěmu w té neydůležitějšj době žiwota prawým anjelem

strážcem bude. — Přegeme knihu tu do rukau každého katolického křesťana!

Stogjme ale giž w roce 1845. A tu mezi pány spoluauudy Dědictwj S. J. snadno ta otázka powstane: Čjm pak as na nás letošnjm roeč pamatowati badau? —

Což gsme giž po někollkráté ohlásili, a na čem se po 5 let giž pracuge, přichystáno gest do tisku, gak gen prwe „Utěcha“ wygde, prwnj čtwtletj *Žiwotů Swatých*, kritičkau pilnostj weledúst. Teplského pana podpřewora Hugona *Jana Karljka* sepsané. Historickau přjsnostj hleděl, by učeným i neučeným čtenářům zadost učinil, a proto že k tomu cjl přemnoha pramenů použiti musil, obrowskau pracj tauto až po 5 let se bawil, kterau pro prwnj čtwtletj w 89 aršjch rukopisu do rukau redakcj laskawě položil, a který koncem roku do swěta uwedeme. — A tento přewzácný spis, gegž we 4 letech celý wydáme, obecné žádosti poslaužj, an po dáwnná leta, w kterých wydánj welectihodného *Kochema* se rozebralo, po Žiwotech Swatých obecné bylo wolánj. — Wyšly sice před nedáwnnem od dwau vlasteneckých spisowatelů překlady tohoto obsahu, dost na wydánj Dědictwj Swatojanského se ohljzegjce: ale toto gim nezawidělo podarěnjm Dědictwj předegjti a prospěch swůg sobě pougistiti; samo ale také nepochybuge, že i geho wydánj odběratele nagde, an bohatau obsjrnostj, historickau prawdiwostj, kritičkau wybraušenostj a stylistickau uhlazenostj čtenářstwu o knize té spis práwě národnj podá.

Aby ale *prwnj desjtiletj Dědictwj Swatojanského* něgak slaweno bylo a něgakau památku swau mělo: ráčila wysoce důstogná konsistoř arcibiskupská narjdiiti, by Poznamenánj wšech Spoluaudů tohoto blahorodného ústawu, gakého od r. 1839 nemáme, opět tiskem wydáno, a pánům spoluauudům zdarma podáno bylo, by každý spoluaud žiwost geho, zrůst geho a aučinkowánj geho seznał, a se z toho těšil, že se cjrkew a vlast tjmto blahodárným ústawem opravdu obohacena stala.

I také na nowé spoluauudy pamatowala wys. důst. konsistoř, a ráčila nowé welice ozdobné přigjmajc jstky s připogeuými prawidly tiskem wydati, kterých si každý spoluaud pro

wždy u sebe podržj; pro odebránj ale nowého wydánj, pro které se buď do vikariátneho auřadu neb do samého konstatoruhjo kanceláře poslati musj, obdržj každý spoluauud nad to geště gedn mensj ljestek, na kterém se gemu obdržená nowá čjsla odepisowati budau. Které odepsánj se stane gednotliwými ciframi poznamenaného dne, měsjece a roku: u př.

16
7. 3. 5., což znamená, 16 knihu obdržel 7. března 1845.

Dle §. 9. pravidel zawázán gest každý duchownj spoluauud w oktáwu slawnosti sw. Jana Nepomuckého za zakladatele ústawu, w Pánu odpočjwagjejho welectihodného *Antonia Hanikýře*, pak za wšecky gak žiwé tak i mrtwé spoluauudy mši sw. obětowati; a swětšj spoluauodowé w témž čase na ten aumysl při mši sw. na zakladatele a spoluauudy modlitbau pamatowati. — Tuto powinnost zde redaktor w čas připomjná, který tu samau na slawnost Swato-Nepom. 16. kwětna, u hrobu sw. Patrona, o hodině 6. raunj každoročně slawně koná.

Minuly giž 4 leta, co se nám dostalo druhého zakladatele Dědictwj Swatojanského w gednom negmenowaném duchownjm otci, který když redaktor na cestách byl, 1000 zl. na stř. w příbytku gehu pro Dědictwj Swatojanské zanechal. Wděčni; gsauce téhož dobrodinj, připogme památku gehu k památce Hanikýřowě, a děkugme za gehu štedrost. Kýž se nynj, gestli geg Hospodin geště mezi námi zachowal, naklonj, gméno swé redakcj udati, kteréž ona u sebe pomlčj, pakli tak gehu žádost bude. Ale pro historii ústawu žádati musjme, bychom aspoň potomstwu slawné gméno gehu zachowali, gehož památka u nás, dle Siracha kap. 48, w požehnanj zůstává.

Slowútný spoluauud náš weledústogný pan *Josef Streer*, osobnj děkan, w Plasjch, neustává w horliwosti swé o rozšjřenj slowu a blahotné aučinkowánj Dědictwj Swatojanského neunaweně pečowati. Zjskal giž 100 spoluauudů, a od těch a za knihy Dědictwj wjce 2 tis. zl. odwedl, a rukopisem k tisku Dědictwj poslaužil, a sám se tak do toho oslaweného triumvirátu postavil, na který gakožto na neypředněšj dobrodince wděčně pohljžeti musjme. Neydústogněšj knjžecj Milost,

Arcibiskup Pán ráčil tyto geho výtečné zásluhy uwážiti, a když geg i při Generálnj visitacj we všem ohleda duchownjm správce zvláštj horliwosti a zvláštjnch zásluh býti poznal: hodnostj *knjžecjho arcibiskupského notáře* geg wyznamenati.

An přegeme, by Dědictwj Swatojanské w rozšjřenj spasitelného aučinkowánj swého podporowáno bylo: stawjme zde také ta wydánj geho dle gména a ceny, kterých gak w konsistornjm kancelári, w knjžecj arcibiskupské knihtiskárně w Seminári, a tak we všech kněhkupectwjch k dostánj gsau; a kogjme se tau naděgj, že welectihodné duchowenstwo horliwost swau zde osvědčj, by záseba ústawu odkupowána, a to dobré sjmě k užitku sterému, rozsowáno a rozšjřowáno byle; k čemu Nebeský Pán požehnaného zdaru gisté milostiwě udělj.

P.T.P. spisowatelowé a gich pagednánj,
 kterými w roce 1844 k Časopisu tomuto laskawě a nezištně přispj-
 wali; za kteréž wzácné podporowanj redakcj Gim zde wděč-
 nost swau weřejně gewj, a o dálšj přispěnj slušně žádá.

W Praze.

Amerling Karel, doktor lékařstwj.
Daucha Frant., kněz cirkewnj.
 " " " "
Dichtl Hermann, spiritual u sw. Giřj.
Hawránek Frant., křřow. kap. u sw. Petra.
Hotubař Gotth., kapit. Strahow. lek.
 " " " "
Brabal Bedřich, prov. prof. Pastorálky.
Krbec Jan, rektor u sw. Giřj.
Neumann Wácl., prof. wlaakt řeči na univ.
Pěšina Wáclaw. kanow., kons. rada, redakt.
 " " " "
 " " " "
Štule Wáclaw, adminiat. u Milosrd. sester.
Tichowský Ant., alumna. w III. roce.
 " " " "
 " " " "
Tomek Mikuláš, dr. ka. kant. řir. kons. kanc.
Wisner Antonjn, kaplan u sw. Wáclawa.
 " " " "
 " " " "
Simenec Frant., kaplan u sw. Apollináře.
 " " " "

Hwězdoprawce a geho žák.
 Druhá zpráwa o slowan. ewangelium w Remeši.
 Žiwotowé Swatých od Štulce, recensj.
 Katolické zdánj o katol. a nekatol. manželstwj.
 Byl-li gasně předpověď. čas přjstj Messiasowa.
 Cirkewnj rok.
 Jesuité do státu Quatimala opět uwedeni.
 Gméno Hroznatá.
 K dorozuměnj strany obnow. wydánj Filothej.
 Chillesoliho: O wadách nyněg. způsobu kázati.
 Zwláštnj zpūs. při mši sw. Umuč. P. rozgjmati.
 Slawnost založenj now. chr. P. w Mar. lánzjch.
 Třidcet šest drobnústek rozličného obsahu.
 Nastjněnj žiwota apošt. kněze Frant. Schmidta.
 Pjsně k P. Marii, s. Anně, s. Mart. a Doba wečer.
 Obrácenj na wjru katol. Překlad.
 Oratio in Coena Domini, 1844.
 Náwod přjsemsti w trestnjch domech.
 Pokračowanj.
 Dokončenj.
 Kobetta: O klašterjch.
 Překlad konwersj.

W Arcidiécesj.

Doležal Emanuel, správ. u s. Jana nad Skryž.
Galla Jan Nepom., maltes. škol. řidit. w Strak.
 " " " "
Högg Řehoř, far. w Marie, kap. Toplaský.
Husek Karel, farář w Nowě Wsi.
Jabulka Frant., duch. sprá. w Konogedech.
Jodl Erasm., staršj kaplan w Žebráce.
Jirzjk Jan Valer., kněž. arc. not. far. w Minic.
 " " " "
Kawka Jan, kaplan w Zámukách.
Labler Vincenc, knj. ar. not. děk. w Beranaě.
Keil Antonjn, adminiatr. fary Kosohorské.
Kraupa Jan, mladšj kaplan w Žebráce.
Macan Jakub, děk. pro oso. swau w Slabci.
Picek Wácl. Jar. wrchnj a práwaj w Libjžně.

O zaopatřowanj nemocných.
 Obrádowné cirkewnj.
 Boha hledagjey láska, básěň.
 Káz. při polož. zákl. kam. now. chrámu Páně.
 Nenj cirkew gako cirkew, recensj.
 O katolictwj.
 Žalopis amurtj Žebraček. děk. Wog. Negedlého.
 Recensj: Krátké poučenj o přjsaze, od Lukše.
 Uiber die gegenw. Stellung der kathol. Kirche.
 Tisjciiletá památka uwedenj křest. w Čechách.
 Reč nad mrtw. důst. děk. Žeb. Wog. Negedlého.
 Noc bartoloměgská.
 Žiwot. důst. Wog. Negedlého, děk. w Žebráce.
 Jan Benetka, žiwotopis.
 Modlitba básnjkowa, básěň.

Prawidla

Dědictwoj Sw. Jana Nepomuckého.

Antonjn Hanikýř, rodem z Prahy, 21. řjgna, r. 1753, ex-jesuita a pension. zám. kapl. Čimerský, buděg. diéc., umjnil sobě, w čase stoleté památky za Swatého w yhlášenj sw. Jana Nepomuckého, w roce 1829, na památku té prwnj stoleté slawnosti, založiti ústaw, gjmžby dobré, wzdelawatelné knihy w gazyku českém, gíž wázané, w ceně neylaciněgaj prodáwány byly. Požádal knjžecj arcibiskupské konsistoře Pražské, by ústaw ten we swé wedenj přigala; k čemuž, gakožto základem, 1000 zl. na str. přiložil; a sobě wyžádal, aby ústaw ten gméno **Dědictwoj Sw. Jana Nepomuckého** nesl, a k němuž weškeré obecenstwo w spoluúdstwo pozwáno bylo. Tuto žádost geho w. d. konsistor 9. list. 1831. vyplnila; Geho Majestát Cjsař a král František I. dne 26. řjgna 1833. prawidla geho potwrdil, a ústaw ten s rokem 1835 w žiwot a účinkowánj swé wstaužil. (Zemřel **Zakladatel** náš w Táboře, 15. března 1833, 80 l. stár.) —

Prawidla ústawu toho gsau následugcjej:

Přjstup spoluaudů.

1. Spoluaudem státi se může každý, buď ustanoweným peněžitym přjspěwkem: anebo podánj pjemnjch pracj, kteréž k podotčenému účelu směřugj, a ohledně wnitřnj ceny swé od w. d. arcib. konsistoře k wydánj za hodně uznány budau. — Peněžité přjspěwky i pjemné práce w konsistornjm kancelári se přigmagj.

2. Kdokoliw k témuž ústawu 100 zl. na str. přjspěge, považován bude za spoluzakladatele.

3. Kdo (gednau na wždycky) podá: 40 zl. na str., gest téhož ústawu spoluaudem I. třjdy. — S 20 zl. spoluaudem II. — a s 10 zl. spoluaudem III. třjdy. Menšj přjspěwek přigme se wděčně za dobrodinj.

4. Rehole, celé vikariáty, osady, školy, rodiny wstupugj dwog-násobným přjspěwkem do nadřecených třjd. Když se ale u př. manžel s manželkau, neb bratr se sestrau w gedén základ spogj: tu se knihy gen až do zemřenj prwnjho wydáwagj. — Aby pak zemřenj spoluauda ústawu k známosti přišlo: žádagj se duchownj pastýřowé, úmrty redakcej skrze důstogné vikariátnej úřady ročně k wědomosti dáti: — gak i také powyšenj každého duchownjho spoluauda, aneb přestěhowánj geho na ginau štacj, třebať i přjmo poštau ústawu oznámiti.

5. Doplněnjm základu, we wyššj třjdu každému přjstaupti wolno; u př. k prwnj 10 zl. druhých 10 zlati, a tak se spoluaudem II. třjdy státi. — Aby ale kdo swé spoluúdstwj ginému postaužil: pro mnohé obtjžnosti ústawu přjgmauti nelze. — Každý ale přjstupugcej pamatůg gméno a mjesto obydlj w gazyku českém postawiti, a spolu swůg vikariát poznamenati.

6. Kdo w poslednj pořádnosti swé odkáže **Dědictwoj** wjce než 100 zl. na str.: považován bude za spoluzakladatele; za gakehož u hrobu swatého Jana Nepomuckého zwláštnej mše swatá za mrtvé obětowána bude. — Stáwá se nadto i aučastným dobrodinj Šu 9ho.

7. Spisowatelé, kteréž swé práce témuž ústawu obětugj, gelikož po náležitém oceněnj k tisku ustanoweny budau, dobywagj sobě, dle obšjrnosti

důležitosti a gádrnosti spisů swých, práwo spoluauďů buď I., buď II., buď III. trjdy; což w. d. konsistor rozhodně. Podájm wjce důkladných pracj wystaupj spisowatel do wyššj trjdy.

8. Kdož témuž ústawu zdařilě přeloženj přjhadně knihy podá, stane se spoluauďem III. trjdy; — opětowaným podájm postaupj wyše.

9. Dle poslednj wůle zakladatelowy žádaj se duchownj spoluauďowé, aby mezi oktáwem sw. Jana Nepomuckého, za Neywyššj Cjsař skau rodinu, gakož i za žiwé a za mrtwé spoluauďy dle pohodlnosti mši swatau slaužili. — **Cjm tedy každý spoluauď za žiwa i po smrti, každoročně, pro swé duše spasenj tolika set neyswětěgých obětj mšj swatých účastným se stáwa: kolika set duchownjch mezi spoluauďy se nacházj.** — Neopomiň ale žádný, při této pobožnosti na samého zakladatele wraucně pamětliw býti: tak gakož i swětšj p. spoluauďowé w tom témdni na zakladatele a spoluauďy modlitbau pamatowati.

Wyhody spoluauďů.

10. Každé knihy, týmž ústawem a w. tomž roce wydané, obdržj: a) Spoluzakladatel 4 wýtisky; b) Spoluauď I. trjdy 3 wýt.; c) Spoluauď II. trjdy 2 wýt. a d) Spoluauď III. trjdy 1 wýtisk. A to tak bez připlácenj po celé žiwobytj. — Pozorowati ale sluaj, že každý přistupugicj spoluauď gen těch kněh očekáwati může, kteréž od času geho přistaupenj tiskem wydaný byly. — Stogj ale swatau powinnostj každému spoluauďu, kněh nákladem Dědictwj Swatojanského wydaných co možná rozšiřowati, a giných k tomu nabzjeti; neb ústaw ten gediné proto zaweden gest, a knihy gediné proto se gjm wydáwagj, aby rozšjřené lid wzděláwaly.

11. Spisowatelé, gichž půwodnj práce nákladem ústawu wydaný budau, obdržj z téhož wydanj 24 wýtisků; překladatelowé, gelikož překlad gegich se přigal a na swětlo wyšel, obdržj 12 wýtisků darem; Opětowanau zásluhau i za spoluzakladatele gmenowáni býti mohau.

Rozesjlánj wýtisků.

12. Knihy se gjž wydáwagj wázané. — Na prwnjm ljtku přitistěno býwa znamenj téhož ústawu, gakož i krámská cena; kteráž gest wždy neylaciněšj, a přes kterauž se w žádném kněhkupectwj wjce platiti nemá.

13. Páni spoluauďowé obdržj dwa tistěné ljtky, na kterých menšjm se pokaždé odebrané wýtisky odepšj.

14. Tyto wýtisky se wydáwagj w kanceláři knjžecj arcibiskupské konsistoře. Wně, w arcidiěcesj, ge spoluauďowé obdržj skrze arcibiskupské wikariátnj úřady. Kterýž pořádek i w ostatnjch biskupských diěcesjch zaweden gest. — Gestli by ale celé okresy neb gednotliwj sběratelowé od swé w. d. konsistoře wzdáleni, knihy ty zrowna z Prahy pohodlněgi přigjmali: ať o to u arcibiskupské konsistoře pjsemně požádaj, a kdož by gich přigjmati měl, aneb kam by se gjm dodáwati měli, gmenowitě wykázj.

15. Každá konsistornj expedicj, kteráž se témuž rozesjlánj podwolila, každé kněhkupectwj, tak i každý bezpečnj sbjratel odběratelů obdržj na 10 wýt. dwa zdarma.

16. Poznamenánj nowé přistaupiwšjch spoluauďů **Časopisu** tomuto wždy se připogj; kterýž se u konsistoře každoročně we 4. swazcjem za 2 zl. we str. wydáwa; a w kterémž se o wšech udawšjch se přjpadnostech Dědictwj Swatojanského dočjsti lze gest.

**Za Spolnauady w roce 1944 k Dědictwji sw. Jana
Nepomuckého přistaupili:**

	zlatý	třídý	wýtisk
P. t. P. a p.			
<i>Wogtěch Hron</i> , kněž. arcib. tagemnjk a I. ceremonář, stal se doplacenjm <i>Spoluzakladatelem</i>	60	zkl	4
<i>Jan</i> , rytir z <i>Sindlerů</i> , Exc. Président Swob. Státu Krakowa	20	II	2
<i>Aug. Richter</i> , sladownický w Rychnowě, králohr. diéc..	10	III	1
<i>Karel Seifert</i> , kněž cjr. w Něm. Brodě, králohr. diéc.	10	—	—
<i>Ant. Wertich</i> , wrch. panst. Plask. K. z Metternichu, w arcid.	10	—	—
<i>Jos. Dobicer</i> , kapl. w Citolibech, Launsk. vik. lit. diéc.	10	—	—
<i>Pius Hrdina</i> , prém. kapitulár, kapl. w Milisku, buď. diéc.	10	—	—
<i>Plsenské Gymn.</i> , péčj prém. kap. a kat. Arnoldo Šindeláře	20	—	—
<i>Jos. Kerner</i> , far. w Lužci, Bidžow. vik., králohr. diéc.	10	—	—
<i>Fr. Cancara</i> , kapl. w Lužci, Bidžow. vik., král. diéc..	10	—	—
<i>Lidm. Wondruška</i> , wdowa w Lužci, za manžela a rodiče	20	—	—
<i>Jan Radda</i> , šafář w Dobřichowě, Kolinsk. vik., w arcid.	10	—	—
<i>Jarotjm Lysek</i> , kapl. we Wyškowě, Kol. děk., w Holom.	10	—	—
<i>Jak. Fanta</i> , saus. w Rybn., Plask. p., w arcid., pro rod. swau	20	—	—
<i>Litoměřického</i> alumnátu knihowna.....	20	—	—
<i>Wácl. Branšowský</i> , zám. kapl. w Sušic., Časl. vik., král. d.	10	—	—
<i>Jos. Haas</i> , kapl. w Zehuni, Bydž. vik., králohr. diéc....	10	—	—
<i>Ant. Benes</i> , koop. w Křtěnecjch, téhož dekan., brněn. diéc.	10	—	—
<i>Barb. Ludwiková</i> , měšť. w Domažl., téhož vik., buď. d.	10	—	—
<i>Jos. Perautková</i> , měšť. w Domažl., téhož vik., buď. d.	10	—	—
<i>Ant. Sokol</i> , koop. w Ptyni, Čechsk. dek., holom. arcid.	10	—	—
<i>Petr Hejnz</i> , far. w Potwor., Plz. vik., w arcid. 26. zářj +	10	—	—
<i>Wácl. Cernohorský</i> , kapl. w Kralowicjch, w arcidiécj..	10	—	—
<i>Hynek Wilt</i> , kaplan w Kralowicjch, w arcidiécj....	10	—	—
<i>Jak. Petříjk</i> , wrch. pacht. w Sehuticjch, Plas. panst., w arc.	10	—	—
<i>Jan Janowský</i> , wrchn. hospod. w Plassjch., w arcid. .	10	—	—
<i>Zebnická škola</i> , Zebnick. d. far. Fr. Opeltem darow. w arcid.	20	—	—
<i>Woborská obec</i> , péčj swého důst. far. Karla Nekoly, w arc.	20	—	—
<i>Kasnowská obec</i> , péčj swého důst. far., w arcidiéc....	20	—	—
<i>Rybnická obec</i> , péčj swého důst. faráře, w arcidiéc ..	20	—	—
<i>Jos. Halda</i> , kapl. na Kyžperku, Grulich. vik., král. diéc.	10	—	—
<i>Fr. Junek</i> , zedn. towaryš z Petrowic, Lansk. vik., král. d.	10	—	—
<i>Wácl. Kysilka</i> , duch. správce w Korauhwi, Pol. vik., kr. d.	10	—	—
<i>Kralowická škola</i> djwčj škola, w kralohradecké diéc.....	20	—	—
<i>Plasťj šelesoliti</i> , panstw. kněž. z Metternichu, w arcid.	20	—	—
<i>Kralowice</i> , měšťanů tamnjch prwnj oddělenj, w arcid..	20	—	—
<i>Girj Bier</i> , duch. spr. w Stradisti, Taužetin. vik., w arcid.	10	—	—
<i>Jos. Hlawáček</i> , mlynář w Dobrowanech, Nimb. vik., lit. d.	10	—	—
<i>Ant. Maršák</i> , sl. w Liboch, Aust. v., panst. p. z Veitu, lit. d.	10	—	—
<i>Fr. Wykaukal</i> , šk. pom. w Limusjch, Českokobr. vik., w arc.	10	—	—
<i>Jan Nowotný</i> , tow. šewc. z Limus, fary Tukladské, w arc.	10	—	—
<i>Fr. Wondřich</i> , zám. kapl. w Zbirowě, Ber. vik., w arcid.	10	—	—
<i>Matěg Macek</i> , saused w Bukowi, Gjhl. dek., brněn. diéc .	10	—	—
<i>Jos. Zlonický</i> , kapl. w Smolnici, Budin. vik., w arcidiéc.	10	—	—
<i>Jos. Waněk</i> , hosp. rada Exc. hr. Thuna w Sušici, w kr. d.	10	—	—

P. t. P. a p.

	zlatý	trjdy	wýtisk
<i>Peir Strnad</i> , farář w Starém Koljně, Koljn. vik., w arcid.	10	III	—
<i>Jos. Tichý</i> , kapl w St. Koljně, Koljn vik. w arcidiéc.	10	—	—
<i>Aloys Janota</i> , kapl w Čáslawi, králohr. diécesj	10	—	—
<i>M. c. b. v.</i> , (kterému se knihy wyd. nem., dok. se poz. nedá)	10	—	—
<i>Jos. Podstranský</i> , kapl. w Zlunícjch, kopidln. vik., kr. d.	10	—	—
<i>Fr. Feller</i> , měst. a pekař w Kaurjme, w arcidiéc. . . .	10	—	—
<i>Kralowice</i> , měst. tamnjch oddělenj druhé, w arcid. .	20	—	—
<i>Dřewecká obec</i> , Kralowické fary, Plassk. panst., w arc.	20	—	—
<i>Kočjnská obec</i> , Kralowické fary, Plassk. panst., w arc.	20	—	—
<i>Hodínská obec</i> , Kralowické fary, Plassk. panst., w arc.	20	—	—
<i>Lednická obec</i> , Kralowické fary, Plassk. panst., w arc.	20	—	—
<i>Barb. Danková</i> , hagná z Černé Gámy, Pl. panst., w arc.	10	—	—
<i>Kopidelská obec</i> , fary Zebnické, w arcidiécesj	20	—	—
<i>Bjlowská obec</i> , fary Podworowské, w arcidiécesj	20	—	—
<i>Hradištská obec horegšj</i> , Zebnické fary, w arcidiécesj	20	—	—
<i>Dlauho-Třebowská obec</i> , fary Česko-Třeb., Lansk., hr. d.	20	—	—
<i>Jan Pátek</i> , viceděk, a far w Osseku, Lipnic. dek., Olom. arc.	10	—	—
<i>Fr. Lerch</i> , koop. w Lipnjku, Olomauc. arcidiécese . . .	10	—	—
<i>Maxim. Rosicka</i> , far. w Křečowě, Taužet vik., w arc.	10	—	—
<i>Planická škola</i> , Nepomuck. vik., buděgow. diécese . . .	20	—	—
<i>Ferd. Springer</i> , duch. spr. w Zábřeží, Mistek. dek., Ol. arc.	10	—	—
<i>Wogtěch Zumann</i> , kapl. w Launech, Litom. diéc. . . .	10	—	—
<i>Jos. Aron</i> , far. w Brandeyse, Kostelec. vik., hrad. diéc.	10	—	—
<i>Jos. Swoboda</i> , alumn II. roku w semenáři Buděg.	10	—	—
<i>Jan Fetter</i> , kupec w Brand., téhož vik., w arc., pro rod. swau	20	—	—
<i>Ant. Matěgowský</i> , far w Kremsu, Kruml. vik., buď. diéc.	10	—	—
<i>Welko-Mezřická škola</i> , brň. diéc., dobroč. p. rady Kallaba	20	—	—
<i>Mart. Dworák</i> , kapl. w Bjléme Augezd., Rychn. vik., hrad. d.	10	—	—
<i>Jan Buchtel</i> , koop. w Kláštersku, Grul. vik. hrad. diéc.	10	—	—
<i>Maria Roch</i> , farnj hospod. w Zátóni, Krum. vik., buď. d.	10	—	—
<i>Rehoř Matašowský</i> , bisk. cerem. w Nitře, w Uhrjch . . .	10	—	—
<i>Inrich Stanik</i> , vicerekt. bisk. semenáře w Uhrjch . . .	10	—	—
<i>Roger Sorád</i> , řádu sw. Frant., emer. lektor kap. Nitr.	10	—	—
<i>Jos. Jiráek</i> , fund. kat. w Nábsi, Semil. vik., lit. diéc.	10	—	—
<i>Ant. Hervert</i> , mistr zednický w Nitře, w Uhrjch	10	—	—
<i>Jos. Krupař</i> , far. Šumburský, Semil. vik., litom. diéc.	10	—	—
<i>Wáclaw Wáněk</i> , děkan we Welwarjch, w arcidiécesj .	10	—	—
<i>Fr. Keperta</i> , duch. spr. w Petrowě. Grul. vik., hrad. d.	10	—	—
<i>Wogt. Kopecký</i> , koop. w Kunwaldě, Grul. vik., hrad. d.	10	—	—
<i>Jan Tomas</i> , kapl. w Nekoři, Grul. vik., hrad. diéc. . .	10	—	—
<i>Nowo-Plasské sausedstwo</i> , panst. knjž. Mettern., w arcid.	20	—	—
<i>Jos. Burda</i> , wrchn. hagný w Kraš., Plassk. panst., w arcid.	10	—	—
<i>Jos. Kabat</i> , aktuar wrchn. auřadu w Plassjch, w arcid.	10	—	—
<i>Fr. Hurtig</i> , pjsař duchod. auřadu w Plassjch, w arcid.	10	—	—
<i>Arnošt Zenker</i> , pjsař práwn. auřadu w Plassjch., w arc.	10	—	—
<i>Jan Nep. Sladkowský</i> , diurn. u cjs. král. stát. aučt., w Praze	10	—	—
90 nových Spoluauď (s gednjm powstaupenjm) položilo	1210	90	95
<i>Fr. Pistek</i> , děk. Plzen, odkázal w swě poslednj wůli . .	20	—	—
<i>Spoluzakladatelů</i> doplněnjm počjtáme loňského roku . .	1	—	—
<i>Spoluauď</i> II. trjdy	1	—	—

P. t. P. a p.		slaty	trjdy	wýtisk
<i>Společných audů III. trjdy, dle §. 4. stanovin.....</i>		25		
<i>Gednotlivých audů III. trjdy</i>		65		
<i>Duchowných přistaupilo</i>		43		
<i>Šwětských přist. (mezi kterými i společnosti se počítaj.)</i>		47		
<i>Zenských mezi těmi</i>		6		
<i>Obcj.</i>		15		
<i>Škol</i>		6		
<i>Wšech spoluaudů w těch 10. letech bylo s koncem r. 1844.</i>		870		

Abychom budaucně i udati mohli, kolik stává spoluaudů *šwětských* a kolik *mrtwých*, prosjme wšech, kterjž toto čtau, gak se kdo z nich o úmrtj gednoho neb druhého spoluauda dowj, gak který mjsto obýwánj swého proměnj, by sa obtjžné nedržel, neyprwnějšj poštau nám to k wědomj dáti. kde si psanj rádi sami wyplatjme. Psanj ať se gen nadejše: *Na redakcj Dédictwj Swatojanského w Praze.*

Nemůžeme podotknauti, když diécesálnj kataloży prohljdneme, gak by se počet Swatojanských spoluaudů mnohočetně rozmnožiti mohl; kdyby se wjce welectihodného duchowenstwa naklonilo, giž z ohledu fundačnj mše sw. §. 9. k nám se připogiti; a kdyby slušné požádánj naše wyslyšeti chtělo: i nábožných osadnjků farnjch okršlků swých k přiwtělenj k *Dédictwj Swatojanskému* powzbuditi. Ulehčj sobě, když každého půlletj po 5 zl. složj.

Red.

Poznamenání

wysoce ctěných Pánů, Panů odběratelů Časopisu
pro katolické duchowenstwo w roce 1844.

I. W Arcibiskupstwji Pražském.

Neydůstognějšj Knjžecj Milost, Wysoceurozený Pán,
**Pan Aloys Josef, Swobodný Pán z Šrenku
na Notzingu a Egmatingu, Knjže, Arcibi-
skup Pražský, Primas Králowstwji Českého, Pa-
pežský Legat w Díecezjch Bamberské, Mjšeňské
a Řezenské, Ustawičný Kanceljř University Pražské
a Ochrance Studij, Doktor Bohoslowj, Arcibi-
skupského Chrámu Páně Olomúckého Kanownjk,
Ochrance a Spoluzakladatel Dědictwji Swato-Jan-
ského, a t. d.**

Wysoce důstogný, weleurozený Pán, pan František Tippmann,
Biskup Sataský, Suffrağan, Konsistornj Prées, Dom-Custos,
Děkan Staroboleslawský, Direktor Fakulty Theologické, Spo-
luzakladatel Dědictwji Swatojanského a t. d

Wysoce důstogná, vždy wěrná kapitola a konsistor.

P. t. P. a p.

Frant. Pöllner, probošt u sw. Wjta, prwnj. prelát král. Česk., gym. dir.
Wácl. Wáclawjček, dokt. bohosl. kap. děk. ; c. k. gub. rada, rekt. univ. emer.
Jos. Werner, prelát, arcijáhen, kons. rada, rytjř wjee rádů. A.D.S.J.
Josef Rauch, prelát, domscholastik, konsistornj rada. A.D.S.J.
Mik. Tomek, dokt., kanow. dom-kantor, kons. rada, examin. synod.
Jan. Al. Renner, kanow. senior, kons. rada, examin. synodalis.
Wácl. Pešina, kanow., kons. rada, *redaktor Časopisu a Dědictwji*. Z.D.S.J.
Jos. Lindauer, kanow., c. k. duch. guber. skuteč. a kons. rada. A.D.S.J.
Michael Willer, kanownjk, konsistornj rada.
Petr Kregčj, kanownjk, konsistornj rada, examin. synodalis. A.D.S.J.
František Dittrich, kanownjk, konsistornj rada, examin. syn. A.D.S.J.
Josef Helfert, doktor, prof. cirkewnjho práwa, konsist. rada.
Aloys Wydra, doktor práw, zemský advokát, konsist. rada.

Hron Wogtěch, arcibisk. tagemnj, arcib. notář a ceremonář. Z.D.S.J.
 Hrdina Wáclaw, doktor bohoslowj, arcibiskupskj ceremonář. A.D.S.J.

Kodauer Jan, tagemnj arcibiskupské konsistore.
 Bretschneider Karel, dokt. práw, konsist. kasjr.
 Knjžek František, registrator.
 Héniger Jaroljm, protokolista radnjho sezenj.
 Kalina Jan z Jétenšteyna, exped. a kasjr *Casopisu a Dédictwj.*
 Šmid Vincenc, protokolista exhibitu.
 Křištof Wogtěch, kněz cjrkewnj, protokolista.
 Stach Wáclaw, kněz cjrkewnj, kancelista.

Arcibiskupskj seminář

Jan Büttner, probošt u Wě. Sw., kan. w St. Bol., rektor Semin. A.D.S.J.
 Wáclaw Sigmund, spiritual A.D.S.J.
 Antonjn Rost, doktor filosofie, přeses.
 Frant. Plaucar, doktor bohoslowj, vicepreses.
 Bedřich Hrabal, doktor bohoslowj.
 Seminářská knihowna.

Alumnowé w IV. roce — nynj giš kněžj.

Brož Leopold,	Škála Hynek,
Hawljöek Frant,	Štěpán Josef,
Kratochwjle Jan.	Terč Eduard,
Matausek Josef,	Urban Leopold,
Melcher Josef,	Veit Frant.
Alfred Hrabě z Rindsmaulů,	Wondrowic August.
Šankup Frant.	Wiktorin Frant.

Alumn. III. roku — nynj IV. roku.

Béhm Wogtěch.	Němeček Aloys.
Čegka Josef,	Nežička Jan.
Holý Wogtěch, bud. diec.	Nykles Wáclaw,
Husák Anton.	Ott Jan,
Kotaljk Frant.	Pekárek Josef, bud. diec.
	Pýcha Josef.

Alumn. II. roku — nynj III. r.

Břicháč Wogtěch,	Mařak Petr,
Frida Wáclaw,	Pánek Frant.
Grossmann Josef,	Tichowský Antonjn.
Kohl Eduard,	Veit Jan.

Alumn. I. roku — nynj II. r.

Čebuský Jakub,	Lang August.
Fencl Anton.	Ludwik Josef,
Hausmann Josef,	Možjš Josef,
Hora Anton,	Newařil Jan,
Janda Frant.	Pomaisl Frant.
Kocmann Wáclaw.	Swoboda Jan,
Kozler Antonjn,	Pawel Šwanda z Semčic.

Časopis milostiwě přigali:

Geho Cjsařská Wýsost, Neyoswjceněgšj Pán, Pan **Štěpán, František, Victor**, Cjsařský Princ a Arciknjže Rakauské, Kráľowský Princ Uherský a Český a t. d. Rytjř Zlatého Rauna, a Král. Pruského Řádu Černého a Čerweného Orla I. Třjdy, a Král. Hanowránského Domownjho Řádu Sw. Ğirj; Welkokřjžnjk Král. Hanow. Quelfowa Řádu; Rytjř Řádu Král. Wyrtembergské Koruny; Welkokřjžnjk Welkowéwodského Toskanského Řádu Sw. Josefa, a Wolensko-Hessenského Domownjho Řádu Zlatého Lwa; Wéwodo-Parmesánského Konstanťinského Řádu Sw. Ğirj; Welkowéwodsko-Oldenburgského Domownjho Řádu Zásľuh, Welkowéwodo-Waimarského Řádu Bjlého Sokola; Wéwodo-Anhaltského Domownjho Albrechtowa Řádu; Rytjř Welkowéwodsko-Bádenského Řádu Wěrnosti, a Welkokřjžnjk Řádu Zěhrinského Lwa; Welkowéwodo-Hessenského Ludwjkowa, a Wéwodo-Saského Arnoštowa Řádu, a Wéwodo-Brunšwického Ğindřicha Lwa; Cjs. Kr. Generál Major a Wlastnjk Pluku Pěchoty Čjsl. 58.

Wládař země České.

Geho Cjsařská Wýsost, Neyoswjceněgšj Pán, Pan **Karel Ferdinand**, Cjsařský Princ a Arciknjže Rakauské, Kráľowský Princ Uherský a Český a t. d., Rytjř Zlatého Rauna, Cjsařsk. Ruského Řádu Sw. Ondřege, Sw. Alexandra Newského Bjlého Orla a Sw. Anny I. třjdy, k. Pruského Řádu Černého a Čerweného Orla, Welkokřjžnjk Řádu Král. Baworského Sw. Huberta, a Welkowéwodo-Toskánského Sw. Josefa, Magitel Cjs. Ruského Pluku Ulánů a Cjr. Kr. Rakauského Pluku Pěchoty Čjsl. 61.

Divisionér w Praze.

Geho Excellencj, Pán, Pan **Robert Starohrabě Salm-Reiferšeidtský**, Pán Panstwj Podrsamu, Geho Cjsařské Královské Apoštolské Milosti Skutečný Tagný Rada a Komorj; Neyvyššj Zemský Dwornj Mistr w Králowstwj Českém, Prwnj Kommissar c. k. Terezianského Ustawu Urozených Dám na Hradě Pražském, Čestný Spoluaud c. k. Hospodářské Společnosti w Hořici, Akadmie Wzdělawatelných Uměnj w Mediolaně; c. k. Wlastenecké, Hospodářské Společnosti w Čechách, Aučinný Aud Společnosti Národnjho Museum, Společnosti Wlasteneckých Přátel Uměnj; a Spolku na Wzdělánj Promyslu w Čechách, Wrchnj Kurator České Sporitelnice.

Druhý c. k. Guberniálnj Prěsident.

Geho Excellencj, Pán, Pan **Karel Chotek**, Hrabě z Chotkowa a Wognjna, Rytjř Zlatého Rauna; Welkokřjžnjk cjs. Bakauského Leopoldowa Řádu, cjs. Ruského Řádu Sw. Alexandra Newského s Diamanty; Rytjř Sardinského Řádu Sw. Mauricia a Lazara, Magitel stříbrného křjže zásluh; Geho cjr. kr. Apošt. Milosti Skutečný Tagný Rada a Komorj, Aud mnohých učených a dobročinných společností; Pán na Welkém Březnu, a t. d.

Po městech Pražských.

P. t. P. a p.

Jar. Zeidler, dokt., přelat Strahow., c. k. almuž., rekt. Univ. emer. dir. fak. libom.
 Ant. Lagler, farář u s. Stěp., em. tag., gener. vik., far. Pražsk. A.D.S.J.
 Amerling Karl, doktor lekarstwj.
 Bergner Karel, psaltista u sw. Wjta.
 Böhm Wácl., katecheta při Malostranském Gymnasium. . A.D.S.J.
 Censura cjs. král., 4. wýtisky.
 Daucha Frant., kněz ejrkewnj.
 Daubek Frant., reprěsantant měšťanů na Nowém městě, cjs. 247.
 Daubek Libor, podpřewor, farář u w. p. Augustianů.

- Buchowanj u sw. Giřj.
 Dundáček Raimund, kwardian Minoritů a far. u sw. Jakuba.
 Franz Wáclaw, farár u sw. Wjta na hradě Pražském.
 Gedlička Emilian, kapitulár a kaplan na Strahowě.
 Hájek Wáclaw, kanow., administ. děkanstwj na Vyšehradě. A.D.S.J.
 Hanka Wácl., rytjř Wladim. řádu, bibliotekář národn. Museum. A.D.S.J.
 Hauser Josef, dokt. w libomudrcwtj, em. far. Perucký, na Strahowě.
 Hawránek Fr., křjžow., kapl. u sw. Petra, *korrektor styli, Zaklad.* D.S.J.
 Hénsel Wiljm, kaplan u sw. Duchy. A.D.S.J.
 Holeš Josef, podpřewor rytjřsk. řádu křjžownjká.
 Holubář Gotthard, kapit. na Strah. a duch. správce w Nebužicjch.
 Horák Antonjn, farár u sw. Apollináře.
 Hůrka Vincenc, kaplan u sw. Haštala.
 Janský Wácl., mistr bednářský a domácí pán na Now. Městě. A.D.S.J.
 Jungmann Jos., dokt., em. přefekt na Akad. Gym., rytjř Leop. řádu. A.D.S.J.
 Kafka Frant., kanownjk na Vyšehradě, arcibiskupský notář. A.D.S.J.
 Kanka Jan N., dokt. práv, emer. rekt. Universit. Hess. dw. rada. A.D.S.J.
 Klenz Ambrož, řádu sw. Augustina přewor. a novicmistr. A.D.S.J.
 Koch Josef, kandidát doktorátu práv. A.D.S.J.
 Kolenatý Jos., rytjřsk. maltes. řádu farár u Karmelitánů. A.D.S.J.
 Košťalowský Ludwjk, kapitulár a kazatel na Strahowě.
 Kofátka Wáclaw, kněz cjkewnj a wychowatel hluchoněmých.
 Kowářjk Jos., dokt. bohosl., administ. w všeobec. nemocnici.
 Krbec Jan, knjž, arcibiskupský notář, rektor u sw. Giřj. A.D.S.J.
 Kreihueber Josef, farár na Prosjku.
 Kuřák Jan, kaplan u sw. Haštala.
 Küffer z Asmansvillu Wogtěch, kaplan u sw. Gindřicha. A.D.S.J.
 Lagler Jos., kandid. bohosl., farár u sw. Duchy. A.D.S.J.
 Linda Wáclaw, farár u sw. Wáclawa
 Lüftner František, kaplan na Smjchowě. A.D.S.J.
 Maxa Jan, rytjřsk. řáda křjžow., kaplan u sw. Petra.
 Merhaut Petr, starěj kaplan u sw. Hawla. A.D.S.J.
 Milde Josef, domácí pán a nákladnj, na dob. trhu čjsl. 31b. A.D.S.J.
 Mráz Hyn., inful. děk. u Wš. Sw., kan. w St. Bol., adm. u Worš.
 Museum národnj.
 Nádherný Kajetan, direktor listowny c. k. gubernium.
 Náhlowský Frant., přeses we Wendickém Seminári.
 Nowotný Jan, farár u Neyswetěgěj Trogice.
 Oliwa Antonjn, farár u sw. Haštala, arcibiskupský notář.
 Procházká Wog., čest. kanow. na Wyšeh., far. u sw. Wogtěcha.
 Raab Josef, administ. fary sw. Filipa a Jakuba na Smjchowě.
 Redakcj Listů pro polnj hospodáře.
 Riwnáč Ignác, kaplan u sw. Štěpána.
 Schreiner Karel, farár u sw. Mikuláše.
 Seidl Wácl., nákladnj, domácí pán, dohlžit. školy sw. Mikul. A.D.S.J.
 Simenek František, kaplan u sw. Apollináře. A.D.S.J.
 Slawjček Antonjn, duchow. adm. w sirotějm domě.
 Stelzig Ignác, farár u sw. Hawla.
 Stieber Daniel, arcibiskup. notář., kapitulár a far. na Strahowě. A.D.S.J.
 z Strohbachů Paw., c. k. gub. rada, ředitel zemského stawitel. A.D.S.J.
 Štule Wáclaw, kněz cjk. administrator u dorostlých slepých.
 Swoboda Wácl., mistr sauken. w Sw.-Petřské ulici, čjsl. 1135.
 Swoboda M. S.
 Thomas Wiljm, kaplan na Wolšanském Swatém poli. A.D.S.J.
 Thun, hrabě Frant., pán na Peruci, člen výboru Národ. museum.
 Thun, hrabě Leop., c. k. krag. kom., řed. úst. na polepš. trestanců. A.D.S.J.

Tillinger Gaudenz, pater. provincial weleb. Františkánú.	
Tippmann Antonjn, koop. u Matky Boží Snieżné.	
Tsary Antonjn, rytjřského řádu křjžow., farář u sw. Petra.	
Uhl Jan Nep., Pater Provincial kapucjnú.	
Weywoda František, farář we Wošanech.	
Wiesner Antonjn, kooperátor w káznici u sw. Wáclawa.	A.D.S.J.
Wobornjk Stanislaw, podpřewor řádu kazatelského,	
Wobornjk Wendeljn, bakalář, rytjřského řádu křjžownjkú.	
Worjšek Flavian, aud Milosrdných Bratrj.	A.D.S.J.
Woršillinský kláš., wel. matka Maria Vinc. Mayerowá.	A.D.S.J.
Tamtěž Mater Angelina, tagemnice a prokurátorka.	A.D.S.J.

Wšech 116;

W Arcidiěcesj.

P. t. P. a p.

W Beraunském střjdnictwj.

Gruber Jos., vikář, školdozorce, konsist. rada, děkan w Meytě.	
Bělecký Kornel., předst. Piar. res., dir. hlav. školy w Berauně.	A.D.S.J.
Burka Antonjn, administrator na Karlsteyně.	
Čjžek Daniel, farář w Cerhowicjch.	A.D.S.J.
Dik Josef, kaplan w Zdicjch.	A.D.S.J.
Dmych Josef, farář na Weljzu.	
Hamaus Jan, kooperator w Litně.	
Hanus Wáclaw, mjestnj duchow. správce w Sedlicjch.	
Kallaš Ferdinand, farář admin. w Dobřichowicjch.	
Kaubek Wáclaw, kaplan w Berauně.	
Jodl Erasm., kaplan w Zebráce. †	
Labler Vincenc, arcibisk. notář, vik. tagem., děkan w Berauně.	
Lagler František, děkan w Lohowicjch.	
Negedlý Wogtěch, děkan w Zebráce.	
Obraz Kašpar, děkan w Hořowicjch.	
Rjb Josef, děkan u sw. Jana pod Skalau.	
Schimandl Josef, exposita w Zbirowě.	A.D.S.J.
Sklenář Petr, kaplan w Meytě.	
Sydek Tomáš, exposita w Bnešicjch.	
Wania Prokop, exposita w Loděnici.	
Wondřich Frant. mjestnj duchownj na Zbirowě.	A.D.S.J.
Worel Josef, mjestnj duchownj w Zdicjch.	A.D.S.J.

W Brandeyském střjdnictwj. A. D. S. J.

Ant. Burger, arcijahen. vik., školdoz., konsist. rada, děkan w Brandeysce.	
Altmann Antonjn, kaplan w Benátkách.	
Josef Horóice, kand. theol., kanownjk w Staré Boleslawi	A.D.S.J.
Čermák František, farář w Klomjně.	
Demuth Wáclaw, kaplan w Staré Boleslawi.	
Hlawáček Josef, vikárnj tagemnj, farář we Wináři.	A.D.S.J.
Hosa František, farář w Hlawnokostelnjm.	A.D.S.J.
Kroljk František, farář w Chotětowě.	
Macan František, děkan w Čelakowicjch.	

Melcher František, kaplan w Brandeyse, nuj psallista w Praze.
 Pipota Antonjn, kaplan we Winari.
 Steiger Josef, děkan w Benátkách, knjz. arcibiskup. notár. . A.D.S.J.
 Strjdnj knihowna.

W Budinském strjdnictwju. A. D. S. J.

Petr Gerábek, vikár, konsistornj rada, děkan we Wepřku.
 Artner Dom., kapitulár Strah., em. přew., farař w Radonicjch.
 Brožowský Petr, farař w Chrájně.
 Daneš František, administrator fary Perucké.
 Doležal Emanuel, lokalnj w Skryšowě.
 Fěhdrieh Tadiáš, farař w Wlnowski.
 Fiala Josef, farař w Račinowski.
 Hawelec Josef, kaplan w Budini.
 Hochmann Josef, kaplan w Raudnici, redaktor homilet. biblioteky.
 Krójk Josef, kaplan w Lužci.
 Merklas Josef, arcibiskupský notár, farař w Horjně.
 Müller František, farnj administrator w Liboteynici.
 Peer Josef, farař we Wraném.
 Peer Manswet, farař w Kmetinowski.
 Petřjk Emerich, kapitulár Strahowský, inspektor w Pátku.
 Pták Josef, administrator w Panenské Teynici.
 Rennert Wáclaw, duchownj správce w Jetšowicjch. . . A.D.S.J.
 Šediwý Sebastian, kaplan we Wraném.
 Šlanina František, farař w Citowě.
 Srb Matěg, duchownj zpráwce na Klobukách. . . A.S.S.J.
 Straká Wáclaw, farař w Charwátci.
 Sýkora Josef, farař w Zlonicjch.
 Wáněk Wáclaw, děkan we Welwarjch. . . A.D.S.J.
 Strjdnj knihowna.

W Bystřickém strjdnictwju.

Wawř. Schauf, vik., kons. r., arc. not., dk. w Wrcholtowicjch. A.D.S.J.
 Bastl Matěg, mjetnj duchownj správce w Radošowicjch. . A.D.S.J.
 Cibulka Josef, knihownjk vikariátu, děkan w Diwišowě.
 Cjsař Josef, farař w Bystřici.
 Čáslawský Ig., arc. notár, vikar. tagemnj, děkan w Benešowě.
 Fürst Wáclaw, mjetnj duchownj správce w Auběnicjch.
 Hanikýř Josef, farař w Kundraťci. *Spoluwakladatel Dědictwju S. J.*
 Konečný Josef, farař w Chotěšanech.
 Krodl Leop., benediktin Emauz., duch. správce w Třeběšicjch.
 Materna Jan, kooperator w Štěpánowě. . . A.D.S.J.
 Meder Augustin, farař w Wokrauhlicjch. . . A.D.S.J.
 Pohan Wácl., buděg. biskupský notár, člen Mus., děk. w Pořici. A.D.S.J.
 Rádro František, zámecký kaplan w Gemništi.
 Rjdký Jan, farař w Teinici. . . A.D.S.J.
 Schmid Mikuláš, mistnj správce w Stěbuzowai. . . A.D.S.J.
 Sika Jan, kooperator w Wrcholtowicjch.
 Stiebie Josef, farař w Slapanowě.
 Strnad Josef, zatimnj administ. lokalie w Popowicjch.
 Sak Josef, zatimnj kaplan w Lauňowicjch,
 Tichý Josef mjetnj duchownj správce w Wáclawicjch.

Wáňa František, kooperátor w Bystřici.
Weselý František, děkan w Nadšeradei.
Wlasák Antonjn, mġstnj duchownj správce na Hrádku.
Wolf František, farář w Janġowě.

W Chebském strġdnictwġ.

Hofmann Jos., řádu křiř., kazatel we Frantiřk. lánzjeh.

W Ćeskobrodském strġdnictwġ.

Jan Morawec, arcib. vikář, kons. rada, děk. w Ćern. Kostelci.
Bradáč Vincenc, kaplan w Břistwi.
Huhjnek Josef, kaplan w Kaurġmě.
Hübeř Tobiáš, farář w Lstiboři.
Jabulka František, duchownj správce w Konogedech.
Mazánek Josef, farář we Witicjeh.
Morawec František, kaplan w Slušticjoh.
Šederle Jan, farář w Pořičanech. **A.D.S.J.**
Wunderling Jan, děkan w Kaurġmě.
Wokann Wáclaw, kaplan w Dukladech.
Strġdnj knihowna.

W Kolġnském strġdnictwġ. A. D. S. J.

Josef Balatý, ěst. kan. w St. Bol., vik. a děk. w Swogšicjeh.
Ausobský Ćelest, vikář, kazatel a zakřista Frant. w Zásrukách. **A.D.S.J.**
Breisl Jos., direktor akat. hlawnj prawidelnj řkoly w Kolġně. **A.D.S.J.**
Březina Josef, duchownj správce w Šánech.
Cwrček, duchownj správce we Weltrubech.
Hulek Karel, farář w Dobřichowě.
Hušek Karel, farář w Nowé Wsi. **A.D.S.J.**
Kafka Jan, kaplan w Zásrukách. **A.D.S.J.**
Kódym Josef, kaplan w Swogšicjeh. **A.D.S.J.**
Pecka Frant., knġř. arc. notář, děkan w Zásrukách.
Prokeř Antonjn, duchownj správce we Wohari. **A.D.S.J.**
Sitte Wogtěch, mġstnj duchownj správce w Malotícjoh.
Strnad Petr, farář w Starém Kolġně. **A.D.S.J.**
Stika Antonjn, kaplan w Dobřichowě.
Wolf Wogtěch, farář w Skramnjku.
Zwik Jan, kaplan w Plaňanech.
Strġdnj knihowna.

W Mnichowickém strġdnictwġ. A. D. S. J.

Wáclaw Schuster, vikář, řkoldoz., kons. rada, farář w Ćesticjoh.
Bican Martin, farář w Sázawě.
Blažek Josef, farář w Skalici.
Boduřanský Josef, farář w Janowicjoh.
Girkowský Jan, duchownj správce w Jařlowicjeh.
Horáček Wácl., arcib. not., far. w Ondřegowě. **Spolusakladatel D.S.J.**
Ķramerius Wog., děkan w Mnichowicjeh, vikář. knihownġk. **A.D.S.J.**
Šwitġlk Antonjn, administrator fary w Gġlowljm.
Wewerka Wáclaw, farář w Ratagi.

W Hroznětinském strjdnictwj. (Lichtenstadt.)

Šipaunský Ant., arcib. vikář a školdoz., kons. rada, far, w Sedlicjch, A.D.S.J.

W Plzeňském strjdnictwj.

Hlawan Ant., vik., arc. kom., při filis. úst., inf. arciděkan w Plzni. A.D.S.J.
 Ant. Popp, emer. vikář, konsist. rada, děkan we Weyprnicjch.
 Bernard Jan, kaplan w Plzni.
 Diesl Jan, kaplan w Degajně. A.D.S.J.
 Dostal Filip, arcib. notář, farář w Degajně. A.D.S.J.
 Eisenhut Jan, kaplan w Plzni.
 Kubiška Petr, kaplan w Plzni.
 Lang Jakub, farář w Královicjch.
 Nekola Karel, farář w Woboře.
 Popp Ant., emer. vik., děkan pro osobu swau w Wyprnicjch.
 Růžicka Karel, ředitel hlawnj školy w Plzni.
 Smetana Josef, dok. libom., kapit. Teplský, prof. filos. w Plzni.
 Štreer Josef, děk. osobnj w Plasech, arcibis. notář, *Spoluzakl.* D.S.J.
 Šindelář Arnošt, kapitulár Tepl., katech. na Gymnas. w Plzni. A.D.S.J.
 Zahradnický Augustin, pater quardian weleb. Frant. w Plzni.
 Záruba Wáclaw, kaplan w Plzni.

W Pražském strjdnictwj. A. D. S. J.

Frant. Lampa, vikář., školdozor., kons. rada., farář w Hluboči. A.D.S.J.
 Ebert Jan, farář w Hlupětíně.
 Gübitz Josef, arcib. notář, vikář, tagemnj, farář we Wořechu.
 Fibiger Jan, farář w Zbraslawi.
 Haas Pawel, farář w Hostiwici, vikar. tagemnj.
 Holowský Jan, farář w Hostiwari.
 Janda Jos., kand. bohosl., mjstnj duchownj. A.D.S.J.
 Hora Antonjn, kaplan w Hluboči.
 Hurka Vincenc, administ. fary w Prosiku.
 Kreh Antonjn, mjstnj duch. správce w Modřanech.
 Kellner František, farář w Třebotowě.
 Kinzl Josef, duchownj správce w Koloděgi.
 Košťál František, farář w Trnowě.
 Liška Jakub, kaplan w Auřenowsi.
 Medlin František, kaplan w Michli.
 Modroch Jan, farář w Auněticjch. A.D.S.J.
 Pokorný Wáclaw, mjstnj duchownj w Wraně.
 Pražský Ignac, kaplan w Zbraslawi.
 Procháška Frant., kaplan w Zbraslawi.
 Seifert Prokop, administrátor w Ginoniecjch.
 Šulák Matěg, farář w Sárce.
 Trenkler František, kooperator w Lišnici.

W Přjbramském strjdnictwj.

Fr. Kostka, dkt., vikář, školdoz. a kons. rada, děkan w Přjbramě. A.D.S.J.
 Bartuněk František, kaplan na Swatém Poli.

Cisar Karel, farář we Wošowě. A.D.S.J.
 Čížek Wogtěch, mjetnj duchownj správce we Wišnowě.
 Exner Filip, farář u sw. Kiliána.
 Frank František, mjetnj duchownj správce w Hluboši.
 Freund Antonjn, kaplan u sw. Kiliána.
 Herrschmann František, kandidat dokt. bohosl., farář w Mnjšku.
 Kettner Jan, kaplan w Dobrjši.
 Konický Josef, rytjšk. rádu křižow., farář w Starém Knjné.
 Leubner Josef, farář we Wšeradicjeh.
 Ondrák Prokop, kužec cjrk., katech. hlawnj školy w Přjbrami. A.D.S.J.
 Royt František, farář w Dolnjch Hbytech.
 Stach Antonjn, farář w Slapech.
 Vogl František, mjetnj duchownj správce w Obecniči.

W Rakownickém strjdnictwj.

Jan Swoboda, arc. vikář, školdoz. kons. rada, far. w Kožlanech.
 Aksamit Karel, zámecký kaplan na Křiwoklátě.
 Hněwkowský Wogtěch, kaplan w Kněžowši.
 Jahnal Josef, zámecký kaplan na Njžboru. A.D.S.J.
 Kanský Wáclaw, farář we Welkém Augezdě,
 Macan Jakub, děkan pro osobu swau w Slabcích.
 Michálek Antonjn, vikar. tagemnj, farář w Mutěgowicjeh.
 Nedwěd Wáclaw, duchownj správce w Nezabudicjeh.
 Nowotný Wáclaw, duchownj správce w Řencowě.
 Špalek Wáclaw, duchownj správce w Městečku.
 Wotěra Josef, farář w Petrowicjeh.
 Strjdnj knihowna.

W Rokycanském strjdnictwj.

Suchý Frant., vikář, školdoz., kons. rada, děk. w Rekycanech. A.D.S.J.
 Alizar František, farář w Liblňě.
 Brádek František, farář w Radnici.
 Dworák Josef, faraj administrátor na Zwikowci.
 Lemoch Josef, knjžecj arcibisk. notář, farář w Mešně. A.D.S.J.
 Liška Jakub, administrator w Mirešowě.
 Liška Tomáš, farář w Prusinách.
 Mataušek František, kaplan w Spálené Pořiči.
 Pícek Wáclaw, Jaromjr, wrchnj a práwnj na Liblňě.
 Till František, kaplan w Chwalenicjeh.
 Zsafaly Josef, farář w Mitrowicjeh.

W Taušetinském strjdnictwj.

Prémonstratská Kapitula w Teple.

W Slanském strjdnictwj. A. D. S. J.

Jan Bezděka, čest. kan., vikář, škold., kons. r., děk. w Lidicjeh. A.D.S.J.
 Gaube Benno, tagemnj vikariátu, farář we Swárově.
 Baroch František, duchownj správce w Hobšowicjeh.

Beber Martin, kaplan w Budči.	
Fischer Mikuláš, farář w Pozdni.	
Hampeys František, zámecký kaplan w Weršowoi	
Jirajk Jan, kan. theol., arcib. not., far. w Miniejch. <i>Spotisakladatel</i> D.S.J.	
Kodjdek Augustin, kaplan w Zelezné.	
Khysky Josef, kaplan w Měci.	
Krásný Ondřej, kaplan w Smečné.	
Kubišta Josef, farář w Družci.	
Lička Kašpar, farář na Kladně, arcib. notář.	A.D.S.J.
Lička Wogtéch, arcib. notář, farář w Pcherách.	A.D.S.J.
Příbjk Vincenc, děkan na Smečné.	
Saukup František, kaplan w Pcherách.	
Šigmund Benedikt, kandidát theologie, děkan we Slaném.	
Špachta Dominik, kněžecj arcibiskup. notář, farář w Kolči.	
Šwestka František, farář we Měci, (Kornhauze)	A.D.S.J.
Wotýpka Josef, mjestnj duchownj správce w Tuhoměřiejch.	A.D.S.J.
Žitek Wáclaw, duchownj správce w Srbói.	A.D.S.J.

W Wotickém strjdnictwuj. A. D. S. J.

Jan Čtrnáctý, arcib. vik. školdozor., kons. rada, děkan w Neweklowě.	
Gerson Jos., ryt. z Ragersdofu, vik. tag., arc. not. děk. w Seloi. A.D.S.J.	
Friček Krist., Wotický vik., nynj farář w Lužci.	
Doležal Emanuel, mjestnj duchownj správce w Skryšowě.	
Herrmann Rehoř, farář w Bělici.	
Halička Wogtéch, farář w Nechwaliciejch.	
Kačerowský Antonjn, arcib. notář, farář w Podčepiciejch.	A.D.S.J.
Kareš Wáclaw, farář w Arnoštowiciejch.	
Kell Antonjn, administrator na Kosowě Hoře.	A.D.S.J.
Lenk František, arcib. notář, farář w Maršowiciejch.	
Mládek Antonjn, expositnj kaplan na Čerweném Augesdě.	
Ništera František, kaplan w Chlumě.	
Procházka Desiderius, děkan pro osobu swau w Próiciejch.	
Roštlapil Josef, farář we Wotiejch.	
Sehier Aloys, farář w Networíciejch.	
Urban Emanuel, exposita w Jeseniciejch, nynj děkan w Selčanech.	
Urban Matěj, kaplan w Maršowiciejch.	
Wiljmek František, kaplan w Networíciejch.	
Witták Tomáš, farář na Chlumě.	A.D.S.J.
Wobornjk Sew., bakalár bohosl., duch. správ. na Křečowiciejch, <i>Zaklad.</i> D.S.J.	
Strjdnj knihowna.	

W Prase 186.

W strjdnictwujch 249.

Wes mės 415.

II. Litoměřické Biskupstwj.

Neydůstognějšj, Wysoce urozený Pán, pan *Augustin Bartoloměj Hille*, Biskup, člen mnoha učených a dobročinných ustawů, Aud Dědictwj Swato-Janského,
a t. d.

Wysoce důstogná kapitola a konsistor.

P. t. P. a p.

Wáclaw Kara, inful. kapit. děkan, kons. přéses, stud. direktor. A.D.S.J.
Josef Nečasek, kanownjk, konsistornej rada, exam. synodalis. A.D.S.J.
Ignáo Jakš, kanow., kons. rada, redaktor spisu pédağogického.
Josef Pfeiffer, kanownjk, kons. rada a censor. A.D.S.J.
Reymann Jan, konsistornej protokollista a registrator.
Rehák Antonjn, vicerektor biskupského semináře. A.D.S.J.
Rolegček František, katecheta na Gymnasium.
Würfel Adolf, doktor bohoslowj, professor biblických studij.

Biskupský seminář.

Seminárnj knihowna. A.D.S.J.

Postluchači bohoslowj w IV. roce.

Jan Margold.

W III. roce.

Matég Feyfar.

W II. roce.

Landa Josef, Nowotný Josef.
Springel Josef.

Na wenku w Biskupstwj.

P. t. P. a p.

W Auštském strjdnictwj.

Čermák Filip, fárář w Libichowě.
Hanausek Jan, fárář w Hošce. A.D.S.J.

W Biljnském strjdnictwj.

Habek František, kaplan w Duxu.

W Boleslawakém strjdnictwj.

Cebuský Filip, farář w Brodci. A. D. S. J.
 Černohaus František, kaplan w Dobrawcejh.
 Procházka Vincenc, exposita w Bukowanech
 Winařický Karel, farář w Kowani, člen mnoha učen. společnostj A. D. S. J.

W Chomutowském strjdnictwj.

Angerle Jos., Cisterc. z Oseku, prof. gram. stud. w Chomutowě.
 Tichý Antonjn, kooperator w Chomutowě A. D. S. J.

W Dokeském strjdnictwj. (Hirschberg.)

Čerwinka Josef, farář w Mšeně.
 Nigrin Josef, kaplan w Bjlé Wodě.
 Procházka Giřj, farář na Skalstě.
 Pruša, kaplan w Dokách.
 Zuman Antonjn, kaplan w Mšeně.

W Lawnském strjdnictwj.

Dobicer Josef, kaplan w Citolibech. A. D. S. J.
 Wickner Jan, expositnj duchownj w Ráně. A. D. S. J.

W Libereckém strjdnictwj.

Pažaut Jan, vikář, školdoz. kons. rada, b. not., děk. w Laukowě.
 Scholz Jan, zámecký kaplan w Sichrowě.
 Strnad Josef, děkan w Českém Dubě.
 Weyrauch Erw., kapit. Strah., direkt. realnjch škol w Liberci.

W Libochowickém strjdnictwj.

Čerwinka Vincenc, kaplan w Bláskowicjh.
 Egert František, kaplan w Brozanech.
 Kerka Karel, kaplan w Třebnicjh.

W Lipenském strjdnictwj.

Gérbrich František, farář we Falkenawě.
 Hadrawa Karel, zámecký kaplan w Zandawě.

W Melnickém strjdnictwj.

Josef Teynil, emerit. vikář., školdoz. a kons. rada w Nebuželjh.
 Černý Josef, kaplan w Cherusicjh.

W Nymburském strjdnictwju.

Antonjn Zych, vikár školdoz, kons. rada, děk. w Nymburce.	A.D.S.J.
Rehoř Horecký, emer. vikár, děkan w Roždálowicjch	A.D.S.J.
Beránek Wáclaw, farár we Wosenicjch.	A.D.S.J.
Holub Jan, kaplan w Nymburku.	A.D.S.J.
Janatka Josef, farár w Segané.	
Maucha Antonjn, kaplan w Roždálowicjch.	A.D.S.J.
Nowák Antonjn, kaplan w Libáni.	A.D.S.J.
Renner Antonjn, kooperátor w Nymburku.	A.D.S.J.
Štěhule Josef, duchownj správce w Laucanj.	A.D.S.J.
Soregs Frant., kaplan w Roždálowicjch.	Spolusakladatel D.S.J.
Wohánka František, kněz cirkewnj w Nymburku.	

W Semilském strjdnictwju.

Jáchim Šaurek, vikár, školdoz., kons. rada, děk. w Drškové.	
Josef Kramár, emerit. vikár, kons. rada, farár we Wysokém.	A.D.S.J.
Damašek Josef, kaplan w Semilech.	A.D.S.J.
Horna Antonjn, kaplan w Rochlici.	
Kauble Josef, residenciálnj kaplan w Laukowě.	A.D.S.J.
Kawaljr Wácl., kaplan we Wysokém.	
Pliške Antonjn, kaplan w Jablonci.	
Procháňka Girj, farár w Skalsku.	

W Turnowském strjdnictwju.

Ant. Marek, kand. bohosl., vik. školdoz., kons. rada, děk. w Libuni.	A.D.S.J.
Bernard Jan, farár w Teyně.	
Čerwinka Josef, kaplan na Hradišti.	
Čerwenka Jan, duchow. sprav. na Welké Skále.	
Horák Wáclaw, kaplan w Turnowě.	A.D.S.J.
Jindra Jáchim, kaplan na Hradišti.	A.D.S.J.
Korjnek Jan, kaplan na Mšćeně.	A.D.S.J.
Palánek Jan, farár w Markwaticjch.	A.D.S.J.
Pohořelý Josef, kaplan w Turnowě.	A.D.S.J.
Preisler Michael, duchownj správce w Tatobytech.	A.D.S.J.
Šaurek Josef, děkan w Turnowě.	A.D.S.J.
Šimunek Damian, kaplan w Sobotce.	
Šolc Jan, mjestnj duchownj správce we Wiskři.	A.D.S.J.
Učjk Antonjn, kaplan w Sobotce.	A.D.S.J.
Werich František, kupec w Turnowě.	
Wetešnjk František, děkan w Sobotce.	A.D.S.J.

III. Králohradecké Biskupstwj.

Geho Excellencj, Neydůstognějšj, Wysoce urozený Pán, pan *Karel Hanl*, Biskup, c. k. tagná rada, emerit. cjs. král. guberniálnj rada, aud Dědictwj Swato-Janského, a wjce učených a dobročinných Společnostj.

P. T. P. a p.

Josef Müller, kapitolnj děkan, kons. préses, studij direktor.
 František Pelikán, kanownjk, konsistornj rada. A.D.S.J.
 Lichtenberg Josef, Geho biskupské Excellencj eceremonáf.
 Konsistornj expedit.

Biskupský seminář. A. D. S. J.

Stárek Jan, doktor bohoslowj, professor morálky. A.D.S.J.
 Seminárnj knihowna. A.D.S.J.

W Biskupstwj.

P. t. P. a p.

W Bydžowském strjdnictwj.

Brehm Jan, faráf w Wikanci.
 Čančara František, kaplan w Lužci. A.D.S.J.
 Čerwenka František, faráf w Zlebech
 Petzold Josef, kaplan w Nowém Bydžowě.
 Šafranek Josef, kaplan w Nowém Bydžowě.
 Strjdnj knihowna.

W Čáslawském strjdnictwj.

Branžowský Wáclaw, zámecký kaplan w Žehusiojoh. A.D.S.J.
 Brem Jan, faráf na Wikanci.
 Djtě Karel, kooperátor w Wilimowě.
 Janata Alois, kaplan a katecheta w Čáslawě. A.D.S.J.
 Nowotný Jan, kaplan w Ronowě.
 Nowotný Josef, kaplan w Golčowu Jenikowě.
 Wlach Hynek, kaplan w Golčowu Jenikowě.
 Wawerka Josef, faráf w Přjbrami.

W Gičjnském střídnictwji.

Josef Stránský, vikář, školdoz., kons. rada., děk. w Welši.
 Auer Filip, mjestnj duch. správce w Aubislawici (Auslauf.) A.D.S.J.
 Černohorský Frant, kaplan w Pátce.
 Forman Wáclaw, kaplan w Lomnici
 Herschkenz, w Lomnici
 Hrdina Jan, farář w Nowé Páče.
 Maryška Josef, kaplan w Gičjně. A.D.S.J.
 Müller Antonju, farář w Železnici.
 Petera František, farář w Bělohradě. A.D.S.J.
 Suchý František, kaplan w Gičjně. A.D.S.J.
 Sydon Josef, kand. theol., katecheta na Gymn. w Gičjně.

W Hořickém střídnictwji.

Aloys Hanl, em. vik., kons. rada, bisk. not., em. děk. w Hořicích.
 Kaspar Matěj, farnj administrator w Chodowicích. A.D.S.J.
 Sehnal Josef, kaplan w Miletíně.
 Střídnj knihowna.

W Chrasteckém střídnictwji.

Střídnj knihowna.

W Chrudimském střídnictwji.

Kapucijní welectihodné duchowenstwo w Chrudimě.
 Koželuh Wáclaw, mjestnj duchownj správce w Lánech.
 Potočka Karel, mjestnj duchownj správce w Kladrubech.
 Škoda Josef, duchownj správce w Jesbořicích.
 Střídnj knihowna.

W Jaroměřském střídnictwji.

Chmeljk Jan, děkan w Jaroměři. A.D.S.J.
 Krulich Wácl., kněz cirk., direk. hlav. školy w Král. Dvoře. A.D.S.J.
 Zahradnjk Wácl., mjestnj duch. správce w Sendražicích. A.D.S.J.

W Králohradeckém střídnictwji.

Wik Karel, farář w Plotišti.

W Kopidlnském střídnictwji.

Frant. Wacek, ojs. dwor. kapl., vik., kons. rada, děk. w Kopidlně. A.D.S.J.

Jahoda Jan, farář w Sámšíně.
 Mareš Jan, vik. tagemník, farář w Wostrašném.
 Makeš Jan, vik. tagemník, farář we Wostružně.
 Meergans Josef, kaplan w Kopidně. A.D.S.J.
 Müller Jan, farář we Slatinách.
 Pelánek Jan, farář w Markwarticjch
 Peřina František, kaplan w Kopidně.
 Podstránský Josef, kaplan w Zlunici. A.D.S.J.
 Waněk František, mįstnj duchownj správce w Hradisku. A.D.S.J.

W Kosteleckém střjdnictwj.

Čizinský Josef, kaplan w Tyništi.
 Křeček Jan, kooperator w Pjsecně.
 Záweský Jan, farář w Cuclawě. A.D.S.J.
 Střjdnj knihowna.

W Kutnohorském střjdnictwj.

Dostal Josef, katecheta u welebných Ursulinek w Kutné Hoře.
 Křikawa Jan, dokt. libom. a bohosl. arciděkan w Kutné Hoře.
 Slowák Wáclaw, kooperator w Čerwené Janowici

W Landskronském střjdnictwj.

Cybulka Jan, kaplan w Austi (Wildenschwert.)
 Pirkl Wáclaw, kaplan w České Třebowě.
 Hágek Antonjn, duchownj správce wa Welké Řetowě. A.D.S.J.
 Střjdnj knihowna.

W Lipnickém střjdnictwj.

Ignac Sekaušek, opat a prélat w Želivě.
 Hollic Karel, kooperator w Lipnici.
 Rösler Ant., prém. kapit., bisk. not., člen hosp. społ w Želivě.
 Zitko Antonjn, sámecký kaplan we Wětrnjm Jenjkowě.
 Střjdnj knihowna.

W Litomyšlském střjdnictwj.

Walter Josef, kaplan w Karli.

W Náchodském střjdnictwj.

Ludwjek Josef, duchownj správce w Studnici. A.D.S.J.
 Zoček Josef, farář w Machowě.
 Střjdnj knihowna. A.D.S.J.

W Německobrodském střídnictví.

Jošt Jan, kaplan w Kruzburku.
Seifert Karel, kněz cirkewnj w Německém Brodě. A.D.S.J.

W Opočenském střídnictví.

Hawelka Jan, mįstnj duchownj w Dobrušce. A.D.S.J.
Klein Josef, kaplan w Nowém Hrádku. A.D.S.J.
Rozštlapil Josef, kaplan w Dobrušce.
Rojek Jan Kar., mįst. duch. správ. w Bohuslawiojch. *Spoluzakl.* D.S.J.
Wjteček Jan, čagatnjk střídnict. far. w Přepichách. A.D.S.J.

W Pardubickém střídnictví.

Jan Řebka, vikář, školdoz., konsist. rada, děk, w Wosicjch 2 wýtiskj
Hrdlička Wáclaw, duchownj správce w Třebosicjch.
Müller Josef, kaplan w Wosicjch.
Wlček Jan, kaplan w Bohdanói.
Beck Michal, duchownj správce w Dřiči.

W Poděbradském střídnictví.

Hlavně — w Poděbradech. — pro koho?!
Trnka Jan, mįstnj duchownj správce w Chlebých A.D.S.J.

W Polenském střídnictví.

Jan Brůžek, vik. školdoz. kons. rada, děkan w Přibyslawě.
Sluga Mat., em. vik. škold., kons. rada, Gym. dir. děk. w Polně. A.D.S.J.
Hawrda Adolf, kaplan w Niškowě.
Kunz Ignác, kaplan w Polně. A.D.S.J.
Nežická Josef, kaplan w Přibyslawě.
Pitner Antonjn, kupec w Polně.
Pitra Wáclaw, farář w Zdirci. A.D.S.J.
Plessel Josef, farář w Borowě. A.D.S.J.
Seidl Josef, kaplan a ktecheta w Polně. A.D.S.J.
Seifrid Jan.
Stránský František, kooperator w Zdirci. A.D.S.J.
Ringer František, kaplan w Polně.
Růžická František, exposita w Niškowě.

W Poličském střídnictví.

Kysilka Wáclaw, mįstnj duchow, správ. w Kerauchowě. (*Kurva*)
Scharfenberger Karel, farář w Dístře.

W Rychnowském střídnictví.

P. Richter Aug. Sigmund, w Rychnowě.

W Skučském strjdnictwj.

Šimek Wáclaw, vik. školdoz, kons. rada, děkan w Swratce. A.D.S.J.
 Kopecký Josef, kaplan w Bojanowě.
 Wiljmek František, farář w Seči.

W Trutnowském strjdnictwj.

Wacek Leodegar, kaplan w Trutnowě.

We Wrchlabském strjdnictwj. A. D. S. J.

Kalwach Jan, kaplan w Brauně.
 Wrana Karel, bisk. not., děk. pro osobu swau w České Jabloni.
 Padauer Jan, kaplan we Witkowiech.
 Strjdnaj knihowna.

We Wysokomeytském strjdnictwj.

Prudič Wáclaw, kaplan we Wysokém Meytě.
 Winař Jan, duchownaj správce we Wratislawi.
 Tuma Ignác, mjestnj duchownaj správce w Knjrowě. . . . A.D.S.J.
 Strjdnaj knihowna.

Wesměs 119.

IV. Buděgowické Biskupstwj.

Geho Excellencj, Neydústogněšj, Wysoce urozený
 Pan, Pan *Arnošt Konstantin Růžička*, Biskup, Geho
 c. k. Milostj skutečnj tagná rada, a t. d. †

P. T. P. a p.

Wáclaw de Angelis, kapitol. děkan, kons. rada, biskupský notář.
 Chum Wogtěch, vikarista při biskupském kostele a katecheta.
 Hansa Matauš, kaplan při biskupském kostele a katecheta.
 Králjk Wiljm, kaplan při biskupském kostele
 Kregěj Antonjn, kaplan při biskupském kostele a katecheta.
 Mardetschleger František, konsistornj expeditor.

Biskupský seminár.

Jan Körner, kanow., dokt., em. prof. bibl. st., rekt. bisk. semin.

Wogt Mokrý, dokt. bohosl., prof. cirk. práwa a cirk. historie. A D.S.J.
 Seminárská knihowna.
 Knihowna české školy.

Posluchači bohoslovj w IV. roce.

Némeo Petr.

Wacljk František.

W III. roce.

Stefal Simon.

W biskupstwj.

P. t. P. a p.

W Bechyňském střjdnictwj.

Felix František, kaplan w Bechyni.
 Bočan Josef, děkan pro osobu swau w Dražowě.
 Pešta Adrian, kapitulár Strahowský, kaplan w Šepekowě.
 Sedláček Jakub, kaplan w Bernardicjch. A D.S.J.
 Sláma Frant., děk. w Bechyni, člen národnjho Museum. †. A.D.S.J.

W Benešowském střjdnictwj.

Schiel Antonjn, kaplan w Benešowě.

W Blatenském střjdnictwj.

Čjžek František, kaplan w Belčicjch. A.D.S.J.
 Gedlička Augustin, farář w Zábóři.
 Honetschleger Frant., ředitel a katech. hlawnj školy w Březnici.
 Jana Mat., řeh. sw. Augustina, kooperátor we Lnárjch. A D.S.J.
 Kolowrat Jan, hrabě z Krakowských, Pán na Březnici. Spolusaklad. D.S.J.
 Mareš Jakub, farář w Chanowicjch. A.D.S.J.
 Petříilka Tomáš, kooperátor w Březnici.
 Pokorný Jan, zámecký kaplan w Březnici.
 Šembera František, vikariátjn tagemnjk. farář w Březnici.
 Wlasák Josef, kaplan w Rožmitále. A.D.S.J.
 Z Blatny, gménem neudany.

W Cheynowském střjdnictwj.

Farář František, kaplan w Cheynowě
 Pánek Jan, kaplan w Wěžně.

W Dešenickém střídnictví.

Barta Tomáš, kaplan w Teynici.
 Formánek Jan Křt., učitel děw na hlawnj škole w Klatowech.
 Formánek Josef, farář w Běšíně. A.D.S.J
 Šanda Wáclaw, emauzský benediktin, professor w Klatowech.
 Tří gménem neudauj, w Klatowech.

W Domažlickém střídnictví.

Čermák František, kaplan w Čerweném Dřewě (Rothenbaum)
 Wondraucek Josef, kaplan w Klenci. A.D.S.J.

W Gindřichohradeckém střídnictví. (Neuhaus.)

Čari Jan, kaplan w Gindřichowě Hradoi.
 Janko Ondřeg, duchownj správce w Blážegowě.
 Klauček Martin, kaplan w Roseči.
 Král Jan, kaplan w Bistřici.
 Kučera Wogtěch, kaplan w Starém Městě.
 Mikš Josef, kaplan w Bystřici.
 Plotner Wogtěch, vikar. tagem, děkan w Bystřici.
 Rečický Aloys, kaplan w Gindřichowě Hradoi.
 Ullrich Vinceno, duchownj správce w Člunku.
 Zátka Josef, kaplan w Gindřichowě Hradoi
 Zátka Martin, kaplan w Strmelowě.
 Waňa Filip, farář w Adamowě.

W Gistebnickém střídnictví.

Kratochwile Karel, vikariátnj tagemnj a farář w Walšicjch.
 z Nádherných Jan, Pán na Chotowině, Gistebnici a Weseljěka. A.D.S.J.
 Mleynek Karel, kaplan w Milčjně.
 Rokos Josef, kaplan w Malsicjch A.D.S.J
 Rall František, kaplan w Chotowině.

W Hlubockém střídnictví. A. D. S. J. (Frauenberg.)

Matěg Drexler, vikář, škold., konsistor. rada, far. w Hošjně
 Čjsar Karel, kaplan w Burkholci
 Fučjk Matěg, farář na Hluboké. A.D.S.J.
 Holba Michael, kaplan w Porešowě,
 Jun Wogtěch, kaplan w Rudolfowých Horách.
 Linhart Josef, farář na Welikých Horách. (Rudolfsstadt.)
 Máriaška František, kaplan na Byle Hůrce.
 Miška Matěg, kaplan w Záhagi.
 Peyša Norbert, kaplan na Hošjně.
 Woyta František, kaplan na Hluboké.

W Horáždovském střídnictví.

Budešinský František, mststj duchownj správce w Technici.
 Ladmann Wáclaw, kaplan w Nezamyslicích. A.D.S.J.
 Lauša František, kaplan u sw. Anny w Krasilowě A.D.S.J.
 Lów Antonjn, duchownj správce w Žamlekowě.
 Rosswald Tomáš, mststj duchownj správce w Hošticích.
 Buda Josef, kaplan w Malém Boru. A.D.S.J.
 Wotawa Jan, kaplan w Mladém Boru.
 Strjdnaj knihowna.

W Hostavěnském střídnictví.

Wlasák František, duchownj správce we Weyrowě.

W Kamenickém střídnictví. A. D. S. J.

Wogt. Maršálek, bisk. vik., školdoz., kons. r., děk. w Kamenici. A.D.S.J.
 Haljk Karel, emerit. vik. Cheynow., far. w Kardošowě Rečici.
 Brunner Augustin, kaplan w Rečici Kardošowě.
 Edelmann František, duchownj správce w Temnici.
 Kheck Mikuláš, kooperátor w Čelnici. A.D.S.J.
 Placer Wiljm, kaplan w Počátkách.
 Swoboda Josef, kaplan w Kamenici.
 Strjdnaj knihowna.

W Kaplickém střídnictví.

Kamaryt František, farnj administrator w Kaplici.

W Krumlowském střídnictví.

Zahnbauer Karel, inf. arcijáhén, vikář, kons. rada, w Krumlowě. A.D.S.J.
 Jakeš Wogtěch, farář w Perlowě. A.D.S.J.
 Matěgowský Antonjn, farář w Kremži. A.D.S.J.
 Maruška František, kaplan w Kremži.
 Pešl Matěg, kaplan w Krumlowě A.D.S.J.
 Srámek Jan, kaplan w Krumlowě.
 Steyskal Jan, kaplan w Zátóni.
 Sládek Bartoloměg, farář w Zlaté Koruně. A.D.S.J.
 Weiss Jan, zámecký kaplan w Krumlowě.

W Lukawickém střídnictví.

Aug. Tiebl, arcikněz, vik., škold., kons. rada, děk. w Březkowicích.
 Klein František, farář we Šwihowě. A.D.S.J.
 Král Josef, kaplan w Předslawě.
 Němeček Kašpar, farář w Chudenicích.
 Wirth Dominik, farář w Dolanech.

W Kasparohorském střídnictvji. (Bergreichenstein.)

Tonner Frant., mjestnj duchowaj správce w Húree.

W Mirowickém střídnictvji.

Wrána Sim., bisk. notář, farář w Mirowiejeh. *Spoluzahladatel D.S.J.*
 Balzar Josef, mjestnj duchownj správce w Černišku.
 Emmer Matěj, mjestnj duchownj správce w Těchnici.

W Nepomuckém střídnictvji.

Chraštanský Jan, kaplan w Němčicich.
 Elhenický Josef, kaplan w Plánici.
 Machajk Wáclaw, kaplan w Habartiejeh.

W Nowohradském střídnictvji. (Grazsen.)

Wácl. Blažek, vik., škold., kons. rad., far. we Welešjně, zw. kanow. . . .
 Blažek Karel, farář w Střížowě. . . . A.D.S.J.
 Dawjdek, dokt. bohosl., em. prof. Dogm. zpráv. stat. Komařic.
 Loberschiner František, kaplan na Dobré Wodě
 Procházka Leopold, mjestnj duchownj správce w Ločenicich.
 Schebella Jan, kaplan w Kámeny Kostelnjm.
 Papjr Emanuel, kaplan w Rjmwě.
 Trumpf František, kaplan we Trhowých Swinech. . . . A.D.S.J.
 Wobiš Josef, děkan w Ledenicich.

W Pacowském střídnictvji.

Tomáš Tom, vik., škold., Consist. rada, farář w Nowé Wsi.
 Langweil Jan, duchownj správce w Hartljkowě.
 Tuma Martin, administrator fary Wonšowské.

W Pelhřjmovském střídnictvji.

Gräff Antonjn, farář w Dolnj Cerekwi. . . . A.D.S.J.
 Podlaha Tomáš, kaplan w Hornj Cerekwi. . . . A.D.S.J.
 Stěch Martin, kaplan w Božegowě.
 Wlasák Josef, kaplan w Rynarci.
 Wjtek Frant., kaplan w Dolnj Cerekwi.

W Pjseckém střídnictvji.

Josef Swobodný Pán z Šrenku na Notzingu a Egmatingu,
c. k. gubernialnj rada a kragický Heytmann w Pjsku.
 Matěj Tockstein, vikár. škold., kons. rada, farář w Ginjane . . . A.D.S.J.
 Kubjček Jan, kaplan w Sedlici. . . . A.D.S.J.

Wodička Jan, kaplan w Stekně.
 Pazaurek František, kaplan w Pjsku.
 Wolf Josef, knjzeoj špitálský kaplan w Čjzowě.

W Prachatickém střídnictwji.

Akcent Augustin, farář w Strunkowicjch A D.S.J.
 Kladrubský Josef, kaplan w Prachaticjch. A D.S.J.
 Mácha Jan, kaplan w Strunkowicjch.
 Mráček Jakub, farář w Husnici.
 Rosswald Matěj, farář w Lažišti A D.S.J.

W Soběslawském střídnictwji.

Jan Špaček vikář, školdozorce, kons. rada, far w Sebotjné . A D.S.J.
 Bjlý Tomáš, kaplan w Týně nad Moldawau.
 Charwát Matěj, farář w Hamru.
 Fucker František, kaplan w Weselj.
 Hazuka Wáclaw, kaplan w Soběslawě. A.D.S.J.
 Johanek Tomáš, vikariátnj tagemnjk, farář w Bošileci. A.D.S.J.
 Nowáček Jan, duchownj správce w Nedwědicjch. *Spolusakladatel* D.S.J.
 Pachta Bartoloměj, kaplan w Týně nad Moldawau.
 Wackár Josef, kaplan w Soběslawi.

W Susickém střídnictwji. (Schüttenhofen.)

Tonner Ondřej, vik. tagemnjk, farář we Welharticjch A.D.S.J.
 Diwiš Josef, kaplan w Petrowicjch. A.D.S.J.
 Hable František, kaplan w Dlaně Wsi.
 Kwěton František, kooperátor w Kollinci. A.D.S.J.

[W Třeboňském střídnictwji.] (Wittingau.)

Jan Sádlo, vikář, školdoz. kons. rada, děkan w Třeboni.
 Maljk František, farář w Gilowicjch. A.D.S.J.
 Sádlo Jan, děkan w Třeboni.
 Šweiner Gifj, zámecký kaplan na Chlamě.
 Střídnj knihowna.

We Wodňanském střídnictwji.

Bezpalec Jan, kaplan we Wodňanech.
 Fuchs František, kaplan w Baworowě. A.D.S.J.
 Schuster Jakub, farář w Elhenicjch. A.D.S.J.
 Wajta Frant, duchownj správce w Skočicjch.

We Woljiském stříjdnictwuj. A. D. S. J.

Frant. Rathauský, vik., školdoz, kons. rada, far. w Česticjeh, A.D.S.J.
 Bezpalec Ignác, kaplan we Wimberce.
 Mráček Jakub, kaplan w Dobři.
 Škopek Jan, kaplan we Wacowě. A.D.S.J.
 Staněk František, farér w Čkýni. A.D.S.J.

 Wesměs 165.

 P ř e h l e d .

W Pražské Arcidiécesj. . . 415
 W Litoměřické diécesj. . . 77
 W Králohradecké diécesj. . 119
 W Buděgowické diécesj. . . 165

 Wesměs w Čechách 776.

 Na Morawě.

I. W Arcibiskupstwuj Olomúckém.

Geho Knjžecj Milost, Neydústognějšj a Wysoce
 Urozený Knjže Arcibiskup, Pán, Pan *Maximilian*,
Swobodný Pán ze Somerau-Beckh, Wéwoda,
 Knjže a Hrabě Královské České Kaple w Praze,
 Welkokřjžnjk c. k. Leopoldowa Řádu, c. k. Sku-
 tečný Tagný Rada, Doktor Bohoslowj, a t. d. 3. wýtsk.

W Olomúci.

P. T. P. a p.

Fiala Antonjn, knjžecj arcibiskupský ceremonár.
 Jan Máchá, dok. boh., arc.b. a kons. rada, prof. bibl st., em. rektor univ.

W Bzeneckém dekanátě.

Kadlec Jakub, farář w Polešowicjch A.D.S.J.
 Spinka Karel, duchownj správce w Žerawici.

W Cholinském dekanátě.

Jiřj Köllner, krag. děk. škold., kons. rada, far. w Hrubé Senici.
 Borowička František, kooperator w Náměsti.

W Holešowickém dekanátě.

Jahn Ignác, starj kaplan w Holešowě.

W Hosterlickém dekanátě.

Geissler Bedřich, kooperátor w Stignici.

W Hradištském dekanátě.

Stoklaska Karel, kooperator w Ostré.

W Kelčském dekanátě.

Tidl Ludwig, farář w Spriči.

W Kroměřjžském dekanátě.

Hořin Josef, mjestnj duch. správce w Stríteži. (Ohrensdorf.)
 Kroměřjžský čtenářský spolek.

W Lipnickem dekanátě.

Lerch František Wend., kooperátor w Lipnjku.

W Mezeřickém dekanátě.

Fiker František, kooperator w Rožně.

W Mjstském dekanátě.

Josef Jetel, krag. děk., školdoz. kons. rada, far. w Mjstku.

Pěruška Tomáš, farář w Starém Taržci.
Sklenowsky Jan, kooperator we Friedlande.

W Mochebniském dekanátě.

Ptáček Josef, koop. we Wranowě Lhotě. (Braun-Oel-Hütten.)

W Napageulském dekanátě.

Hluštk František, farář w Pohorelicch.

W Opatowickém dekanátě.

Feigerle Josef, děkan we Skřipowě. (Wachtel.)

W Opatovském dekanátě.

Friedl Jan, kooperátor w Oppawě.
Gménem neudanych 4, w Oppawě. (Žádá se buď osobně, či udánj gmén.)

W Přerowském dekanátě.

Bečak Tomáš, kooperator we Wlkoši.
Stěpánek Antonjn, kooperator w Predmostě.

W Uhersko-Brodském dekanátě.

Ripka Wáclaw, kooperator w Starém Hrozinkowě.

W Walasko Mezřickém dekanátě.

Frant Blecha, kragšký děk., škold., kons. rada, far. w Walaské Mezřici.

W Wsetinském dekanátě.

Fridrich Jan, duchownj správce w Zděchowě.

W Zdaunckém dekanátě.

Frant. Palka, krag školdozor., kons. rada, far. w Litencijch.
Wyskocil Martin, farář w Zdaunku.

W Zabřechském dekanátě. (Hohenstadt.)

Feigerle Melichar, farář w Postřetimowě. (Gross Heilendorf.) A.D.S.J.
 Slunéčko Blažeg, farář w Lesnici.

Wesmés 37.

II. W Brněnském Biskupstwji.

Neydůstognějšj, Wysoce Urozený Pán, Pan *Antonjn Arnošt Hrabě z Schaffgotschů*, Swobodný Pán na Kynastě a Greifensteynu, Doktor Bohoslowj, Kawnownjk Knjžeczj Wznešené Kapitoly Olomúcké, a t. d.

Biskupský seminář.

Frant. Dohnal, vicerekt. biskupak. semináře, čestný kons. rada.
 Beda Dudik, Raghrad. bened., dokt. lib., prof. hist. a filologie.
 Frant. Sušil, kand. theol., prof. biblick. studij *Spolusakladatel* D.S.J.

Posluchačj bohoslowj w IV.

Brabeo Josef,	Roček Jan,
Kulda Benedikt,	Weithofer Matěg.
Kleiniger Jan.	

W III. roce.

Hausild Jan.	Mach Adolf.
Kučera Jan.	Nowak Alois.

W II. roce.

z Mundy Jaros., Swobodný Pán.

W Brně.

Horký Jan Nep., konsistornj kancelista a expoditor.
 Kinaký Dominik, o. k. guh. transl. gednat. provin. Piar. řádu. A.D.S.J.

Klowsky Augustin, kaplan při biskupsk. hlav. chrámu Páně.
 Skorpjk František, kooperátor u sw. Magdaleny.
 Těájk Josef, kooperátor u sw. Magdaleny.
 Zdura Bonaventura, pater Provinciiálu rádu welectihod. Minoritů.
 Neuwirth Emanuel, duch správce w káznici.
 Libomudrců knihowna.

Wně w Biskupstwj.

P. T. P. a p.

W Brněnském dekanátě.

Bozmanit Jan, farár w Trubsku †
 Šimbera Tomáš, kooperátor w Bysterci.

W Bystřickém dekanátě.

Matěg Lawička, krag děk., školdoz., kons. rada, far. w Imrawowě.
 Kopecký Matěg, farár w Rosochách.
 Křiwka Frant, kooperátor w Bystřici.
 Mlýnek Girj, kooperátor w Bystřici.
 Polnický Josef, farár w Zwole.
 Swoboda Matěg, farár w Bystřici.
 Uhljk Dominik, administ. w Dalešíně.

W Bučowském dekanátě.

Jurowaký František, mjestnj duch. správce we Welké Lowčici. A.D.S.J.
 Neckár Wáclaw, kaplan w Bučowicjch. A.D.S.J.
 Nebuda Dominik, kooperátor w Nowých Hwězdlicjch.

W Dačickém dekanátě.

Ant. Sagasser, krag. děk., školdoz. tit. kons. rada. far. w Dačicjch.
 Filippi Josef, kaplan w Dačicjch.
 Munzar Jan, farár we Wolfřowě.

W Garoměřickém dekanátě.

Clem. Gottwald, krag. děk., škold., tit. kons. rada, far. w Moraw. Bud.
 Chalupaky Frant., kooperátor w Welkém Augesdě.

Blatný Jan, farář w Domamýlu.
 Hudec Wawřinec, kooperator w Starči.
 Juranek Tomáš, kooperator w Domamýlu.
 Kosa František, farář we Walci.

W Gedownickém dekanátě.

Wácl. Stržž, děk. a skolnj doz., tit. kons. rada, far. w Křtinách.
 Holásek Jos., far. w Blánsku, čl. přát. kost. hudby w Praze. †. A.D.S.J.
 Jahn František, duchownj správce w Ochoze.
 Wolf Aloys, kaplan w Slupech.

W Gemickém dekanátě. (Jamnitz.)

Mittner Emanuel, kooperator w Budči.
 Šafránek Karel, kooperator w Hobzi, (Althartě.)
 Skorpil František, kooperator we Welkém Augendě.
 Weselý Josef, kooperator w Jemici.

W Gewišowickém dekanátě. (Jaispitz.)

Leop. Wodička, krag. děk., škold., tit. kons. rada, farář w Hor. Kanicjch.
 Škluna Jiří, farář w Bichařowicjch.

W Gjhlawském dekanátě.

Frant. Kincel, krag. děk., škold., kons. rada, far. w Lukách. A.D.S.J.
 Elgart Dominik, kooperator w Brtnici. A.D.S.J.
 Friesch Benedikt, přémonstr. kapit. z Prahy, koop. w Gjhlawě.
 Marek Wawřinec, duchownj správce w Stržžowě. A.D.S.J.
 Dekanátj knihowna.

W Hodoninském dekanátě. (Göding.)

Zelinka Leopold, kooperator w Žardicjch.

W Hostěradickém dekanátě.

Bek Ignác, dtr., bisk. rada, kons. přjsed., Gymn. dir. far. w Alexowicjch.
 Tinger Ign., krag. děk., škold., tit. kons. rada, far. w Křténici.

W Hustopečském dekanátě.

Schmidek Karel, kooperator w Hustopeči.
 Jilek Jan, mjestnj duchownj správce w Popicjch. A.D.S.J.
 Prochaska Jakub, kooperator we Welkých Pawłowicjch.

W Klobúckém odekanátě.

Szlotta Giřj, kooperator w Mautnici.

Šulla Wáclaw, kooperator w Schittbořicjch.

Sylva Taraucca, hrabě Bedřich, kooperator w Klobuže A.D.S.J.

W Kamenickém dekanátě.

Kraus Josef, farář w Wosicjch.

Sušický František, kooperator w Kanici.

. A.D.S.J.

W Kúrjnském dekanátě.

Dědek Karel, kooperator w Kúrjmě.

Melišek Jan, farář w Německých Kinicjch.

Staara František, mjestnj duchownj správce w Čebíně.

W Letowickém dekanátě.

Růžicka Adam, kooperator w Olešnici.

W Lomnickém dekanátě,

Ksaenther Jan, mjestnj duchownj správce w Černowici.

Meger Augustin, kooperator w Daubrawnjku.

W Kurimském dekanátě.

Swjtíl Josef, mjestnj duchownj správce w Tišnowicjch.

W Meřinském dekanátě

Benešek Antonjn, farář w Meříně.

Gráf Vincenc, farář w Chlumě.

Karny Jakub, kooperator w Bohdalowě

Zdárský Wáclaw, kooperator w Lukách.

W Mezeřickém dekanátě.

Fr. Heller, kr. děk. a školdoz., tit. kens. rada, far. w Velké Meziříčí.

Lešoch Antonjn, farář w Straškowě.

Péting, hrabě Emanuel, kooperator w Budisowě.

W Mikulovském dekanátě. (Nikolsburg.)

Alois Fináček, kanovník kapitoly a farář kostela sv. Jana w Mikulově.

W Modřickém dekanátě,

Viktor Šlossar, inful. opat řádu sv. Bened. a prélat w Raghradě, A.D.S.J.
Rieb Methud, benediktin w Raghradě.
Papáček František, farář w Tikowicjch.

W Náměstkém dekanátě.

Frant. Holub, krag. děk. a škold., tit. kons. rada, far. w Náměsti, A.D.S.J.
Král Antonjn, farář w Mohelně.
Nedoma Jan, kaplan w Náměsti.
Nowotný Josef, kooperator w Mohelně.
Swačina Josef, kooperator w Náměsti.
Walenta Jan, duchovní správce w Konejšně.

W Nowoměstském dekanátě.

Frant. Swoboda, kragový děk., škold., kons. rada, far. w Žďár. Klášteře.
Kolarsky Antonjn, mjtstnj duchovní správce w Jamách.
Mišák Jan, farář w Žďáře. A D.S.J.
Poimmon František, kooperator w Německém. A.D.S.J.
Pták Josef, kooperator w Nowém Městě.
Swjtil Bedřich, farář w Nowém Městě.

W Rosickém dekanátě.

Kar. Bayer, bisk. rada, krag. děk. a škold., tit. kons. rada, far. w Oslowanech.
Woříšek Maurjn, em. přewor Ragh., farář. w Ostrowačicjch.

W Slawkowském dekanátě.

Kljjma Antonjn, kooperator w Pozořicjch.
Špaček Bernard, brněnský čestný kons. rada, farář w Žeraticjch. A.D.S.J.

W Telečském dekanátě.

Kruh Josef, farář w Mrakotíně. A.D.S.J.
Roháček Josef, duchovní správce w Popoňně.
Šterba František, kaplan w Myslowě. A.D.S.J.
Swoboda Antonjn, kooperator w Urbanowě.
Walitsch Hynek, kooperator w Telči.

W Třebickém dekanátě.

Fr. Keller, krag. děk. a škold., tit. kons. rada, far. w Jaroměřicjch.
 Janašek Jan, zámecký kaplan w Třebíči. A.D.S.J.
 Schroz Aloys, kooperator w Třebíči.

W Wančickém dekanátě.

Negedlý Jakub, kooperator w Čučicjch.
 Nowak Leopold, kooperator w Krumlowě.
 Procháška Tomáš, kooperator w Wančicjch. A.D.S.J.

We Wiškovském dekanátě.

Hrdlička Josef, kooperator w Dědicjch.
 Kregčej Bedřich, kooperator w Wiškowě.
 Lysek Jaroljm, kooperator w Wiškowě. A.D.S.J.
 Schubert Antonjn, kooperátor w Luči. A.D.S.J.

We Wolframickém dekanátě.

Juranek Tomáš, kooperator we Wolframijch.

We Wranowském dekanátě.

Fr. Křivánek, kr. děk. a škold., tit. kons. rada, far. w Hostině.
 Rothmüller Karel, farář w Stálku.

W Želetavském dekanátě.

Gruss Jan, kooperator w Pawlowě (Pailenz.)

W Židlowickém dekanátě.

Budař Karel, farář w Augezdě.
 Kropil Josef, farář w Blučině.
 Společnj dekanátnj knihowna.

Wesmös 124.

P ř e h l e d.

W Holomucké arcidiéceaj 37.

W Brněnské diéceaj 124.

Wesmös na Morawě. 161.

W Rakausjch.

We Wjdni.

P. T. P. a p.

Knihowna Geho Excellencj hraběte z Kolowratu.
 Knihowna Geho Oswjcenosti knjžete z Metternichu.
 Blaha, kněz cjrck, wych. hrab. Piaty w Loosdorfu w Dolnjch Rakausjch.
 Broš, arcibiskupský Alumnus.
 Kozelka Wácl., dokt., boh. konsultor řádu křiž., prof. bibl. studij.
 P. Náhlowský, kněz řádu sw. Augustina.
 Němeček Jakub, kněz cjrkwnej, wychowatel hrabat z Černajná.
 Russké cjsarské wyslanstwj.
 Walenta Jan, farář w Reisenbergu, w Dolnjch Rakausjch.

W Solnohradě.

Geho Eminencj a Knjžecj Oswjcenost, Nėydůstog-
 něgšj, Wysoce Urozený Pán, Pan *Bedřich Knjže*
ze Šwarcenberku, Wėwoda na Krumlowě, Kardinal
 Swaté Řjmské Stolice, Arcibiskup Solnohradský
 a Primas Swaté Řjmské Řjše a t. d.

Jan Nep. Fabian, dkt. a děk. fak. boh., prof. bibl. studij. A.D.S.J.

W Styrsku.

Sedlak Jan, nowic w kolegi Jesuitské w Hradci (Gras)

W Illyrsku.

Reičicky Aloys, konsistornej exped. a dwornj kaplan knjžete bisk. w Kerseku.

W Uhřích. *

W Ostrihomském Arcibiskupstwj.

Čabaň Ondřej, farář Komjaticki. A.D.S.J.
 Čabánek Michal, farář Ezdecki.

I. W Bystřickém Biskupstwj.

P. T. P. a p.

Tomáš Cherven, arcijáhen, Canonicus a latere, direkt. kanceláfe.
 Adamowich Jura, děkan a notar, farář u sw. Michala.
 Budický Jan, administrator w Magospartě.
 Čsíllik František, farář w Tót-Proně.
 Fodor Michael, čest. kanowník, arcijáhen, farář w Dubowě.
 Lacoňko Štěpán, farář w Podkonicjch.
 Meszszig Ondřej, farář w Pojnikowě.
 Mozor Josef, theol. a fil. dakt. zatím arcijáhen, far. w Predajně.
 Rayss Jan Nep., děkan, notář a farář w Trubjné.
 Petrowits Frant., kooperator w Baymoczowě.
 Škoda Jan, farář w Motieskowě.
 Scheihl Valentin, kons. fiskus, em. kons. tagem., far. w Hajnikowě.
 Štrba Jan, probost z Graby, kons. rada, farář w Dettowě.
 Tergina Pawel, kooperator w Zúlyo-Lypoce.
 Villmann Ondřej, farář w Czachách.

W Biskupstwj Kašawském.

Kolarzik Štěpán, kanowník w Kašawě.
 Kressnyanasky Jan, farář w Kašowě.

W Nitranském Biskupstwj.

P. T. P. a p.

Frant. Hábel, wyw. biskup Dulmanský. Gen. Vik. a Welko-Probost w Nitře.
 Kelecsényi Jan. opat bl. P. z Marie Kola Ostrihom, kan. arcijáhen.

* Redakciji uctiwě prosij o diocesanlji katalogy k pořádnému uwedenoj gměna a mjest. PŘi obgednanaj ale at se gměna napijj po slowenaku.

Holý Hypolit, Guardian Františkánů w Nitře. A.D.S.J.
 Porád Rogen, kněz řádu sw. Františka, wyslanžený lektor. A.D.S.J.
 Szloboda Michal, farář Dolno-Kereskinski.
 Tučko Matěj, farář Nitra-Iwansky, súdného stola přisedajk. A.D.S.J.
 Ščasni Josef, kaplan Nitransky.

W Biskupstwju Pěti Kostelů.

Geho Excellencj, Neydůstognějšj a Wysoce Urozený Pán, Pan *Jan Sitowsky, de Nagy-Ker*,
 Biskup.

W dalšjch Utržch.

Bersak Josef, farář w Nowém Lublowě.	/ biskupstwju nebylo udáno.
Kaiser Jan, kaplan w Losonci.	
Stels Jan, farář w Sztarė.	

W Haliči.

Geho Excellencj, Neydůstognějšj, Wysoce Urozený Pán, Pan *František de Paula Pištěk*, Arcibiskup
 we Lwowě, Cjs. Král. Tagný Rada, a t. d.

P. T. P. a p.

Ondřeg hrabě Ostrawský, kapitolnj děkan we Lwowě
 Adam hrabě Rosciszew z Rosciszewa, aud nár. Mus. w Praze.
 Worjšek Flavian, z milosrdných bratrj. A.D.S.J.
 Wilikowský w Tarnowě.

W cisjch zemjch.

Jan, Wėwoda Suský, Králowská Wýsost, w Dráždanech. A.D.S.J.
 Hraběta Jan, k dworský kaplan, direktor. katol. gymnasium. A.D.S.J.
 Bodžanský, Professor w Moskwi.
 Rytjř z Schindleru, Excellenz presid. swobod. vlády Krakowské, A.D.S.J.

Saučet všech odběratelů.

W Čechách	776
Na Moravě a Slezku	161
W Rakousku a Solnohradě, w Styrsku a Illyrsku	13
W Uhřech	31
W Haliči	5
W Cizjeh zemjeh	4

Wšech odběratelů wsměs 990.

Amrtj

*neydůstogněgšjho Buděgorického pana biskupa, Geho
Excellencj, wysoce urozeného Pána,*

Pana

Arnošta Constantina Ružičky.

Den 18. března b. r. rozhodnul mocně nad osudem Buděgowické diécese; zesnul gi totiž w Pánu gegj Neydůstogněgšj arcipastýř Geho Excellencj wysoce urozený Pán, pan *Arnošt Konstantin Ružička*, biskup Buděgowický, cjs. král. skutečný tagný rada, člen mnoha učených a dobročinných společností, po osmidennj nemoci, na chřadnutj stáříjn, věku swého 84 let, z nichž 60 w duchownjm auradowánjm prožil, co biskup 30 let diécesi swau s welikým aučinkowánjm řdil.

Giž kolikráte hrozila churawost Neydůstogněgšjmu kmetu brzkau smrtj, které geště každokráte z náruči se wychwátil; až přišel 10. března, který kořen drahého žiwobyty Geho neuprositelně podfal. Wzrůstagcjej chřadnutj přiwedlo *Geho Excellencj*, že žádal, aby 15. března weřegným přinešenjm Neyswětěgšj swátosti k šťastné smrti zaopatřen byl. K wřelým slzám byl každý pohnut, komuž se událo očitým swědkem býti toho slawného udělenj swátostj. — Korauhwe s swjtilnamj otewřely tento průwod truchliwý, za kterýmž 12 biskupských alumnu s horjcmi swjčkami kráčelo. Za nimi postupowalo 8 akolytů, městské duchawenstwo, professorj ústawu theologického, wysoce důstognj kanownjci w kappách swých, a pod nebesy, gež čtyři alumnowé nesli a 6 alumnu s horjcmi pochodněmi zprowázelo, nesl wysoce důstogný kapitolnj p. děkan Wáclaw Angelis, Neyswětěgšj swátost k zaopatřenj; kterauž wysoce urozený guberniálnj pan rada a kragaský hejtmán Josef Beyl, slawný městský magistrát,

a mnoho slowútného měšťanstwa obého pohlawj zprawázelo. Důležitostj sw. obrádu a všeobecnau autrpnostj tak slawné gewenau Neydústognějšj Pán na neywýs pohnut, wykonal pobožnost tuto swau s hlubokau wraucnostj. Zpowěď Geho swatau přigal pan kanownjk Wáclaw Blažek, Neyswětějšj swátost Gemu podal kapitolnj pan děkan, a při udělenj swátosti pomazánj přísluhowal gemu zvláště pan kanownjk Dr. Michal Schönbeck, a konsistornj pan kanclér Jan Schreglich. Pln wřelé pobožnosti, důwěrné wjry a zcela odevzdán do wúle Božj, modlil se Neydústognějšj wšecky ejrkewuj modlitby wraucně spolu. Tak spasitelně zaopatřen a posilněn zdwihl se ze swého lože, powolal kapitolu swau k sobě, děkowal všem za gich upřjmnau lásku, wěrnost a horliwé přispjwánj, poraučel diécesj swau, na million dušj počjtagej, gegich swědomité horliwé péči, a odprošowal každého zvláště, gakž i každému totěž ugištěnj dáwal. — Napotom děkowal wraucně i kragškému panu Gubernialnjmu radowí, panu měšťanostowí, všem rádnjm panům, swému lékaři, kragškému fysikowí, a všem přjtomným obého pohlawj za gegich lásku a autrpnost, do modliteb wšech se poraučegě, a udělll všem swé biskupské požehnánj. Čjmž unawen w lůžko klesl. Předce ale geště 17. března přigal přjsahu c. k. setnjka tému arciknjžete Rainera, swobodného pána Prokopa Ubelli z Siegburku, za c. k. komorjho. — Od té doby, cjtě na sobě, že geg wšecká sjla a wšecky smysly opauštěgj, dlel ustawičně na modlitbách, k wěčnému odegřj se wraucně chystage, a o $\frac{3}{4}$ na 3tj rannj dne 18. března, při wzywnutj: „Otče! do rukau twých poraučjm ducha mého!“ nábožně w Pánu skonál a k Stwořiteli swému se nawrátíl. — Truchliwost hluboká zmocnila se weškerého obywatelstwa, které Geg po 30 let co neydústognějšjho apoštolského náměstka ctílo.

Na den wolila wysoce důstogná kapitoľa dle sw. kanonu pro osiřelé biskupstwj Generálnjho Administratora a Vikáře, a wywolila k té důstognosti swého kapitolnjho pana děkana; pak ale, když pro vysoké stáří swé, wywolenj nepřigal, w. d. městského p. děkana, domkustosa a scholastika,

dra. Josefa Leeba, který u předešlého prwnjho buděgowického pana biskupa, Prokopa hraběte z Schafgotschu, biskupským tagemnjkem byl, a nynj k swému neywětšjmu pohnutj od rakwe druhého pana biskupa, gakož i pan měšťanosta, kljč do rukau swých přigal.

Protože aumrtj toto práwě padlo do pašigowého týdnu, (w auterý totiž před zeleným čtwtkem), musil tedy slawný pohřeb až na 10. hodinu bjlé soboty odložen býti, skrze který čas ostrostřelstwo městské při slawně wystaweném smutčnjm loži u mrtwoly čestnj stráž konalo, we dne alumni, w noci těch 13 chudých modlitby konali, kterým na zelený čtwttek nohy umýwany, a oni almužnami podělowáni byly. Dne 22. Března, o 10. hodině, zdwihl se slawný průwod, gegž předcházela wšeka školnj mládež a gymnasialnj študentstwo, poslucháčj libomudrctwj, prwnj oddělenj městského ostrostřelstwa, alumni, množstwj wenkownjho duchowenstwa, professorowé wšech škol, a wys. důst. kapitola. Průwod wedl wysoce důstogný infulowaný kapitolnj pan děkan Angelis, wyprowázen od infulowaných, krumlowského w. d. p. preláta arcijahna Karla Zambaura, a Gindřichohradeckého w. d. p. probošta Petra Webra. Duchowenstwo neslo biskupskými insigniemi ozdobenau rakew, giž 24 alumnů s hořejmi pochodněmi obstaupilo, městské ostrostřelstwo činilo při nj krásu, a hudba c. k. tému Woher prowozowala průwodnj truchlohudbu. Za rakwj kráčeli wšickni swětšj u wogenšj auřadnjci, kteřj se w Buděgowicjch nacházegj, pak druhé oddělenj ostrostřelců a přčetné množstwj gak měšťanstwa tak i wenkownjho lidu. — W kathedráljnjm chrámu Páně konal se nad mrtwolau Geho *Biskupské Excellencj* dalšj slawný kondukt; po kterémž byl djlem od kněžstwa, djlem od ostrostřelců až na hřbitow chrámu Páně sw. Jana a Prokopa nesen, a tu k swému předku, Neydůstogněgšjmu prwnjmu Buděgowickému biskupu, hraběti z Schafgotschu, slawně přiložen. — W pondělj po bjlé neděli, genž byl 31. března, konaly se gak w kathedráljnjm, tak i we farnjch chrámech Páně celé diocesj za slawné odpočinutj *Neydůstogněgšjho w Pánu zesmulého*, slawné *Ecequie*, kterauž truchlopobožnost

slavné Exequie w Seminárnjm kostele w den 3. Dubna skončily. Od 1. až do 12. dubna slaužili všickni duchownj professorowé určených 100 mšj sw. w pohřebnjm chrámu Páně, w kterém čase 1800 zl. mezi chudé rozdáno bylo.

Podepsanému nepřináležj, by ctnosti, přednosti a zásluhy Neydůstognějšho w Pánu zesnulého zde lječil. Osirelá diécesj Geho zachowá Geg w žehnagjej wděčné paměti; a gak Gemu oslawu wěčnau, tak sobě náhradu utěšenau od Dárcě nebeského wraučně žádati bude.

Redaktor.

Prohlášeníj.

Při závěrečné přítomné ročníce došla wysoce důstojnau kněžecj arcibiskupskau konsistoř, tak i také redakcej od mnohých p. spoluspisowatelů Časopisu našeho ta žádost: «aby — z příčiny, že neynowějšj prawopis Český, tak zwaný »skladný,« giž tak do žiwota wstaužil, že wětšj počet kněh literatury České, zwláště wše, co Národnj Museum a Matice geho wydává, giž tjm prawopisem wycházj: aby také Časopis pro katolické duchowenstwo tjtéž samým wydáwán byl;» a gistj, že tjm Časopis náš wjce spoluspisowatelů, tjm zase wjce důkladných pagednánj, následowně i wjce odběratelů zjská.

Wysoce důstojná konsistoř chtjc oběma stranám šetrnau se proukázati, k wědomj tuto uwádj: že pagednánj obého prawopisu, analogickým anebo skladným sepsána, přigjmati a w Časopisu swém uwáděti bude. —

Redakce ale zůstáwá při analogickém prawopisu až do času, gak w předlonském IV. swazku na 750 str. uwe-deno bylo.

Přitom naděgj se kogjc, že tak gak páni spisowatelowé, tak i odběratelowé rozmnoženým počtem swým Časopis tento geště wjce zwelebti se přičinj.

Redakcj.

Obsah swazku prwnjho.

Pogednánj.

	Strana
1. Byl-li gasně předpowěden čas přjštj Messiášowa	3
2. Čtrnácte dnj w Palestině	25
3. Studium klassikůw cjrkewnjch	38
4. Láska a maudrost Kristowa	52
5. Slowo z rozumu o poctě Swatých	80
6. Apoštolské cesty sw. Pawla	91
7. O bezženství kněžském vůbec	112
8. Otázka (z Guidona Görressa.) (Báseň.)	152
9. Doba večernj. (Báseň.)	154

Oznamowatel.

Literatura.

1. Jahrbuch für Lehrer, Eltern und Erzieher	155
2. Wybrané spisy sw. Thasia Coecilia Cypriana	166

Rozličnosti.

a) Pastýrský list důst. biskupa Trevirského	173
b) Theologická fakulta w Praze	182
c) Žiwot arcibiskupa Martina z Duninů	183

Od redaktora.

1. Oltářjky k nemocným, a alabastrowé obrázky	201
2. Pět hwězd Swatojanských	201
3. Sklad českých kněh w arcibiskupském konsist kanceláři	203
4. Pane zůstaň s námi, od Josefa Bluma.	206
5. Deajtileť Dědictwj Sw. Jana Nepomuckého	208
6. Prawidla Dědictwj Sw. Jana Nepomuckého	213
7. Za spoluauady w roce 1845 k Dědictwj Sw. Jana Nep. přistaupenj	215
8. Poznamenánj welectěných spisowatelů Časopisu	—
9. Poznamenánj wys. ctěných pp. odběratelů Časopisu	218
10. Aumrtj Exc. Buděgowického Neyd. P. p. biskupa Arnošta Konstantina Růžičky.	—
11. Přejloha o prawopisu	—

Redaktor: Wáclaw Pešina, inful. kan., kons. rada, děk. u sw. Apollináře.

Od redaktora.

1. Oltářjky k nemocným, a alabastrowé obrázky	201
2. Pět hvězd Swatojanských	201
3. Sklad českých kněh w arcibiskupském konsist kanceláři	203
4. Pane zůstaň s námi, od Josefa Bluma	206
5. Desjtileť Dědictwj Sw. Jana Nepomuckého	208
6. Prawidla Dědictwj Sw. Jana Nepomuckého	213
7. Za spoluauady w roce 1845 k Dědictwj Sw. Jana Nep. přistaupenj	215
8. Poznamenánj welectěných spisowatelů Časopisu	—
9. Poznamenánj wys. ctěných pp. odběratelů Časopisu	218
10. Aumrtj Exc. Buděgowického Neyd. P. p. biskupa Arnošta Konstantina Růžický	—
11. Přejloha o prawopisu	—

Redaktor: *Wáclaw Pešina*, inful. kan., kons. rada, děk. u sw. Apollináře.